

RASİD HALİFELELER

Sıddıkiyetin, adaletin, iffetin ve cesaretin izinde...

Asrı Saadet Serisi 3

Allah Resûlünün Sadık Dostu

Hazreti Ebubekir

Gölgen GAZEL

Hz. Ebubekir r.a.

Kâbe'ye Adanan Bebek

Tarih 573 yılını gösteriyordu. Mekkeli kadınlardan Selma binti Sahr, heyecan içinde ve biraz da korkuyla bebeğinin doğumunu bekliyordu. “Hayrın annesi” anlamında Ümmül Hayr lâkabıyla tanınan Selma’nın, o güne kadar doğan erkek çocukları peşi peşine ölmüştü. Çok istediği hâlde, yıllardır bir erkek evlâda sahip olamamıştı. Sıkıntılıydı, ama ümidini kaybetmek istemiyordu. Sık sık, “Kim bilir belki bu sefer...” diye mırıldanıyordu.

O zamanlar koyu bir cehalete gömülmüş olan Mekke’de erkek evlât gurur, kız çocuk ise utanç kaynağıydı. Kadının hiçbir kıymetinin olmadığı o yıllarda yeni doğan kız çocukları, babaları tarafından âdeta ayak bağı gibi görülüyordu. Hatta bazıları, kız çocuk sahibi olmaktan öyle rahatsızlık duyuyorlardı ki, kızlarını diri diri kızgın kumlara bırakıp ölüme terk edebiliyorlardı. Ümmül Hayr, bebeğinin erkek olması ve bu sefer yaşaması için sürekli Allah’a dua ediyordu. İçindeki bu istek öyle büyüktü ki, bir gün “Eğer bu çocuğum erkek olursa ve yaşarsa onu Kâbe’ye adayacağım.” dedi ve bunu herkese duyurdu.

Ebu Kuhafe lâkabıyla tanınan Osman’da, en az eşi Selma kadar heyecanlıydı. Nihayet meraklı bekleyiş sona erdi ve çok geçmeden Selma, nur topu gibi bir oğul dünyaya getirdi. Ebu Kuhafe’nin sevincine diyecek yoktu. Ancak Selma ve Osman’ın içlerindeki korku, henüz silinmiş değildi. Acaba bu oğulları yaşayacak mıydı? Yoksa diğer evlâtları gibi onu da küçük yaşta toprağa mı vereceklerdi?

Şimdi tek dilekleri, yeni doğan oğullarının kaderinin diğer çocuklarına benzememesiydi. Daha doğum yapalı üç gün olmuştu ki, Ümmül Hayr bebeğini alıp hemen Kâbe’ye koştu. Onun telâşını görenler:

- Nereye böyle ey Ümmül Hayr, diye sordular.
- Beyt’i ziyarete gidiyorum, diye cevap verdi Ümmül Hayr. Oradakilerin:
- Ama sen dinlenmelisin. Daha üç gün önce doğum yaptın, demeleri üzerine Ümmül Hayr, bir iki nefes aldı ve kucağındaki yavruyu göstererek onlara şöyle dedi:
- Ben, bu çocuk yaşarsa dinleneceğim. Doğurduğum çocukların hiçbirinden, “Anacığım!” sözünü duyamamış olmak beni kahrediyor!

Yorgun ve tedirgin bir hâlde, alnından süzülen terleri silerken gözleriyle toprağı işaret ederek:

- Her birini bu kara toprağa verdim, dedi. Daha sonra Kâbe’ye doğru yürümeye devam etti. Kâbe’ye varınca oğluna sarılıp yalvarır bir edayla:
- Ey Kâbe’nin sahibi olan Rabbim! Sen’den bu çocuğumu bana bağışlamayı ve onun uzun ömürlü olmasını diliyorum, dedi.

Ümmül Hayr duasını bitirmişti ki, o an nereden geldiği belli olmayan bir ses işitildi. Ses şöyle diyordu:

- Ey Allah'ın kulu kadın! Kucağındaki çocuk kurtulacak. Allah Resûlünün dostu olacak. Bunları duyan Ümmül Hayr, heyecanla karışık bir sevinçle ne yapacağını şaşırmişti. Hemen secdeye kapanıp Rabbine şükretti. Allah'a verdiği sözü unutmayan Ümmül Hayr, biricik oğlunun adını, Kâbe'ye adanmış anlamında Abdulkâbe koydu. Bu isme, baba Ebu Kuhafe'nin de itirazı olmamıştı. Çünkü Kâbe, Allah'ı hatırlatıyor ve Allah denilince de akla Kâbe geliyordu. Bu sebeple Ebu Kuhafe, Abdülkâbe diye seslendiği oğluna bazen de Abdullah diyordu.

Mekke'de Abdullah bin Osman diye tanınan bu çocuğa, bir de Atik lâkabı takıldı. Çünkü Atik kelimesinin bir anlamı da, öncekilerin yürüdüğü yolun dışında kalarak ölümden kurtulandı. Mekke'de herkes bu lâkabı, Abdullah'a çok yakıştırıyordu. Çünkü Atik, aynı zamanda güzel demekti. Ve Abdullah'ın yüzü, bakanları hayran bırakacak kadar parlak ve aydınlıktı. Atik lâkaplı Abdullah, daha sonradan Ebubekir unvanını aldı. Ve Hazreti Ebubekir, Bekir isimli bir oğlu olmamasına rağmen "Bekir'in babası" anlamındaki bu unvanıyla tanındı.

Cahiliyede Temiz Bir Genç

Hazreti Ebubekir, henüz küçük bir çocukken babası Ebu Kuhafe, onu puthaneye götürmüştü. Putları işaret ederek:

- Bunlar senin ilâhlarındır, bunlara secde et, dedi ve onu orada bırakıp gitti.

Hazreti Ebubekir, sessiz ve düşünceli bir şekilde yavaşça putlardan birinin yanına yaklaştı ve puta:

- Ben açım bana yemek ver, dedi. Puttan hiç ses gelmiyordu. Sonra:

- Bana su verebilir misin? Elbisem yok, beni giydirsene, dedi.

Puttan yine cevap gelmeyince eline bir taş alıp:

Bu taşı senin üzerine atıyorum, ilâh isen bana engel ol! Haydi, kendini koru bakalım, dedi.

Ve hırsıyla taşı puta attı. Tam bu sırada babası Ebu Kuhafe, puthaneye giriyordu.

Oğlunu, putu taşlarken görünce şaşkınlık ve öfkeyle:

- Oğlum! Neden böyle yaptın, dedi ve onu alıp hemen eve götürdü.

Daha küçük bir çocukken putların acizliğini fark eden Hazreti Ebubekir'in, gençlik döneminde de hiçbir çirkin ve yanlış hareketi görülmemişti.

Vaktinin çoğunu babasının koyunlarını gütmekle geçiriyor, Mekke'nin suyu ve yeşilliği olmayan kurak vadilerinde sürüsünü dolaştırmakla meşgul oluyordu. Ancak Mekke, ne tarımla uğraşmaya ne de hayvancılık yapmaya elverişli bir yerdi.

O yıllarda Mekke şehri, ticaretle ün kazanmıştı. Özellikle Mekke'nin en büyük kabilesi Kureyş, Yemen ve Şam taraflarına kervanlar gönderiyor ve sürekli ticaret yapıyordu. Bu sebeple, Kureyş gençleri erken yaşlarda hemen ticarete atılıyorlardı.

Hazreti Ebubekir de Mekkeliler gibi, çok genç yaşlarda ticaretle uğraşmaya başladı. Ağırlıklı olarak kumaş ve elbise ticareti yapıyordu. En ufak bir hileye bile tenezzül etmeyen, her türlü yanlış hareketten kaçınan, çok dürüst bir tüccardı. O dönemde içki içmek ve putlara tapmak çok yaygın bir âdet olduğu hâlde o; asla içki içmiyor, putlara tapmıyor ve her türlü yanlış inançtan uzak duruyordu. Katıldığı kervanlar dinlenmek için mola verdiğinde, çoğu zaman içki sofraları kuruluyor ve kafiledelikler, müzik eşliğinde eğleniyorlardı. Bu eğlence ortamlarına Hazreti Ebubekir'i de çağırıyorlar, o ise hep:

- Ben içki içmem. Biraz dolaşmak istiyorum, diyerek yanlarından ayrılıyor ve bu manzarayı uzaktan nefretle seyrediyordu.

Hele de, ta Mekke'den beri develerin sırtında taşınan putların yere indirilmesini ve insanların onlara tapınmasını görünce Ebubekir'in içini bir burukluk kaplıyordu. Sahte ilâhlara karşı duyduğu nefretle, onların karşısında iki büklüm olan insanlara karşı olan acıma hissi birbirine karışıyordu. Çevresindekiler kendisine:

- Sen neden bu ilâhlara tapmıyorsun ey Ebubekir, diye sorduklarında onlara:
- İçimden gelmiyor, diyordu.

Cahiliye döneminde bile tertemiz kalmayı başarmış olan Hazreti Ebubekir, aynı zamanda çok iyiliksever ve cömert bir kişiydi. Her fırsatta fakirlere yardım ediyor, muhtaçları gözetiyordu. Daha, çok genç yaşlarında, insanlar arasında iffetiyle ve güzel ahlâkı ile tanınıp sevilen ve saygı gösterilen biri olmuştu. Onu tanıyan herkesin, ona olan güveni sonsuzdu. Arkadaşlık kurduğu insanlar da, kendisi gibi dürüst ve ahlâklı kişilerdi. En yakın dostu ise Mekke'nin en güvenilir insanıydı.

Öyle ki Mekkeliler, O'na, çoğu zaman Emin ya da Muhammedü'l-Emin diyorlardı. Hazreti Ebubekir, kendisinden yaklaşık iki yaş büyük olan Efendiler Efendisine hem çok saygı duyuyor hem de O'nu çok seviyor ve her zaman kendine örnek alıyordu. Ahlâk ve karakter yönüyle birbirlerine benzedikleri için çok yakın dost olmuşlardı. Beraber büyümüş olan bu iki arkadaşı Mekkeliler, birlikte görmeye artık alışmışlardı. Hazreti Ebubekir, Efendiler Efendisiyle birlikte olduğu zamanlarda çok mutlu ve huzurlu oluyordu. Ticaret için Mekke'den ayrıldığı günlerde, herkesten çok O'nu özleyip ve Mekke'ye döndüğünde de herkesten önce O'nun ziyaretine gidiyordu.

Yol Gösteren Rüya

O dönem karanlık bir çağ yaşayan Mekke’de, cehaletin kirine bulaşmayan insanlar, neredeyse parmakla sayılacak kadar azdı. Kuss bin Saide, Varaka bin Nevfel, Zeyd bin Amr gibi dindarlığıyla öne çıkan bazı kimseler, hep iyilik ve faziletten bahsediyorlardı. Etraflarında olup bitenlerden rahatsızlık duyuyorlar ve açıktan küfür ve cehaletin karşısında duruyorlardı. Eskiden beri, putlara tapmayı yanlış görüyor ve gerçek dini arıyorlardı. Kutsal kitapları çok iyi bilen bu kişilerin arayışları, onları gelecek son peygamberle ilgili bilgilere ulaştırmıştı. Bu yüzden hep gelecek bir nebiden bahsediyor, şiirleriyle O’nu seslendiriyor, buldukları kalabalığa O’nu müjdeliyorlardı. Cahiliyenin tertemiz gençlerinden olan Hazreti Ebubekir de, bu faziletli kimselerin anlattıklarına karşı büyük bir ilgi duyuyordu. Sık sık yanlarına gidiyor, sohbetlerine katılıyor, onlardan insanlığın içinde çırpındığı karanlığı aydınlatacak olan nebinin müjdesini dinliyordu. Bu müjdeler, gece gündüz hep aklındaydı.

On sekiz yaşlarındayken, ticaret için Şam’da bulunduğu bir günün gecesinde, çok ilginç bir rüya gördü. Rüyasında dolunay gökten inip Kâbe’ye gelmiş ve sonra parça parça olmuştu. Bu parçalardan her biri, Mekke’deki her bir evin üzerine düşmüş, sonra bu ay parçaları bir araya gelerek gökyüzüne yükselmişti. Ay, tekrar dolunay hâlini aldıktan sonra gelip Hazreti Ebubekir’in evine girmişti.

Hazreti Ebubekir, heyecanla uyandı uykusundan. Nefes nefese kalmıştı. Sürekli rüyasını düşünüyor, bir türlü bu rüyanın tesirinden kurtulamıyordu. Sabah olunca, hemen salih bir rahip buldu ve tabir etmesi için rüyasını anlattı. Rahip önce:

-Sen nerelisin, diye sordu. Hazreti Ebubekir:

-Kureyş’tenim, deyince rahip gülümsedi ve:

-Şüphesiz O’nun günleri geldi, dedi. Hazreti Ebubekir şaşırmış, rahibin ne demek istediğini ilk önce anlamamıştı. Sonra birden heyecanla:

-Yoksa bekleyip durduğumuz nebi mi, diye soruverdi. Rahip, yavaşça başını salladı ve şöyle dedi:

-Evet. O gelecek. Sen de O’na iman edecek ve insanlar arasında O’na en çok yardım eden olacaksın.

Zihninde birbirini kovalayan düşüncelerle rahibin yanından ayrıldı Hazreti Ebubekir. İşlerini tamamlayıp da Şam’dan Mekke’ye dönerken, Busra’da konaklamaya karar verdi. Rüyasını, bir de oradaki manastırın rahibi Bahira’ya yorumlatacaktı. Busra’ya varınca, doğruca Bahira’nın yanına gidip rüyasını anlattı.

Rüyayı anlatırken gördüklerini tekrar yaşamış gibi heyecanlanmıştı. Bahira'nın durumu da Ebubekir'inkinden çok farklı değildi. Hayretle:

-Sen nerelisin, diye sordu Hazreti Ebubekir'e. O da:

-Mekkeliyim, dedi. Rahibin heyecanı daha da artmıştı:

-Peki, kimlerdensin, diye sorunca Ebubekir:

-Kureyş'tenim, dedi. Bahira'nın tabiri de Şam'daki rahibinkinden farklı değildi.

Kendinden emin bir ses tonuyla şöyle dedi:

-Çok geçmeden, senin kavmin arasından bir peygamber gelecek. O'nun hidayet nuru, her yere yayılacak. Sen de, O hayatta iken O'nun veziri; vefatından sonra da hali- fesi olacaksın. Hazreti Ebubekir, bu cevaba çok hayret etmiş, ne yapacağını şaşırmıştı.

Rahip Bahira sözlerine şöyle devam etti:

-Şimdi sen hemen memleketine dön! O'na vahiy gel- meye başladığında, git herkesten önce O'na iman et! Bahira'nın yanından ayrılan Hazreti Ebubekir, yoluna devam edip Mekke'ye döndü. Rüyasını da, dinlediği tabirleri de hiç kimseye anlatmadı. Apaçık bir işaret olan hakkındaki bu müjdeyi, zamanı gelene kadar içinde saklı tuttu.

İtibarlı Bir Tüccar

Temiz yüzlü, yakışıklı ve vakarlı bir genç olan Ebubekir, evlenme çağına gelince Abduluzzâ bin Abdiesad'ın kızı Katîle ile hayatını birleştirdi. Hazreti Ebubekir ile Katîle'nin, Abdullah ve Esmâ isimli iki çocuğu oldu. Yıllar ilerledikçe ticarî hayattaki başarısıyla dikkat çeken Hazreti Ebubekir, Mekke'nin sayılı tüccarlarından biri olmuştu. İstikrarlı hayatı ve güzel ahlâkı ile ciddi bir itibar elde etmiş, Mekke'nin ileri gelenleri arasına girmişti.

O günlerde, Mekke'den Şam taraflarına gidecek olan bir ticaret kervanının hazırlıkları yapıyordu. Kervanın sahibi, Mekke'nin en zengin kadınlarından olan Hatice'ydi. Kervanın başında ise Hazreti Hatice adına Muhammedü'l-Emin bulunuyordu. Hazreti Hatice, ayrıca Efendiler Efendisinin yanına hizmetçilerinin en beceriklisi olan Meysere'yi vermişti. Şam'a gidecek olan bu kafilenin içinde Hazreti Ebubekir de vardı. Hazreti Ebubekir, bu yolculukta en sevgili arkadaşı Muhammedü'l-Emin ile birlikte olacağı için çok mutluydu.

Nihayet kervan, hareket etti ve üç ay sürecek yolculuk başladı. Şam'a yakın bir yer olan Busra'ya vardıklarında, herkes getirdiği malları satıp yeni yükler almak için pazarlıklara başladı. Busra'daki işler bitince kervan, dönüş için tekrar yola koyuldu. Herkes iyice yorulunca, bir yerde mola verdiler.

Bir taraftan yapılan alışverişin hesabıyla meşgul olurken, diğer yandan da dinlenmeye çalışıyorlardı. Bu sırada, Peygamber Efendimiz de çok yaşlı bir zeytin ağacının altında oturmuş, gölgeleniyordu. Ağaç, meşhur rahip Nastûra'nın manastırının çok yakınındaydı. Tam o sırada manastırın penceresinden kervanı izleyen Nastûra'nın dikkati, bir anda Efendiler Efendisinde odaklandı. Nastûra manastırdan hızla çıktı ve kervana doğru koşmaya başladı. Kervandakilerden eskiden beri tanıdığı Meysere'nin yanına geldi ve:

-Şu ağacın altında oturup gölgelenen kimdir, diye sordu. Meysere:

-O, Muhammed bin Abdullah. Harem ehlinde bir genç, deyince Nastûra:

-Vallahi, bu ağacın altında bugüne kadar nebiden başka kimse konaklamamıştır, dedi.

Sonra da Meysere'ye, O'nun belli başlı özelliklerini sordu. Aradıklarını tarif eden cevaplar alınca da kendinden emin bir şekilde:

- Hiç şüphe yok ki O, bu ümmetin beklediği peygamberdir. Hem de peygamberlerin en sonuncusudur, deyiverdi.

Rahip Nastûra, oradan bir türlü ayrılamıyor, O'nunla ilgili daha fazla bilgi almak istiyordu. Meysere'ye, ağacın altında dinlenen Muhammedü'l-Emin ile ilgili pek çok soru sordu. Aldığı cevaplar karşısında Nastûra'nın göz bebekleri büyümüş, heyecanı artmıştı. Kendinden emin bir şekilde şunları söyledi:

-Vallahi de bu, bizim bekleyip durduğumuz nebidir. Ne olur O'na, iyi göz kulak ol!

Nastûra'nın verdiği müjdeyi, o sırada Meysere'nin yanında bulunan Hazreti Ebubekir de duymuş ve en sevgili dostu Muhammedü'l-Emin'in, ümmetin beklediği son peygamber olduğunu gözyaşları içinde dinlemişti. Hiç şaşırmanın Ebubekir duyduklarına. O zamana kadar son peygambere dair öğrendiği her şey, hep aynı adresi gösteriyordu. Demek ki insanlığı pençesine alan karanlığı, O'nun nurlu çehresi aydınlatacaktı.

Bir süre sonra kervan toparlandı ve tekrar Mekke'ye doğru yola koyuldular. Hazreti Ebubekir, zihninde birbirini kovalayan düşüncelerle çok sevdiği dostunu seyrederken Nebiler Nebisinin üzerinde iki bulut beliriverdi. Üstelik bu bulutlar, Efendimizin üzerinde kervanla birlikte ilerliyordu. O durunca duran, O gidince O'nu takip eden bu iki bulutu görünce Hazreti Ebubekir, bir kere daha dostuna hayranlıkla bakakaldı. Nebiler Nebisi ise, hiçbir şey yokmuşçasına yoluna devam etmekteydi. Yolculuk boyunca ne bir haksızlık ne de bir huzursuzluk yaşanmıştı. Götür dükkânları malları, Busra'da en iyi şekilde değerlendirmişlerdi. Getirdikleri mallar da Mekke'de çok iyi fiyatlarla satıldı. Kervanın sahibi Hazreti Hatice'de, bu kârlı ticaretten çok memnun kalmıştı.

Bu yolculuktan çok kısa bir süre sonra Mekke’de, Efendiler Efendisi ile Hazreti Hatice’nin düğün haberi duyuldu. Mekke’nin emini Muhammedü’l-Emin ile cahiliyenin tahiresi Hatice’yi herkes birbirine çok yakıştırmıştı. Gelecek son peygamberle ilgili müjdelerin takipçilerinden biri olan Hazreti Hatice, bu evlilikten dolayı çok bahtiyardı. Zaten, Şam’a giden kervanını Efendiler Efendisine teslim etmesinin sebebi de, O’nu daha yakından tanımak isteme- siydi. Hizmetçisi Meysere’nin Efendimizle ilgili, yolculuk boyunca şahit olup da anlattığı şeylerden çok etkilenmişti. Yıllardır beklenen son nebinin Muhammedü’l-Emin olduğuna bütün kalbiyle inanmıştı. O’na daha yakın olabilmek için de, tek çare olarak evliliği düşünmüştü. Aile büyüklerinin da uygun görmesiyle nikâhları kıyıldı. Düğünden birkaç gün sonra da, Hazreti Hatice’nin yeğeni Hakim bin Hizam’dan alınan evlerine taşındılar.

Bu değişikliğe en çok sevinenlerden biri de, o mahallede oturan Hazreti Ebubekir oldu. En sevgili dostuyla aynı mahalleyi paylaşma ve O’na daha yakın olma imkânı bulmuştu. Zaten her geçen gün O’na biraz daha yakınlık duyuyordu. Özellikle rahip Nastûra’nın söylediklerinden sonra, bütün dikkati Nebiler Nebisinin üzerinde toplanmıştı.

Emin Dost

Yıllar ilerlemiş ve Hazreti Ebubekir otuz üç yaşına gelmişti. O dönem, Mekkelilerin en önemli gündemi Kâbe’nin tamiriydi. Yağmur ve seller sebebiyle Kâbe’nin duvarları iyice yıpranmış, son zamanlarda da bir yangınla birlikte Kâbe’nin örtüsü zarar görmüştü. Bunun üzerine içlerinde Hazreti Ebubekir’in de bulunduğu Mekke ileri gelenleri toplanıp, Kâbe’yi İbrahim Aleyhisselâmın yaptığı temele kadar yıkıp yeniden inşa etmeye karar verdiler. Her kabileye bir bölüm verilerek duvarlar örüldü. Sıra, cennetten gönderilen kutsal taş Hacerü’l-Esved’i yerine koymaya gelmişti. Fakat her kabile, bu şerefe nail olmak istediğinden büyük anlaşmazlıklar çıktı. Dört, beş gün süren anlaşmazlıklar sebebiyle neredeyse kan dökülecekti. Bu sırada, aralarındaki en yaşlı zatlardan biri:

- Ey Kureyş topluluğu! Anlaşamadığınız iş hakkında hüküm vermek üzere, şu kapıdan ilk girecek zatı aranızda hakem yapın, dedi ve Kâbe’ye açılan Beni Şeybe kapısını işaret etti.

Orada bulunanların hepsi bu fikri uygun bularak, işini bırakıp Beni Şeybe kapısından ilk girecek kişiyi beklemeye başladı. Bekleyenler arasında Hazreti Ebubekir de vardı. Bir süre sonra, duyulan ayak seslerinden birinin geldiğini anladılar. Herkes pür dikkat kesilmişti. Gelenin, dürüstlüğünü ve üstün ahlâkını her zaman takdir ettikleri Muhammedü’l- Emin olduğunu ilk gören sevinçle haykırdı:

-İşte, el-Emin geliyor! Muhammedü'l-Emin geliyor! Orada bulunanların hepsi gönül rahatlığıyla:

-O'nun kararına razıyız, dediler. Durum, Efendimize anlatılınca:

-Bana bir örtü getiriniz, dedi.

Sonra da, Hacerü'l-Esved'i getirilen örtünün içine koydu ve her kabileden bir temsilci çağırıp onlara:

-Kabileniz adına örtüden tutun! Sonra da hep birlikte onu yukarı kaldırdın, dedi.

Taş, taşınıp konulacağı yere kadar kaldırılınca da Hacerü'l-Esved'i kucaklayıp kendi eliyle yerine yerleştirdi. Bu adil çözüm herkesi memnun etmişti. Olan bitene en çok sevinen de gelişmeleri sessizce takip eden Hazreti Ebubekir olmuştu. Cennetten gelen kutsal taşı yerine koymanın, son peygamber olduğu müjdelenen dostuna nasip oluşunu hislenerek izledi.

Müjdeli Yolculuk

Mekke, her geçen gün cehalet batağına biraz daha gömülüyordu. İçinde Allah'ın evinin bulunduğu kutsal belde, âdeta bir kasvet merkezi hâline gelmişti. İnsanların, cansız ilâhların peşinde ömür tüketmesi ve ahlâksızlığın son haddine ulaşması, dindar insanları çok rahatsız eder olmuştu. Sık sık Hazreti Hatice'nin amcasının oğlu Varaka bin Nevfel'in sohbetlerine konuk olan Hazreti Ebubekir, en çok da Efendiler Efendisinin yanında huzur buluyordu.

Sıkıntılı olduğu günlerden birinde, Efendimizin yanına gitmek üzere evden çıktı ve gidip O'nun kapısını çaldı. Kapıyı açan Hazreti Hatice idi. Dostunu görmek isteyen Hazreti Ebubekir'e, Efendiler Efendisinin azığını alarak Hira mağarasına gittiğini söyledi. Demek ki; O da Mekke'nin kasvetli ortamından sıkılmış, çareyi uzaklarda, yalnız kalmakta bulmuştu. Hazreti Ebubekir'in, dostunun mağaradan dönüşünü beklemekten başka çaresi yoktu. Zihninde binbir düşünceyle evine döndü.

Bu sırada, bir süredir Yemen taraflarına gitmek üzere hazırlanan kervanın işleri artık tamamlanmıştı. Kafile içinde bulunan Hazreti Ebubekir, mallarıyla birlikte Yemen'e doğru yola çıktı. Oraya varınca Ezd kabilesinden yaşlı bir zata misafir oldu. İhtiyar, Hazreti Ebubekir'i görünce ona dikkatle baktı ve:

-Sanırım sen Harem halkındansın, dedi. Hazreti Ebubekir:

-Evet, Harem halkıyım, deyince o zat heyecanlandı ve:

-Umarım Kureyşlisindir, dedi. Hazreti Ebubekir:

-Evet, Kureyşliyim, deyince ihtiyarla aralarında uzun bir sohbet başladı.

Tevrat ve İncil'i çok iyi bilen yaşlı âlim, önce ona gelecek son nebinin Kureyş'ten olacağını müjdeledi. Sonra da Hazreti Ebubekir'e, son peygambere en çok yardım edecek zatlardan biri olacağını söyledi. Derken Hazreti Ebubekir, işlerini bitirdi ve Yemen'den ayrılıp Mekke'ye döndü. Zihni, sürekli ihtiyarın söyledikleriyle meşguldü. Duyduklarını bir an önce Varaka bin Nevfel ile paylaşmak istiyor, yolun bir an önce bitmesini diliyordu.

Beklenen Nebi

Bu sırada, Hira'da inzivaya çekilmiş olan Nebiler Nebisine vahiy gelmiş, Yüce Mevla en sevgili kuluna, resûllük vazifesini bildirmişti. Yıllardır yolu gözlenen Son Nebi, bu haberle Mekke'ye dönmüştü. Muhammedü'l-Emin, artık vahiy meleği Cebrail Aleyhisselâm vasıtasıyla Allah'ın emirlerini insanlığa ulaştırmakla görevliydi. Ancak bu gelişmeler, Mekke ileri gelenlerinden bazılarının hiç de hoşuna gitmemişti. Yıllardır taş ve tahta parçalarını ilâh sayıp Allah'a ortak koşan müşrikler, Efendimize inanmak istemediler.

Mekke, bu yeni haberle çalkalanıp dururken Hazreti Ebubekir'in şehre ulaşmasına artık saatler kalmıştı. Mekke'ye yaklaştığında, gözü ileride bekleyen bir gruba takıldı. Biraz daha yaklaşıp dikkatle baktığında bunların Kureyş'in ileri gelenlerinden bazıları olduğunu gördü. Böyle hepsinin bir araya gelip beklemesi hiç de hayra alâmet değildi. Hazreti Ebubekir, telaşla yanlarına yaklaşıp sordu:

Ben yokken buralarda neler oldu? Yeni bir şey var mı?

Onlar da, zaten olanları anlatmak için fırsat kolluyorlardı. Hiç vakit kaybetmeden Hazreti Ebubekir'e şöyle dediler:

-Hem de ne olay ya Ebubekir! Ebu Talib'in yetimi, peygamber olduğunu iddia ediyor! Sen olmasaydın hiç beklemez, O'nun işini bitirirdik. Ama artık sen geldin ya, bu işi hâllidersin.

Ebubekir'in de kendileri gibi düşüneceğini zannediyor, aynı şeyleri tekrar tekrar anlatıyorlardı. Hazreti Ebubekir ise artık onları dinlemiyordu. Zihninde çok gerilere gitmişti. Yirmi yıl önce Şam'da gördüğü rüyayı ve rahip Bahira'nın rüyasına yaptığı yorumu geçirdi aklından bir bir. Rahip, gelecek son nebinin zamanının çok yaklaştığını anlatmış ve Ebubekir'in, O'na hayatı boyunca yardımcı olacak en bahtiyar insan olacağını söylemişti. Sonra, yıllardır dillerde dolanan müjdeleri düşündü Hazreti Ebubekir. Kâbe'nin avlusunda dinlediği Zeyd bin Amr'ın beklenen nebi ile ilgili sözlerini, Kuss bin Saide'nin panayırlardaki nasihatlerini hatırladı. Birkaç gün önce, Yemen'deki ihtiyar da aynı şeyleri söylememiş miydi?

Yıllardır söylenenler ve yaşananlar, hep aynı noktada buluşuyordu. Şüphesiz, beklenen an gelmişti. Demek ki artık Muhammedü'l-Emin'e vazifesi tebliğ edilmiş, Ebubekir'in rüyası gerçek olmuştu. Hazreti Ebubekir, düşündüklerini belli etmeden Mekke ileri gelenlerini tatlılıkla yanından gönderdi. Sonra da, hiç vakit kaybetmeden doğruca Hazreti Hatice'nin evine yöneldi. Efendiler Efendisine gidiyordu. Yolda hızlı ve kararlı adımlarla ilerlerken, karşıdan O'nun geldiğini gördü ve heyecanlanmıştı.

Meğer her ikisi de diğerinin yanına gitmek için yola çıkmıştı. Hazreti Ebubekir sordu: -Ya Muhammed! Sen geleneklerimizi bırakıp atalarımızın dininden vaz mı geçtin? Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) hiç beklemeden:

- Ben, Allah'ın resûlüyüm ya Ebubekir! Allah, beni insanlara nebi olarak gönderdi. Seni tek olan Allah'a iman etmeye davet ediyorum. Biz, O'ndan başkasına kul olamayız. Gel, sen de Allah'a iman et, dedi. Hazreti Ebubekir'in gözleri parlamıştı:

- Buna delilin nedir, diye sordu. Allah Resûlü:

- Yıllar önce Şam'da gördüğün ve rahip Bahira'ya yorumlattığın rüya, dedi.

Hazreti Ebubekir tereddütsüz ellerini uzatarak:

- Uzat ellerini, sana biat edeceğim, dedi.

Efendimiz, elini Hazreti Ebubekir'e uzatınca sadık dost, elini Allah Resûlünün elinin üzerine koyarak gözyaşları arasında:

- Ben, şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen de şüphesiz O'nun resûlüsün, dedi ve Müslüman oldu. Böylece Allah Resûlünün sadık dostu, ilk inananlardan olmakla şereflendi. Ondan önce Efendimizin mübarek eşi Hazreti Hatice, amcasının oğlu Ali ve evlâtlığı Zeyd bin Harise, İslâma girmişti.

İmana Davet

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Hazreti Ebubekir'in Müslüman olmasından dolayı çok sevinmişti. Bu haber, Mekke'de yayıldıktan sonra büyük bir hayal kırıklığı yaşayan müşrikler ise, bu durumdan hiç hoşlanmadılar. Hazreti Ebubekir, hak dine girmesinin ardından hiç çekinmeden dinini açıkladı ve halkı, Yüce Allah'a ve Resûlüne imana davet etmeye başladı. Hazreti Ebubekir'in Müslüman olması, iman etmeyi düşünen pek çok insan için büyük bir cesaret kaynağı olmuştu. Çünkü o, kavmi tarafından sevilen, sayılan, yumuşak huylu biriydi. Kureyşliler arasında asil bir soya sahipti. Güzel ahlâklı, iyiliksever ve zengin bir tüccardı. Bunların yanında çok bilgili ve kültürlü, ticaretten anlayan, hoş sohbet bir kimseydi. Bu sebeple kavminden birçok kişi, dertlerine çözüm getirmek için onun yanına gelirdi.

Hazreti Ebubekir, yaşadığı güzellikleri etrafındaki dostlarıyla da paylaşıp onların da imanla şereflenmesi adına çok gayret gösteriyordu. Onlara önce hak din İslâmın güzelliklerini anlatıyor, İslâma karşı yumuşadıklarını görünce de onları Peygamberimizin yanına götürüyordu. Efendimiz de onlara İslâmiyeti anlatıp Kur'ân okuyordu. Zübeyr bin Avvam, Osman bin Affan, Talha bin Ubeydullah, Sa'd bin Ebi Vakkas ve Abdurrahman bin Avf gibi değerli zatlar, Hazreti Ebubekir'in vasıtasıyla bu şekilde Müslüman oldular.

Mazlumların Yanında

Artık, İslâma gizli davet dönemi başlamıştı. Hak dine davet, henüz şahsi gayretlerle gerçekleşiyor ve İslâmı seçenlerin sayısı birer ikişer artıyordu. Yıllardır putları Allah'a ortak koşan müşrikler, bu gelişmelerden hiç hoşlanmamışlardı. Allah'ın birliğini ve Efendimizin peygamberliğini kabul etmek istemiyorlardı. Bu dönem üç yıl sürdü. Daha sonra, Efendimiz, Cebrail Aleyhisselâmın getirdiği vahiyler doğrultusunda, önce yakın akrabalarını İslâma çağırdı. Sonra da Safa Tepe'sine çıkarak, bütün insanları tek olan Allah'a imana davet etti. Bu davetin ardından Kureyşliler, ilk zamanlar genellikle yeni gelen din ile ilgili alaycı tavırlar sergilediler. Fakat, sonradan içlerinden bazıları açıkça düşmanlık göstermeye başladı. İnsanı bütün çirkin işler-den uzaklaşmaya davet eden hak dinle birlikte, nefislerine uyararak yaptıkları her kötülüğe son verileceğini fark eden müşrikler, Allah Resûlüne iyice düşman kesildiler.

Kureyşli müşrikler, yaptıkları baskılara rağmen İslâmın yayılmasını engelleme adına istedikleri neticeyi alamayınca zulümlerini daha da artırdılar. Önce alay etme şeklinde gösterdikleri düşmanlıkları, zamanla hakaret ve işkenceye dönüştü. Müşrikler, Mekke'de sözü geçen kabilelerden olan Müslümanlara fazla zarar veremiyorlardı, fakat fakir ve kimsesiz müminlere göz açtırmıyorlardı. Onları dinlerinden döndürmek ve daha fazla insanın iman etmesini önlemek için, akıllarına gelen her türlü eziyet ve işkenceyi uyguluyorlardı.

Müminlere eziyet ve işkence edenlerin başında Ebu Cehil, Ebu Leheb, As, Ümeyye, Velid ve Nadr gibi ileri gelen Mekke müşrikleri bulunuyordu. Müminleri; aç ve susuz bırakmaktan, hapsetmekten, bayıltıncaya kadar dövmekten, kızgın güneşin altında üzerlerine kayalar koyarak bekletmekten hiç çekinmiyorlardı. Mazlumları koruyan kişilerin başında ise Hazreti Ebubekir geliyordu. Başta Bilâl olmak üzere işkence gören erkek ve kadın köle Müslümanların yedisini, aşırı miktarda para ödemek suretiyle satın alarak hürriyetine kavuşturmuştu.

İslâmiyeti ilk kabul edenlerden biri olan Habeşli zenci köle Hazreti Bilâl, müşriklerden Ümeyye bin Halef'in kölesiydi. Hazreti Ebubekir'in vesilesiyle Müslüman olmuştu. Ümeyye bin Halef, Hazreti Bilâl'in Müslüman olduğunu öğrenince sinirinden çıldıracak gibi oldu. Ona, kendine sormadan dinini değiştirmesinin cezasını vermeliydi. Ne yapacağını, ona nasıl ceza vereceğini ve dünyayı ona nasıl zindan edeceğini düşünüyordu. Aklına çok ürpertici bir işkence şekli geldi. Hazreti Bilâl'i aldı ve çöle götürdü. Güneş tam tepedeydi. Mekke'de, günün en sıcak saatleri yaşanıyordu.

Kumlar, köz gibi üzerine basan insanın ayaklarını yakıyordu. Durum böyleyken, insanlığını kaybetmiş Ümeyye bin Halef, Hazreti Bilâl'i kızgın kumların üzerine yatırdı. Bilâl'in ellerini, ayaklarını bağladı. Bu da yetmezmiş gibi, güneşin altında sıcaktan çatlamış olan büyük bir kaya parçasını zorla taşıyarak, Hazreti Bilâl'in yanına getirdi. Sonra da o kaya parçasını Hazreti Bilâl'in tam göğsünün üzerine koydu. Giderken de ona şöyle seslendi:

– Ölünceye ya da Muhammed'i inkâr edip Lât ve Uzzâ'ya ibadet edinceye kadar böyle kalacaksın!

Göğsünün üzerindeki ağırlık ve aşırı sıcak, Hazreti Bilâl'i zerre kadar etkilemiyordu. Belki bedeni acı çekiyordu, ama kalbi ve ruhu huzurluydu. Bu yüzden de ağzından sadece acıyla:

– Allah bir! Allah bir, kelimeleri dökülüyordu. Bu durum, Hazreti Ebubekir oradan geçinceye kadar devam etti. Hazreti Ebubekir, Bilâl'i o hâlde görünce hem çok üzölmüş hem de çok kızmıştı. Hemen Ümeyye'ye gitti ve şöyle dedi:

– Bu fakirin hakkında Allah'tan korkmuyor musun? Ne zamana kadar ona azap edeceksin? Ümeyye:

– Onu yoldan çıkaran sensin. Öyleyse azaptan da sen kurtar, deyince Hazreti Ebubekir: Benim siyah bir kölem var, bundan daha güçlü ve aynı zamanda senin dinindendir.

Onu sana vereyim, sen de Bilâl'i bana ver, dedi. Ümeyye:

– Ben kabul ettim, deyince Hazreti Ebubekir:

– Öyleyse o köleyi sana verdim, dedi.

Hazreti Ebubekir, köleyi ona vererek Bilâl'i geri aldı ve azat etti. Başka köleleri de satın almak istemiş, ama sahipleri yüksek bir fiyat karşılığında bile onları satmayı reddetmişlerdi. Onlara işkence etmeye devam edip akıllarınca eğlenmişlerdi.

Peygamber Sevgisi

Hazreti Ebubekir, İslâmiyetten önce eşi Katîle'den ayrılmış, Müslüman olduktan sonra da Ümmü Ruman isimli bir hanımla evlenmişti. Ümmü Ruman, Hazreti Ebubekir ile evlenmeden önce iman etmiş bir hanımdı. Bu evlilikten, Abdurrahman ve Aişe isimlerini verdikleri iki çocukları oldu. Hazreti Ebubekir Müslüman olunca, Abdurrahman dışındaki bütün çocukları da Müslüman oldular. Daha sonra Abdurrahman da iman etti. Hepsi de Peygamberimizi görüp sahabe olmakla şereflendiler.

Her türlü işkence ve hakarete rağmen hak din İslâma davet devam ediyor, inananların sayısı da gün geçtikçe artıyordu. Müşriklerin zulüm ve baskıyı artırması üzeri-ne Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), davet hizmetini daha güvenli bir mekânda sürdürmeye karar verdi. Sonra da sahabeden Erkam'ın, Safa ile Merve arasındaki evine taşındı. Safa Tepesi'nin doğusunda bulunan bu ev, giriş çıkış ve gelip gidenleri kontrol etmek için elverişli bir yerdi. Müslümanlar, gizli bir şekilde Erkam bin Erkam adındaki sahabinin evinde toplanıp Peygamber Efendimizin nasihatlerini dinliyorlardı. Beraberce Kur'ân okuyor, namaz kılıyorlardı. Birçok Mekkeli, Dâr'ül İslâm adı verilen bu evde Müslüman oldu.

Bir gün yine Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Hazreti Ebubekir'in de aralarında bulunduğu bir grup ile Erkam'ın evinde oturuyordu. Müslümanların sayısı henüz kırka bile ulaşmamıştı, ancak Hazreti Ebubekir, hak dinin artık açıktan tebliğ edilmesini istiyordu. Bunun için Peygamber Efendimize ısrar etti. Allah Resûlü: – Ey Ebubekir! Bizim sayımız henüz az. Bu işe yetmeyiz, buyurdu.

Ancak Hazreti Ebubekir ısrarlarını sürdürünce, Peygamberimiz onu kıramadı ve beraberce Kâbe'ye gittiler. Mescid-i Haram'ın bir tarafına topluca oturdular. O sıra-da başta Ebu Cehil, Ebu Süfyan ve Utbe bin Rebia olmak üzere Peygamber Efendimizden ve Müslümanlardan nefret eden Mekke'nin en inatçı müşrikleri de orada toplu hâlde oturuyorlardı. Bir anda Müslümanları, kalabalık bir grup hâlinde karşılarında görünce çok şaşırdılar. Bu duruma bir anlam verememişlerdi.

O sırada Hazreti Ebubekir ayağa kalkarak müşriklere; putlardan yüz çevirip, Allah'a ve O'nun peygamberi olan Hazreti Muhammed Aleyhisselâma inanmaları gerektiğini anlatmaya başladı. Hazreti Ebubekir'in söylediklerini, bir süre dinleyen müşriklerin şaşkınlıkları öfkeye dönüşmüştü. Hiddetle yerlerinden doğrulup hep birden Hazreti Ebubekir'e ve diğer Müslümanlara saldırmaya başladılar.

Efendimize ve sahabilere türlü hakaretler edip onları tartaklamaya çalıştılar. Allah Resûlünü korumaya gayret eden sahabiler, O'nu güçlükle müşriklerin arasından uzaklaştırdılar. Bu arada müşriklerden birkaçı, Hazreti Ebubekir'in üzerine  ullanarak oradan uzaklaştmasını engelledi. Onu, ayakları altına alıp şiddetle dövdüler. Hatta müşriklerden Utbe bin Rebia, ona yaklaştarak demirli ayakkabılarıyla yüzüne vurdu. Bununla da yetinmeyip Hazreti Ebubekir'in karnının üzerine çıkararak ona vurmaya devam etti. Öyle ki; Hazreti Ebubekir'in mübarek yüzü ile burnu, birbirinden ayırt edilemez hâle gelmişt .

Hazreti Ebubekir'in kabilesi Teymo ullarından birkaç kişi, bu olanları haber alınca koşarak gelip, müşrikleri Hazreti Ebubekir'in üzerinden uzaklaştırdılar. Yerde, hareketsiz yatan Hazreti Ebubekir'i bir çarşafın içine koyarak evine götürdüler. Akrabaları, Hazreti Ebubekir'in öleceğini düşünüyorlardı. Bu olanlara hem çok hiddetlenmiş hem de  z lm şlerdi. Hemen geri dönüp Kâbe'ye geldiler ve orada bulunan müşriklere şöyle dediler:

– Eğer Ebubekir ölecek olursa, yemin olsun ki biz de Utbe'yi gebertiriz!

Sonra da dönüp tekrar Hazreti Ebubekir'in yanına git-tiler. Bütün akrabaları başına toplanmış, yaşadığına dair bir tepki vermesini bekliyorlardı. Baygın vaziyette her şeyden habersiz yatan Hazreti Ebubekir, uzun bir süre kendi ne gelemedi. Babası ve yakın akrabaları, onu ayıltmak için çok u raşsalar da Ebubekir, ancak akşama doğru kendine gelebilmişti. Gözlerini açar açmaz, titrek bir sesle:

– Resûlûllah ne hâlde, diyebildi.

Hazreti Ebubekir, neredeyse ölümden dönmüşken, aylır aylmaz Allah Resûlünü sorunca akrabaları bu duruma bir anlam veremediler. şaşkınlıklarını gizleyemeyerek Hazreti Ebubekir'e:

– Sen, O'nun yüzünden bu felakete u radın. Buna rağmen O'nun için üzülüyorsun, deyip kızdılar. Annesi Ümmül Hayr'a:

– şuna bir şeyler yedirip içirmeye  alış, diyerek oradan ayrıldılar.

Fakat Hazreti Ebubekir'in derdi yemek içmek değildi. Herkes yanından bir bir ayrılmış, evde sadece annesi kalmıştı. Endişeli gözlerle onu s zen annesi tekrar:

– O lum ne yer ne içersin, diye sordu.

O lunun kanlar içindeki yüzüne baktıkça Ümmül Hayr'ın y re i acıyordu. Ancak Hazreti Ebubekir gözlerini açıp yine:

– Resûlûllah ne durumda, deyince annesi:

– Vallahi, arkadaşın hakkında hiçbir bilgim yok, dedi. Hazreti Ebubekir, ayağa kalkmak için kendini zorladıysa da bunu yapamadı.

Çaresizdi, âdeta yalvardı annesine:

Hattab'ın kızı Ümmü Cemil'e gitsen de Resûlullah'ın durumunu sorsan!

Yıllardır özlemini çekip de kavuştuğu biricik oğlunun hâli, Ümmül Hayr'ın içini

acıtmıştı. Oğlunu kırmak istemiyordu, çaresiz kalkıp Ümmü Cemil'in yanına gitti ve:

– Oğlum Ebubekir, sende Abdullah'ın oğlu Muhammed'i soruyor. Acaba ne hâldedir, dedi.

Ümmü Cemil şaşırmıştı. Ümmül Hayr'a güvenip güvenemeyeceğini bilmiyordu. Tedbiri elden bırakmayarak:

– Ben Muhammed'in ne hâlde olduğunu bilmiyorum. Oğlun, O'nu neden sormaktadır? Kendisi ne hâldedir? Görmek, bilmek isterim. Beni, onun yanına götür, dedi. Ümmül Hayr:

– Olur, deyince birlikte Hazreti Ebubekir'in yanına geldiler.

Ümmü Cemil, Hazreti Ebubekir'i perişan bir vaziyette, yaralar ve bereler içinde görünce dudakları titreyerek:

– Sana bunu yapan bir kavim, muhakkak azgın ve taşkındır. Allah'tan dileğim, onlardan senin intikamını almasıdır, dedi.

Hazreti Ebubekir ise Ümmü Cemil'e bakarak yine aynı soruyu sordu:

– Resûlullah ne hâldedir? Ümmü Cemil:

Burada annen var, söylediğimi işitir, deyince Hazreti Ebubekir:

– Ondan sana bir zarar gelmez, sırrını açıklamaz, dedi. O zaman Ümmü Cemil:

– Allah Resûlü hayattadır, durumu iyidir, dedi. Hazreti Ebubekir tekrar:

– Peki, şimdi o nerededir, diye sorunca, Ümmü Cemil:

– Erkam'ın evindedir, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ebubekir:

– Vallahi, Resûlullahı gidip görmedikçe ne yemek yerim ne de bir şey içerim, dedi.

Oğlunun bu perişan hâlinde bile Allah'ın peygamberini görmekten başka bir isteğinin olmadığını artık iyice anlayan Ümmül Hayr:

– Sen, şimdi biraz bekle, herkes uyusun. O zaman kimselere görünmeden seni O'na götürürüz, dedi.

Hazreti Ebubekir rahatlamıştı. Ortalık iyice sessizleşince, Ümmü Cemil ve Ümmül

Hayr, iki koluna girerek onu yola çıkardılar. Annesine ve Ümmü Cemil'e dayanarak zorlukla yürüyebilen Hazreti Ebubekir, yavaş yavaş Erkam'ın evine doğru ilerledi.

Oraya varıp da Allah Resûlünü sağ salim görünce, çok rahatlamıştı. Birbirlerine sımsıkı sarılıp kucaklaştılar. Hazreti Ebubekir'in hâlini gören sahabe, ağlaşmaya başlamıştı.

Sadık dostunun hâli, Efendimizi de çok üzmüştü. Efendiler Efendisinin gözlerinin dolduğunu fark eden Hazreti Ebubekir:

– Ya Resûlûllah! Anam, babam sana feda olsun, bende herhangi bir acı yok! Sadece o azgın adamın yüzüme vurduğu yerler biraz acıyor, deyiverdi.

Allah Resûlünü öyle çok seviyordu ki, O’nun kendi hâline üzülmeye ona çok dokunuyordu. O’nu üzmemek için de iyi olduğunu söylemeye çalışıyordu.

Aradan çok geçmeden, Efendimize annesini işaret ederek:

– Bu yanımdaki annem Selma’dır ya Resûlûllah! O’nu, bir de sen imana davet etsen. Ümit ederim ki Allah, senin vasıtanla onu cehennem ateşinden kurtarır, dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Hazreti Ebubekir’in annesi Selma’nın Müslüman olması için Yüce Allah’a dua etti. Resûlünün duasını kabul eden Cenâb-ı Hak, Selma’ya hidayet nasip etti. Ve Ümmül Hayr lâkaplı Selma, hemen oracıkta iman etti. Müslümanların sayısı, o gün artık otuz dokuza ulaşmıştı.

Habeşistan’a Hicret Arzusu

Mekke’de, Müslümanlara uygulanan baskı gün geç- tikçe artıyordu. Belli ki, artık Mekke’de rahat yoktu. Müslümanlar, ibadetlerini serbestçe yapabilecekleri bir yere göç etmek için Peygamberimizden izin istediler. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav):

- Habeş ülkesine gidiniz. Allah, sizi orada ferahlığa kavuşturur, buyurdu.

Böylece peygamberliğin beşinci yılında Müslümanlardan onu erkek, beşi kadın olmak üzere on beş kişilik bir kabile, Mekke’den ayrılarak Hristiyan kral Necaşi’nin ülkesi Habeşistan’a hicret etti. Müslümanlar, Habeş hükümdarı Necaşi tarafından çok iyi karşılanmış ve ondan her konuda yardım görmüşlerdi. Artık ibadetlerini rahatça yerine getirebiliyorlardı. Mekke’de ise, inananlara yapılan zulüm artarak devam ediyordu.

Bir süre sonra, Hazreti Ebubekir de Peygamberimizin yanına gidip Habeşistan’a hicret etmek için O’ndan izin istedi. Efendimiz, müşriklerin baskı ve hakaretlerinden iyice bunalan dostuna istediği izin verince Hazreti Ebubekir, dayısının oğlu Haris’le birlikte Mekke’den ayrılıp Habeşistan’a doğru yola çıktı. Bir süre gittikten sonra yolda, Kare kabilesinin başkanı olan ibni Düğünne ile karşılaştılar. Mekke’deki saygın kişilerden biri olan ibni Düğünne, Hazreti Ebubekir’i görünce:

Ey Ebubekir! Nereye gidiyorsun, diye sordu. Hazreti Ebubekir üzgün bir hâlde:

- Kavmim beni sürgün etti. Bana eziyet verdi. Bana baskı yaptı, dedi.

İbni Düğünne şaşırmıştı:

- Neden? Allah’a yemin ederim ki, sen aşiretini süsler, musibetlere karşı onlara yardımcı olursun. Hep iyilik işler, yoksulu kazançlı kılar, yoksula yardım edersin. Haydi, hemen Mekke’ye dön. Artık sen, benim himayem altındasın, dedi.

Hazreti Ebubekir'in aklı, zaten Mekke'de kalmıştı. Bu teklifi kabul etmekle birlikte, Efendiler Efendisinden ayrı kalmamış ve ihtiyacı olduğunda O'nun yanında olabilme fırsatını yakalamış olacaktı. İbni Düğünne'yle birlikte, memnuniyetle geri döndü. Mekke'ye girip Kâbe'nin önüne geldiklerinde ibni Düğünne, Hazreti Ebubekir'in elinden tutup Mekke halkına şöyle seslendi:

- Ey Kureyş topluluğu! Ebubekir, memleketinden kovulacak bir adam değildir. Yoksullara yardım eden, akrabalık haklarını gözetken, ağır yükleri taşıyan, misafir ağırlayan bir adamı nasıl yurdundan çıkarıyorsunuz? O, bundan böyle benim himayemdedir. Kimse onun hakkında kötülük düşünmesin.

Kureyşliler, ibni Düğünne'nin Hazreti Ebubekir'i himayesi altına almasına fazla tepki göstermediler. Karşı da çıkmadılar. Ancak bir şartları vardı. İbni Düğünne'ye:

- Ebubekir'e söylede, Rabbine kendi evinde ibadet etsin. Evinde namaz kılarak istediği şeyleri okusun. Bunu açık olarak yapmakla bizi rahatsız etmesin. Zira eğer açık olarak yaparsa, kadın ve gençlerimizin onun tesiri altında kalmasından korkuyoruz, dediler.

İbni Düğünne, bu şartı Hazreti Ebubekir'e söylediğinde Hazreti Ebubekir itiraz etmedi. Bir süre ibadetlerini, Mekkelilerin istediği şekilde kendi evinde yaptı ve evinin dışında Kur'ân okumadı. Ancak bir süre sonra, evinin avlusunda bir mescit yaptı ve artık orada namaz kılıp, Kur'ân okumaya başladı. Çok yumuşak kalpli biri olduğu için, Kur'ân okurken kendini tutamayıp ağlıyordu. Onun bu durumu, Kureyş kabilesinin kadın ve gençlerinin dikkatini çekiyor, topluca gelip onu dinlemelerine vesile oluyordu. Bu yüzden birçoğunun kalbi, İslâma ısınmaya başlamıştı. Bu durum, müşrik olan Kureyş ileri gelenlerini endişeye düşürdü. Bunun için ibni Düğünne'ye gidip telâşla: Biz, evinin içinde ibadet etmesi şartıyla Ebubekir için sana teminat verdik. O ise evinin avlusunda bir mescit yap tırdı. Orada açıkça namaz kılmakta ve Kur'ân okumaktadır. Onun bu durumu, kadın ve gençlerimizi yoldan çıkarıyor. Onu bundan vazgeçir. Eğer evinin içinde ibadetini yapıyorsa yapsın. Yoksa himayenden çıksın. Çünkü sana verdiğimiz sözü bozmak istemiyoruz. Onun açıkça ibadet etmesine izin vermemize de imkân yoktur, dediler.

Bu sözleri duyan ibni Düğünne, Hazreti Ebubekir'e kızmıştı. Hemen onun yanına gidip: -Ey Ebubekir! Seni hangi şartla himaye ettiğimi biliyorsun. Ya o şart üzerinde duracaksın ya da sana verdiğim teminatı bana geri vereceksin. Çünkü Arapların, bir adama vermiş olduğum teminatı kendisinden geri aldığımı işitmelerini istemiyorum, dedi.

İbni Düğünne'nin bu tavrı, Hazreti Ebubekir'in çok ağırına gitmişti. Dinini açıktan tebliğ edemedikten sonra, bir müşriğin himayesinde kalmanın hiçbir anlamı yoktu.

İbni Düğünne'ye dönerek sert bir şekilde:

- Ben senin teminatını geri veriyor ve Allah'ın teminatına razı oluyorum, dedi.

Hazreti Ebubekir'in bu sözleri, ibni Düğünne'yi daha da kızdırmıştı. Bu kızgınlıkla Hazreti Ebubekir'in yanından ayrılıp, doğruca Kureyşli müşriklerin yanına vardı ve onlara şöyle dedi:

- Ey Kureyş topluluğu! Ebu Kuhafe'nin oğlu Ebubekir, himayemden çıkmıştır. Artık ona ne yaparsanız yapın. Bu, sizin bileceğiniz bir şeydir!

Hazreti Ebubekir, ibni Düğünne'nin himayesinden çıkınca Mekke'de daha da savunmasız kalmıştı. Artık çoğu zaman Kâbe'de ibadet ediyordu. Ancak bunu uzun süre yapmanın çok da kolay olmayacağı belliydi. Kureyşli müşrikler, ona karşı yeniden bilenmeye başlamışlardı. Kâbe'de namaz kıldığı bir gün Kureyş'in serserilerinden bazıları, secdede iken onun başına toprak saçtılar. Bu duruma çok üzülen Hazreti Ebubekir, o sırada oradan geçen Velid bin Muğire'ye:

- Şunların yaptıklarını görüyor musun, diyerek onları şikâyet etti.

Ancak acımasız müşriklerden biri olan Velid, eşkıyalara ceza vereceği yerde ona:

- Bunu sen kendi kendine yaptın, dedi.

Bu durum, Hazreti Ebubekir'in çok zoruna gitmişti. Hemen o zalimin yanından ayrıldı. Yolda giderken, onlara olan kızgınlığından dolayı bir yandan ağlıyor bir yandan da: Ey Rabbim, sen ne kadar merhametlisin. Ey Rabbim, sen ne kadar merhametlisin. Ey Rabbim, sen ne kadar merhametlisin, diyordu.

Boykot Uygulaması

Kureyş'in öfkesi bir türlü dinmiyordu. Habeşistan'a giden Müslümanları geri getirmek için çok çaba sarf ettiler. Arkalarından adamlar gönderdiler, Necaşi'ye hediyeler sundular. Ama, sonuç hiç de istedikleri gibi olmadı. Elçiler, Mekke'ye elleri boş döndüler. Kureyş müşrikleri, Habeşistan'daki Müslümanların iyi haberlerini aldıkça her geçen gün daha da sinirlendiler. Artık Kureyş, dilediği zaman dilediği kişiye işkence yapamıyordu. Üstelik Kureyş'in en yiğit iki adamı, Hazreti Hamza ve Hazreti Ömer de Müslüman olmuşlardı. Bu durum, müşrikler üzerinde şok tesiri yapmış, onların Müslümanlara olan nefretlerini bir kat daha artırmıştı. Müşrikler, Ömer ve Hamza'dan çok çekiniyorlardı. Diğer Müslümanlara yaptıkları işkenceleri, onlara yapmaları imkânsızdı. Artık işler, tamamen kontrollerinden çıkmaya başlamıştı.

Abdulmuttaliboğullarının himayesini aşarak, Allah Resûlüne karşı kalıcı bir hamle de yapamıyorlardı. Müslüman olsun ya da olmasın Ebu Leheb dışında bütün Haşimîler, Muhammedü'l-Emin'i koruyordu.

Bu işe kalıcı bir çözüm bulmaları gerektiğini düşünen müşrikler, konuyu karara bağlamak için Kâbe'nin yanında toplandılar. Ve en sonunda Müslümanlarla her türlü alışverişi kesip, onlara boykot uygulamaya karar verdiler. Onları Mekke'den kovacak, onlardan kız alıp vermeyecek, onların yiyecek ve içecek temin edebilecekleri bütün kaynaklarını da kurutacaklardı. Bu kararlarını, yazılı bir belge hâline getirdiler ve anlaşma metnini götürüp Kâbe'nin duvarına astılar. Kureyş müşrikleri, bu tavırlarıyla inananları yıldırarak, Efendimizi desteksiz bırakmayı amaçlıyorlardı.

Ancak Müslümanlar ve Ebu Talib'in idaresindeki Haşimoğulları, her türlü sıkıntıya katlanarak Peygamberimizin etrafından ayrılmamaya kararlıydı. Böylece İslâmın yedinci yılının başında, Allah Resûlü, Müslümanlar ve onlara destekte bulunan Haşimoğulları, Ebu Talib mahallesi denilen yere taşındılar.

Artık inananlar için büyük bir kıtlık dönemi başlamıştı. Zaman geçiyor ve Müslümanlar, giderek maddî açıdan daha da zayıflıyordu. Müslümanların en zenginlerinden olan Hazreti Ebubekir de, bu boykotu yaşayanlardandı. Maddî olarak sürekli Müslümanlara destek veriyor, boykotun ezici tesirlerini biraz olsun hafifletmeye çalışıyordu. Efendimizin mübarek eşi Hazreti Hatice gibi o da, bütün malını hak din uğruna harcıyordu. Ancak zorlu boykot yıllarına bu servetler de dayanmadı. Üç yılın sonunda, bir zamanlar Mekke'nin en zengin insanlarından olan Hazreti Ebubekir'in elinde avucunda pek bir şey kalmamıştı.

Üç yıl süren boykot, müşriklerin plânlarının aksine İslâmın daha fazla duyulmasına ve yayılmasına vesile oldu. Müslümanlar, boykot sıkıntısından kurtulunca Mekke'de bayram havası yaşandı. Herkes evine, eşine, dostuna, akrabasına kavuşmuştu. Ancak bu mutluluk çok uzun sürmedi. Boykot hayatından kurtulmanın sevincini, acı olaylar takip etti. Allah Resûlünün dünya hayatındaki en büyük koruyucusu olan amcası Ebu Talib ve en büyük desteği olan mübarek eşi Hazreti Hatice, üç gün arayla vefat ettiler. Efendimiz, bu olaylar üzerine o kadar çok üzüldü ki, o yıla "Hüzün Yılı" adını verdi.

Sen Sıddıksın!

İslâmiyet, artık on birinci yılına girmişti. Müslümanların her türlü gayretine rağmen Mekkeli müşrikler, tek olan Allah'a inanmayı bir türlü kabullenmediler. Özellikle de, Ebu Talib ve Hazreti Hatice'nin vefatından sonra hakaretlerini daha da arttırdılar. O günlerde hak dine davet için Taif'e giden Allah Resûlü, oradan da eli boş dönmüş, üstelik türlü hakaretlere uğramıştı. Mekkelilerin alaycı tavırlarının üzerine bir de Taif'te yaşadıkları, Efendimizi iyice bunaltmıştı.

Derken bir gece vakti Hazreti Cebrail gelip, Peygamber Efendimizi aldı ve Burak isimli bir binekle Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'ya götürdü. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) orada bütün peygamberlere imam olup namaz kıldırdı. Sonra Efendiler Efendisi ile Cebrail Aleyhisselâm, gök katları arasında yükseldiler. Miraç isimli bu yolculuk sırasında cenneti ve cehennemi de gören Efendimiz, Sidretü'l-Münteha denilen yerden sonra, yolculuğuna yanında Cebrail olmadan devam etti. Ve Âlemlerin Rabbi ile perdesiz görüştü. Derken dönüş zamanı geldi ve Efendimiz tekrar Mekke'ye vardı. Bu kadar uzun bir yolculuk, sadece birkaç dakika içinde meydana gelmiş ve Efendimiz geri döndüğünde, henüz Efendimizin yattığı yer bile soğumamıştı. Hâlbuki o zamanki vasıtalarla, Mekke'den Kudüs'e ancak bir ayda gidiliyordu.

Sabah olunca Resûlullah Efendimiz, bu olayı önce yakınlarına anlattı. Sonra da Mekke halkına duyurmak üzere Kâbe'nin yanına gitti. Efendimizin anlattıklarını işiten müşrikler, söylediklerine inanmayıp her zamanki gibi onunla alay etmeye başladılar. Kendi aralarında:

-Tamam, bu kez iyi bir koz yakaladık, diyerek sevinç- le doğruca Hazreti Ebubekir'in yanına gittiler. Ona:

-Ey Ebubekir! Sen çok defa Kudüs'e gidip geldin. İyi bilirsin. Mekke'den Kudüs'e gidip gelmek ne kadar sürer, diye sordular. Hazreti Ebubekir:

-İyi biliyorum, bir aydan fazla sürer, dedi.

Müşrikler, Hazreti Ebubekir'in verdiği bu cevaptan dolayı çok memnun olmuşlardı. Sevinçle:

-Akıllı, tecrübeli adamın sözü işte böyle olur, dediler.

Hazreti Ebubekir'in de kendileri gibi düşüneceğini zannederek alaycı bir ifadeyle:

-Senin arkadaşın, bir gecede Kudüs'e gidip geldiğini söylüyor, dediler.

Resûlullahın adını duyar duymaz, Hazreti Ebubekir'in rengi değişti. Kalbinde, O'na karşı sınırsız bir iman taşıyordu ve O'na çok güveniyordu. Müşriklerin, O'ndan alay ederek bahsetmeleri hiç hoşuna gitmemişti. Bu sebeple kızdığını belli ederek onlara:

-Eğer bunları O söylüyorsa mutlaka doğrudur, dedi. Müşrikler şaşkınlıkla:

-Ne yani, şimdi sen Muhammed'in bu gece Mescid-i Aksa'ya gidip de sabahleyin tekrar Mekke'ye döndüğünü tasdik mi ediyorsun, diye sorunca Hazreti Ebubekir:

-Evet! Hatta ben, O'nu bundan daha inanılmaz konularda bile tasdik ediyorum.

Ben, O'nun, sabah akşam gökten haber aldığına inanmaktayım, dedi ve onların yanından ayrıldı. Kureyşli müşrikler, neye uğradıklarını şaşırılmışlardı. Başlarını önlerine eğip gitmekten başka çareleri kalmadı. Hazreti Ebubekir ise, onlardan ayrılır ayrılmaz hiç vakit kaybetmeden Efendimizin bulunduğu yere gitti. Nebiler Nebisinin çevresinde büyük bir kalabalık vardı.

Ama o kalabalıktan hiç kimse O'na iman etmemiş, aksine bu miraç olayını duyduktan sonra O'nunla daha fazla alay etmeye başlamışlardı. Hazreti Ebubekir, kalabalığın yanına yaklaştı ve gayet yüksek bir sesle:

- Ya Resûlûllah! Miracınız mübarek olsun! Senin her sözün doğrudur, inandım, dedi. Bu sözleriyle Hazreti Ebubekir, müşrikleri bir kere daha hayretler içerisinde bırakmış, Müslümanların da imanlarını kuvvetlendirmişti. O gün bu hareketinden dolayı Peygamber Efendimiz, Hazreti Ebubekir'e "Sıddık" lâkabını verdi.

Yol Arkadaşı

Mekke, artık Müslümanlar için yaşanması zor bir yer hâline gelmişti. İşkenceler gittikçe artıyor, müşrikler Müslümanlara yapmadıklarını bırakmıyorlardı. Bu arada, hak din İslâmın haberi artık Mekke dışına taşmıştı. Hac mevsimlerinde Medine'den Mekke'ye gelip İslâmı tanıyan bazı kişiler sayesinde Müslümanlık, Medine'de de yayılmaya başladı. Medine'den gelen haberler, oranın artık inananlar için güvenli bir yer olduğunu gösteriyordu. Bunun üzerine Yüce Allah, Müslümanların Medine'ye hicretine izin verdi. Böylece İslâmın on dördüncü yılında, Müslümanlar küçük gruplar hâlinde Mekke'den ayrılmaya başladılar. Müslümanların dinleri uğruna yaptıkları bu göçe hicret, kendilerine muhacir, onlara Medine'de ev sahipliği yapan Müslümanlara da ensar adı verildi.

Müslümanlar Medine'ye gitmeye başlayınca, Hazreti Ebubekir de Resûlûllahtan hicret için izin istedi. Bunun üzerine Efendimiz ona:

-Acele etme. Umulur ki Allah, senin için yanına bir arkadaş nasip eder, dedi.

Hazreti Ebubekir, Allah Resûlünün ne demek istediğini anlamıştı. Çok heyecanlandı. O'na yol arkadaşı olmayı lütfettiği için, Rabbine hamd etti ve hemen yolculuk için hazırlıklara başladı. Allah Resûlünden gelecek haberi bekliyordu.

Bu arada Müslümanların büyük çoğunluğu Medine'ye gitmiş, Mekke'de sadece Hazreti Ebubekir, Hazreti Ali ve Resûlûllahın ailesinden birkaç kişi kalmıştı. Allah Resûlü, Cenâb-ı Hakk'ın kendisine hicret için izin verdiği gün, daha önce hiç gitmediği bir vakitte Hazreti Ebubekir'in evine gitti. Ev halkından biri, O'nu görür görmez Hazreti Ebubekir'e:

-İşte Resûlûllah! Bize hiç gelmediği bir saatte başını bir örtü ile bürümüş olarak geliyor, deyince Hazreti Ebubekir:

- Anam, babam O'na feda olsun! Vallahi yeni bir olay olmadıkça O, bu saatte gelmezdi, dedi.

Hazreti Ebubekir, iyice meraklanmıştı. Hemen Efendimizi eve buyur etti. Allah Resûlü:

- Gitmek için bana izin verildi, deyince Hazreti Ebubekir heyecanla:

Birlikte mi ya Resûlûllah, dedi. Efendimiz:

- Evet, buyurunca Hazreti Ebubekir sevincinden kendini tutamayarak hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Sonra Efendiler Efendisine dönerek:

- Ya Resûlûllah, bu iş için iki deve hazırlamıştım, dedi.

Hemen yol için gerekli hazırlıklar tamamlandı. Daha sonra Diloğulları denilen bir kabileye mensup, müşrik, fakat çok güvenilir olan Abdullah bin Erkat'ı yolda kendilerine kılavuzluk etmesi için ücretle tuttular. Bu kişi, yol boyunca onlara rehberlik edecekti. Bakması için develerini de ona teslim ettiler ve üç gün sonra Sevr Dağı'nda buluşmak üzere sözleştiler.

Unutulmaz Yolculuk

Kureyşli müşrikler, Resûlûllahın da Medine'ye göç edeceğini tahmin ediyorlardı. O'nun Medine'ye ulaşması, ileride aleyhlerine olabilirdi. Efendimize nasıl engel olacaklarını düşünen müşrikler, en sonunda O'na bir suikast düzenlemeye karar verdiler.

Bu işi, şehrin kabileleri arasından seçilmiş bir çete yapacaktı.

Bu sırada Cebrail Aleyhisselâm, Efendimize müşriklerin plânlarını ve hicret edeceği gece yatağında yatmamasını bildirdi. Efendimiz'de, o gece yatağında yatmak üzere Hazreti Ali'yi görevlendirdi. Yola çıkmadan önce Hazreti Ali'ye:

-Benim yatağımda yat, uyu. Sana, onlardan herhangi bir zarar gelmeyecektir, dedi.

Hazreti Ali'de, Peygamberimizin yatağında yatıp uykuya daldı. Bu sırada suikastçılar, Allah Resûlünün evinin etrafını sarmışlardı. Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem), evinin kapısını açtı ve eline yerden bir avuç toprak aldı. Yasin sûresinin ilk dokuz âyetini okuyarak toprağı onların başlarına doğru saçtı. Müşrikler, Allah'ın bir mucizesi olarak Peygamberimizi göremediler. O da onların arasından geçip doğruca Hazreti Ebubekir'in evine gitti. Zifirî karanlık içerisinde Sevr Dağı'na doğru yürümeye başladılar.

Bu sırada Hazreti Ebubekir, Peygamberimizin bir önünde, bir arkasında yürüyordu.

Allah Resûlü onun bu hareketini fark edince:

-Ey Ebubekir! Sen niçin kâh önümde, kâh arkamda yürüyorsun, diye sordu.

Hazreti Ebubekir de:

-Ya Resûlûllah! Senin müşrikler tarafından arandığını hatırladıkça arkanda, gözetlendiğini hatırladıkça da önünde yürüyorum, dedi.

Peygamberimiz:

-Başıma gelecek bir musibetin benim yerime senin başına gelmiş olmasını ister misin, diye sorunca Hazreti Ebubekir:

- Evet, seni hak dinle gönderen Allah’a yemin ederim ki, gelecek bir musibetin senin yerine benim başıma gelmesini isterim, dedi.

Hazreti Ebubekir’in tek düşüncesi, Resûlullahın sağ salim Medine’ye ulaşmasıydı. O’nu canından çok seviyordu. O’nun karşısına çıkacak her tehlikenin önüne geçmek için, çok dikkatli olmaya çalışıyordu. Nihayet bir saatlik yolculuğun ardından, Sevr Dağı’ndaki mağaranın önüne geldiler. Mağaranın kapısına vardıklarında, Hazreti Ebubekir Resûlullah’a:

- Ya Resûlullah! Ben önden gireyim, dedi. Mağaranın içini temizleyip her yeri dikkatlice kontrol etti. Yılan ve akrep çıkmaması için gördüğü bütün delikleri, gömleğinden yırttığı parçalarla kapattı. Sonra da Efendimize:

- Gel artık ya Resûlullah, diye seslendi.

Efendimiz’de mağaranın içine girdi. Çok yorgundu, başını Hazreti Ebubekir’in dizine koydu ve öylece uyuyakaldı. Bu sırada Hazreti Ebubekir, deliklerden birinin açık kaldığını fark etti. Delikleri kapatmak için kullandığı bez de bitmişti. Oradan yılan çıkıp da Efendimize zarar vermesin diye, o deliği de üzerine ayak topuğunu dayayarak kapattı. Bir süre sonra, o delikteki bir yılan, Hazreti Ebubekir’in ayağını ısırıverdi. Hazreti Ebubekir, topuğun- da hissettiği acıya rağmen Efendimizi rahatsız etmemek için hiç kımıldamıyordu. Fakat çektiği acı, gözlerinden yaşların boşalmasına yol açmıştı. Bu gözyaşları, Resûlullahın yüzüne damlamaya başlayınca Efendimiz hemen uyanıverdi. Durumu öğrenince, mübarek tükürüğü ile ıslattığı elini yılanın ısırıldığı yere sürdü. O anda Hazreti Ebubekir’in topuğundaki ağrı kesilmişti. Sanki hiç yılan sokmamış gibi ayağı çabucak iyileşti.

Bu sırada Mekkeli müşrikler, her yerde Resûlullahı ve Hazreti Ebubekir’i arıyorlardı. Hatta bu arama işini daha da ileri götürüp, Resûlullahı ve Hazreti Ebubekir’i bulanlara büyük para ödülü vereceklerini açıklamışlardı. Mekke’de eli silâh tutan hemen herkes, onları aramaya başlamıştı. Peygamberimizi ve sadık dostunu Mekke’nin her tarafında arayıp da bulamayan müşrikler, Mekke’nin bütün dağlarını kontrol ettiler. Sonra da aralarından cesaretiyle meşhur olanları, atlara bindirip onları takip etmeleri için Mekke’nin dışına gönderdiler. Mekkeli müşrikler, onları ararken bir anda Allah’ın emriyle bir örümcek gelip kutlu yolcuların bulunduğu mağaranın kapısına ağ ördü. Sonra iki dağ güvercini de oraya yuva yaparak yumurtladı.

Böylece mağaranın kapısı, Allah tarafından müşriklerle tamamen kapatılmış oldu. Bu arada onların izini süren müşrikler, Sevr Dağı'ndaki mağaraya yaklaşmışlardı. izci, yanlarında bulunanlara:

- İşte, şu taşta bir iz var. Onların, bundan sonra ayaklarını nereye bastıklarını bilmiyorum. Vallahi, aradığınız kişiler, şu mağaradan ileriye gitmemiştir, dedi.

Müşrikler de izciye:

- Sen, bugüne kadar hiç yanılmamıştın, dediler. Silâhlı birkaç kişi mağaraya yaklaştı ve içlerinden biri, içeriye bakmak için mağaranın kapısına kadar ilerledi. Ancak oradaki güvercin yuvasını ve örümcek ağını gördüklerinde şaşkına dönmüşlerdi. Çünkü ayak izleri orada bitiyordu. Karşılaştıkları bu durum karşısında birbirlerine:

Eğer buraya girmiş olsalardı, kapının üzerinde örümcek ağı bulunmazdı. Eğer mağaranın içinde bir kimse bulunsaydı, bu güvercinler buraya yuva yapmazdı, dediler. İçlerinden bazıları:

- Mağaranın içine bir bakalım, deyince Ümeyye bin Halef:

- Sizin hiç aklınız yok mu? Mağarada ne işiniz var? Üzerinde üst üste örümcek ağı bulunan şu mağaraya mı gireceksiniz? Vallahi benim kanaatime göre, şu örümcek ağı daha Muhammed doğmadan önce yapılmıştır, dedi.

Müşrikler, eğildiklerinde ikisini de rahatlıkla görebilecekleri kadar yakındaydılar.

Hazreti Ebubekir, dostuna bir zarar gelir diye çok telâşlanmıştı. Titrek bir sesle mırıldandı:

- Ben öldürülürsem, nihayetinde bir tek kişiyim. Ölür giderim! Ama sen öldürülecek olursan, o zaman bir ümmet helâk olur!

O sırada Peygamberimiz ayakta namaz kılıyor, Hazreti Ebubekir de gözcülük ediyordu. Efendimiz, namazı bitirince Hazreti Ebubekir O'na dönüp:

Şu kavmin seni arayıp duruyor! Vallahi ben, kendim için tasalanmıyorum, fakat sana yapılmasını istemediğim bir şeyin yapıldığını göreceğim diye korkuyorum, dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz gayet sakin bir şekilde:

- Ey Ebubekir! Korkma! Hiç şüphesiz Allah bizimledir, buyurdu.

Müşrikler, Peygamber Efendimiz ile Hazreti Ebubekir'i orada da göremeyince zaman kaybetmemek için ümitleri kesilmiş olarak geri döndüler. Mağarada kalınan üç gün boyunca Hazreti Ebubekir'in oğlu Abdullah; gündüz Kureyşlilerin arasında dolaşıyor, onların Hazreti Ebubekir ve Resûlullah hakkında söylediklerini dinliyor, komplo kararlarını öğreniyor, akşam olunca da bu haberleri getirip onlara iletiyordu. Hazreti Ebubekir'in Amir bin fûheyre adındaki azatlı kölesi de gündüz Mekkeli çobanlarla birlikte Ebubekir'in koyunlarını otlatıyor, akşam olunca da koyunları mağaraya doğru getiriyordu. Orada koyunlardan süt sağıyorlar, birisini de yemek için kesiyorlardı.

Sabah olunca Abdullah mağaradan ayrılıyor, Amir de sürüsünü onun gittiği yoldan geçirerek Abdullah'ın ayak izlerini kaybediyordu. Üçüncü günün gecesinde, kendilerine kılavuzluk yapacak olan Abdullah bin Erkat aynen sözleştikleri gibi mağaraya geldi. Peygamberimiz, Hazreti Ebubekir, Hazreti Ebubekir'in azatlı kölesi Amir bin Führeyre ve kılavuz Abdullah bin Erkat Medine'ye doğru yola çıktılar. Bir süre yol aldıktan sonra, Allah Resûlü durdu ve arkasını dönüp Mekke'ye doğru baktı. Doğup büyüdüğü memleketten, içinde Kâbe'nin olduğu kutsal beldeden ayrılacağı için çok üzülüyordu. Hazreti Ebubekir de aynı duygular içerisindeydi.

Nebiler Nebisi biraz durakladıktan sonra:

- Vallahi ey Mekke! Biliyorum ki sen hiç şüphesiz, Allah'ın yarattığı yerlerin en hayırlısı ve Allah'a en sevgili olanısın! Eğer senin halkın beni senden çıkarmamış olsaydı, çıkmazdım, buyurdu.

Resûlullahın bu sözleri üzerine çok duygulanan Hazreti Ebubekir:

- İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciûn! Onlar, Resûlullahı yurdundan çıkardılar!

Hiç şüphesiz, kendileri de helâk olacaklar, dedi ve yollarına devam ettiler.

Artık tamamen Mekke'den çıkmışlardı. Kutlu kabile, gece gündüz demeden Medine'ye doğru ilerliyordu. Bu arada Kureyşli müşrikler de hâlâ onların peşini bırakmış değillerdi. Her tarafta onları aramaya devam ediyor, takip ediyorlardı. Hazreti Ebubekir'i ve Peygamber Efendimizi bulanlara, her biri için yüz deve vereceklerini açıklamışlar ve bu haberi her tarafa ulaştırmışlardı.

Haber, kutlu kafilenin yolculuk sırasında yakınlarından geçtiği Müdliçoğulları diyarına kadar gelmişti. Haber duyulduğunda, Müdliçoğullarından birkaç kişi topluluk hâlinde oturuyorlardı. Aralarında yiğitliğiyle bilinen Süreka bin Cu'sum da bulunuyordu. O sırada Müdliçoğullarından birisi, onların yanına geldi ve Süreka'ya dönerek şöyle dedi:

- Ey Süreka! Ben, hemen önüm sıra sahile doğru yollanan birkaç yolcu karaltısı gördüm. Öyle sanıyorum ki bunlar, Muhammed'le Ebubekir'dir.

Süreka, onların izinin bulunduğunu anlamıştı. Bunun için çok sevindi, ama bunu yanındakilere hissettirmek istemedi. Çünkü Kureyşlilerin verecekleri ödülü, yalnız kendisi almak istiyordu. Durumu sezdirmemek için o adama gözüyle "Sus!" diye işaret ettikten sonra:

-Senin gördüğün yolcular, Muhammed'le arkadaşı değildir. Sen, falan ve falanca kişileri görmüş olacaksın! Şimdi onlar, bizim gözlerimizin önünden geçip gitmişlerdir, dedi. Adam da:

-Olabilir, diyerek karşılık verdi. Daha sonra Süreka, zırhını giyinin kılıcını kuşandı ve Efendimizle Hazreti Ebubekir'in peşlerine düştü.

Onlara çabucak ulaşmak için atını dörtnala sürüyordu. Çok geçmeden onların izlerini buldu. Onlara o kadar yaklaştı ki, artık seslerini bile işitebiliyordu. Hazreti Ebubekir, onun arkalarında olduğunu fark edince bir anda telâşa kapıldı ve korkuyla Efendimize dönerek:

-Ya Resûlûllah! Bu adam bizi arıyor! Bize yetişti, dedi.

Peygamberimiz ise, gayet sakin bir şekilde:

-Korkma! Allah bizimledir, buyurdu. Hazreti Ebubekir yine:

-Ya Resûlûllah! Bu adam bizi arıyor ve bize de gelip yetişmiş bulunuyor, dedi ve gözleri doldu. Peygamberimiz, Hazreti Ebubekir'e:

-Sen ne için ağlıyorsun, diye sorunca Hazreti Ebubekir:

-Vallahi ben kendim için ağlamıyorum! fakat senin için ağlıyorum, dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz, arkasına dönüp Süreka'ya baktı ve:

-Ey Allah'ım! Şuna karşı, dilediğin şeyle bize kâfi ol! Onun şerrini üzerimizden defet! Düşür onu atından, diyerek dua etti.

Allah Resûlünün duası, anında kabul edildi ve at birden tökezleyip yere kapandı.

Süreka da atın üzerinden düşüp yere yuvarlandı, fakat hemen toparlanıp kalktı ve atının üzerine atlayıp, atını tekrar onların peşinden sürmeye devam etti. Süreka, kutlu yolculara o kadar yaklaştı ki Resûlûllahın okuduğu duayı bile işitiyordu. İşte tam o sırada Süreka'nın atının iki ön bacağı, birdenbire dizlerine kadar kumun içine battı. At, kalkmaya çalışıyor; fakat bir türlü ayaklarını kumdan çıkaramıyordu. Süreka, nihayet Peygamberimizin ve arkadaşının Allah tarafından korunduğunu anlamıştı. Çaresiz onlara dönerek:

-İmdat, diye haykırdı ve:

Ben, Süreka bin Cu'sum'um! Bana bakınız! Sizinle konuşacağım. Vallahi, ben artık size ne eziyet edeceğim ne de benden size hoşlanmayacağınız bir şey gelecektir!

Ey Muhammed! Anladım ki, bu başıma gelen şey senin işindir! Dua et de Allah, beni şu içinde bulunduğum durumdan kurtarsın. Üzerime borç olsun ki, vallahi ben arkamdan gelenlere hâlinizi söylemeyeceğim! İşte ok torbam! Bu oklardan bir ok al! Benim develerimin ve davarlarımın yanına uğra! Onlardan neye ihtiyacın varsa al, dedi.

Peygamberimiz:

-Benim, senin develerine ve davarlarına ihtiyacım yok, buyurdu ve Allah'a dua etti.

Bacakları kumlara gömülmüş olan at, hemen silkinip ayağa kalktı.

Bunun üzerine Süreka:

-Kavmin, senin öldürülmen veya esir edilmen için yüz deve vadetti, dedi ve

Kureyşlilerin Peygamberimize ve Hazreti Ebubekir'e neler yapmak istediklerini tek tek anlattı.

Sonra ihtiyaçları olan her Şeyi onlara vermek istedi ise de onlar bunu kabul etmediler.

Oradan ayrılmadan önce Süreka, Efendimize:

-Seninle benim aramda bir alâmet olmak üzere bir yazı, benim için bir eman yaz, dedi.

Peygamberimiz de Hazreti Ebubekir'e:

-Onun için bir yazı yaz, buyurdu.

Bunun zerine Hazreti Ebubekir, emir buyrulan yazıyı bir deri parçasına yazıp

Süreka'ya verdi. Süreka da o yazıyı alıp ok torbasının içine koydu ve:

-Ey Allah'ın Peygamberi! Sen ne dilerse bana emret, dedi. Peygamberimiz:

-Sen yerinde dur! Arkamızdan gelecek hiç kimseyi bırakma, buyurdu.

Süreka da geri dönüp, rastladığı herkese:

- Ben, sizin adınıza burada olanlara yeterim, deyip onları geri çevirdi.

Beklenen Misafirler

Kutlu yolcular, yollarına devam edip Medine'nin güneyindeki Kuba köyüne ulaştılar.

Orada konaklayıp bir- kaç gün kaldıktan sonra Resûlûllah, cuma günü yanındaki

Müslümanlarla birlikte Medine'ye doğru hareket etti. Ranuna vadisinden geçerlerken

ğle namazının vakti girince Allah Resûlü, orada durdu ve bir hutbe okuyarak ilk cuma

namazını kıldırdı. Namazdan sonra da tekrar Medine'nin yolunu tuttular.

Medineliler, Efendimizin ve sadık dostunun Mekke'den çıktıklarını öğrendiklerinden

beri günlerdir onların yolunu gözlüyorlardı. Her gün yola hâkim bir tepe üzerinde

bekliyor, sonra da dağılıyorlardı. Bugünlerden birinde Medineliler, nihayet hasretle

bekledikleri mutluluğa kavuştular. Evinin tepesinde iken uzaktan onların geldiğini

gören bir Yahudi, yüksek sesle müjdeyi verdi:

- Ey Arap topluluğu! O geldi! O geldi! İşte beklediğiniz Zat, diye bağırdı. Yahudinin

sesini duyan kadın, erkek, ocuk, herkes evlerinden fırlayıp, dışarı çıktı ve tekbir

getirmeye başladı. şehir, tekbir sesleriyle inliyor, Reslllahla Hazreti Ebubekir de

şehre giriyordu. Halk, onları karşılamaya koştu. Medine, daha önce hiç yaşamadığı bir

güzellik yaşıyordu. Herkesin kalbini huzur ve mutluluk kaplamıştı. Allah Resûlü artık

aralarındaydı.

Resûlûllah, devesinin üzerinde evlerin yanlarından geçerken, herkes O'nu kendi

evinde ağırlamak istiyordu. Devesinin yularından tutarak Efendimize:

- Buraya buyurun, ey Allah'ın Resûlü! Bizde kalın, diyorlardı.

Fakat Allah Resûlü, onları selmlayarak yanlarından geçiyor ve:

- Bırakınız, devenin yolunu açınız, istediği yere gitsin.

Çünkü o Allah'ın emrindedir, diyordu.

Efendimizin devesi Kasva, ilerleyerek Sehl ve Süheyl isminde iki yetim gence ait arsaya çöktü, fakat kısa bir süre sonra tekrar ayağa kalkıp yürümeye devam etti. Sonra da Neccaroğullarından Ebu Eyyub Ensari'nin evinin yakınına çöktü. Böylece, Efendimizin misafir olacağı yer belli olmuştu. Hazreti Ebubekir'i de Harice bin Zeyd ağırladı. Daha sonradan Efendimizin devesi Kasva'nın ilk çöktüğü yere, Mescid-i Nebevî inşa edildi. Mescidin bitişiğine de Efendimiz ve ailesi için odalar yapıldı. Bir süre sonra Hazreti Ebubekir, oğlu Abdullah'a haber gönderip ailesiyle birlikte onların da Medine'ye gelmesini istedi. Çok geçmeden Abdullah, kardeşleri Esmâ, Aişe ve annesi Ümmü Ruman ile Peygamber Efendimizin kızları Fatıma ve Ümmü Külsüm'ü alarak Medine'ye getirdi.

Hazreti Ebubekir'in babası Ebu Kuhafe ise, yalnız kalma pahasına Mekke'de kalmayı tercih etti. Efendimizin ailesi kendileri için inşa edilen odalara, Hazreti Ebubekir'in ailesi de Harice bin Zeyd'in evine yerleşti. Kısa bir süre sonra da Allah Resûlü ile Hazreti Ebubekir'in kızı Aişe'nin düğünleri yapıldı. Nişanları hicretten önce Mekke'de iken yapılmış, düğün ise sonraya bırakılmıştı. Düğünden sonra Hazreti Aişe de Hane-i Saadet'e taşındı.

Meleklerin Yardımı

Son on beş yıl içerisinde, Müslümanlar hep çile çekmişti. Müslümanların bir kısmı, işkenceler altında dinlerinden döndürölmek tehlikesiyle yüz yüze gelmiş, bir kısmı da vatanlarını terk etmek zorunda kalmıştı. Bu yüzden kimi Habeşistan'a kimi de Medine'ye hicret etmişti. Medine'de ise Müslümanlar artık birlik içindeydi. Hak din İslâm, gün geçtikçe yayılıyordu. Kureyş müşrikleri ise hâlâ inkârlarında ısrarcıydılar. Nihayet, Müslümanlarla savaşmaya karar verdiler.

Müşrik ordusunun Mekke'den çıktığını haber alan Allah Resûlü, sahabileriyle birlikte Bedir'e doğru yola çıktı. Onları, Bedir'deki su kuyularının yanında bekleyeceklerdi. Sonunda iki ordu Bedir'de buluştu. Peygamberimiz ashabına baktı. Üç yüz kişiydiler. Bir de müşriklere baktı. Onların sayısı binin üzerindeydi. Kibleye dönüp ellerini kaldırdı ve Rabbine dua etmeye başladı. Allah'ım! Bana yaptığın vaadini yerine getir! Allah'ım! Şu bir avuç İslâm cemaatini helâk edersen, artık sana yeryüzünde ibadet eden kişi kalmayacak, diyor, hiç durmadan Rabbinden yardım diliyor ve O'na yalvarıyordu. Kendinden geçerek öyle ısrarla dua ediyordu ki, bir ara elbisesi omzundan kayıp düştü. Yanında bulunan Hazreti Ebubekir gelip elbisesini aldı, omzuna koydu ve arkasında durdu.

O, duasını bitirene kadar da Efendimizin arkasından hiçbir yere ayrılmadı. Nihayet Hazreti Ebubekir dayanamadı ve saygıyla:

- Ey Allah'ın peygamberi! Rabbine niyaz ettiğin yeter. O, sana olan vaadini muhakkak yerine getirecektir, dedi. O sırada Efendimize, Cenâb-ı Hakk'ın Müslümanlara yardım edeceğine dair âyet indi. Efendimiz, sevinçle Hazreti Ebubekir'e döndü ve: Müjde Ey Ebubekir! Allah'ın yardımını geldi! İşte, şu Cebrail'dir. Nak yokuşlarının üzerinde, atının gemini tutmuş, harp silâhı ve zırhı üzerindedir! Hücuma hazır hâldedir, buyurdu.

Sonra da Hazreti Ebubekir'e, Allah'ın İslâm ordusuna yardım etmeleri için gönderdiği melekleri gösterdi. Melekler, beyaz atlar üzerinde insan kılığına girmiş, üzerlerinde beyaz elbiselerle karşı tepede bekliyorlardı. Yüce Allah; Hazreti Cebrail, Hazreti Mikail ve Hazreti İsrail'in her birinin emri altına bin melek vererek toplam üç bin meikle Müslümanlara yardım ediyordu. Müslümanlar ve müşrikler, artık savaş meydanında yerlerini almışlardı. O sırada Hazreti Ebubekir'in oğlu Abdurrahman, meydana çıkıp Müslümanlar safından kendisiyle çarpışacak birini istedi. Abdurrahman, o zaman henüz Müslüman olmamıştı. O da diğer Kureyş müşrikleri gibi Müslümanlara karşı savaşmak için Bedir'e gelmişti. Abdurrahman'ın bu isteği üzerine babası Hazreti Ebubekir, oğlunun karşısına çıkmak için öfkeyle ayağa kalktı. Fakat Efendimiz ona:

Biz, senden faydalanıyoruz, buyurarak, onun oğlu ile çarpışmasına müsaade etmedi. Hazreti Ebubekir, oğlunun bu durumundan dolayı hem ona kızgındı hem de onun için üzülmüyordu. Müslümanlar savaş meydanında cesurca savaştı ve nihayet savaş, Müslümanların zaferiyle sonuçlandı. Müslümanlardan on dört kişi şehit olmuş, müşriklerden ise yetmiş kişi öldürülmüştü. Yetmiş müşrik de esir alındı. Esirlerden parası olanlar fidye karşılığı serbest bırakılırken, malı olmayanlar da on Müslümana okuma yazma öğretmek şartıyla serbest kaldılar. Bu olay, Mekke'den ve Medine'den birçok kimsenin Müslüman olmasına vesile oldu.

Senden Faydalanmaktayız!

Bedir Savaşı'nda Mekke'nin ileri gelenlerinden birçoğu ölmüştü. Aradan bir yıl geçmişti ki müşrikler, Bedir'in intikamını almak için yine savaşa karar verdiler. Bu kez savaş, Medine yakınlarındaki Uhud Dağı'nın eteklerinde yapılacaktı. Müşrik ordusu üç bin kişiydi ve askerlerin tamamı silâhlıydı. Orduda iki yüz atlı ve yedi yüz zırhlıyla birlikte üç bin tane de deve vardı. Müşriklerin savaş için hazırlandıklarını haber alan Müslümanlar da, hazırlıklara başladılar. Üç bin kişilik müşrik ordusunun karşısında, yedi yüz Müslüman bulunuyordu.

Savaş başlamadan önce Peygamber Efendimiz, bir grup okçuyu Uhud Dağı'nın çok kritik bir noktasına yerleştirdi ve onlara, ne olursa olsun yerlerinden ayrılmamalarını söyledi. Karşılıklı savaşa başlanmadan önce teke tek vuruşmalar yapıldı ve bu vuruşmaların hepsini Müslümanlar kazandı. Hazreti Ebubekir'in oğlu Abdurrahman, Bedir'de olduğu gibi yine müşriklerin safındaydı. Tepeden tırnağa kadar zırha bürünmüştü, gözlerinden başka hiçbir yeri görünmüyordu. Bedir'de yaptığı şeyi tekrar yapıyor ve babasını yine çok kızdırıyordu. Atının üzerinde meydana çıkıp: Benimle savaştacak bir yiğit yok mu, diye bağırınca Hazreti Ebubekir ona doğru yürümeye başladı. Onun oğluyla savaşmak için kılıcını kavradığını gören Efendimiz, Hazreti Ebubekir'e: Sok kılıcını kınına, dön yerine! Biz senden faydalanmaktayız, buyurdu ve onu, oğluyla çarpışmaktan yine vazgeçirdi.

Kısa bir süre sonra savaş başlamıştı. Müslümanlar, müşrik ordusunu darmadağın etmişlerdi. Bu durumu gören Uhud Dağı'ndaki okçular, savaşı kazandık düşüncesiyle yerlerini terk edip arkadaşlarının yanına doğru koşmaya başladılar. Onların yerinden ayrıldığını fark eden müşrik atlıları da Müslüman ordusunu arkadan sardı. Böylece İslâm ordusu, hiç ummadığı bir zamanda düşmanın ortasında kaldı. Kaçan müşrikler de bu durumu fark edince toparlanıp geri döndüler ve saldırıya geçtiler. Çok zor durumda kalan Müslümanlar, birçok şehit verdiler.

Artık savaş çok şiddetlenmiş ve müşrikler, Allah Resûlünü öldürmek için hücumla geçmişlerdi. Sahabiler, Efendimize bir zarar gelmemesi için âdeta vücutlarını O'na siper yapmışlardı. Bir ara, savaş meydanındaki müşriklerden birinin: Muhammed öldü! Muhammed'i ben öldürdüm, diye bağırıldığı işitildi. Müslümanlar şaşırmış bir hâlde, ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Bir anda başsız kaldıklarını hissettiler. Elleri, ayakları çözülmüştü. Bu arada müşrikler de sanki güç kazanmış gibi saldırıyı artırmış, Müslüman ordusunu âdeta dağıtmışlardı. Müslümanlar, yavaş yavaş geri çekilirlerken sahabilerden biri Efendimizi gözlerinden tanıdı ve O'nun hayatta olduğunu haykırdı. Efendiler Efendisinin hayatta olduğunu duyan sahabiler, sevinçle tekrar toparlandılar ve Uhud Dağı'na çekildiler. Efendimiz; Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer, Hazreti Ali, Talha bin Ubeydullah, Zübeyr bin Avvam, Haris bin Sımm ve Müslümanlardan diğer birkaç kişi ile bir aradaydı.

Müşrikler, Peygamberimizin öldüğünü zannediyorlardı, ancak savaş meydanını gezerken O'nu göremedikleri için tereddüt içindeydiler. Müşriklerden birinin, Efendimizin ashabıyla Uhud Dağı'na çıktığını söylemesi üzerine Ebu Süfyan, o tarafa doğru ilerledi ve dağın tepesine doğru bakarak bağırды:

- Aranızda Muhammed var mı? Peygamberimiz sahabilere:

- Ona cevap vermeyiniz, buyurdu.

Hiç kimse sesini çıkarmadı. Ebu Süfyan, Ebubekir'in de hayatta olup olmadığını merak ediyordu. Bu kez de:

-Aranızda Ebu Kuhafe'nin oğlu Ebubekir var mı, diye sordu.

Peygamberimiz sahabilere yine cevap vermemelerini söyledi. Ebu Süfyan bu sefer:

-Aranızda Hattab'ın oğlu Ömer var mı, diye sordu. Yine cevap verilmedi.

Bunun üzerine Ebu Süfyan, yanında bulunan arkadaşlarına dönerek:

- Herhâlde bunların hepsi de öldürülmüş! Eğer sağ olsalardı cevap verirlerdi, dedi.

Onun konuşmalarına dayanamayan Hazreti Ömer:

- Ey Allah düşmanı! Vallahi sen yalan söylüyorsun! İsimlerini saydığın kişilerin hepsi de sağdırlar! Bir gün senin hakkından gelecek gücümüz yerinde duruyor, diye bağırdı.

Onu işiten Ebu Süfyan tekrar:

- Ey Ömer! Söyle biz Muhammed'i öldürdük mü, diye sordu.

Vallahi, hayır! Öldürmediniz! Şimdi O, senin söylediklerini dinliyor! İşte Resûlûllah Aleyhisselâm! İşte Ebubekir! İşte Ömer! Hepimiz hayattayız, dedi Hazreti Ömer.

Uhud'un ertesi günü, Efendimizin isteği üzerine müşrik ordusu takip edildi. Müslüman ordusunun bir gün önce ağır darbe aldığını düşündükleri için rahat olan müşrikler, bu takip karşısında paniğe kapıldılar. Tekrar savaşmayı göze alamayıp Mekke'ye kaçtılar. Böylece Uhud'un kesin galibi Müslümanlar olmuş oldu.

Uhud Savaşı'ndan sonra hicretin dördüncü yılında, Müslümanların Medine'deki durumu daha da kuvvetlendi. Hicretin beşinci yılına gelindiğinde, inkârlarında ısrarcı olan müşrikler, Müslümanlara karşı bir savaş daha düzenlemeye karar verdiler. Bu defa amaçları, Müslümanları tamamen ortadan kaldırmaktı. Medine'ye girip inananların tamamını kılıçtan geçirmeyi düşünüyorlardı. On bin kişilik dev bir orduyla, Medine'nin üzerine yürüdüler. Müşriklerin bu plânına karşılık şehir, etrafına büyük bir hendek kazılarak savunuldu. Ve müşrikler Hendek adını alan bu savaşta, Müslümanlara herhangi bir zarar veremediler.

Mekke Arzusu

Hendek Savaşı'ndan sonra Peygamber Efendimiz, bir gece rüyasında ashabıyla birlikte korkusuzca Mekke'ye girip Kâbe'yi tavaf ettiklerini gördü. Sabah kalktığında ashabının yanına gidip:

- Ben rüyada gördüm ki siz, muhakkak Mescid-i Haram'a gireceksiniz, diyerek onlara gördüğü rüyayı ve rüyanın tabirini haber verdi.

Sahabe, bu müjdeli habere çok sevinmişti. Çünkü Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinden beri memleketlerini ve Kâbe'yi görmüyorlardı. Efendimizin rüyası üzerine, hemen Mekke'ye gireceklerini zannettiler ve umre için hazırlıklara başladılar. Ve nihayet yaklaşık bin beş yüz Müslüman, Medine'den Mekke'ye doğru yola çıktı. Bu arada, Müslümanların umre için Mekke'ye doğru yola çıktığını öğrenen Mekkeli müşriklerde, Müslümanları Mekke'ye sokmamak için yemin ettiler. Halid bin Velid, yanına birkaç asker alarak Müslümanların konakladığı yere geldi ve onlara gözdağı verdi. Bunun üzerine Efendimiz, ashabını toplayarak onlara şöyle hitap etti:

- Ey Müslüman cemaati! Kureyş müşrikleri, bizi Beytullah'ı tavaftan alıkoymak istiyorlar. Bu yoldaki görüşlerinizi bana söyleyiniz. Doğruca Beytullah'a yönelip ilerlememizi ve bizi ondan alıkoymak isteyenlerle çarpışmamızı mı uygun görüyorsunuz? Yoksa bu yolda bize karşı Kureyş'e yardımcı olanları gerimizde bırakıp, müşriklerin çoluk çocuklarının üzerlerine mi yürüyelim?

Peygamberimizin bu konuşmasından sonra, Hazreti Ebubekir ayağa kalkarak: Allah ve Resûlü daha iyi bilir. Ya Resûlûllah! Sen, şu Kâbe'yi tavaf ve ziyaret için yola çıktın. Ne bir kimseyi öldürmek ne de bir kimse ile çarpışmak isterdin. Hâl böyle olunca, sen Kâbe'ye doğru yürü! Kim bizi Kâbe'den menetmeye kalkarsa, biz de onunla çarpışırız! Ya Resûlûllah! Biz Mekke'ye, Mekkelilere doğru yürümeyi uygun görüyoruz. Şüphe yok ki, Yüce Allah sana yardım eder, dedi.

Bunun üzerine, diğer Müslümanlar da Peygamberimize Hazreti Ebubekir'le aynı görüşte olduklarını söylediler. Ve kalkıp Mekke'ye doğru yollarına devam ettiler. Mekke'ye yaklaştıklarında, tam Harem bölgesinin sınırında Hudeybiye denilen yerde Efendimizin devesi Kasva kendiliğinden yere çöktü. Bunun üzerine Peygamberimiz, ordusuna orada konaklama emri verdi. Bir süre sonra Huzaa kabilesinden Büdeyl bin Verka, yanında bulunan birkaç kişiyle birlikte Peygamberimizin yanına geldi. O sırada Peygamberimizin yanında, Hazreti Ebubekir ve sahabeden birkaç kişi daha bulunuyordu. Büdeyl Peygamberimize, Kureyşlilerin diğer Arap kabilelerinden de yardım alarak Müslümanları Mekke'ye sokmamak ve onlara Kâbe'yi göstermemek üzere yemin ettiklerini söyledi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

- Biz, kimse ile çarpışmak üzere gelmedik. Ancak umre yapmak ve Beytullah'ı tavaf etmek üzere geldik. Bununla beraber, kim Beytullah'ı ziyaretten bizi menetmeye kalkışrsa onunla çarpışırız. Eğer onlar, isterlerse taraflarca bir antlaşma yapalım, buyurdu. Büdeyl, Efendimize:

- Ben senin söylediğin şeyleri onlara ulaştıracağım, dedi.
Kalkıp atına bindi ve Kureyş müşriklerinin yanına gitti.

Mekke'ye varınca müşrikler, onu ve arkadaşlarını casus zannedip saldırıya geçtiler. Büdeyl, müşriklere: Biz Muhammed'in yanından geliyoruz. O'ndan işittiğimizi size arz etmemizi isterseniz, arz edelim, dedi. Kureyşlilerden bazıları atıldılar ve: Bizim O'ndan bir şey haber verilmesine ihtiyacımız yoktur, dediler. Fakat içlerinden akıl sahibi birisi çıkıp Büdeyl'e:

- Haydi, O'ndan işittiğin neyse söyle bakalım, dedi.

- Büdeyl de Peygamberimizin kendisine söylediklerini onlara iletti.

Müşrikler, Müslümanlarla antlaşma yapılmasına sıcak baktılar ve aralarından Süheyl bin Amr başkanlığında birkaç kişiyi, Peygamberimizle antlaşma yapmak üzere Müslümanların bulunduğu yere gönderdiler. Antlaşma yapıldı. Hudeybiye ismi verilen antlaşmanın şahidi olarak da Hazreti Ebubekir'in ismi listenin en başına yazıldı.

Antlaşmada, Müslümanların aleyhineymiş gibi görünen bazı maddeler vardı. Özellikle on ve on birinci maddeler, Hazreti Ebubekir hariç birçok sahabe tarafından tepkiyle karşılandı. Hazreti Ebubekir, Efendimizin, Allah'ın izni olmadan bir adım bile atmadığını çok iyi biliyordu. Her zaman bu bilinçle hareket ettiğinden, antlaşma maddeleriyle ilgili de Hazreti Ebubekir'in hiçbir tereddüdü olmadı. Bu maddelerde müşrikler, Peygamberimize şöyle bir teklifte bulunmuşlardı:

- Sana bizden gelecek olan kişiyi, senin dininden bile olsa muhakkak bize geri göndereceksin. Sizden bize gelecek olan kişiyi ise biz geri çevirmeyeceğiz.

Müslümanlar, bu acayip teklife çok şaşırdılar ve:

- Sübhânallah! Müslümanların yanına gelmiş olan bir Müslüman nasıl geri çevrilir ya Resûlullah? Bu şartı da kabul edecek misin, dediler.

Allah Resûlü, Müslümanların bu tepkileri üzerine gülümsedi ve:

- Evet! Bizden onlara gidecek olanları, Allah bizden ırak etsin. Onların yanından bize gelip geri vereceğimiz kimselere gelince; Allah, kendilerini biliyordur ve onlar için elbette bir genişlik, bir çıkar yol yaratacaktır, buyurdu.

Bu şartın antlaşmaya konulmasından dolayı, özellikle Hazreti Ömer çok kızgındı.

Kendini tutamayıp Efendimize dönerek:

- Biz, ne diye dinimizi aşağı düşürecek şeylere meydan veriyoruz ya Resûlullah, dedi.

Bunun üzerine Efendimiz:

- Ben Allah'ın resûlüyüm! Ben, bu antlaşmanın hükümlerini kabul etmekle Allah'a isyan etmiş, karşı gelmiş değilim. O, beni hiçbir zaman zayi etmez, buyurdu.

Hazreti Ömer:

- Sen bize, "Beytullah'a varıp onu tavaf edeceğiz!" dememiş miydin, diye sorunca

Efendimiz:

- Evet, söylemiştim. Peki, ben sana “Beyt’i bu yıl tavaf edeceğiz.” diye mi söyledim, deyince Hazreti Ömer:

-Hayır, dedi.

Bunun üzerine Efendimiz:

- Yine de söylüyorum. Sen, muhakkak Beytullah’a gidecek ve onu tavaf edeceksin, buyurdu.

Hazreti Ömer tatmin olmamıştı. Doğruca Hazreti Ebubekir’in yanına gitti. Sabırsızlığını ve kızgınlığını yenemeyerek ona:

- Ey Ebubekir! Bu Zat, Allah’ın hak peygamberi değil midir, diye sordu.

Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer’in bu tavrına hayret etmişti. Şaşkınlığını gizlemeyerek Hazreti Ömer’e:

- Evet, öyledir, dedi. Hazreti Ömer devam etti:

Biz hak üzerinde bulunuyor değil miyiz? Düşmanlarımız ise batıl üzerinde bulunuyor degiller mi? Hazreti Ebubekir:

- Evet! Öyledir, dedi. Hazreti Ömer:

Bizim ölülerimiz cennette, onların ölüleri cehennemde değil mi, diye sordu.

- Hazreti Ebubekir:

Evet! Öyledir, deyince Hazreti Ömer tekrar:

- Öyle ise ne diye dinimizi aşağı düşürmeye meydan verip, Allah onlarla aramızda daha bir hüküm vermemişken geri dönüyoruz, dedi.

Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer’in bu hâline çok kızmıştı. Sert bir ses tonuyla:

- Ey Hattab’ın oğlu! O, Allah’ın resûlüdür! Kendisi, bu anlaşmayı yapmakla Rabbine isyan etmiş ve O’na karşı gelmiş değildir! Allah, O’nun yardımcısıdır. Sen, ölünceye kadar O’nun emrine sarıl! Vallahi Muhammed hak üzeredir. O’na emir olunan da haktır. Biz Allah’ın emrine karşı gelemeyiz, dedi. Hazreti Ömer:

- O, bize “Beytullah’a varacağız ve onu tavaf edeceğiz.” diye söylememiş miydi, deyince Hazreti Ebubekir:

- Evet, ama sana “Beytullah’a bu yıl gidecek ve orayı tavaf edeceksin.” diye mi haber vermişti, dedi. Hazreti Ömer:

- Hayır, diye karşılık verdi. Bunun üzerine Hazreti Ebubekir:

- Sen muhakkak Beytullah’a gidecek ve tavaf edeceksin, dedi.

Böylece Peygamberimizin ona verdiği cevabın aynısını, Hazreti Ömer bir de Hazreti Ebubekir’in ağzından duymuş oldu. Peygamber Efendimiz ve sıddık dostu Hazreti Ebubekir, sanki sözleşmiş gibi Hazreti Ömer’e aynı şeyleri söylemişlerdi. Hâlbuki, ikisinin de birbirinden haberleri yoktu. Hazreti Ömer, söylediği sözlerden dolayı çok pişman olmuştu.

Hemen şeytandan Allah'a sığındı ve:

- Ben, hiçbir zaman o günkü gibi musibete uğramadım, şüpheyeye düşmedim, diyerek pişmanlığını dile getirdi. Ömrü boyunca bu olaya kefareti olması için sadaka verdi, köle azat etti. Allah'tan af diledi.

Fetih

Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra müşriklerle Müslümanlar, bir süre birbirlerine saldırmadılar. Ancak İslâmiyetin yayılışını hazmedemeyen müşrikler, yine rahat durmadılar ve kan dökerek on yıl süreyle imzaladıkları Hudeybiye Barış'ını, daha iki yıl geçmeden bozmuş oldular. Bu sebeple Allah Resûlü, Mekke üzerine sefere çıkma kararı aldı. Hazreti Aîşe'ye:

- Sefer hazırlığını yap! Bunu hiç kimseye söyleme! İşini gizli tut, buyurarak gizli bir şekilde sefer hazırlıklarını yapmaya başladı.

Bu sırada kızı Aîşe'nin evine gelmiş olan Hazreti Ebubekir, onun yol azığı hazırlamakta olduğunu görünce:

- Ey kızcağızım! Resûlullah, sana sefer hazırlıklarını görmeni mi emretti, diye sordu.

Hazreti Aîşe de:

- Evet, Resûlullah, bana kendisi için yol hazırlığı yapmamı emretti, dedi.

Hazreti Ebubekir:

- Sence nereye gitmek istiyor olabilir, diye sorunca Hazreti Aîşe:

Bilmiyorum, diye cevap verdi. Bunun üzerine, Hazreti Ebubekir kendi kendine:

- O bir sefere niyet etseydi, bizim de hazırlanmamızı bildirirdi, dedi.

Bu sırada, Hazreti Aîşe sessiz kaldı. Kızından cevap alamayacağını anlayan Hazreti Ebubekir, hemen Resûlullahın yanına koşup aynı soruları O'na sordu:

- Ya Resûlullah! Sefere mi çıkacaksınız?

- Evet.

- Nereye gitmek istiyorsun ya Resûlullah! Rumların üzerine mi?

- Hayır.

- Yoksa Necd halkının üzerine mi gitmek istiyorsun?

- Hayır.

- Öyleyse Kureyşlilerin üzerine mi gitmek istiyorsun?

- Evet, Kureyşlilerin üzerine gideceğim ey Ebubekir!

Bunu gizli tut ve sen de hazırlıklara başla.

- Ya Resûlullah! Onlarla senin aranda, bir antlaşma müddeti belirlenmiş değil miydi? Sen, onların Kâ'boğulları diyarında yaptıklarını işitmedin mi?

Hudeybiye'deki antlaşmasının hükmüne riayetsizlik edenlerin ilki onlar oldu. Antlaşmayı onlar bozdular. Ben de onlarla savaşağım! Sana söylediğim şeyi gizli tut, açığa vurma. Sefer hazırlıkları yapılırken sahabeden bazıları; Peygamberimizin Şam'a gitmek istediğini, bazıları Sakîflere gitmek istediğini, bazıları da Hevâzinlere gitmek istediğini zannediyorlardı.

Nihayet, Allah Resûlünün kararlaştırdığı gün geldi. Yapılan hazırlıklar tamamlanınca, hedef olarak Mekke gösterildi ve on bin kişilik İslâm ordusu, Medine'den hareket etti. Mekke'ye gelip Kâbe'nin görüldüğü bir tepede karargâh kurdular. Müşriklerin, dağılmış ordularıyla Müslümanlara karşı koyacak güçleri yoktu. Müslümanlar, müşriklerin korku dolu bakışları arasında rahatça Mekke'ye girdiler ve Kâbe'nin önünde toplandılar. Kutsal belde Mekke, artık Müslümanlara aitti.

Mekke'ye kadar Peygamber Efendimizin sağ tarafında yürüyen ve O'nun yanından hiç ayrılmayan Hazreti Ebubekir, bir ara gözlerden kaybolmuştu. Bir süre sonra onun, babası Ebu Kuhafe ile birlikte Mescid-i Haram'a doğru yürüdüğünü gördüler. Hazreti Ebubekir, yaşlı ve âmâ olan babasını elinden tutmuş Peygamberimizin yanına getiriyordu. Ebu Kuhafe, o zaman henüz Müslüman olmamıştı. Peygamberimiz onu görünce:

- Yaşlı adamcağızı evinde bıraksaydın, buraya kadar yormasaydın da kendisinin yanına ben varsaydım olmaz mıydı, buyurdu. Hazreti Ebubekir de:

- Ya Resûlullah! Senin ona kadar yürümenden, onun sana kadar yürüyüp gelmesi daha uygundur, dedi.

Ebu Kuhafe yanına gelince Peygamberimiz, onu önüne oturtup göğsünü sıvadı.

Sonra da, ona:

- Ey Ebu Kuhafe! Müslüman ol, selâmete er, buyurdu.

Bunun üzerine Ebu Kuhafe, hemen şehadet getirdi ve Müslüman oldu. Ebubekir'in oğlu Abdurrahman da Hudeybiye'den sonra Müslüman olmuştu. O gün, dünyanın en bahtiyar insanı Hazreti Ebubekir'di. Çünkü o; annesi, babası, çocukları ve torunlarıyla birlikte sahabe olma şerefine sahip olan tek sahabi idi.

Mekke'nin fethinden bir süre sonra, Peygamber Efendimiz ve sahabileri tekrar Medine'ye döndüler. Bundan sonra Medine'ye büyük bir ziyaretçi akını başlamıştı. İnsanlar, gruplar hâlinde Efendimizi ziyaret ediyor ve İslâm dinine girip imanla şerefleniyordu. Hac ibadeti farz kılınınca Allah Resûlü, kendisinin katılamadığı bu vazifeyi yerine getirmek için Hazreti Ebubekir'i görevlendirdi. Ve İslâm adına ilk hac vazifesini, yanındaki üç yüz kadar sahabi ile birlikte Hazreti Ebubekir yerine getirdi. Haccın farz kılınışının ikinci yılında ise, müminlerin başında Efendimiz vardı.

Efendiler Efendisi, yüz binden fazla Müslümanla birlikte ilk ve son haccını yaptı. Arefe günü Arafat vadisinde Veda Hutbesi'ni okudu ve İslâma dair son nasihatlerini verdi. O gün, Mâide sûresinin, “Bugün sizin dininizi kemâle erdirdim. Üzerinize nimetimi tamamladım. Size din olarak İslâm dinini seçtim.” mealindeki üçüncü âyeti nazil oldu. Efendimiz, bu âyeti ashabına okuyunca Hazreti Ebubekir ağlamaya başladı.

Çevresindekiler neden ağladığını sorunca:

- Bu âyet, Resûlûllahın vefatının yakın olduğunu gösteriyor. Onun için ağlıyorum, dedi. Din tamamlanmışsa, vazife bitmiş demektir. Ashabı ile vedalaştığı bu hacdan sonra Allah Resûlü, Medine'ye geri döndü. Beraberindeki binlerce Müslüman da geldikleri yerlere dönüp, hak din üzerine yaşamaya ve İslâmı yaymaya devam ettiler.

Namazı Ebubekir Kıldırırsın!

Hicretin on birinci yılına gelinmişti. Allah Resûlü, humma hastalığına tutulmuş, ateşler içinde yatıyor ve hastalığı her geçen gün daha da şiddetleniyordu. Bu günler- den birinde, Hazreti Ebubekir'le Peygamberimizin amcası Hazreti Abbas, Müslümanların toplandığı bir meclise uğramışlardı. Orada bulunan Müslümanların ağladıklarını görünce onlara: Niçin ağlıyorsunuz, diye sordular. Onlar da:

- Resûlûllahın huzurunda bulunduğumuz günleri hatırladık, dediler.

Hazreti Ebubekir'le Hazreti Abbas gelip bu durumu:

- Kadınlar ve erkekler ağlıyor, diyerek Peygamberimize haber verdiler. Efendimiz:

- Niçin ağlıyorlar, diye sordu. Onlar:

- Sen öleceksin diye korkuyorlar, dediler.

O sırada Hazreti Abbas'ın oğlu Fadl bin Abbas, Peygamberimiz Aleyhisselâmın yanına girmişti. Efendimiz ona:

- Ey fadl! Şu sarığı başıma sar, buyurdu. Fadl bin Abbas sarığı sarınca ona:

Tut elimden, buyurdu.

O da Peygamberimizin elinden tuttu ve mescide gittiler. Minbere çıkınca Fadl bin Abbas'a:

- Halkı çağır, buyurdu.

Fadl bin Abbas insanlara seslenince, Müslümanlar mescitte toplandılar.

Peygamberimiz, onlara bazı önemli tavsiyelerde bulunduktan sonra sözlerine şöyle devam etti:

- Ey ashabım! Hiçbir peygamber, ümmeti içinde ebedî olarak yaşamadı. Biliniz ki, ben de Rabbime kavuşacağım. Muhakkak ki siz de Rabbinize kavuşacaksınız. Dünyada hiç kimse kalmaz. Her şey Allah'ın iradesine bağlıdır. Allah'ın takdir buyurduğu zaman ne öne alınır ne de o zamandan kaçılır. Sizinle buluşacağımız yer, Kevser Havuzu'nun başıdır.

Her kim benimle Kevser Havuzu'nun kenarında buluşmak isterse elini ve dilini korusun, günahlardan sakınsın. Ey ashabım! Allah, kullarından birini dünya hayatıyla ahiret hayatını seçmekte serbest bıraktı. Fakat bu kul ahiret hayatını seçti.

Hazreti Ebubekir, Resûlullahın bu sözleriyle vefatına işaret buyurduğunu anlamıştı. Kendine hâkim olamadı ve ağlamaya başladı. Bunun üzerine Peygamberimiz, Hazreti Ebubekir'e bakıp:

- Ey Ebubekir! Ağlama, dedi ve sözlerine şöyle devam etti:

- Ey insanlar! İnsanlardan; canında, malında, arkadaşlığında bana karşı Ebubekir bin Ebu Kuhafe'den daha fedakâr ve cömert davranan bir kimse yoktur. Mescide açılan kapılardan Ebubekir'inki hariç hepsini kapatınız, buyurdu. Sonra minberden inerek Hazreti Aişe'nin odasına döndü. Sahabe çok üzgündü, artık hiç kimse gözyaşlarını tutamıyordu.

Hastalığı iyice şiddetlendiğinden Allah Resûlü, ara ara kendinden geçip bayılıyordu. Bir yatsı vaktinde namaz için ezan okunduktan bir süre sonra, namazın kılınıp kılınmadığını sordu. Cemaat sizi bekliyor ya Resûlullah, denilip de kendinde yerinden kalkacak takati bulamayınca:

- Namazı, Ebubekir kıldırırsın, buyurdu ve ardından tekrar bayıldı.

Kendine gelir gelmez:

- Namaz kılındı mı, diye sordu. Namaz kılınmamıştı. Çünkü herkes, ilk defa karşılaştıkları bu durumun şaşkınlığını yaşıyordu. Hazreti Aişe:

- Babam, yufka yürekli bir insandır. Dayanamaz, ağlar. Keşke başkasına emretsen ya Resûlullah, dedi.

Aişe validemiz, bu isteğinde ısrarlı olunca Allah Resûlü sert bir ifadeyle tekrar:

- Namazı Ebubekir kıldırırsın, dedi.

Allah Resûlünün kendinde olduğu anlar, artık çok kısalmıştı. Çok geçmeden yine bayıldı. Ayıldığında:

- Namaza duruldu mu, diye tekrar sordu. Hazreti Ebubekir'in namazı kıldırıldığını duyunca rahatlamıştı.

Ah Dost!

Hazreti Ebubekir, üç gün cemaate namaz kıldırmaya devam etti. Resûlullah, bir sabah namazı vaktinde, koltuğuna giren iki sahabinin yardımıyla ayağa kalktı. Mescide açılan odanın kapısındaki perdeyi aralayıp cemaatine baktı. Ashabının, Hazreti Ebubekir'in arkasında saf tutup durduğunu görünce sevinerek tebessüm etti. Sonra da mescide girdi. O'nun mescide geldiğini görenler, sevinçlerinden neredeyse namazlarını bozacaklardı.

Peygamberimiz onlara, “Olduğunuz yerde durunuz! Namazınızı tamamlayınız.” diye eliyle işaret etti. Ardından geldi ve Hazreti Ebubekir’in yanına durdu.

Hazreti Ebubekir, mihraptan çekilmek istese de Allah Resûlü ona yerinde durmasını işaret etti. Sonra da Hazreti Ebubekir’e uyararak, sabah namazını kıldı. Bu namaz, beraber kıldıkları son namaz oldu. O gün, Allah Resûlünün hastalığı biraz hafiflemiş olduğundan namaz sonrasında Hazreti Ebubekir, O’ndan izin alıp Medine kenarındaki Senah mahallesine gitti. Ancak aradan çok zaman geçmemişti ki, Kâinatın Sultanı Efendimiz, dünya hayatına veda etti ve Rabbine kavuştu.

Allah Resûlünün vefat haberi duyulunca bazı sahabiler, O’nun vefat etmiş olabileceğini kabullenemediler. Hatta Hazreti Ömer kılıcını çekip etrafına:

- Kim Resûlullah öldü derse şu kılıcımla onun kellesini koparırım, diye tehditler savurmaya başladı. Birileri gelip Hazreti Ebubekir’i durumdan haberdar edince, vefalı dostun âdeta ayakları yerden kesildi. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi. Doğruca kızı Aişe’nin evine gelip içeri girdi. Üzüntüden iki büklümdü Allah Resûlünün sadık dostu. Nebiler Nebisinin yüzündeki örtüyü kaldırdı. Mübarek yüzüne baktı ve ağlayarak alnından öptü. Titrek bir sesle:

- Vallahi, Resûlullah vefat etmiş! Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn. (Allah’tan geldik ve yine O’na döneceğiz.) Anam, babam sana feda olsun! Vefat ettin, bir daha vefat etmeyeceksin, dedi. Sonra:

- Ah dost, dedi ve alnından öptü. Başını kaldırıp:

- Sen sağ iken de güzeldin, ölümünle de güzelsin! Senin sağlığın da ölümün de ne güzeldir, dedi. Sonra da, Efendiler Efendisinin yüzünün örtüsünü örtüp dışarı çıktı.

Hazreti Ebubekir’in üzüntüsü çok büyüktü. Bir ömür boyu O’nun yanından hiç ayrılmamış, her derdini O’nunla paylaşmış, O’nun her davasını tasdik etmişti. O, Rabbine kavuşunca Hazreti Ebubekir’in kalbine derin bir yalnızlık çöktü. Hazreti Ebubekir’in çevresini saran müminler de şaşkın ve acılıydı. Allah Resûlünün vefatı üzerine, tarif edilemeyecek kadar çok üzüldüler. Ne yapacaklarını ne düşüneceklerini bilemiyorlardı. Sahabeyi teskin etmek de Resûlullahın sadık dostuna düştü. Hazreti Ebubekir mescide çıkıp şöyle dedi:

- Ey insanlar! Bakın ve iyi dinleyin! Kim Muhammed’e kullukta bulunuyor idiyse, bilsin ki Muhammed vefat etmiştir. Her kim de Allah’a kulluk ediyorsa bilsin ki Allah Hayy’dır ve asla ölmez. Ardından da Âli İmran sûresinin 144. âyetini okudu: Muhammed, mutlak surette bir resûldür. Nitekim O’ndan önce de nice resûller gelip geçmiştir. Şayet O, ölür veya öldürülürse siz hemen gerisin geriye dinden mi döneceksiniz? Kim geri döner ve dinden çıkarsa, bilsin ki Allah’a asla zarar veremez. Ama Allah, hidayetini kadrini bilip şükredenleri bol bol mükâfatlandıracaktır.

Hazreti Ebubekir'i dinledikten sonra sahabiler, Peygamberimizin vefat ettiğine artık iyice kanaat getirdiler. O ana kadar çok hiddetli olan Hazreti Ömer de yavaş yavaş sakinleşmiş, Allah Resûlünün vefat ettiğini kabullenmişti.

Hazreti Ebubekir konuşmasını şöyle sürdürdü:

- Yüce Allah, Muhammed Aleyhisselâmı, Allah'ın dinini ayakta durduracak, tebliğ vazifesini yerine getirecek ve Allah yolunda savaşacak kadar ömür verip yaşattıktan sonra vefat ettirmiştir! Resûlullah Aleyhisselâm, sizi, açık delilden sonra isyan üzerine helâk olanlardan başkasının helâk olmayacağı bir yol üzerinde bırakmıştır.

Ey insanlar! Allah'tan korkunuz! Dininize sımsıkı sarılınız! Rabbinize tevekkül ediniz! Allah'ın dini yaşayacaktır! Allah'ın kelimesi tamamlanmıştır! Allah, dinine yardım edenlerin ve dinini üstün tutanların yardımcısıdır! Aramızda Allah'ın kitabı bulunmaktadır! O bir nurdur ve şifadır! Allah'ın helâl ve haram kıldığı şeyler, onun içindedir! Vallahi, Allah'ın yarattıkları içinden bize sataşacak olanlarından dolayı kaygı duymayınız! İsyân eden ve başkaldıranlar, ancak kendilerine yazık ederler!

Hazreti Ebubekir'in bu konuşması üzerine, âdeta sahabelerin imanı tazelenmişti. Böylece Müslümanlar arasında çıkan ilk karışıklık, Hazreti Ebubekir tarafından giderilmiş oldu.

İslâmın İlk Halifesi

Bütün bunlar olup biterken, diğer yanda Mekkeli ve Medineli Müslümanların ileri gelenleri toplanmış, Allah Resûlünden sonra kime biat edileceğini konuşuyorlardı. Bu olanlardan Hazreti Ebubekir'i de haberdar ettiler ve onu, ısrarla bu konuların konuşulduğu meclise davet ettiler. O da gelip aralarına oturdu ve konuşulanları dinlemeye başladı. Fakat bu gelişmeler, Hazreti Ebubekir için çok şaşırtıcıydı. Allah Resûlü henüz Hakk'a yürümüşken, şimdi O'ndan geri kalan makama kimin hilafet edeceği konuşuluyordu. O'nun yokluğunun acısının üzerine, bunları konuşmak şüphesiz çok garipti. Ama o günkü toplumsal yapıda, herhangi bir boşluğa meydan vermemek çok önemliydi.

Hazreti Ebubekir'in sağında Ebu Ubeyde bin Cerrah, solunda da Hazreti Ömer bulunuyordu. Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer'le Ebu Ubeyde bin Cerrah'ın ellerinden tutarak: Şu iki adamdan hangisini isterseniz ona biat ediniz! Ben razıyım! İşte Ömer bin Hattab! Resûlullah Aleyhis- selâm onun hakkında, "Ey Allah'ım! Dini onunla aziz kıl!" diyerek dua etmiştir. İşte Ebu Ubeyde bin Cerrah! Allah Resûlüne bir kavim gelmiş ve onlar, "Bizimle birlikte emin bir kimse gönder!" demişlerdi. Resûlullah Aleyhisselâm da "Sizinle birlikte hakkıyla emin bir kimseyi göndereceğim!" buyurmuş ve onlarla birlikte Ebu Ubeyde bin Cerrah'ı göndermişti.

Ben, sizin Ebu Ubeyde'ye biatınıza da razıyım! Resûlullah Aleyhisselâm, onun hakkında "Bu kişi, bu ümmetin emindir!" buyurmuştur, dedi. Hâlbuki Hazreti Ebubekir, Resûlullah'a bir ömür boyu arkadaşlık etmiş ve böylece Allah'ın dostluğunu da kazanmıştı. Resûlullahın, insanlar içinde en sevdiği kişiydi. Allah Resûlü onun hakkında, "Dünyadayken cennetlik birine bakmak isteyen Ebubekir'e baksın." buyurmuştu.

Hazreti Ebubekir, ümmet içerisindeki en üstün şahsiyet olduğu hâlde kendi meziyetlerine bakmıyor ve tevazu ile, insanlara yanındaki iki arkadaşını halife adayı olarak gösteriyordu. Ancak Ebu Ubeyde bin Cerrah, Hazreti Ebubekir'e dönüp: Hayır! Vallahi hayır! Bu işte biz, sana biat edeceğiz! Çünkü sen, muhacirlerin en üstünü ve mağaradaki ikinin ikincisisin! Resûlullah Aleyhisselâmın, namaz kıldırmaya yetkili kıldığı halifesisin! Namaz ise dinin en üstün ibadetidir! Senin önüne geçmeye veya sana karşı bu işi üzerine almaya daha lâayık kim vardır? Vallahi, biz bu hususta senin önüne geçecek değiliz! Sen, Resûlullahın arkadaşı ve ikinin ikincisisin, dedi.

Hazreti Ömer de aynı şekilde konuşup, Hazreti Ebubekir'e:

- Sen bizim ulumuzsun! Sen bizim hayırlı mısın! Sen bizim Peygamberimiz Aleyhisselâma en sevgili olanı mısın! Resûlullah Aleyhisselâmın koymuş olduğu makamdan seni, sağ iken geri çekecek bir kimse bulunamaz, dedi. Sonra ensara dönerek:

- Peygamber Aleyhisselâmın vekil tayin ettiği kişiye karşı çıkmaya hanginizin gönlü razı olur, dedi. Daha sonra sahabelerden Abdurrahman bin Avf kalkıp:

- Ey ensar cemaati! fazilet ve üstünlük bakımından içinde Ebubekir, Ömer ve Ali gibi bir kimse yoktur, dedi. Ensardan biri kalkıp ona:

- Andığın zatların fazilet ve üstünlüğünü inkâr etmiyoruz. Onların içinden bu işi Ali bin Ebu Talib istemiş olsaydı, ona hiç kimse itiraz etmezdi, dedi. Ensardan bazıları da:

- Biz, Ali'den başkasına biat etmeyiz, dediler.

Onlar böyle konuşurken Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir'e:

- Uzat elini ey Ebubekir! Biat edeyim sana, dedi. Hazreti Ebubekir ona:

Hayır, ey Ömer! Ben, sana biat etmeliyim! Çünkü sen, bu iş için benden daha güçlüsün, dedi.

Birbirlerinin elini açmak ve birbirlerine biat etmek istediler. Nihayet Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir'in elini tuttu, açtı ve:

- Benim gücüm, senin içindir ve senin gücünün yanındadır, diyerek ona biat etti.

Daha sonra Beşir bin Sad, Hazreti Ebubekir'e biat etti.

Bunun üzerine halk, teker teker gelip Allah Resûlünün sadık dostuna biat etmeye başladı ve o gün Müslümanların çoğu, Hazreti Ebubekir'e biat etti.

Ve Allah Resûlünün vefat ettiği gün, Hazreti Ebubekir O'nun halifesi oldu. Ertesi gün Hazreti Ebubekir, Resûlullahın halifesi olarak Müslümanlara hitap etmek üzere mescidin minberine çıkıp oturdu. O konuşmaya başlamadan önce, Hazreti Ömer ayağa kalktı ve Allah'a hamd ü senada bulunup birkaç söz söyledikten sonra orada bulunanlara:

- Allah, halifelik işinizi sizin hayırlınız ve Resûlullah Aleyhisselâmın arkadaşı, mağarada ikinin ikincisi olan zat üzerinde topladı. Kalkınız ve ona biat ediniz, deyince mescitte bulunanların hepsi, Hazreti Ebubekir'e biat ettiler. Biattan sonra, Hazreti Ebubekir:
- Hamd olsun Allah'a ki ben, O'na hamd eder ve gizli açık her işte yalnız O'ndan yardım dilerim. Gecede ve gün- düzde gelecek kötülüklerden de O'na sığınırım! Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur! Şehadet ederim ki, Muhammed Aleyhisselâm, O'nun kulu ve resûlüdür! O'na itaat eden, doğru yolu bulur, O'na isyan eden de helâk olur! Resûlullah Aleyhisselâm, önceki yıl şu durduğum yerde dikilmişti, dedi ve kendini tutamayarak ağlamaya başladı.

Gözyaşları içinde Efendiler Efendisinin o zaman söylediklerini tekrarladı:

- Size, doğru yolu tavsiye ederim. Doğruluktan ayrılmayınız. Çünkü doğruluk, iyilikle bir aradadır ve ikisi de cennettir. Yalandan sakınınız. Çünkü yalan, kötülükle bir aradadır ve ikisi de cehennemdedir. Allah'tan af ve afi- yet dileyiniz. Çünkü hiç kimseye, imandan sonra af ve afiyetten daha hayırlısı verilmemiştir. Birbirinizi kıskanmayınız. Birbirinizle düşmanlık etmeyiniz! Birbirinizle ilişkinizi kesmeyiniz! Ey Allah'ın kulları!

Kardeş olunuz!

Hazreti Ebubekir, konuşmasını şöyle bitirdi:

- Ben Allah'a ve Resûlüne itaat ettikçe, siz de bana itaat ediniz! Allah'a ve Resûlüne asi olduğum zaman, sizin bana itaat etmeniz gerekmez! Kendim ve sizin için, Allah'tan mağfiret ve bağışlanma dilerim. Haydi, namazınızı kılmaya kalkınız! Allah sizlere rahmet etsin! Sonra Hazreti Ebubekir, onlara imam oldu ve hep birlikte kalkıp namazlarını kıldılar. Halife seçiminin ardından, hemen Efendimizin defnedilmesi için hazırlıklara başlandı. Ancak Efendimizin nereye defnedileceğine henüz karar verilmemişti. Hazreti Ebubekir:
- Kendisinden işitip de unutmadığım bir hadisinde, Resûlullah Aleyhisselâm, "Allah, bir peygamberin ruhunu kendisinin gömülmesini istediği yerden başkasında almaz." buyurmuştu, dedi. Sonra sahabiler, Hazreti Ebubekir'e:
- Öyleyse Resûlullah Aleyhisselâm nereye gömülecek, diye sordular. Hazreti Ebubekir:
- Üzerinde vefat etmiş olduğu yere, dedi. Sahabiler Hazreti Ebubekir'e:
- Vallahi, biz senin hükmüne razıyız. Sen, bizi sözünle ikna ettin, dediler.

Bu sırada Hazreti Ebubekir'in aklına, kızı Aişe'nin rüyası da gelmişti. Hazreti Aişe, henüz Peygamberimiz hayattayken rüyasında gökten üç ayın evine indiğini görmüş ve bunu babası Hazreti Ebubekir'e anlatmıştı. Hazreti Ebubekir kızına:

- Sen bunu neye yordun, diye sorunca Hazreti Aişe de Resûlullah Aleyhisselâmdan oğlan çocuğu doğuracağına yordüğünü söylemişti. Bir süre suskun kalan Hazreti Ebubekir daha sonra Hazreti Aişe'ye:

- Eğer rüyan sadıksa, yeryüzü halkının en hayırlısı olan üç kişi senin evine gömülecektir, demişti. İşte şimdi Hazreti Aişe'nin rüyası çıkmıştı. Efendimiz vefat edince Hazreti Ebubekir kızına:

- Bu, senin rüyada gördüğün üç aydan birisi olup, onların en hayırlısıdır. Ayların en hayırlı olanı, vefat ettirilip götürüldü, dedi.

Efendiler Efendisi, Hazreti Aişe'nin odasında vefat ettiği yere gömüldü ve Hazreti Aişe'nin rüyasında gördüğü üç aydan ilki, böylece evine girmiş oldu.

Peygamber Efendimizin vefatından sonraki günler, Müslümanlar için çok zorlu geçti. Halifeliğin ilk günlerinden itibaren, sıkıntılar hep birbirini kovaladı ve Hazreti Ebubekir'in başı, uzun süre dertten kurtulmadı. Peygamber Efendimizin vefatının ardından dört bir yanda, O'nun yokluğunu fırsat bilen yalancı peygamberler türedi. İmanı sağlam olmayan bazı insanlar, namaz kılacaklarını, ama zekât vermeyeceklerini beyan ettiler. Diğer yandan farklı dinlere mensup bazı gruplar, bu karışıklıkları fırsat bilip Müslümanlar arasına nifak sokmaya başladılar.

Hiç zaman kaybetmeden bütün bu olayların üzerine gidildi ve her bir karışıklık tek tek giderildi. Hazreti Ebubekir, iki yıldan biraz fazla devam eden hilafeti süresince birçok meseleyi çözüme kavuştururken, İslâmın dışarıya açılması adına da çok önemli fetihlere imza attı. Dört bir yanda cereyan eden savaşıardan sonra Irak fethedildi, İran dize getirildi ve Şam bölgesi bütünüyle İslâm topraklarına katıldı. O günün şartlarında büyük güce sahip olan Rum İmparatorluğu'nda, ciddi sarsıntılar meydana getirildi. Bütün bu hareketleriyle Resûlullahın sıddık dostu, kendisinden sonra geleceklere çok daha rahat bir ortam hazırladı.

Öyle ki sahabeden ibni Mesud, onun için:

- Resûlullah sonrasında öyle hadiselerle karşılaştık ki eğer Allah, bize Ebubekir gibi birisini ihsan etmemiş olsaydı şüphesiz helâk olurduk, demişti. Hazreti Ebubekir'in halifeliği dönemindeki en önemli hizmetlerinden biri de, Kur'ân'ı Kerîm'i kitap hâlinde toplaması oldu. Kur'ân hafızlarının çoğu, savaşlarda şehit oluyordu. Bunun üzerine Kur'ân'ın zayi olacağından endişe duyularak âyetlerin bir araya getirilmesine karar verildi. Bu iş için, Allah Resûlünün vahiy kâtipliğini yapmış olan Zeyd bin Sabit görevlendirildi. Hz. Zeyd de bütün Kur'ân âyetlerini yazdı ve bir kitap hâlinde topladı.

Vuslat Zamanı

Efendiler Efendisinin vefatının üzerinden iki yıl kadar geçmiş ve O'nun siddik dostu da Allah Resûlünün Rabbine kavuştuğu yaşa gelmişti. O yılın cemadiyelahir ayında soğuk bir günde yıkanmış ve sıtma hastalığına tutulmuştu. Hastalanıp yatağa düştükten sonra on beş gün süreyle namaza gidemeyip, Hazreti Ömer'e, cemaate namaz kıldırmasını emretti. Böylece, Allah Resûlü gibi o da insanlara kendinden sonraki kişiyi işaret etmiş oldu.

Bugünlerde, insanlar sık sık yanına gelip onu ziyaret ediyorlardı. Bu arada hastalığı, her gün biraz daha ağırlaşıyordu. Yine bir gün, ziyaretine bir grup insan gelmişti.

Hazreti Ebubekir'in yanı başına oturarak ona:

- Nasılsın ey Peygamberin halifesi, diye sordular. Hazreti Ebubekir, rahatsızlığından dolayı güçlkle konuşuyordu. Onlara:
- Gördüğünüz gibiyim, diye cevap verdi. Onlar:
- Seni tedavi edecek bir doktor çağıralım mı, dediler. Hazreti Ebubekir:
- Beni doktor muayene etti, diye cevap verdi. Onlar:
- Peki, hastalığın için sana ne dedi, diye sorunca Hazreti Ebubekir:
- Neyi dilerse onu yapacağını söyledi, dedi. Ölümün ona çok yaklaştığı, Hz. Ebubekir'in her hâinden belli oluyordu. Tarih hicretin on üçüncü yılı, cemadiyelahir ayının yirmi ikinci gününü gösteriyordu. Hz. Ebubekir, o akşam başında bekleyen kızı Aişe'ye:
- Bugün hangi gündür, diye sordu. Hazreti Aişe:
- Pazartesidir, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ebubekir ona:
- Eğer bu gece ölürsem beni yarına bekletmeyiniz! Zira benim için gün ve gecelerin en sevimlisi Resûlûllaha kavuşacağım zamandır, dedi.

O gece, akşam ile yatsı arasında Hazreti Ebubekir'in dudakları bir an kıpırdadı ve Hazreti Ebubekir şöyle dedi:

- Ya Rabbi! Müslüman olarak canımı al ve beni salihlerle beraber eyle! Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın peygamberidir. Dudaklarından dökülen bu cümleler, onun son sözleri oldu.

Artık Hazreti Ebubekir de fâni dünyadan sonsuzluk yurduna, Allah Resûlünün yanına göç etmişti. Onun vefat haberini duyan Medine halkı, gözyaşlarına boğuldu.

Müslümanlar, Allah Resûlünden ayrıldıkları günün bir benzerini yaşıyorlardı. Hazreti Ebubekir'in öldüğünü duyar duymaz onun evine koşan Hazreti Ali, gözyaşları içinde:

- Allah sana merhamet etsin ya Ebubekir! Sen, insanların İslâm yönüyle en önde olanı, iman yönüyle en mükemmeli, Allah'tan en çok korkanı, yük itibariyle de en ağırının altına gireniydin.

Resûlullahın izinde yürüme konusunda senden daha hassas, arkadaşları konusunda da senden daha duyarlı kimse olamaz, demişti. Hazreti Ebubekir, vasiyeti üzerine vefat ettiği akşamın gecesinde Peygamberimizin kabrinin yanına, başı O'nun omuz hizasına gelecek şekilde defnedildi. Altmış üç yaşında vefat eden Hazreti Ebubekir, fâni dünyada Resûlullah kadar yaşamış ve sonra O'na kavuşmuştu.

Sadık Dost

Hazreti Ebubekir, malı ve canıyla kendini Allah yoluna adayanların başında geliyordu. Hem canını hem malını İslâm davası uğruna ortaya koyarken, hiçbir zaman “Acaba yarın ne olacak?” endişesine düşmedi. Hep korkmadan verdi. O verdikçe, Allah da malını bereketlendirdi.

Ümmetin en âlimlerinden biriydi, ama bunu hiçbir zaman iftihar vesilesi yapmadı. Vahyin neredeyse tamamına şahit olmuş, Efendimizin hadislerinin çoğuna da vakıf olmuştu. Derin bilgisinin yanı sıra, Allah ve Resûlüne karşı da tam bir güven içindeydi. Bir meselede Allah veya Resûlüne ait bir beyan varsa, onun için artık başkalarının ne dediğinin hiç önemi yoktu. O, Nebiler Nebisine yolun en başında tereddütsüz iman etmiş ve her şeyiyle tam teslim olmuştu. Herkesin karşı çıktığı yerde, davaya sahip çıkmanın şüphesiz ayrı bir yeri vardı. Ve Efendiler Efendisi, sadık dostunun ayrıcalığını ashaba:

- Allah, beni size peygamber olarak gönderdiğinde hepiniz, “Yalan söylüyorsun.” dediniz. “Doğru söyledin.” diyen sadece Ebubekir idi. Malı ve canıyla bana sahip çıkıp destek veren de O idi, diyerek duyurmuştu. İki yıllık hilafet döneminin hakkını lâıkiyla veren Allah Resûlünün vefalı dostu, arkadan gelenlere yürünmesi kolay bir yol bıraktı. Allah ondan razı olsun.

Asr-1 Saadet Serisi 4

Hakkın ve Adaletin Timsali

..Hazreti Ömer

Tarık ÜNAL

Hz. Ömer r.a.

Hattab Ailesinin Sevinci

Dünyanın hemen her yeri gibi Mekke de karanlıklar içerisindeydi. İnsanlardaki iyi duyguların yerini kötülükler, Allah inancının yerini de büyük oranda putlara tapınma almıştı. Karanlığın diplerinde yüzen bu insanlar, aydınlığı bulmak için çaba harcamak yerine, Allah'ın adını anan insanları ve adının anıldığı mabetleri yok etmek için çalışıyorlardı. Kötülük bu insanların her işine bulaşmıştı. Öyle ki savaştan ve kavgadan medet umar hâle gelmişlerdi. Bu sebeple kabileler arası savaşlar artmış, güven duygusunun kalmadığı bir toplum düzeni oluşmuştu. Tek övündükleri şey, kaba kuvvetleri ve soylarıydı. Ama soylarını da kız evlatlarının değil, adına şiirler yazdıkları oğullarının devam ettirmesini istiyorlardı. Sadece erkek evlat sahibi olmak onları mutlu ediyor, dostlarına ve düşmanlarına karşı da yine bununla övünüyorlardı.

İşte böyle bir ortamda Hattab ailesinde heyecanlı ve biraz da endişeli bir bekleyiş vardı. Heyecanlarının sebebi, yeni doğacak bebekleri idi. Bu bebeğin kız olma ihtimali ise onları derin bir endişeye sevk ediyordu. Anne Hanteme'nin endişesi, kız doğurursa kocasının kendisine kötü davranacak olmasındandı. Çünkü kocası Hattab, sanki kadıncağızın elindeymiş gibi, kız doğurmaması konusunda sürekli Hanteme'yi uyarırdı. Zaten Hattab oldukça sert ve kaba bir adamdı. Onun bu çok sert ve kaba yapısı, Hanteme'nin endişelerini daha da artırıyordu. Hanteme'nin bu endişeleri yersiz de değildi. Çünkü Hattab, yumuşaklıktan, iyi sözden anlayan biri değildi. Hanteme, doğuracağı çocuğun kız ya da erkek olmasının kendi elinde olmadığını sıkça söylemesine rağmen; bu, Hattab için pek bir şey ifade etmiyordu.

Hattab'ın endişesi ise kızı olduğu takdirde arkadaşlarının, dostlarının ve rakiplerinin kendisini ayıplayacak olmalarından kaynaklanıyordu. Çünkü karanlığın kuytularına dalan bu insanlar için kız çocuk sahibi olmak, yüz kızartıcı bir suç işlemekten farksızdı. Onun için bir kız çocukları olduğunda, iyice nasırlaşan kalplerinde bir acı hissetmeksizin onu toprağa gömüyorlardı.

Aslında Hanteme ve Hattab'ın doğacak bebekleriyle ilgili bütün endişeleri yersizdi. Çünkü doğum vakti gelmiş ve iri yapılı bir erkek çocukları olmuştu. Her ikisinin de sevincine diyecek yoktu. Hanteme, erkek çocuk doğurmakla sinirli kocasının hakaretlerinden kurtulmuştu. Hattab da hem çevresinde övünmek için kendince bir meziyet bulmuş hem de dostları ve düşmanları tarafından yapılacak alaylardan kurtulmuştu. Sert mizaçlı Hattab, oğluna Ömer adını verdi ve o günden itibaren her fırsatta oğluyla övünmeye başladı. Gelenlere Ömer'i göstererek "İşte benim oğlum!" diyordu.

Ömer Babasının İzinde

Günler ayları, aylar yılları kovalıyor; Hattab'ın oğlu Ömer hızla büyüyordu. Yaşıtlarına göre daha güçlü ve uzun boyluydu. Oğlunun bu güçlü yapısı Hattab'ın çok hoşuna gidiyordu. Gittiği her yere onu da götürüyor, kalabalık ortamlarda onu yaşıtlarıyla hatta kendinden bir iki yaş büyüklerle güreştiriyordu. Ömer, güreştiği kimseleri yendikçe böbürlene böbürlene onun kendi oğlu olduğunu orada bulunan herkese duyuruyordu.

Hattab, oğlunun kendisine benzemesi için çok çaba sarf ediyordu. Onun da kendisi gibi hayvanlarına çobanlık yapmasını istiyordu. Güçlü kuvvetli birinin daha iyi çobanlık yapacağını düşünüyor ve bu sebeple yaşıtlarından daha güçlü görünen oğluna baktıkça içten içe seviniyordu. Çünkü dağlarda çobanlık yapacak kişinin, karşılaşabileceği tehlikelerle mücadele edebilecek güçlü birisi olması gerekiyordu. Hattab, oğluna bir yandan mesleğini öğretirken bir yandan da helvadan ve diğer yiyeceklerden put yapmayı ve yaptığı bu putlara tapınmayı öğretiyordu. Ona, putlara karşı saygılı olmasını ve yardıma ihtiyacı olduğunda da yine putlardan yardım istemesi gerektiğini sık sık anlatıyordu. Sadece anlatmakla kalmıyor, ibadet etmek istediğinde yanına Ömer'i de alarak putların karşısına geçiyordu.

Ömer de babasının yönlendirmelerine göre hareket ediyordu. Bir yandan babasından çobanlık mesleğini öğreniyor, bir yandan da onun yaptığı gibi putlar yapıyordu. Sonra da helvadan yaptığı bu putların karşısına geçip dua ediyordu. Acıktığında da yaptığı bu putları yiyordu. Sürüleri otlatmaya baba oğul birlikte gidiyorlardı. Yine bir gün hayvanları ahırdan çıkarmış birlikte giderlerken Ömer babasına dönerek:

– Artık senin gelmene gerek yok! Ben tek başıma hayvanları otlatabilirim, dedi.

Oğlunun bu sözü Hattab'ın çok hoşuna gitmişti. Henüz yaşıtlarının sokaklarda oyun oynadığı bir yaşta, oğlunun böylesine bir teklifle gelmesi onu çok gururlandırmıştı. O günden itibaren hayvanları tek başına Ömer otlatıyordu. Ama sadece çobanlık onu tatmin etmiyordu. Çünkü Ömer, güçlü ve kuvvetli olmasının yanı sıra çok da zeki bir çocuktur.

Zeki ve Kabiliyetli Bir Genç

Ömer; biraz daha büyümüş, güçlü, zeki ve yaptığı hemen her işi başaran, çevresinde parmakla gösterilen bir genç olmuştu. Takip eden yıllarda çobanlığın haricinde ticaret de yapmaya başlamıştı. Zekâsının ve çabuk kavramasının yanı sıra verdiği sözde durması, ticaretle de başarılı olmasını sağlamıştı.

Yaşı ilerledikçe ticarete daha çok ağırlık veren Ömer, çoğunlukla Suriye tarafına giden kervanlarla ticaret yapıyordu. O dönemde okuma yazma bilen az sayıdaki insandan biriydi. Cahiliye döneminin edebiyatına ve şiirine de çok hâkimdi. Bu yeteneğini kendisi sonradan “Gözümü yumsam hiç duraklamadan, cahiliye şiirinden bin beyit okuyabilirim.” diyerek dile getirmişti. Yine o dönemde itibar gören vasıflardan biri de hatiplikti ve Ömer diğer özelliklerinin yanında iyi bir hatipti.

Bu üstün özelliklerinden dolayı Ömer’e elçilik görevi de verilirdi. Bir olay olduğunda karşı tarafa elçi olarak o gönderilir ve dönüşünde onun verdiği bilgilere göre hareket edilirdi. Gencecik yaşına rağmen kabileler arasında çıkan antlaşmazlıkların çözümünde de etkin rol alır, çoğunlukla onun verdiği kararlar uygulanırdı.

Cahiliye Vahşeti

Babasının izinden yürüyen Ömer, cahiliye geleneklerine de sıkı sıkıya bağlıydı. Ancak ne yazık ki bu geleneklerin bazıları akıl almaz derecede kötüydü. Bu kötü geleneklerin en çirkini de kız çocuklarına karşı sergilenen tutumdur. Cahiliye döneminin erkekleri, kız çocuğu sahibi olmayı aşağılık bir durum olarak algılıyorlar ve kızı olanlarla alay ediyorlardı. Bu sebeple kız çocuğu olanlar ya cahillerin alaylarına aldırıyorlar ya da küçük kızlarını ortadan kaldırıyorlar, onları diri diri toprağa gömüyorlardı.

Günler geçiyordu. Ömer evlenmiş ve üç çocuğu olmuştu. Bunlardan ikisi erkek birisi kızdı. Cahiliye adetlerine sıkı sıkıya bağlı olduğundan Ömer de kız çocuğu sahibi olmayı bir kötülük olarak görüyordu. Oğullarıyla güreşler yapıp onları eğlendirirken, küçük kızını hiç kucağına alıp öpmezdi.

Ömer’in kızı büyümüş ve tam beş yaşına girmişti. Kızının büyümesi Ömer’i pek sevindirmiyor, aksine, kara kara düşündürüyordu. Çünkü daha fazla büyümeden bu kızcağızı ortadan kaldırması gerekiyordu. Ve o kara gün gelip çattı. Ömer o gün yatağından her günkünden daha sinirli kalktı. Eşine küçük kızını işaret ederek sert bir ses tonuyla:

– Şunu hazırla, dedi.

Kızının adını bile söylemiyordu. Hanımı olacakların farkındaydı. Gözlerinden yaşlar süzölmeye başladı. Ömer’in yüzüne baktı. Gözleriyle âdeta yalvarıyordu. O sinirli hâlinde Ömer’e bir şey söylemeye cesaret edemezdi. Ama Ömer hiç oralı bile olmadı. Bir kere o gün için karar vermişti. Asla geri adım atmazdı. Hanımı çaresizce bir yandan dökülen gözyaşlarını silerken, bir yandan da kızını giydirdi. Ömer önde, küçük kız arkada evlerin önlerinden geçerek yürüdüler ve çöle doğru ilerlediler. Bir süre sonra Ömer’in kazması elinde, yalnız başına şehre döndüğünü görenler, onun kızını toprağa gömdüğünü anlamışlardı.

Bu merhametten uzak hareketin yanında, cahiliye döneminin diğer âdetlerine de sıkı sıkıya bağlı olan Ömer, putlara iyi davranmayan birini duyduğunda öfkeden deliye döner ve hemen o kişiye saldırırdı. Onun önü alınamayan bu öfkesi yakınlarını bile çok korkuturdu. Ancak bütün bu olanlara rağmen Mekke’de cehaletin kirine bulaşmayan insanlar da yok değildi. Parmakla sayılacak kadar az olan bu insanlar, etraflarında olup bitenden rahatsızlık duyuyorlar, ama çözüm adına ellerinden bir şey gelmiyordu. Tevrat ve İncil başta olmak üzere kutsal kitapları çok iyi bilen bu kişilerin tek umutları gelecek son peygamberdi.

Ve Tebliğ Başlıyor

Ömer ve onun gibiler, cahiliye âdetlerini yürüte dursunlar çok geçmeden Peygamber Efendimizin insanlara yeni bir din tebliğ ettiği Mekke’de kulaktan kulağa yayılmaya başladı. Yüce Allah, güzide elçisi Hazreti Muhammed Aleyhisselâma dinini tebliğ etmiş, daha sonra da yakınlarından başlayarak insanları İslâm’a davet etmesini emretmişti. Hanımı ve sırdaşı Hazreti Hatice, sadık dostu Hazreti Ebubekir, henüz küçücük yaşına rağmen Hazreti Ali ve kölesi Zeyd ona destek vererek ilklerin ilkleri olmuşlardı. Daha sonra Hazreti Osman, Hazreti Abdurrahman, Hazreti Sa’d, Hazreti Zübeyr ve Hazreti Talha da İslâm’la şereflenmişti. Artık üç yıl sürecek olan gizli davet dönemi başlamıştı. Tebliğ, henüz dar alanda ve şahsi gayretlerle gerçekleşiyor, Allah’a ve Resûlüne iman edenlerin sayısı birer birer artıyordu. Bir taraftan yeni yeni âyetler geliyor, Allah Resûlü de bu âyetleri etrafındaki ilk Müslümanlar ile paylaşıyordu.

Bu iş için genellikle تنها yerler seçiliyor, çoğu zaman da bu sohbetler Peygamber Efendimizin evinde yapılıyordu. Böylece Kureyş’in tepkisi çekilmemeye çalışılıyordu. Yıllardır kendi elleriyle yaptıkları putları Allah’a ortak koşan müşrikler, bu gelişmelerden hiç hoşlanmamıştı. Atalarının dinini terk etmeye, Allah’ın birliğini ve Efendimizin peygamberliğini kabul etmeye yanaşacak gibi görünmüyorlardı. İlk zamanlar, genellikle yeni gelen din ile ilgili gelişmelere seyirci kalmayı tercih etmişlerdi. Bu olanların gelip geçici olacağını düşünüyorlardı. Çoğu zaman duyduklarıyla alay ediyor ve Allah Resûlünü yalanlıyorlardı. Ancak durum, hiç de zannettikleri gibi gelişmiyordu. Gün geçtikçe insanlar birer ikişer hak dine koşuyor, imanla şerefleniyorlardı. İslâm’a ilk girenler arasında, Allah Resûlünün yakın akrabalarından bazı kimseler de vardı. Fakat henüz dört amcasından hiçbiri, onun peşinden gitmeyi kabul etmemişti. Ebu Talib, oğulları Cafer ve Ali’nin İslâm’a girmesine karşı çıkmamıştı, ama kendisi atalarının dinini terk etmemişti. Amcalarından Abbas ve Hamza da Peygamberimizi çok sevdikleri hâlde, Müslümanlığı seçmekte kararsızlardı.

Ebu Leheb ise açıkça yeğenini suçluyor ve atalarının dinini bırakmakla büyük bir yanlış yaptığını söylüyordu. İnsanların, birer ikişer İslâm’a girdiği bu gizli davet döneminde inananların sayısı ancak otuza ulaşmıştı. Müminler, ibadetlerini evlerinde yapıyor ve Kur’ân-ı Kerîm’in yeni gelen âyetlerini gizlice okuyorlardı. Çoğu zaman da Mekke’nin dışındaki تنها yerlere gidiyor ve oralarda gizlice cemaatle namaz kılıyorlardı. Peygamberliğin dördüncü yılında “Sen önce yakın akrabanı uyar, ahiret azabıyla korkut!” (Şuara sûresi, 214. âyet) mealindeki âyet gelince Allah Resûlü, akrabalarını toplayarak onları hak dine davet etti.

Peygamberimizin halalarından Safiye orada tereddütsüz iman etti. Diğer halaları ise bir karar veremediler, fakat yumuşak konuştular. Bu sırada Efendimizin amcası Ebu Leheb:

- Ey Abdulmuttalib oğulları! Bu, vallahi bir kötülüktür! Başkaları O’na engel olmadan önce siz engel olun, gibi çirkin sözler söylemeye başlayınca Peygamberimizin halası Safiye, Ebu Leheb’e çıkışarak:
- Ey kardeşim! Yeğenini ve O’nun dinini hor ve hakir bırakmak sana yakışır mı? Bilginler, Abdulmuttalib’in soyundan bir peygamber çıkacağını haber verdikleri hâlde sen neden böyle yapıyorsun, dedi.
- Ebu Leheb, kız kardeşinin bu sözlerine rağmen hâlâ çirkin konuşmalarına devam edince Ebu Talib, Ebu Leheb’e kızarak:
- Ey korkak! Vallahi biz, sağ oldukça O’na yardımcı ve koruyucuyuz, dedi.
- Peygamber Efendimize de:
- Ey kardeşimin oğlu! Her zaman senin yanında olacağım. Seni korumaktan geri durmayacağım. Sen, davetine devam et, dedi.
- Böylece oradan dağıldılar.

Takip eden günlerde Allah Resûlü, hak dine davetine devam etti. İnsanların bir kısmı inkârcı tutumlarını sürdürüyor bir kısmı da O’nun davetine uyuyor ve imanla şerefleniyorlardı. Cebrail Aleyhisselâmın “Sana emrolunanı açıkça söyle ve ortak koşanlardan yüz çevir! Seninle alay edenlere karşı biz sana yeteriz.” (Hicr sûresi, 94-95. âyetler) mealindeki âyetleri bildirmesi üzerine Peygamber Efendimiz Safa Tepesi’ne çıktı ve sonra da yüksek sesle, “Ey Kureyş topluluğu!” diye bağırdı. “Muhammed, Safa tepesinden sesleniyor!” haberini duyan herkes oraya toplanmıştı. Merakla:

- Ya Muhammed! Ne oldu, dediler. Allah Resûlü:
- Ben, size şu vadiden düşman baskınına uğrayacağınızı haber versem bana inanır mısınız, diye sordu. Onlar da:
- Evet! Sana inanırız! Çünkü biz, seni doğru sözlü olarak biliriz, dediler.

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) istediği cevabı almıştı. Sonrasında “Ey Fihroğulları! Ey Abdulmuttaliboğulları!” diyerek Kureyş kabilesinin bütün ailelerini saydı ve şöyle buyurdu:

- Ben, sizi uyarmakla görevlendirildim. Gelin de kendinizi cehennem ateşinden koruyun. Sizi “Allah birdir ve O’ndan başka ilâh yoktur.” diyerek iman etmeye davet ediyorum. Sizler “Lâ ilâhe illallah.” demedikçe ben, size ne dünyada ne de ahirette bir fayda sağlayabilirim.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), sözünü bitirir bitirmez oradaki topluluğun içinde bulunan amcası Ebu Leheb eline bir taş aldı ve:

- Yazıklar olsun sana! Bizi buraya bunun için mi topladın, diyerek bağırdı. Sonra da elindeki taşı Peygamber Efendimize doğru fırlattı. Efendimiz şöyle devam etti:

- Ey Kureyş topluluğu! Kendinizi cehennem ateşinden kurtarınız! Ben, sizi Allah’ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye sahip değilim!

O gün orada Ebu Leheb’den başkası böyle bir tepki vermedi. O anda duyduklarını kabul de etmediler. Aralarında konuşarak dağıldılar. Allah Resûlünün amcası Ebu Leheb’in gösterdiği inkâr ve düşmanlık üzerine, “Kurusun Ebu Leheb’in elleri! Zaten kurudu da...” diye başlayan Tebbet sûresi nazil oldu.

Safa Tepesi’ndeki açık tebliğden sonra Mekke’de İslâmiyet’i duymayan kalmadı. Abdulmuttaliboğullarını her fırsatta Hakk’a davete devam eden Allah Resûlü, yavaş yavaş tebliğ halkasını genişletmeye başlamıştı. Artık açıktan Kâbe’ye gidip namaz kılıyor, insanları açıktan dine davet edip Kur’ân okuyordu. Kendisinden önceki peygamberlerin dedikleri gibi O da:

- Ey kavmim! Gelin siz de kendisinden başka ilâh olmayan tek Allah’a kul olun, diyordu.

Koyu bir cehaletin içinde sürüklenen ve putlarından vazgeçmeyi düşünmeyen Mekke müşrikleri, ilk başlarda iman davetine kayıtsız kaldılar. Fakat sonradan içlerinden bazıları açıkça düşmanlık göstermeye başladı. İnsanı bütün çirkin işlerden uzaklaşmaya davet eden hak dinle birlikte nefislerine uyararak yaptıkları her işe son verileceğini fark eden müşrikler, Allah Resûlüne iyice düşman kesildiler. Bu arada hac zamanı da yaklaşmıştı. Arabistan’ın her tarafından Araplar, Mekke’ye gelecekti ve Peygamberimizin davetini duyacaklardı. Kureyşli müşrikler, bu sefer de bu durum karşısında nasıl bir tavır takınacaklarını düşünmeye başladılar.

Onlara göre o hac mevsiminde gelen Arapların çoğu, duydukları değişikliklerden sonra bir daha Mekke’ye gelmeyecekti. Bu da hem ticaretlerini olumsuz etkileyecek hem de itibarlarını sarsacaktı.

Bundan daha kötüsü ise Arapların birleşerek Kureyşlileri Kâbe'den çıkarması ihtimali idi. Bu da Mekke'nin, başka bir kabilenin kontrolüne geçmesi anlamına geliyordu. Durum çok ciddiydi. Bunun için müşrikler, hemen bir araya gelip bir dayanışma heyeti kurdular ve ne yapacaklarını konuşmaya başladılar.

Sonunda Mekke'ye gelen Araplara, Peygamberimizin Kureyş'i temsil etmediği mesajını vermeyi kararlaştırmışlardı. En kolayı ise herkese O'nun peygamber olmadığını söylemektir. Fakat bu yalanın yanı sıra gelenlere söylenecek başka şeyler de olmalıydı. Bazıları O'nun deli olduğunu söylemeyi uygun buldu. Bazılarına göre ise o bir kâhin, bir şair veya bir büyücü olmalıydı. Müşriklerin önde gelenlerinden, Velid bin Mugire'ye göre Efendimiz inanani; babasından, kardeşlerinden, karısından hatta bütün ailesinden ayıracak bir güce sahipti. Velid, O'nun gerçekte büyücü olmasa da büyücülerle ortak bir noktası olduğunu söyledi. Aslında Muhammedü'l-Emin'de bu saydıklarının hiçbirinin olmadığını kendileri de çok iyi biliyordu. Aralarındaki konuşmalarda da bunu zaman zaman itiraf ediyorlardı, ama yine de cahillikten ve inkârdan vazgeçmiyorlardı.

Sonunda Kureyşli müşrikler, Mekke'ye giriş noktalarında bekleyerek hac için gelenleri uyarmaya karar verdiler. Onlara, Allah Resûlü ile bizzat karşılaşmalarına fırsat vermeden Muhammed diye birinin çıktığını, yeni bir din getirdiğini, putları hiçe saydığını söyleyeceklerdi. Böylece Resûlullahın davetine engel olmaya çalışacaklardı. Düşündüklerini yaptılar da. Peygamber Efendimiz ise bunların hiçbirine aldırmadan, Allah'tan O'na gelen vahiyleri insanlara bildirmeye devam etti.

Kâbe'deki Gece

Sevgili Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), gündüzleri türlü zorluklara katlanırken geceleri herkesin uyuduğu saatlerde Kâbe'ye gidiyor ve orada namaz kılıp dua ediyordu. Kâbe'nin, Ömer bin Hattab'ın hayatında da önemli bir yeri vardı. İşlerinin yoğunluğuna aldırmadan hemen her gün mutlaka Kâbe'ye uğrar, putlarını temizler ve önlerinde saygıyla eğilirdi. Hatta bazı günler Kâbe'de gecelerdi. O gün de akşamüzeri Kâbe'ye gelmişti. Geceyi orada geçirmek istiyordu. Kâinatın Efendisi de o akşam Kâbe'ye gelmişti. Her zaman yaptığı gibi Kur'ân-ı Kerîm okumaya başladı. Hâkka sûresini okuyordu.

Ömer, Efendimizin sesini duyuyordu. Arap Edebiyatına hâkim olan ve binlerce beyit şiiri gözü kapalı okuyan Ömer, Allah Resûlünden gelen sesleri duyunca birden irkildi. Çünkü bu duydukları en önemli şairlerden ezberlediği şiirlere hiç benzemiyordu.

Hem beyni hem de kalbi çok etkilenmişti, fakat o içinden “Etkilenmemeliyim.” diye söyleniyordu. Kureyşlilerin dediği gibi “Muhammed bir şair.” derse kendi kendisini ikna edebileceğini zannediyordu. Beynini ve kalbini ikna edebilecek bir ipucu bulduğunu düşünerek rahatladı. Sonra:

- Evet, o bir şair, diye mırıldandı.

O kendi kendisiyle bu şekilde mücadele ederken Peygamber Efendimiz, Hâkka sûresini okumayı sürdürüyordu. O anda “Şüphesiz ki bu Kur’ân, şerefli bir Peygamberin Allah’tan getirdiği sözdür. Asla bir şairin şiiri değildir. İnanmamak için ne kadar çok ayak diretiyorsunuz.” âyetlerini okuyordu. Allah Resûlünün okuduğu Hâkka sûresinin 40. ve 41. âyetleri Ömer için müthiş bir cevap olmuş, Ömer iyice şaşırılmıştı. İçinden geçirdiklerinin cevabını alıyor, ama kal- bini ve beynini engellemekten de vazgeçemiyordu. Diğer putperestlerin dediği gibi Allah Resûlüne kâhin derse, kalbine ve beynine söz geçirebileceğini düşündü. Zaman kaybetmeden:

- Evet, o bir kâhin, dedi.

O kendi içinde bunları yaşarken Efendiler Efendisi Hâkka sûresini okumayı sürdürüyordu. Ömer’in dudaklarından kâhin mırıldanması dökülürken Allah Resûlü, “O bir kâhin sözü de değildir. Ne kadar da az düşünüyorsunuz.” âyetini okuyordu. Ömer’e gecikmeden yine cevap gelmişti. Hem de düşünmemeyi ve beyne karşı koymayı eleştiren bir cevaptı bu. Allah Resûlü, Kur’ân okumayı sürdürüyor Ömer de şaşkınlıkla dinlemeye devam ediyordu. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) sûreyi tamamladı. Ama Ömer’in düşünceleri bitmedi. Dinlediklerinden çok etkilenmişti Ömer; uyduğu sözlerin etkisinden kurtulmak için hemen oradan uzaklaştı.

Dinledikleri beyninde sürekli dönüp duruyordu. Efendimiz için söylediği şair ve kâhin sözünün doğruluğuna kendisi de inanmıyordu. Çünkü dinlediği şeylerin ne şairlerin şiirine ne de kâhinlerin sözlerine benzemediğinin farkındaydı. Sabaha kadar gözlerini kırpmadı. Gece boyu gelgitler yaşamış ve sabah olmuştu. Ancak Hattab oğlu Ömer, o gece safını değiştiremedi. Kendisini kurtuluşa erdirecek o adımı atamadı.

Çocukluğundan beri taptığı putları yok sayamadı. Her gün yaptığı gibi yine kalktı ve doğruca kendisini bekleyen putperest arkadaşlarının yanına gitti. O ortama girince gece yaşadıklarını tama- men unuttu. İslâm’a bu kadar yaklaşıpken, bir anda tekrar inançsızlığın karanlığına gömülmüştü.

Zulme Karşı İlk Sığınak: Erkam'ın Evi

Müşrikler, yaptıkları baskılara rağmen İslâm'ın yayılmasını engelleme adına istedikleri neticeyi alamayınca zulümlerini daha da artırdılar. Nerede bir Müslüman görseler hemen üzerine saldırıp yere deviriyor ve öldüresiye dövüyorlardı. Özellikle arkasında kabile desteği olmayan insanlara akıl almaz işkenceler yapıyorlardı. İnsanlıktan hiç nasipleri kalmamıştı. İslâm'dan vazgeçmeyeceğini söyleyen Yasir ailesine öyle işkenceler yapmışlardı ki hem Hazreti Yasir hem de eşi Hazreti Sümeyye İslâm'ın ilk şehitleri olarak Rablerine yürümüşlerdi. Ama bu bile onların kinlerini söndürmüyordu. Yasir ailesinin oğulları Ammar'ı güneşin kavurduğu kum taneleri üzerine yatırıyorlar ve demir gömlek giydirerek kemiklerindeki ilikleri eritiyorlardı.

Müşrikler Allah Resûlüne de eziyetler yapıyorlardı. Ona hakaretlerde bulunuyorlar, mübarek bedenine devenin pis işkembesini atıyorlardı. Onların bu yaptıklarını Efendiler Efendisi ellerini kaldırarak Rabbine arz ediyor ve dudaklarından "Allah'ım, Kureyş'i sana havale ediyorum!" ifadeleri dökülüyordu. Efendimiz ve arkadaşlarının Allah'a ibadet etmekten başka bir arzuları yoktu. Ama ne gariptir ki müşriklerin engellemeleri sebebiyle Allah adına yapılan Kâbe'de ibadet edemez olmuşlardı. Mekkeli putperestlerin kötülüklerinden çekindiği için Efendimiz, arkadaşlarının Kâbe'de ibadet etmelerine izin vermezdi. Kâinatın Sultanı, arkadaşlarıyla yaptığı istişareler sonucunda, müşriklerin zulmünden uzak tutmak için onları bir evde toplama kararı aldı. Efendimiz ve arkadaşlarının sadece dinlerini yaşamak adına sığınacakları bu ilk mekân, Safa tepesinin doğusunda dar bir sokak içinde bulunan Erkam'ın eviydi. Bu karardan sonra Efendimiz ve arkadaşları, Erkam'ın evinde gizli gizli bir araya gelmeye başladılar. Allah'ın indirdiği âyetleri burada ezberliyorlar, ibadetlerini de burada yapıyorlardı.

Yeryüzüne Dağılın

Efendiler Efendisine tebliğ görevi verileli tam beş yıl olmuştu. O bir yandan arkadaşlarıyla Erkam'ın evinde ibadetlerini yapıyor, bir yandan da gizli gizli İslâm'ı tebliğe devam ediyordu. Allah'a inanmaktan başka bir suçları olmayan insanların akıl almaz derecede işkenceye maruz kalmaları Efendiler Efendisini çok üzüyordu. Müşriklerin önü alınamayan öfkeleri de kolay kolay söneceğe benzemiyordu. Bu sıkıntılı günlerde Yüce Allah, Cebrail Aleyhisselâm aracılığıyla Efendimize şöyle bir yol gösterdi: "Resûlüm, söyle: Ey inanan kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vardır. Allah'ın yarattığı yeryüzü geniştir. Yalnız sabredenlere, mükâfatları hesapsız ödenecektir."

Cenâb-ı Hak, Zümer sûresindeki bu âyet-i kerimeyle Müslümanlara hicret edebileceklerini tavsiye ediyordu. Bunun üzerine Allah Resûlü, Erkam'ın evinde arkadaşlarını topladı ve onlara:

- Yeryüzüne dağılın, Allahu Teâla sizi yine bir araya getirir, buyurdu.

Sahabe sordu:

- Nereye gidelim ey Allah'ın Resûlü?

Efendiler Efendisi eliyle Habeşistan taraflarını işaret etti ve:

- Habeşistan'a gitseniz iyi olur. Çünkü orası güvenilir bir yerdir. Hem orada bir melik var ki ülkesinde hiç kimse zulüm görmez.

Efendimizin bu tavsiyesine uyan sahabiler hemen hazırlıklara başladılar. Ardından da on beş kişilik bir grup, Allah Resûlü ve diğer arkadaşlarıyla vedalaşarak yola çıktı. Hicrete katılanlar, Habeşistan'da Allah'a huzur içinde ibadet etme rahatlığına kavuşmuşlardı. Zaten onların istedikleri de buydu. Sadece dinlerini yaşamak adına, doğup büyüdükları vatanlarını terk edip bir başka ülkeye gitmişlerdi. Bu hicret sayesinde hem Müslümanlar zulümden kurtulmuş hem de komşu ülkeler İslâmiyet'ten haberdar olmuşlardı.

Çirkin Plan

Habeşistan'a hicret eden Müslümanların durumunu yakından takip eden müşrikler, bu uzak ülkede bile onları rahat bırakmak niyetinde değillerdi. Onları Habeşistan'dan attırmak için faaliyete girişmede geç kalmadılar. Müşrikler, Müslümanları dinlerinden vazgeçirmeye çalışırken, cesareti ve kahramanlığıyla dillere destan olmuş Hazreti Hamza'nın Efendimizin saflarına katıldığı haberiyle şoke oldular. Bu haber, müşrikler arasında hızla yayılınca apar topar hiç vakit kaybetmeden bir araya geldiler.

İslâm'ı engellemek için son zamanlarda yaptıkları bu tür toplantıların en vazgeçilmez isimlerinden olan Hattab oğlu Ömer, İslâm'ın azılı düşmanı Ebu Cehil'in yanı başındaki koltukta yerini almıştı. Toplantıya katılanlardan biri söze başladı:

- Mutlaka bir önlem almamız gerekir. Kureyş'in en güçlüleri de onun yanında yer almaya başladı. Bir diğeri sinirle:

- Hamza, Hamza da ona katılmış. Eğer bir an önce bir şeyler yapmazsak, bu işin nereye gideceğini tahmin bile edemiyorum.

Hamza'nın Müslüman olduğunu orada yeni öğrenenler şaşkınlıklarını gizleyemiyorlardı. Birbirlerinin yüzüne bakarak:

- Hamza mı? Ondan böyle bir şeyi hiç beklemezdik, diyorlardı.

Mekke'nin en önde gelen zenginlerinden bir kişi:

- Evet arkadaşlar, sizin de söylediklerinizden anlaşıldığı gibi yapacak tek bir şey var.

Tehlike daha da büyümeden meseleyi kökünden çözmek. Orada bulunanların bazıları bu ifadeleriyle onun neyi kastettiğini tam anlamamışlardı. Bunun nasıl olacağını sorduklarında, bu şahıs kafasındaki iğrenç düşünceyi şöyle açıklayıverdi:

- Tek çıkar yol Muhammed'i ortadan kaldırmak! Bir diğeri hemen atladı:

Evet haklısın. Bu zamana kadar aldığımız tedbirlerin hiçbirisi işe yaramadı. Her geçen gün onun safına geçenlerin sayısı artıyor. Muhammed öldürülmeden bu işe bir son vermek mümkün değil. Müşrikler, Kâinatın Sultanını öldürmeye karar vermişlerdi vermesine ama bunu kim nasıl yapacaktı? Şimdi tartışma öldürecek isim hakkında yapıyordu. Çünkü her geçen gün seveni çoğalan Haşim oğulları kabilesinden birini öldürmek öyle kolay değildi. Toplantıya katılanlardan birisi söz isteyerek:

- Peki, ama onu kim öldürecek, diye sordu.

Bu sırada bir diğerrinin gözü, etrafı öfkeyle seyreden Hattab oğlu Ömer'e takıldı.

Efendimizin, Peygamberlik vazifesini yapmaya başladığı günlerde ona karşı en sert tepkiyi verenlerin arasında Ömer'in olduğunu iyi biliyordu. Kendi kendine "İşte buldum." diye mırıldandı. Bunu hemen söylemeliydi. Söz almak ihtiyacı bile hissetmeden: Ben kimin öldüreceğini biliyorum, diye bağırdı.

Herkes nefesini tutmuş, adamın söyleyeceği ismi bekliyordu. Adam haykıırıverdi:

- Ömer!

Ömer'i tanıyanlar, bunun en doğru isim olduğu konusunda hemfikir olmuşlardı. Kendi kendilerine:

- Nasıl oldu da bizim aklımıza gelmedi, diye yanındakilerin kulaklarına fısıldamaya başladılar.

Evet, onlara göre de Ömer en doğru isimdi. Hem güçlü kuvvetliydi hem de yeni gelen dine karşı hiddetliydi. Bu denli öfke duymayan bir kişi, güçlü olsa da Haşim oğullarından birini öldürmeyi göze alamazdı.

Orada bulunanların tamamı gözlerini Ömer'e çevirmişlerdi. O ana kadar konuşulanları sessizce dinleyen Ömer hiddetle:

- Evet, ben bu işi yaparım. Hem de ne pahasına olursa olsun. Yeter ki bizim putlarımızla uğraşan bu kişi ortadan kalsın, dedi.

Toplantıya katılanlar konuşmaya devam ediyorlardı. Ama Ömer'in onları dinlemeye tahammülü yoktu. Böylesine önemli bir görevi üstlendikten sonra, boşa geçirecek bir dakikasının bile olmadığını düşünüyordu. Birden kocaman cüssesiyle yerinden fırladı ve:

- Ben gidiyorum, dedi. Ardından da gür sesiyle:

- Gidip onu öldüreceğim, diye haykırdı.

Oradakiler nefeslerini tutmuşlar Ömer'i izliyorlardı.

Hep birden onu uğurlamak için ayağa kalktılar. Yüzlerini sevinç kaplamıştı. Karşılaştıkları en ciddi problem, tahmin dahi edemedikleri kadar kolay çözülecekti. Oradakilere göre artık bu iş bitmişti. Çünkü onlar, “Bu hiddet ve güçle Ömer, Muhammed’i hayatta bırakmaz.” diye düşünüyorlardı. Kılıcını kuşanan Hattab oğlu Ömer, kapıyı sertçe kapattı ve Efendimizin bulunduğu yere doğru yola çıktı.

Ömer’in Sürpriz Yolculuğu

Ömer ayrıldıktan sonra orada bulunanlar meclisten hemen dağılmadılar. Bu keyifli anın tadını çıkarıyorlardı. Böylesine zor bir işi Ömer’in hiddetinden faydalanarak çözüme kavuşturduklarını düşünüyorlardı. Ömer ise Mekke sokaklarında, belinde kılıç, hızla ilerliyordu. Efendimizin tebliğ ettiği dine katılanların sayısının her geçen gün hızla arttığını düşündükçe âdeta kan beynine sırıyordu. Bir yandan koşar adımlarla yürüyor, bir yandan da “Ben sana yapacağımı biliyorum.” diye söyleniyordu. Yolda bu şekilde ilerlerken bir adamla karşılaştı. Bu adamın adı Nuaym’dı. Müslüman olduğu hâlde imanını gizleyen sahabilerden olan Nuaym, Ömer’i hızla gidiyor görünce:

- Ömer nedir bu telâş? Nereye gidiyorsun, diye seslendi.

Ömer, Nuaym’a sert bir şekilde baktıktan sonra cevap verdi:

- Muhammed’i öldürmeye!

- Neden?

- Kendisinin peygamber olduğunu söylüyor, insanlar da O’na inanıp etrafında toplanıyorlar. Anlattıklarıyla insanları putlarımızdan uzaklaştırıyor. Üstelik sayıları da gittikçe çoğalıyor. Bu olayı kökünden çözmeden bize rahat yok.

Ömer’in bu sözleri karşısında Nuaym irkilmişti. Efendiler Efendisini çok seviyordu ve ona bir zarar verilmesine gönlü asla razı olmazdı. Ömer’i bu fikrinden döndürmeliydi. Fakat Ömer, o kadar kızgın ve kararlı bir hâldeydi ki onu ikna etmek pek mümkün gözüküyordu. O hâlde zaman kazanmalıydı. Bu sebeple önce şöyle dedi:

- Eğer sen, Muhammed’i öldürürsen O’nun kabilesi olan Haşim oğulları da seni yaşatmaz. Hattab oğlu Ömer, Nuaym’ın bu sözünden hiç etkilenmedi. Çünkü o bunları göze alarak yola çıkmıştı. Nuaym, en azından vakit kazanarak durumu Peygamber Efendimize haber vermek istiyordu. Vakıt kazanmak için Ömer’e söylediği şey çok etkili olmalıydı ki Ömer’i oyalayabilsin. Bu düşünceyle ona şöyle dedi:

- Duydum ki senin kız kardeşin ve enişten de onlara katılıp Müslüman olmuş.

Bence sen, Muhammed’den önce kardeşini ve enişteni yola getirsen iyi olur.

Ömer duyduklarına inanmamıştı:

- Hayır inanmıyorum. Sen uydurdun bunu, diye bağırdı. Nuaym:

- İnanmıyorsan evlerine gidip kendilerine sor, deyince Hattab oğlu Ömer:

- Gidiyorum ama eğer söylediklerin yalansa bunun cezasını çekersin, dedi ve Nuaym'ın yanından hızla uzaklaştı.

Yolunu değiştirip kız kardeşi fatıma ile eniştesinin evine gitmeye karar verdi. Hızla giderken “Ya adamın dedikleri doğru ise ...” diye düşünmekten kendini alamıyordu. Arkadaşları, kardeşinin de Müslüman olduğunu duyarsa onun hakkında neler söylemezlerdi ki...

Bu arada Nuaym, hiç vakit kaybetmeden doğruca Erkam'ın evine geldi. O sırada Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) sahabileriyle sohbet ediyordu. Nuaym, yolda karşılaştığı şeyleri Efendimize tek tek anlattı.

Bu sırada Ömer ise hızlı adımlarla yoluna devam ediyor, kızgınlığından yanından geçen insanları bile görmüyordu. Sonunda eniştesiyle kız kardeşinin evine ulaştı. Evin dışından sesler geliyordu. Evde eniştesi Said bin Amr, kız kardeşi fatıma ve Müslümanlardan Habbab vardı. O sırada Habbab, Tâhâ sûresinin “Muhakkak ki Ben, Allah'ım; Benden başka tanrı yoktur. Yalnız Bana kulluk et ve Beni anmak için namaz kıl.” âyetlerini okuyordu. Ömer bu seslerin ne olduğunu anlamaya çalıştı.

Pencerenin kenarına iyice yaklaştı. Sesleri şimdi daha iyi duyabiliyordu. Bu duyduğu şeyler, Ömer'e Kâbe'de kaldığı o geceyi hatırlattı. Yine etkilenmeye başlamıştı. Ama o sinirli hâli doğru düşünmesine engel oluyordu. Kapıya yaklaşarak sertçe vurmaya başladı. Evdekiler kapıya vuruşundan Ömer'in geldiğini anlamışlardı. Habbab hemen evde bir yere saklandı. Eniştesi ve kardeşi, okudukları Kur'ân âyetlerinin yazılı olduğu sayfaları saklamak istiyorlardı. Çünkü onları gördüğü takdirde Ömer'in çok kızacağını biliyorlardı. Fatıma telâşla:

- Bunları hemen saklayalım. Ömer, bunları görürse bize çok kızar, dedi.

Sonra sayfaları, Ömer'in göremeyeceği bir yere sakladılar. Bu arada sesler kesilmişti.

Ömer, bir yandan şiddetle kapıyı çalmaya devam ediyor, bir yandan da:

- Ben Ömer, çabuk açın kapıyı, diye bağırıyordu.

Ömer'in kız kardeşi fatıma korka korka kapıyı açtı. Ömer, hızla içeri girerek eniştesinin yanına yaklaştı. Eniştesine:

- Siz dininizi mi değiştirdiniz? Muhammed'in getirdiği dine mi girdiniz, dedi.

Okuduklarını Ömer'in duyduğunu anlayan eniştesi:

- Belki bizim seçtiğimiz din, sizinkinden daha iyidir, deyince Ömer çok kızdı.

Hemen eniştesinin üzerine atlayarak onu tekmelemeye başladı. Bunu gören kız

kardeşi aralarına girip onları ayırmaya çalıştı. Bu arada Ömer, kız kardeşini de

tokatlayarak yüzünü kanattı. Kanlar içinde kalan fatıma, düştüğü yerden doğrularak kararlı bir şekilde:

- Ey Ömer! Doğru olan senin inandığın putlar değil, Muhammed'in Allah'tan getirdiğidir, dedi.

Ömer, kız kardeşinin ve eniştesinin çok kararlı olduğunu görünce ne yaparsa yapsın onları inandıklarından vazgeçiremeyeceğini anlamıştı. O arada aklına, dışarıdayken duyduğu ilginç sözler geldi. Fatıma'ya dönerek:

- Ne okuyordunuz bana gösterin, dedi.

Kardeşi ve eniştesi birbirlerine baktılar. Fatıma tereddüt ederek:

- Ona bir kötülük yapmandan endişe ediyoruz, dedi.

- Korkma, dedi Ömer, sayfaya hiçbir zarar vermeyeceğim.

Sonra Fatıma, Kur'ân sayfalarını sakladıkları yerden çıkardı. Hazreti Ömer, kız kardeşinin öğrettiği şekilde guslettikten sonra sayfaları eline aldı. Sayfalarda Taha sûresi yazılıydı. Hazreti Ömer sûreyi okumaya başladı. Biraz okuduktan sonra sakinleşmiş, kalbinde bir huzur hissetmişti. Kardeşine ve eniştesine:

- Bunlar ne şiire ne de insan sözüne benziyor, dedi.

Okuduklarından etkilenmiş görünüyordu. Kardeşiyle eniştesi gördüklerine inanamıyorlardı. Ömer'in sinirli hâli gitmişti. Sakin sakin sayfaları okuyordu.

Bitirdikten sonra:

- Beni Muhammed'e götürün, dedi. Eniştesi şaşkın şaşkın:

Muhammed'in yanına niçin gitmek istiyorsun? Yoksa O'na bir kötülük mü yapacaksın, deyince Hazreti Ömer:

- Buraya gelene kadar O'nu öldürmek istiyordum. Ama az önce verdiğiniz sayfaları okuyunca O'nun anlattıklarını dinlemek istedim, dedi.

Saklandığı yerden olanları izleyen Habbab, Ömer'in bu sözlerini duyunca çok heyecanlandı. Hemen ortaya çıktı. Ömer onu görünce çok şaşırdı. Çünkü onun evde olduğunu bilmiyordu. Habbab'ın Müslüman olduğunu önceden duymuştu. Ondan Hazreti Muhammed ve tebliğ ettiği din hakkında bilgi alabileceğini düşünerek:

- Bana Muhammed'i ve getirdiği dini anlat, dedi.

Habbab anlatmaya başladı. Hazreti Ömer, dinlediği şeylerden etkileniyor ve duyduklarının doğru olduğunu tasdik ederek kafasını sallıyordu. Aniden durup dikkatle Habbab'ın yüzüne baktı. Sonra da:

- Ben de sizin dininize girmek istiyorum. Haydi, beni Muhammed'e götür, dedi.

Habbab çok heyecanlanmıştı. Ona dönerek şöyle dedi:

- Müjde ey Ömer, işte şimdi doğru yolu buldun. Vallahi ben, senin Allah Resûlünün duasına mazhar olduğunu umuyorum!

Heybetli Ömer artık iki büklümdü. Eve gelirken hissettiği duygularla, o anda hissettiği duygular çok farklıydı. Eve gelirken büyük bir kızgınlık içindeydi. Oysa artık kalbindeki kızgınlık gitmiş, yerine huzur dolmuştu.

Bir an önce Efendimizin yanına gitmek istiyordu. Habbab’a dönerek bir defa daha:

- Ey Habbab! Beni O’nun yanına götür, dedi. Habbab sevinç ve heyecanla:

- Tamam, hemen gidelim, dedi.

Hazreti Ömer ile Habbab birlikte yola çıktılar. Erkam’ın evine gidiyorlardı. Eve yaklaştıklarında Peygamberimizin arkadaşları, Hattab oğlu Ömer’in geldiğini karşıdan görmüşlerdi. Onun Müslümanlara karşı yaptıklarına şahit olanlar, çok endişelenmişlerdi. Efendiler Efendisine zarar vermesinden korkuyorlardı. Hemen Peygamberimize haber vererek ne yapmaları gerektiğini sordular. Allah Resûlü gayet sakin bir şekilde:

- Bırakın gelsin, dedi. Sahabiler:

Tamam ya Resûlullah, dediler ama hâlâ çekiniyorlardı. “Ya Ömer kötü niyetle gelmişse...” diye düşünmekten kendilerini alamıyorlardı.

Sonunda kahramanlığıyla ün salmış Hazreti Hamza:

- Merak etmeyin. Ömer, iyi niyetle geliyorsa ne iyi! fakat kötü bir amaçla geliyorsa onu kendi kılıcıyla öldürürüm, dedi.

Hazreti Hamza’nın bu sözü üzerine kapı açıldı. Habbab’la Hattab oğlu Ömer içeri girdiler. Selâm verdiler. Hattab oğlu Ömer; doğruca gidip Peygamber Efendimizin önüne oturdu ve Müslüman olmak istediğini söyledi. Daha sonra Allah Resûlü ile birlikte:

- Ben şahitlik ediyorum ki Allah’tan başka ilâh yoktur, Muhammed de O’nun kulu ve Peygamberidir, diyerek Müslüman oldu.

Sahabe bu olaya o kadar çok sevindi ki hep birlikte “Allahü Ekber! Allahü Ekber!” diyerek tekbir getirdiler. Çünkü Hattab oğlu Ömer, o çevredeki en kuvvetli, en yiğit, en cesur ve en zeki kişilerden biriydi. Böyle birinin Müslüman olması Müslümanların gücüne güç katacaktı.

Ömer’i Peygamberimizi öldürmeye götüren yol, aniden değişmiş ve onu aydınlığın membaina ulaştırmıştı. Yüce Mevla, Peygamberimizin dualarını kabul etmişti. Çünkü Peygamberimiz “Allah’ım! İslâm’ı, Ömer bin Hattab veya Amr ibni Hişam’dan (Ebu Cehil) Senin nazarında sevimli olanı ile güçlendir.” diye dua etmişti.

Ömer’in Müslüman oluşu, Allah’ın lütfu ve Peygamber Efendimizin duasının bereketiydi. Müslüman olmasının ardından Peygamber Efendimiz Hazreti Ömer’e doğruyu yanlıştan, aydınlığı karanlıktan ayıran anlamına gelen “Faruk” ismini verdi. O günden itibaren Hazreti Ömer’in lakaplarından biri de faruk oldu.

Erkam'ın Evinden Çıkış

Hazreti Ömer de artık Erkam'ın evindeydi. Müslümanlar tam kırk kişi olmuşlardı. Diğer sahabilerle birlikte Efendimizin tam karşısına oturmuş huşu içinde onun anlattıklarını dinliyordu. Yaşadığı bu değişikliği içinde tutmamak ve hemen bütün Mekke'ye haykırmak isteyen Hazreti Ömer Efendimize:

- Ey Allah'ın Resûlü! Biz ölsek de, yaşasak da hak din üzere değil miyiz, diye sordu. Efendimiz:

- Evet, Allah'a yemin ederim ki yaşasanız da ölmeniz de hak üzeresiniz, buyurdu.

Kâinatın Efendisinden bu cevabı alan Hazreti Ömer:

- Öyleyse neden bu evde saklanıp duruyoruz? Çıkalım her yerde insanları İslâm'a davet edelim, dedi.

Hazreti Ömer'in bir başka isteği daha vardı. İbadetlerini, çok sevdiği ve bazı geceler orada kaldığı Kâbe'de yapmak istiyordu. Efendiler Efendisi, Mekkeki putperestlerin kötülüklerinden çekindiği için son zamanlarda arkadaşlarının Kâbe'de ibadet etmelerine izin vermezdi. İbadetlerini hep birlikte Erkam'ın evinde yapıyorlardı. Ömer'in içindeki iştiağı gören Efendiler Efendisi onun isteğini kabul etti ve Allah Resûlü önde, sağında Hazreti Ömer, solunda Hazreti Hamza, arkalarında diğer Müslümanlar Erkam'ın evinden çıktılar. Yüksek sesle tekbirler getirerek Kâbe'ye doğru ilerliyorlardı. Oraya varır varmaz hemen Allah'a şükrederek secdeye kapandılar. Ne kadar da özlemişlerdi Kâbe'yi.

İnsanların kalabalık olduğu bir andı. Hazreti Ömer, bir yandan Kâbe'yi geziyor bir yandan da yüksek sesle kelime-i şهادet getiriyordu. Ömer'in gür sesi Kâbe'nin duvarlarında yankılanıyordu. Bu olayı görenler hemen Ebu Cehil'e giderek:

Eyvah, artık Muhammed daha güçlü! Ömer de onlara katılmış, dediler.

Ebu Cehil duyduklarına inanamıyordu. Çünkü daha birkaç saat önce Ömer'in Muhammed'i öldürmek için yola çıktığını biliyordu. Onlara dönerek:

- Nerden biliyorsunuz, diye sordu. Onlar da:

- Bize inanmıyorsan git Kâbe'ye kendin gör, dediler.

Ebu Cehil telaşla yerinden fırladı. Doğru Kâbe'ye gitti. Bu sırada Hazreti Ömer, Kâbe'den çıkmış kendisine doğru geliyordu. Ona yaklaşarak:

- Senin dinini değiştirdiğini söylüyorlar doğru mu, diye sordu.

Hazreti Ömer göğsünü gere gere:

- Evet, doğru duymuşsun. Ben Allah'tan başka ibadete layık kimsenin olmadığına inanıyorum ve Hazreti Muhammed'in de O'nun peygamberi olduğunu kabul ediyorum, dedi.

Bunu duyan Ebu Cehil ve arkadaşları deliye dönmüşlerdi. Çünkü çok önemli bir kişi onları bırakıp Peygamberimize katılmış ve O'nun gücünü artırmıştı. Böylelikle Peygamberimizin öldürüleceği hayali de suya düşmüş oluyordu. Hz. Ömer'in kendilerini bu şekilde bırakıp Müslüman olmasını hazmedemeyen Mekke'li putperestlerden bir grup Kâbe'de ona saldırmaya kalkıştı. Aralarındaki çarpışma bir hayli sürmüştü. O sıralarda Mekke'nin önde gelenlerinden As bin Vail Kâbe'ye gelmişti. Kureyş kabilesinden insanların Adiyy kabilesinden Ömer'le çarpıştığını görünce:

- Siz ne yapıyorsunuz ey Kureyşliler, diye seslendi. Kureyşliler:
- Ömer bizim düşmanımızla iş birliği yaptı. Şimdi de bizim gözümüzün önünde Muhammed'den öğrendiklerini tekrarlıyor, diye karşılık verince As bin Vail:
- Bırakın Ömer'i. O kendi yolunu seçmiş. Ne istiyorsunuz ondan? Hem Adiyy kabilesinin sakinlerinin, en önemli adamlarını size böyle teslim edeceğini mi sanıyorsunuz, diyerek oradaki kavgayı bitirdi. Böylece Hz. Ömer, nefsiyle yaptığı mücadeleden sonra İslâm için ilk mücadelesini de vermiş oldu. Hz. Ömer'in Müslüman oluşu sıradan bir olay değildi. Onun Müslümanlığı seçişinin ne denli önemli olduğunu sahabenin ileri gelenlerinden Abdullah ibni Mesud, "Ömer'in Müslüman oluşu bir fetihtir." sözleriyle dile getirmişti. Hz. Ömer; zekâsı, cesareti ve gücü Müslümanlıkla birleşince çok harika bir insan hâline gelmişti. Çok zaman geçmeden Peygamberimizin en yakın arkadaşlarından biri oldu.

Ambargo

Müslümanların sayısının her geçen gün artması, özellikle Hamza ve Ömer gibi Mekke'nin ileri gelenlerinin birer ikişer Müslüman olması putperestleri çıldırtıyordu. Müşrikler bir araya gelerek yeni bir karar aldılar. Bu karar, Müslümanların hayat haklarını ellerinden alacak maddeler içeriyordu. Müşrikler aldıkları kararları yazıya dökerek Kâbe'nin duvarına astılar. Bu kararlara göre, Peygamber Efendimiz ölü veya diri olarak kendilerine teslim edilinceye kadar hem Efendimizin yakınları hem de Müslümanlar düşman ilan ediliyordu. Onlarla bütün ilişkiler kesilecekti, kız alınıp verilmeyecek, alış veriş yapılmayacak, hatta konuşulmayacaktı. Aldıkları bu karara göre Müslümanları ekonomik ve toplumsal tecride tabi tutacaklardı. Müşrikler, aldıkları kararları tek tek uygulamaya koydular. İnsanları Müslümanlarla görüşüp konuşturmuyorlar, pazarlarda onlarla alış veriş yapmıyorlardı. Müslümanlar, kendi memleketlerinde müşriklerin bu insafsız uygulamaları sonucunda karınlarını doyuramaz, ihtiyaçlarını gideremez hâle gelmişlerdi. Bu ambargo tam üç yıl sürdü. Her ne pahasına olursa olsun Efendimizin yakınları onu müşriklere teslim etmedi. Sonunda müşrikler pes ettiler. Allah Resûlünün akrabaları, Kâbe'nin duvarında asılı bulunan antlaşmayı yırtarak ambargoyu sona erdirdiler.

Mukaddes Yolculuk Başlıyor

Müşriklerin İslâm'ın yayılmasını engelleme adına yaptıkları bütün planlar boşa çıkıyordu. Ambargo uygulamaları da sonuç getirmemişti. Hatta bu olay sayesinde İslâm, çevrede yayıldı ve Müslümanlar bu olaydan da güçlenerek çıktılar.

Her yıl olduğu gibi İslâm'ın on birinci yılına girildiği hac mevsiminde de Mekke uzaktan yakından gelen Araplarla dolup taşmıştı. Peygamber Efendimiz de her zamanki gibi Mekke'ye gelen ziyaretçileri imana davete çıkmıştı. Bugünlerden birinde Mekke ile Mina arasında Akabe denilen tepede Medine'li altı kişiye rastladı. Kendilerine Kur'ân okudu ve onları İslâm'a davet etti. Medine'deki Hazrec kabilesinden olan bu altı kişi, Peygamberimizi dinledikten sonra hemen iman ettiler. Böylece Medine'den İslâm kervanına katılan ilk Müslümanlar oldular.

Bir sonraki hac mevsiminde, aynı yerde buluşmak üzere Peygamber Efendimizle sözleşip Medine'ye döndüler. Dönünce de orada İslâm'ı anlatmaya başladılar. Bir yıl sonra yine hac mevsiminde aynı yerde bu altı kişiyle beraber gelen altı kişi daha Peygamberimizle buluştu. Bu on iki Medineli, Efendimize biat etti. Peygamberimiz, kendisine biat edildikten sonra Medinelilerin arasından on iki temsilci seçerek kabilelerinin başına tayin etti. Müslümanlar, toplantı yerine gizli ve ayrı ayrı geldikleri için müşrikler, bu olayı ancak her şey bittikten sonra haber aldılar. Bu sebeple de olanları engelleme adına hiçbir şey yapamadılar. Son Akabe Biatı ile Medine, Müslümanlar için rahat edecekleri, güvenilir bir yer olmuştu. Müşriklerin işkence ve baskıları yüzünden Müslümanlar, Mekke'de ise barınamaz hâle gelmişti. Bunun üzerine Yüce Allah tarafından, Medine şehrine göç etmelerine izin verildi. Böylece Peygamberliğin on dördüncü yılında Müslümanlar, küçük gruplar hâlinde Mekke'den ayrılmaya başladılar.

Artık yeni bir süreç başlıyordu. “Rabbim Allah, Muhammed de onun kulu ve Peygamberi.” demekten başka bir arzuları olmayan hak âşıkları, Efendimizden izin alarak doğdukları, doydukları vatan toprağını bırakıp birer ikişer gurbet ellerine, Medine'ye göç ediyorlardı. Bu uzun yolculukta yanlarına sadece birkaç gün idare edebilecek kadar eşya alıyorlardı. Evleri, malları, mülkleri Mekke'de kalıyordu. Müslümanların birer ikişer Medine'ye hicret ettikleri, kısa zamanda Mekke'de duyuluverdi. İslâm'ın Medine'de de hızla yayılacağından endişe eden müşrikler, Müslümanları Medine'ye göndermemenin yollarını arıyorlardı. İnsanların evlerini barklarını bırakıp gitmeleri yetmiyormuş gibi, hicret eden insanları yolda yakalayıp göndermemek için her yolu deniyorlardı. Bunun için Müslümanlar, gruplar hâlinde herkes uykuya daldıktan sonra gece yarılarında yolculuğa çıkıyorlardı.

Bir gün Hazreti Ömer de Efendimize gelerek, hicret için izin istedi. Hicret eden diğer Müslümanlar gibi O da Medine'ye arkadaşları ile birlikte gidecekti. Hazreti Ömer, Ayyâş bin Rabîa ve Hişam bin As birlikte hicret etmek için anlaşmışlardı. Üç arkadaş, o gün bir araya gelerek gidiş planlarını yeniden gözden geçirdiler. Ertesi sabah erkenden Mekke'nin çıkışında Gıfar oğulları kabilesinin bulunduğu vadide buluşup oradan hareket etmek için anlaştılar. Hazreti Ömer ve arkadaşları, Mekkeli müşriklerin Müslümanları hicretten döndürmek için her yolu denediklerini biliyorlardı. O sebeple aralarında, "İçimizden hangimiz anlaştığımız saatte orada bulunmazsa belli ki Mekkelilerce alıkonulmuştur. Diğerlerimiz onu beklemesin ve yolculuğa devam etsin." diyerek anlaştılar.

Dönüşü belli olmayan bir yolculuğa çıkılıyordu. Hazreti Ömer, İslâm'ı seçtikten sonra kendisi için daha anlamlı bir hâle gelen Kâbe'yi ziyaret etmeden yola çıkamayacağını düşündü. Kâbe'yi uzun süre görmemeye dayanamazdı. Arkadaşlarından ayrıldıktan sonra kılıcını kuşandı, yayını omzuna astı, eline birkaç ok alıp doğruca Kâbe'ye geldi. Kureyş'in bütün ileri gelenleri Kâbe avlusunda halka olup oturmuşlardı. Hazreti Ömer, önce Kâbe'yi yedi kere tavaf etti, peşinden Makam-ı İbrahim'de iki rekât namaz kıldı ve müşriklerin oturduğu yere gelerek:

– Evet, ben de gidiyorum. Ama sizden korktuğum için değil, Allah'ın Resûlü Muhammed böyle istediği için gidiyorum. Kim anasının ağlamasını, çocuklarının yetim, karısının dul kalmasını istiyorsa şu vadinin arkasında karşıma çıksın, diye kükredi. Mekkeli müşrikler Ömer'in hiddetini ve gücünü biliyorlardı. Çünkü Hazreti Ömer, gençliğinde develerle bile güreş yapardı. O sebeple hiç kimsenin sesi çıkmadı. Hazreti Ömer Kâbe'den ayrıldıktan sonra hicret için hazırlıklarını tamamladı. Bu, öyle acı bir göç idi ki yanında hanımı da yoktu, çocukları da. Tek başınaydı bu çileli yolculukta. Zira ancak, bu şekilde hicrete fırsat bulabilmişti.

Sabah erkenden kalktı. Namazını kıldı. Rabbine duasını yaptıktan sonra ailesiyle vedalaştı. Arkadaşlarıyla buluşacakları yere gitmek için evinden çıktı. Anlaştıkları yere geldiğinde Ayyâş'ı gördü. O da henüz yeni gelmişti. Ayyâş'ın dışında yirmi kadar daha Müslüman hicret için oraya gelmişlerdi. Çünkü bu Müslümanlar, Ömer'le hicret ettikleri takdirde Mekkelilerin kendilerine bir şey yapamayacaklarını biliyorlardı.

Anlaştıkları diğer arkadaşları Hişam yoktu. Belki birazdan gelir diye düşünerek beklemeye başladılar. Ama Hişam hâlâ görünmüyordu. Onun Mekkeli müşriklerce engellendiğine karar vererek Ayyâş'la birlikte yola çıktılar. Tam da onların düşündükleri gibi olmuştu. Hişam, Mekkeli müşriklerce hapsedilmiş ve hicret etmesi engellenmişti.

Hazreti Ömer, Mekkeli müşriklere gideceği güzergâhı söylemesine rağmen hiçbir cesaret edip onları engellemeye gelememişti. Hicret eden kabile içinde Ayyâş'ın da olduğunu gören müşrikler, Hazreti Ömer'in yanında onu engellemeye cesaret edememişler, durumu Ebu Cehil'e ve Haris bin Hişam'a haber vermişlerdi. Çünkü onlar, Ayyâş'la hem anaları bir kardeş hem de amcaoğlu idiler.

Servetimin Yarısı Senin

Zorlu bir yolculuktan sonra Hazreti Ömer ve Ayyâş, Medine'nin yakınında bulunan Kuba'ya varmışlardı. Burada Amr bin Avf kabilesinin yanında kaldılar. Bu arada Ebu Cehil ve Haris, çoktan Ayyâş'ın peşine düşmüşlerdi. Onlar da develerini olabildiğince hızlı sürüyorlardı. Bir an önce kardeşleri Ayyâş'ı yakalayıp Medine'ye hicret etmekten vazgeçirmek istiyorlardı. Aslında onlar, bunu, Ayyâş'ı çok sevdikleri için değil, insanlara "Muhammed'in arkadaşları onu bırakarak geri dönüyorlar." dedirtmek için yapıyorlardı. Bu kötü emellerine ulaşmak için de olabildiğince acele ediyorlardı. Bu hızla çok geçmeden Kuba'ya geldiler. Hazreti Ömer'le Ayyâş'a ulaştılar. Yanlarına yaklaşıp Ayyâş'la konuşmak istediler. Hazreti Ömer Ebu Cehil'i de Hişam'ı da çok yakından tanıyordu. Niyetlerini daha onları görür görmez anlamıştı. Kendi kendine: Bunlar iyi bir iş için gelmezler. Bunlar Ayyâş'a tuzak kurmak için geliyorlardır, dedi. Evet, olay tam da Hazreti Ömer'in düşündüğü gibi cereyan ediyordu. Ebu Cehil ile Haris, seslerine biraz hüzün katarak, Ayyâş'a döndüler ve ona şöyle dediler: Senin gitmene annen çok üzüldü. Seni görmedikçe başına tarak vurmamaya ve güneşin karşısından gölgeye geçmemeye yemin etti.

Hilekâr Ebu Cehil, Ayyâş'ın annesini çok sevdiğini ve ona çok bağlı olduğunu biliyordu. Ayyâş'ı döndürebilecekse, ancak bunu kullanarak döndüreceğini de tahmin ediyordu. Onların bu sözlerinin arkasından Ayyâş'ın yüzünün rengi değişmiş sesi titremeye başlamıştı.

Ayyâş'ın hâlini gören Ömer, onun kandırılabilceğini hissetti. Ona dönerek şöyle dedi:

- Vallahi onların maksadı seni dininden döndürmek! Bunun için sana böyle şeyler söylüyorlar. Aman dikkatli ol! Eğer annen taramaz da saç bitlenirse, rahatsız olduğunda başını tarar. Mekke'nin sıcaklığına dayanamazsa gölgeye gider rahatlar. Ebu Cehil, Ayyâş'ı can evinden vurmuştu. Ayyâş'ın sesindeki titreme hâlâ devam ediyordu. Ömer'e dönerek:

- Gidip annemin gönlünü alayım. Hem orada malım da kalmıştı. Onları da alıp geleyim, dedi.

Hazreti Ömer, Ayyâş'ın gitmeye meyilli olduğunu hissediyordu. Ona hiç tereddüt etmeden şöyle büyük bir teklifte bulundu:

- Vallahi gayet iyi bilirsin ki Kureyş içerisinde en çok malı olanlardanım. Servetimin yarısını sana vereyim. Ama sakın onlarla gitme.

Hazreti Ömer, Ayyâş'ın dönmemesi konusunda bu kadar ısrarcıydı çünkü o, İslâm'ın güzelliklerini görmüştü. Bir kardeşinin yeniden cahiliye hayatına dönmesine gönlü el vermiyordu. Bir kişiyi kazanma uğruna, herkesin imrendiği servetinin yarısını gözünü dahi kırpmadan vermeye hazırды.

Hazreti Ömer, sanki Ayyâş'ın başına gelecekleri görmüş gibiydi. Çünkü Ebu Cehil'in çok sinsi bir müşrik olduğunu gayet iyi biliyordu. Fakat Ayyâş'ı ikna edemedi. Ayyâş biraz saf bir adamdı. Gelenlerin asıl niyetini pek de sezememişti. Bu sebeple onlarla gitmeye karar verdi. Hazreti Ömer arkadaşının kaybolmasını istemiyordu. Ona tekrar döndü ve şöyle dedi:

- Mademki gideceksin. O hâlde benim devemi al. Benim devam hem hızlı hem de uysaldır. Sırtına bin ve asla inme. Sana bir oyun oynandığını fark edersen, kurtulmana yardımcı olur.

Ayyâş, Hazreti Ömer'den izin isteyerek Ebu Cehil ve Haris'le birlikte yola koyuldu. Ebu Cehil ve Haris, Kuba'dan ayrılmadan Ayyâş'a bir şey söylemediler. Çünkü niyetlerini öğrendiğinde Ayyâş'ın gitmekten derhâl vaz- geçeceğini biliyorlardı. Ama maalesef Ayyâş onların kötü niyetlerini anlamamıştı. Hazreti Ömer ve beraberindekiler Medine'ye vardılar. Medineli Müslümanlar ve Mekke'den hicret eden muhacirler, Hazreti Ömer'i ve beraberindeki yirmi Müslümanı büyük sevinçle karşıladılar. Ayyâş ise Ebu Cehil ve Haris ile Mekke'ye doğru gidiyordu. Ancak karmaşık düşünceler içindeydi. Bir yandan hicretten vazgeçtiği için üzüldüğü, bir yandan annesinin gönlünü alacağı için seviniyordu. Kendi kendine, "Annemi razı edip tekrar döneceğim." diyerek üzüntüsünü hafifletiyordu.

O, bu şekilde karmaşık düşünceler içerisine dalmışken Ebu Cehil ve Haris, kötü planlarını devreye sokmanın vaktinin geldiği konusunda hemfikirlerdi. Ebu Cehil Ayyâş'a dönerek:

- Kardeşim, benim devam çok yoruldu. Senin deven gayet iyi yol alıyor. Biraz senin terkine binebilir miyim, diye istekte bulundu. Ebu Cehil'in Ayyâş'ın terisine binebilmesi için Ayyâş'ın devesini çöktürmesi gerekiyordu. Kendisine kurulan komployu anlamayan Ayyâş:

- Tabi olur devamı çöktüreyim, sonra sen bin, dedi.

Ayyâş, Hazreti Ömer'in kendisine söylediği "Sakın deveni çöktürme, deveden inme." sözünü çoktan unutuvermişti. Devesini çöktürdü. Ebu Cehil gelip terisine oturdu. Tekrar yol almaya başladılar. Ebu Cehil, hain planını hiç vakit kaybetmeden gerçekleştirmeye koyuldu. Arkasından Ayyâş'ın ellerini bağladı.

O arada Haris de devesini durdurup onların yanına geldi. Apar topar Ayyâş'ı deveden indirdiler. Ayyâş neye uğradığını anlayamamıştı. Onu o hâlde Mekke'ye soktular. Ebu Cehil, hain planını uygulamaya devam ediyordu. Ayyâş'ı kalabalık bir yere götürerek arada bulunan Mekkelilere şöyle seslendi:

- Ey Mekkeliler! Biz yakınımızı nasıl yakalayıp getirdiysek, sizler de Muhammed'in sözlerine kanarak sizleri bırakıp gidenleri getirin ve bir daha sakın elinizden kaçırmayın! Olanları izleyen Ayyâş, kendisine nasıl bir komplo kurulduğunu ancak anlamıştı. Ayyâş, Ebu Cehil'in kontrolünde doğruca annesinin yanına gitti. Ebu Cehil ve Haris'in annesiyle ilgili kendisine anlattıklarının gerçek olmadığını, onların asıl gayelerinin kendisini İslâm'dan döndürmek olduğunu artık iyice anlamıştı. Tekrar Medine'ye dönmek için çareler arıyordu, ama Ebu Cehil ve diğer müşrikler artık onu göz hapsinde tutuyorlardı. Ayyâş'ın gitmesine Hazreti Ömer'in gönlü razı olmamıştı. Ama yapacak bir şeyi de yoktu. Onu zorla götürmeye kalksalar elbette buna izin vermezdi. Zaten Ebu Cehil ve Haris de Hattab oğlu Ömer'in yanında böyle bir şeye cesaret edemedikleri için bu oyunu planlamışlardı.

Hem Ömer'in yanından birisini zorla almaya kim cesaret edebilirdi ki? Mekke'ye dönme konusunda Ayyâş'ın kendisi ikna olmuştu. Bir kişinin imanını kurtarma adına servetinin yarısını verecek kadar fedakâr ruha sahip Ömer'in yapacağı bir şey kalmamıştı.

Medine Günleri

Hicretten sonra Hazreti Ömer için Medine günleri başlamıştı. Allah ve Resûlünün emrine uygun hareket ederek hicret ettiği için mutluydu. Ama içinde bir burukluk vardı. Her gün yanına gitmeden duramadığı, en çok sevdiği insandan, Efendiler Efendisinden ayrıydı. İslâm'a girdiği günden itibaren O'ndan hiç bu kadar ayrı kalmamıştı. O'na yeniden kavuşacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Bir gün Efendimizin Hazreti Ebubekir'le birlikte hicret için yola çıktığını duyduğunda kalbindeki o burukluk yerini sevince bıraktı. Hazreti Ömer'in gözleri o andan itibaren bir başka gülüyordu.

Peygamberimizin, sadık dostu Hazreti Ebubekir ile birlikte Medine'ye hicret etmek için Mekke'den ayrıldıklarının haberi Medine'de hızla yayıldı. Medine'yi bir sevinç kaplamıştı. Medineliler her gün yollara çıkarak onların gelmelerini bekliyorlardı. Sonunda bekledikleri gün geldi. Peygamberimiz ve arkadaşlarının Medine'ye bir hayli yaklaştıklarını duyanlar, Medine'nin girişindeki yolun etrafına diziliyorlardı. Anneler babalar, dedeler, nineler, çocuklar herkes oradaydı. Herkes sevinçle gözünü yola dikmiş heyecanla bekliyordu. Hazreti Ömer de oradaydı.

Günlerdir yolunu gözlediği Efendisi artık geliyordu. Çok sevinçliydi. Medineli çocuklarda ise ayrı bir sevinç vardı. Adını çok duydukları, ama henüz hiç görmedikleri Peygamber Efendimizi göreceklerdi. Bekleyenlerden biri:

- İşte geliyorlar, deyince oradakilerin heyecanı bir kat daha artmıştı.

Hemen hep bir ağızdan:

- Evet, geliyorlar, diye bağırmaya başladılar.

Çocuklar sevinçten yerlerinde duramıyorlar, gözlerini gelenlerden hiç ayırmıyorlardı. Bekledikleri an gelmişti. Allah Resûlü Medine'ye giriyordu. Efendiler Efendisi kendilerini bekleyenlere selâm verdi. Medineliler de onlara:

- Ey çok değerli misafirlerimiz hoş geldiniz! Medinemizi onurlandırdınız. İyi ki geldiniz, dediler. Sonra birbirleriyle kucaklaşarak hasret giderdiler. Hazreti Ömer, çok özlediği Peygamberimize öyle bir sarıldı ki onları gören herkes çok duygulandı. Herkes sevinç çığlıkları atıyordu. Müslümanlar artık daha mutluydu.

Hazreti Ömer de tarif edilemeyecek tarzda bir mutluluk yaşıyordu. Çünkü yanından hiç ayrılmak istemediği Peygamber Efendimiz ve sadık dostu Hazreti Ebubekir'le birlikteydi. Ama bir yandan Hazreti Ömer'i düşündüren bir şey vardı. Birlikte hicret ettiği arkadaşı Ayyâş aklından çıkmıyordu. Ayyâş'ın durumu Peygamberimize aktarıldığında Efendimiz de çok üzüldü ve onun için dualar etti.

Bu sırada Ayyâş'ın Mekke'deki göz hapsi sürüyordu. Bir gün hicrete birlikte çıktıkları arkadaşı Hazreti Ömer'den bir mektup aldı. Bu mektupta Hazreti Ömer, ona "Allah Resûlü durumuna çok üzüldü, senin için dualar etti. Ben de senin bir an önce dönmeni çok istiyorum." diye yazdı. Ayrıca mektubuna Kur'ân'dan bazı âyetler de ekledi. Mektubu okuyan Ayyâş'ın içi burkuldu. Bir an önce o kutlu ortama kavuşmak istiyordu. Hele bir de Efendimizin kendisi için dualar ettiğini öğrendiğinde gözlerinden yaşlar süzölmeye başladı. Medine'ye gitme özlemi bir kat daha artmıştı.

Takip eden günlerin birinde fırsatını bulduğu bir gece, gizlice Mekke'den kaçtı ve Medine yollarına düştü. Yolda giderken bir yandan Hazreti Ömer'in kendisine yaptığı fedakârlığı bir yandan da kardeşlerinin kendisine yaptığı hileyi düşünüyordu. Efendimizin kendisi için dua ettiğini düşündükçe devesini daha hızlı sürüyordu. Uzun bir yolculuktan sonra Medine'ye varmıştı. Onu karşılamaya yine vefakâr hicret arkadaşı geldi. Hazreti Ömer, arkadaşının yaptığı hataya önem vermeden ona sıkıca sarıldı. Birlikte Peygamber Efendimizin yanına gittiler. Ayyâş çok mutluydu. Ama belki ondan daha çok Hazreti Ömer mutluydu. Çünkü bir arkadaşı, hakkı hakikati bırakıp cahiliye âdetlerine dönmekten kurtulmuştu.

Kardeşlik

Mekkeli Müslümanlar Medine'ye hicret ederken yanlarında çok az eşya getirebilmişlerdi. İnançları uğruna mallarını mülklerini, hurmalıklarını, bağlarını, bahçelerini hemen her şeylerini bırakıp gelmişlerdi. Medineli Müslümanlar ise Mekkeli kardeşlerini yollarda karşılamışlar ve günlerce evlerinde misafir etmişlerdi. Hatta evi daracık olan bazı Medineli Müslümanlar, evlerini gelen misafirlerine vererek kendilerine yatacak başka yer bulmuşlardı.

Mekke'den hicret eden muhacirler; inandığı, gönül verdiği davaları için böylesi fedakârlığa katlanırken, Medine'de onlara kucak açan, onları bağrılarına basan ensar da fedakârlığın ayrı bir derinliğiyle onlara karşılık veriyordu. Fakir olmalarına, çiftçilikle geçinmelerine rağmen Medineli Müslümanlar aynı dine inandıkları Mekkeli kardeşlerini, bağrılarına basıyorlar ve onlara civanmertçe davranıyorlardı.

Medineli ensar ellerindeki bütün imkânları Mekkeli muhacirler için seferber ediyordu. Zaten birçoğu zar zor geçiniyor, bu durum da muhacirleri rahatsız ediyordu. Ensar sürekli kendilerine güler yüzlü davranıyor ama muhacir yine de onlara yük olduğunu düşünüyordu. Bir süre bu durumu gözlemleyen Allah Resûlü bir gün ensar ve muhaciri bir araya topladı. Onlara içinde bulundukları durumu anlattı ve Mekke'den gelen her bir aileyi Medine'li bir Müslüman aile ile kardeş ilan etti. Kardeşler evlerini ve işlerini paylaşacaklardı. Çalışmaya birlikte gidecekler kazandıklarını ortak kullanacaklardı. Medineli ensar gerçekten büyük fedakârlık gösteriyordu. Seve seve her şeylerini Mekkeli kardeşleriyle paylaştılar. Hem de öylesine paylaşma ki belki öz kardeşlerinden daha öte din kardeşlerini memnun etmeye çalıştılar. Bu, Allah'a ve Peygamberine inanmayanların hiçbir zaman kavrayamayacağı bir olaydı.

Bir Gün Sen Bir Gün Ben

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazreti Ömer'i de Utban bin Malik ile kardeş ilan etmişti. Utban, din kardeşi Ömer için her türlü fedakârlığı yapıyordu. Onun bu durumu ve kendisine karşı yaptıkları Hazreti Ömer'i çok duygulandırıyor. Her işin hakkını veren ve elinden her iş gelen Hazreti Ömer de yapacakları işlerde sürekli din kardeşine yardım ediyordu. Hurmalığa birlikte gidiyor, birlikte çalışıyorlar, akşam da evlerine yine birlikte dönüyorlardı. Ticaret yapmaya da yine birlikte gidiyorlardı. Hazreti Ömer, gençliğinden itibaren kazandığı ticaret tecrübesini Utban'a aktarıyordu.

Hazreti Utban ile Hazreti Ömer, aralarında kan bağı bulunan kardeşten daha samimi olmuşlardı. Birlikte dertleşiyor, namaz kılmaya ve Peygamberimizi dinlemeye de birlikte gidiyorlardı. Nüfusu daha kalabalık bir hâle gelen evleri için biraz daha fazla çalışmaları gerekiyordu. Kazandıklarının bir miktarını da diğer Müslümanların ihtiyaçlarını gidermek için harcıyorlardı.

Ancak Hazreti Ömer'in çok önemli bir başka problemi vardı. Müslüman olmak için diz çöküp karşısına oturduğu andan itibaren bir Peygamber aşığı hâline gelen Hazreti Ömer, Efendimizin yanında daha fazla bulunmak istiyordu. Gün içinde namazlarını Kâinatın Sultanının arkasında kılmak ona yetmiyordu. O'nunla aynı ortamı daha çok paylaşmak, ağzından dökülecek her bir kelimeyi duymak ve öğrenmek istiyordu. Geceleri yatağa yattığında bunları düşünmekten gözüne bir türlü uyku girmiyor, "Bunu mutlaka Utban'a söylemeliyim." diye kendi kendine söyleniyordu. Çünkü bu öyle bir dertti ki kendisine karşı her türlü fedakârlıktan kaçınmayan kardeşiyle mutlaka paylaşmalıydı. Bir sabah bu derdini Utban'a açmaya karar verdi.

Ona:

- Kardeşim birlikte Peygamberimizin yanına gidiyoruz. Ama ben O'ndan daha çok şey öğrenmek istiyorum. Bizim yanında olmadığımız vakitlerde anlattıklarını da bilmek istiyorum, dedi. Utban, Hazreti Ömer'in bu isteğine hiç şaşırمامıştı. O da Peygamberimizin yanında daha çok bulunmak istiyordu. Ama bir yandan da çalışmaları gerektiğinin ikisi de farkındaydı. Arkadaşı Ömer'e dönerek:
- Efendimizi dinlemeye bir gün sen git, bir gün ben. O gün dinlemeye kim giderse öğrendiği şeyleri akşamleyin diğeri ile paylaşsın, dedi.

Bu teklif Hazreti Ömer'in de çok hoşuna gitmişti. Gerçi anlattıklarını bazı günler O'nun mübarek ağzından duyamayacaktı ama yine de öğrenebilecekti. Hazreti Ömer'in mutluluğuna diyecek yoktu. Hem evinde misafir kaldığı arkadaşının işlerine yardım edecekti hem de Peygamberimizin anlattıklarını kaçırmadan öğrenmiş olacaktı.

Nereden Nereye

Medine'deki yeni hayatlarında Müslümanlar birçok problemle karşılaşılıyorlardı. Peygamberimiz, ahabının karşılaştığı bu problemleri çözmek için onlarla istişarelerde bulunuyor, problemlerin birçoğunu ise en yakın iki dostu Hazreti Ebubekir ve Hazreti Ömer'le çözüyordu. Bu iki güzide sahabi Efendiler Efendisinin en yakın sırdaşı olmuşlardı. Allah Resûlü onlardan bahsederken "Gökte benim iki vezirim vardır: Cebrail ve Mikail; yerdeki iki vezirim ise Ebubekir ve Ömer." buyururlardı.

Hazreti Ömer, kalbine yerleşen imanla nereden nereye gelmişti. “Muhammed’i kim öldürecek?” diye sorulduğunda hiç tereddüt etmeden “Ben!” diyen Hattab oğlu Ömer, şimdi Efendiler Efendisinin görüşlerine en fazla müracaat ettiği kişilerden olmuştu. Dünya adına sahip olduğu her şeyi elinin tersi ile iterek, İslâm dini uğruna maliyla canıyla mücadele etmeye başlamıştı. Onun bu hâli, Allah Resûlünün çok hoşuna gidiyordu. Ashabına Hazreti Ömer’den bahsederken; “Gökte bir melek bulunmasın ki Ömer’e saygı duymasın. Yeryüzünde ise bir şeytan bulunmasın ki Ömer’den kaçmasın.” buyuruyordu.

Zira Hazreti Ömer’in bu hâli Yüce Allah’ı da memnun etmiş ve Cenâb-ı Hak, bir gün Efendimize Hazreti Ömer’i cennetle müjdelemesini emretmişti. Efendiler Efendisi bu mutlu haberi verdiğinde, Hazreti Ömer çok sevinmiş ve Efendimizin boynuna sarılmıştı. Ama bu kutlu habere rağmen hiçbir zaman kendisini rahat hissetmemiş, son nefesini verinceye kadar hem maliyla hem de canıyla hep Allah yolunda koşmuştu.

Müşrikler Hâlâ Vazgeçmiyor

Müslümanlar, dinlerini yaşamak adına doğup büyüdükleri vatanlarını ve çalışıp kazandıkları mallarını müşriklere bırakarak Medine’ye hicret etmişlerdi. Bu sebeple de Medine’de zengin bir hayat sürmüyorlardı, ama Allah’a rahat bir şekilde ibadet ettikleri için çok mutluydular. Burada yeni bir devlet kurmuşlardı. Komşularıyla barış içinde yaşıyorlardı. Müslümanları yakından tanımaya başlayan Medineliler, gruplar hâlinde gelip Müslüman oluyorlardı. Bu durumu öğrenen müşriklerin sinirleri alt üst oluyordu. Hem gözlerini korkutmak hem de zarar vermek için Müslümanlar üzerine birkaç kez baskın yapmaya kalkışmışlar, bunu haber alan Allah Resûlünün gönderdiği birlikler karşısında mağlup olarak tekrar Mekke’ye kaçmışlardı. Buna rağmen Müslümanları rahatsız etmekten bir türlü vazgeçmiyorlardı.

Bir gün Allah Resûlünü endişeli bir hâlde gören sahabileri sebebini sorduklarında Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Mekkeli müşriklerin savaşmak için kalabalık bir ordu hazırladıklarını söyledi. Efendiler Efendisi savaş istemiyordu, ama kendilerini korumaları da gerekiyordu. Bunun için Peygamberimiz de sahabilerden bir ordu kurdu. İslâm ordusu 313 kişiden oluşuyordu. Mekkeli müşrikler kalabalık bir orduyla yola çıktılar. Ordularının güçlerine çok güveniyorlardı. İslâm ordusu, Medine’den hareket etmiş ve Bedir Kuyusunun yanında karargâh kurmuşlardı. Bütün hazırlıklarını tamamlamalarına rağmen Efendiler Efendisi yine de savaş istemiyor, bunun için çareler arıyordu. En sonunda müşriklere, savaş olmaması için bir elçi göndermeye karar verdi.

Gönderilecek bu elçi, cahiliye döneminde de elçilik görevleri yapan Hazreti Ömer'den başkası değildi. Allah Resûlünden bu görevi alan Hazreti Ömer, hiç vakit kaybetmeden müşriklerin karargâhına gitti. Onlara Efendimizin "Savaş olmasın." mesajını götürdü. Müşriklerin komutanı Ebu Cehil:

- Anlaşılan Muhammed bizden korkuyor, diyerek Hazreti Ömer'le alay etti. Ardından:
- Biz buraya savaş için geldik. Savaştan asla vazgeçmeyeceğiz, diye bağırdı.

Bu savaşı Müslümanları yok etmek için iyi bir fırsat olarak gören müşrikler, Efendimizin savaşmama yönündeki teklifini kabul etmemişlerdi. Hazreti Ömer de geri dönüp durumu Allah Resûlüne bildirdi. Yapacak bir şey kalmamıştı. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), ashabını topladı ve kanaatlerini sordu. Sahabe:

- Hazırız, diye cevap verdi.

Böylece tarihe Bedir Savaşı olarak geçen savaş başlamış oldu. Beş saat kadar sürdü. Yüce Allah, kendisine ibadet etmek için her türlü sıkıntıya göğüs geren Müslümanlara yardımını gönderdi. Sayıları az olan Müslümanlar, kalabalık ordularına çok güvenen müşrikleri büyük bir bozguna uğrattılar. Başta Hazreti Ömer'le alay eden Ebu Cehil olmak üzere yetmiş kadar müşrik öldürüldü.

Şehitlik Arzusu

Aradan henüz bir yıl geçmişti. Takvimler 625 tarihini gösteriyordu. Müşrikler, Bedir'de aldıkları bu büyük yenilgiyi bir türlü hazmedemiyorlardı. Hiç beklemedikleri bu yenilginin rövanşını almak için sürekli fırsat kolluyorlar, Müslümanları hazırlıksız yakalamak istiyorlardı. Özellikle müşrik Ebu Süfyan'ın hanımı Hind, Bedir'de ölen babasının intikamını aldirmek için Mekkelileri kışkırtıyordu. Bir gün müşriklerin yeni bir savaş için daha güçlü bir ordu kurdukları haberi Medine'ye ulaştı. Peygamberimiz, sahabilerini toplayıp onlara Mekke'den aldığı bu haberi ilettiler. Allah Resûlü, savaş istememesine rağmen savunma maksadıyla hazırlıklara başladı ve sahabilerinden de hazırlanmalarını istedi.

Sahabiler, savaş için hiç zaman kaybetmeden hazırlıklara başladılar. Hazreti Ömer de hazırlıklarını sürdürüyordu. Güzel bir kılıcı ve kendisini düşmanın kılıç darbelerinden koruyacak bir zırhı vardı. Ama o bu savaşta zırhını kullanmak istemiyordu. Çünkü o şehit olmayı arzu ediyordu. Hem Kur'ân-ı Kerim'in hem de Efendiler Efendisinin, şehitlerin Allah katında büyük değerinin olduğunu belirtmeleri Hazreti Ömer'de şehit olmaya karşı büyük bir özlem oluşturmuştu. Hatta o şehit olmak arzusu ile yanıp tutuşuyordu. Hazreti Ömer gibi düşünen başka kahramanlar da vardı. Mesela Zeyd de Ömer gibi düşünüyordu.

Hazreti Ömer ona:

- Kardeşim savaşa giderken benim zırhımı alabilirsin, deyince Hazreti Zeyd:
- Hayır, almayacağım, ben de şehit olmak istiyorum, demişti.

Müslümanlar hazırlıklarını tamamlıyorlarken, Mekkeli müşriklerin tam teçhizatlı üç bin askerle Medine'ye yaklaştıkları haberini aldılar. Günlerden Cuma idi. Allah Resûlü ve arkadaşları, Cuma namazını kıldıktan sonra yola çıktılar. Efendimizin yanında bin asker vardı. Ancak bunların üç yüz tanesi savaştan vazgeçerek yolda ordudan ayrıldı. Bu ayrılanlar münafıktı. Yani görünüşte Müslüman olmuşlardı, ama gerçekte Müslüman değillerdi. Niyetleri Müslümanlara zarar vermektir. Efendimiz ve yedi yüz İslâm askeri yollarına devam ettiler. Ertesi gün sabah namazı vakti Uhud Dağı'nın yakınına ulaştılar. Savaş başlamak üzereydi. Allah Resûlü, elli okçuyu sol taraftaki tepeye yerleştirdi. Onlara:

- Okçular! Müşrik atlıların arkamızdan dolaşıp bize saldırmasına izin vermeyin. Savaşı kazansak da kaybetsek de sakın yerinizi terk etmeyin. Hatta öldürüldüğümüzü görseniz bile yine de yerinizden ayrılmayın, diye talimat verdi. Hz. Ömer, daha önceden kafasına koyduğu gibi bir yandan zırh giyinmeden savaş meydanındaki yerini alıyor, bir yandan da "Allah'ım! Senin yolunda öldürülüp şehit olmayı ve Peygamberinin memleketinde ölmeyi nasip eyle." diye dua ederek Allah'a yalvarıyordu.

Savaş başlamıştı. Henüz çok vakit geçmeden, Müslümanların hücumlarıyla müşrikler büyük kayıplar veriyorlardı. Müslümanların savaşı kazanmaları an meselesiydi. Efendimizin tepeye yerleştirdiği okçulardan bazıları, bu durumu görünce savaşı kazandıklarını zannettiler. Efendimizin kendilerine yaptığı uyarıyı unutarak yerlerini terk ettiler. Onların yerlerinden ayrıldığını fark eden müşrik komutanlar, hemen bu durumu kullanarak Müslüman askerlerini arkadan kuşattılar. Okçuların Efendimizin sözünü unutmalarının bedeli çok ağır oldu. O gün başta Hazreti Hamza olmak üzere yetmiş civarında Müslüman şehit oldu. Çok istemesine rağmen Cenâb-ı Hak, Hazreti Ömer'e bu savaşta şehitlik nasip etmemişti. Ama o, hayatının sonuna kadar bu arzuyu hep içinde taşıdı. Bu arzusunu dualarıyla sürekli Allah'a ilettiler.

Müşrikleri Şaşkına Çeviren Çözüm

Uhud Savaşı'nın üzerinden iki yıl geçmiş, hicretin altıncı senesine gelinmişti. Mekkeli müşrikler, Müslümanları tamamen ortadan kaldırma planları yapıyorlar, bu esnada bazı Yahudiler de onlara destek veriyorlardı. Yahudilerle yaptıkları güç birliği sonucunda müşrikler, Müslümanlara yönelik kötü düşüncelerini gerçekleştirmek için tam on bin askerden meydana gelen bir ordu kurmuşlardı.

Allah Resûlü, bu iş birliğini haber alır almaz hiç zaman kaybetmeden Medine'deki tüm sahabileri mescitte topladı. İzleyecekleri hareket tarzını uzun uzun istişare ettiler. İran asıllı Selman-ı farisi:

- Ya Resûlullah! Biz İran'da düşman süvarilerinin baskın yapacaklarını haber aldığımızda etrafımıza hendekler kazardık. Böylece onların bizlere yaklaşmasını engellemiş olurduk. Burada da öyle yapabiliriz, dedi.

Hazreti Selman'ın bu teklifini hem Efendimiz hem de sahabiler uygun gördüler. Ama bunun için çok zamanları yoktu. En çok bir hafta içinde hendeklerin kazılması gerekiyordu. Bütün Müslümanlar seferber oldu. Eli kazma tutan herkes, hatta çocuklar bile hendek kazıyor, Allah Resûlü de var gücüyle arkadaşlarına yardım ediyordu. Hendek kazımı esnasında sahabiler rastladıkları büyük bir kayayı kıramayınca Efendimize gelerek:

- Ey Allah'ın Resûlü, toprağı kazarken önümüze büyük bir kaya çıktı. Ne kadar uğraştıysak da kıramadık, dediler.

Bunun üzerine Efendiler Efendisi Hazreti Selman'ın balyozunu eline aldı. Sahabiler Efendimizi izliyordu. Allah Resûlü besmele çekti ve balyozu kayaya indirdi. Kayanın üçte biri parçalandı ve bu esnada büyük bir ateş çıktı. Herkes meraklı gözlerle Efendimize bakıyordu. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

- Allahü Ekber! Bana Şam'ın anahtarları verildi. Vallahi ben, şu anda Şam'ın kırmızı köşklerini görüyorum, buyurdu.

Kayayı kırmaya devam ediyordu. Besmele çekerek ikinci kez balyozu indirdi. Kayadan yine bir ateş çıktı ve kayanın bir kısmı daha parçalandı. Efendimiz:

- Allahü Ekber! Bana İran'ın anahtarları verildi. Vallahi şu anda Medain şehrini ve onun beyaz köşklerini görüyorum, buyurdu.

Sonra üçüncü kez yine besmele çekerek balyozu kayanın kalan kısmına indirdi. Kaya tamamen parçalandı ve yine ateş çıktı. Sahabiler, gözlerini Efendimize çevirmişler yapacağı açıklamayı bekliyorlardı. Allah Resûlü:

- Allahü Ekber! Bana Yemen'in anahtarları verildi. Vallahi şu anda ben, Sana şehrinin kapılarını görüyorum, buyurdu.

Efendiler Efendisinin haber verdiği bu yerlerin tamamı, Hazreti Ömer ve Hazreti Osman'ın halifeliği dönemlerinde fethedilmiş ve sahabiler de buna şahit olmuşlardır. Gece gündüz demeden yapılan çalışmaların sonucunda hendekler kazıldı. Hendeğin uzunluğu beş kilometreye ulaşmıştı. Genişliği ise bir atın atlayıp karşıya geçemeyeceği kadardı. Eğer geçmeye çalışırken içine düşen olursa da çıkması pek mümkün değildi.

Hendek kazma işlemi henüz yeni bitmişti ki müşriklerin, on bin askerle Medine'ye yaklaştıkları haberi geldi. Allah Resûlü, Müslüman askerlere derhâl görev taksimatı yaptı. Tamamını şehrin çeşitli yerlerine yerleştirdi. Müşrikler, Medine'ye girdiklerinde hayatlarında hiç görmedikleri bir şeyle, hendeklerle karşılaştılar. Neye uğradıklarını anlayamamışlardı. Hendekler, şehre girmelerine engel oluyordu ama geri dönmeye de hiç niyetleri yoktu. Çünkü aylardır bu savaşa hazırlanmışlardı. Hendeklerin etrafını kuşattılar. Bazıları, her türlü tehlikeyi göze alarak hendeklerin üzerinden geçmeye çalışıyordu.

Bunu gören Efendimiz, en iyi savaşan sahabilerini hendeklerin kritik noktalarına yerleştirdi. İyi kılıç kullanan Hazreti Ömer'i de müşriklerin geçmek için en çok çaba harcadıkları bölgeye koydu. Müşrikler, Hazreti Ömer'in koruduğu bu yerden geçmek için sürekli akınlar yapıyorlardı. O gün de kalabalık bir grup o noktadan geçmek için hamle yapmıştı. Müşriklerin çokluğunu gören Allah Resûlü, Hazreti Ömer'in yanına takviye ekip gönderdi. Hazreti Ömer ve diğer sahabiler, müşrik askerlerini hendeklerin içine doldurdu. Bu hâli gören müşrikler, hemen Hazreti Ömer'in olduğu bölgeden uzaklaştılar.

Hazreti Ömer müşrikleri püskürtmüştü, geçmeye kalkışanları da hendeklerin içine doldurmuştu. Büyük bir kahramanlık örneği sergilemişti, ama biraz buruktu. Çünkü müşriklerle mücadele ederken ikindi namazının vakti geçmişti. Namazını kılamadığı için çok üzgün olan Hazreti Ömer, Allah Resûlünün yanına gelerek durumu anlattı. Peygamber Efendimiz yoğun mücadele içerisinde kendisinin de ikindi namazını kılamadığını söyleyerek Hazreti Ömer'i teselli etti.

Müşrikler, hendeklerin etrafını tam yirmi yedi gün boyunca kuşattılar. Ama şehre giremediler. Girmeye çalış- şanlar da Müslümanlar tarafından öldürüldü. Daha fazla kayıp vereceklerini düşünerek kuşatmayı kaldırdılar ve üzüntülü bir şekilde Mekke'nin yolunu tuttular. Cenâb-ı Hakk'ın yardımıyla Efendimiz Aleyhisselâm ve ashabı büyük bir zafer daha kazandılar.

Hudeybiye'deki Gerginlik

Hendek Savaşı'ndan sonra Peygamber Efendimiz, bir gece rüyasında ashabıyla birlikte Kâbe'yi tavaf ettiklerini görmüştü. Ertesi gün arkadaşlarına bu rüyasını anlatmış, sonra da kendisini merakla dinleyen gözlere dönerek:

– Kâbe'yi tavaf edeceğiz, demiş, ardından da ashabının hazırlanmasını istemişti.

Mekkeli muhacirler, dinlerini yaşamak adına altı yıldır uzak kaldıkları vatanlarını nasıl da özlemişlerdi. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) sözlerini bitirdiğinde herkesin, özellikle Mekke'den hicret eden Müslümanların yüzleri gülüyordu. Çünkü Mekkeli Müslümanlar hem Kâbe'yi tavaf edecekler hem de doğup büyüdüğü yerleri, memleketlerini göreceklerdi. Birçoğunun malı mülkü hâlâ oradaydı. Onların durumlarından da haberdar olabilecekler, belki bir kısmını Medine'ye getirebileceklerdi. Daha önce Mekkeli müşriklerin başlatmasıyla üç büyük savaş yaşamışlardı: Bedir, Uhud ve Hendek. Ama Efendimizin Mekke'ye bu gidişinde ne bu saldırılara karşılık vermek ne de yeni bir saldırı yapmak gayesi vardı. Tek düşüncesi, Allah'ın evini ziyaret edip umre yapmaktı.

Efendimiz, umre yapmaya gitmek isteyenlerin bir an önce hazırlıklarını yapmalarını söyledi. Efendimizle birlikte bin beş yüz arkadaşı gitmek için hazırlıklarını tamamlamıştı. Allah Resûlünün talimatıyla hep birlikte Medine'den Mekke'ye doğru hareket edildi. Tek gayeleri umre yapmak olduğundan yanlarına silahlarını da almadılar. Efendimiz yolda annesinin kabrine uğradı, orada dualar okudu. Sonra yollarına tekrar devam ettiler. Hudeybiye bölgesine ulaşmışlardı. Burası Mekke'ye yaklaşık olarak bir günlük uzaklıktaydı. Günlerdir yoldaydılar. Bir hayli yorulmuşlardı. Efendimizin talimatıyla o gün orada konaklamaya karar verdiler ve çadırlarını kurdular.

Allah Resûlü ve beraberindeki bin beş yüz sahabinin Medine'den çıkarak Mekke'ye doğru hareket ettikleri, Mekke'de hemen duyulmuştu. Mekkeli müşrikler paniğe kapılmışlardı. Çeşitli yollardan Efendimiz ve ashabının maksatlarını öğrenmeye çalışıyorlardı. Onları Mekke'ye sokmama kararı aldılar ve elçilerini derhâl Efendimize gönderdiler. Peygamber Efendimiz, gelen elçiye niyetlerini anlattı ancak Mekkelilerin tavrı değişmedi. Allah Resûlü, umre yapmaktan başka gayeleri olmadığını Mekkelilere kendisinin göndereceği bir elçi ile de tekrar bildirmek istiyordu. Bunun için onlara bir elçi gönderdi, ancak Mekkeli müşrikler bu elçiye çok kaba davrandılar. Hatta onu öldürmeye kalkıştılar. Elçi canını zor kurtarıp, Efendimizin yanına döndü. Allah Resûlü, bu kez onlara Hazreti Ömer'i göndermek istedi. Hazreti Ömer, elbette Peygamberimizin isteğini yerine getirmek istiyordu, ancak onun bir endişesi vardı. Efendimize dönerek:

– Müşrikler bana çok kızgınlar. Benim gitmem, onların kızgınlığını daha fazla artırabilir. Osman'ı göndermeniz daha iyi olabilir, dedi.

Peygamber Efendimiz, Hazreti Ömer'in bu sözlerini haklı bulmuştu. Mekke'nin önde gelen kabilelerinden Benî Ümeyye, Hazreti Osman'ın amcaoğullarıydı. Bu kabilenin mensupları, müşriklerin Hazreti Osman'a zarar vermelerine müsaade etmezlerdi.

Üstelik Hazreti Osman daha sakin bir yapıya sahipti. Müşrikler, ona, Hazreti Ömer'e duydukları kadar kin beslemiyorlardı. Bu sebeple Efendimiz, Mekke'ye Hazreti Osman'ı göndermeye karar verdi ve Hazreti Osman'dan Mekkelilere "Biz buraya kimseyle savaşmak için gelmedik, umre yapmak gayesiyle geldik." mesajını götürmesini istedi. Efendimizin Hazreti Osman'dan bir ricası daha oldu. Mekke'de Müslüman olup, bu durumlarını müşriklerden gizleyenler vardı. Onları da unutmayan Allah Resûlü, Hazreti Osman'dan Mekke'deki bu Müslümanları ziyaret etmesini ve onlara fethin yakın olduğunu, Müslümanlıklarını daha fazla gizlemek zorunda kalmayacaklarını müjdelemesini istedi.

Hazreti Osman, vakit geçirmeden Mekke'ye doğru yola çıktı. Müşriklerin yanına varıp onlara Efendimizin söylediklerini tek tek anlattı. Ama müşrikler Hazreti Osman'ı dinlemiyorlardı bile. Ona:

- Git söyle Muhammed'e, O hiçbir zaman Mekke'ye giremeyecek ve Kâbe'yi tavaf edemeyecek, diye bağıldılar. Ardından da:
- Eğer sen tek başına Kâbe'yi tavaf etmek istiyorsan buyur gir, tavaf et, dediler. Hazreti Osman onların bu tekliflerini:
- Resûlullah tavaf etmedikçe ben de asla tavaf etmeyeceğim, diyerek reddetti. Hazreti Osman'ın bu sözleri müşrikleri kızdırmıştı. Onu hapsedme kararı aldılar.

Hazreti Osman, göz hapsindeyken Efendimiz ve arkadaşları Hudeybiye'de bekliyorlardı. Herkes, Hazreti Osman'ın Mekkelileri ikna ederek bir an önce döneceğini ümit ediyordu. Ama vakit ilerliyor, Hazreti Osman hâlâ ortada görünmüyordu. Herkesin kafasındaki cevabı bilinmeyen soru şuydu:

"Acaba müşrikler Osman'a bir şey mi yaptılar?"

Bu soru zihinleri meşgul ediyordu. Çünkü Müslümanlar, yapmak zorunda kaldıkları üç büyük savaşta Mekkelilere büyük kayıplar verdirmişlerdi. Bunun intikamını almak için Efendimizin en yakınlarından birine zarar vermek istemiş olabiliyorlardı. Sinirler iyice geriliyor, Hazreti Osman dönmedikçe bu gerginlik daha da tırmanıyordu. Efendimiz de çok endişeliydi. O da arkadaşları gibi Hazreti Osman'a müşriklerin zarar vermiş olabileceklerini düşünüyordu. Eğer savaş hâli olmadan müşrikler, böyle bir işe kalkışırlarsa Allah Resûlü bunu asla cezasız bırakmazdı.

Vakit biraz daha ilerledikten sonra Hazreti Osman'ın müşrikler tarafından öldürüldüğü yolunda bir haber geldi. Allah Resûlü hemen sahabilerini topladı ve onlar- dan her ne pahasına olursa olsun müşriklerle savaşmak, onları cezalandırmak konusunda sonuna kadar kendisiyle beraber olacaklarına dair biat aldı. Bu biata 'Beyatu'r-rıdvan' denilir. Allah Resûlünün sahabilerden aldığı bu biat, müşrikleri çok korkuttu.

Hemen Efendimize elçiler yolladılar. Bu elçilerle hem Hazreti Osman'ı geri gönderdiler hem de antlaşma yapmak istediklerini Efendimize iletiler. Ardından Mekkeli müşriklerle Müslümanlar arasında bir antlaşma imzalandı. Hudeybiye adını alan bu antlaşmaya göre şu kararlar alındı:

- "Müslümanlarla müşrikler birbirleriyle on yıl savaş yapmayacaklar. Müslümanlar, o sene Mekke'yi ziyaret etmeden geriye dönecekler. Ziyaret ancak gelecek sene yapılacak ve ziyaret müddeti de sadece üç gün olacak.

Müslümanlar yanlarına hiçbir silâh almayacak ve herkes sadece beline kuşandığı kılıcı ile gelebilecek, o da kının- da bulunacak. Medine'deki Müslümanlardan müşriklere sığınanlar olursa bunlar Müslümanlara iade edilmeyecek, ancak Mekke'den Medine'ye sığınanlar olursa, Müslüman dahi olsa Mekke'ye derhâl iade edilecek. Arap kabileleri istedikleri tarafla; yani isteyen Peygamber Efendimizle isteyen de Kureyş'le birleşmekte serbest bırakılacak."

Daha önce yapılan üç savaşta da müşriklere büyük kayıplar verdiren sahabiler, bu antlaşmanın maddelerini kendileri için çok ağır buldular. Hele, Efendimize sığınan bir Müslüman'ın tekrar Kureyş'e teslim edilmesini öngören madde, Müslümanları çıldırtacak bir madde idi. Antlaşma maddelerine sadece dışarıdan bakıldığında şartlar, bütün bütün Müslümanların aleyhine gözükiyordu. Ama Allah Resûlü, neye imza attığını da çok iyi biliyordu. Bu antlaşmanın meyveleri ileri de tek tek ortaya çıkacaktı, ama o an sahabilerin çoğunluğu bunu anlayamamışlardı. Bunlardan biri de Hazreti Ömer'di.

Antlaşma maddelerini öğrendiğinde sinirlerine hâkim olamamıştı.

Allah Resûlünün karşısına gelerek:

- Sen Allah'ın Resûlü değil misin, diye gür sesiyle feveran etti.

Aslında Hazreti Ömer, mizacındaki sert yapıya rağmen Efendimize karşı son derece hürmetkârdı. O'na çok saygı gösterir, yanında sesini asla yükseltmezdi. Ama Hudeybiye Antlaşması'nın maddelerini öğrendiği o an kendini frenleyememişti. Hazreti Ömer'in bu sert tepkisine karşı Allah Resûlü sükûnetini bozmamış ve onun sorularına gayet soğukkanlı bir şekilde şöyle cevap vermişti:

- Evet, ben Allah'ın Resûlüyüm.

Biz Müslümanlar hak, düşmanlarımız olan müşrikler ise batıl yolda değiller mi?

- Evet, biz hak yoldayız, müşrikler de batıl yolda.

Öyleyse bu zilleti niçin kabul ediyoruz? Bizim dinimizi küçük düşürmelerine neden meydan veriyoruz?

- Ben, Allah'ın kulu ve peygamberiyim. Allah'ın emirlerine aykırı harekette bulunamam. Bu antlaşmanın maddelerini kabul etmekle de Allah'a isyan etmiş değilim.

- Sen bize Kâbe'yi ziyaret edeceğimizi söylemedin mi?

- Evet, söyledim. Fakat bu sene demedim. Tekrar söylüyorum: Sen kesinlikle Mekke'ye gidecek ve Kâbe'yi tavaf edeceksin.

Antlaşmanın maddeleri, özellikle de üçüncü maddesi Hazreti Ömer'i çılgına çevirmişti. Peygamber Efendimizle konuşmakla hızını alamamıştı, içindeki duygularını sakınleştiremiyordu. Doğruca Hazreti Ebubekir'in yanına gitti. Hiddetli hâli hiç değişmemişti.

Peygamber Efendimize sorduğu soruların aynısını Hazreti Ebubekir'e sormaya başladı:

- Ey Ebubekir! Muhammed Allah'ın hak Peygamberi değil mi?

- Evet, kesinlikle O, Allah'ın hak Peygamberidir.

Peki, biz Müslümanlar hak, düşmanlarımız müşrikler de batıl üzere değiller mi?

- Evet, biz hak üzereyiz, müşrikler ise batıl yol üzeredirler.

- O hâlde neden dinimizi küçük düşürmeye meydan veriyoruz?

- Muhammed, Allah'ın hak Peygamberidir ey Ömer! Bu antlaşmayı yaparak Allah'a asi olmamıştır. O, Allah'ın gözetimi altındadır. Allah, O'nun yardımcısıdır. Bizim O'na itaat etmemiz gerekir. Hazreti Ömer sorularını sürdürdü:

- Peki, O Medine'de bize, "Kâbe'ye gideceğiz, tavaf edeceğiz" demedi mi?

- Elbette dedi, ama bu yıl gideceğiz diye bir şey söyledi mi?

- Hayır söylemedi.

- Eğer O "Yakında Kâbe'yi tavaf edeceğiz." dediyse o hâlde yakın bir zamanda Kâbe'ye gidip onu tavaf edeceksindir. Bazı sahabilerin aksine Hazreti Ebubekir, gayet sakindi ve her ne olursa olsun Efendimizle aynı düşünüyordu. Çünkü o Ebubekir'di, siddikti. Belki de Efendimizin yanında ilk sırada olmasının sebebi de buydu.

Hudeybiye'de yapılan antlaşmanın ardından Müslümanlar, Medine'ye doğru hareket ettiler. Hazreti Ömer bir süre sonra Allah Resûlünü çok kırdığının farkına varmıştı. Sinirli hâli geçtikçe bunun daha çok farkına varıyordu. Bir an gelmiş sinirlerine hâkim olamamıştı. Kendi kendine, "Ben o sözleri Allah'ın Resûlüne nasıl söyledim diyordu." Ama söylemişti. Sözler ağzından dökülürmüşü bir kere. Efendiler Efendisi kırılmıştı. Aslında Ömer'in sinirli yapısını iyi biliyordu. Ama belki kendisine çok yakın gördüğü birinden bu denli sert tepki beklemiyordu. Hazreti Ömer düşündükçe, yaptıkları antlaşmanın ileride kendilerine pek çok fayda sağlayacağını anlıyordu. Efendimize karşı davranışını her hatırladığında bir kez daha yıkılıyor, yaptıkları hiç aklından çıkmıyordu.

O’nu düşündükçe sıkıntıdan iki büklüm oluyor, Resûlullahı kırdığı için Allah’ın da kendisini affetmeyeceğini düşünüyordu. Affedilmeyi arzu ederek; oruçlar tutmuş, yoksullara sadakalar dağıtmış, bol bol namaz kılmış ve hatta köleler bile azat etmişti. Ama hâlâ affedilmeme korkusunu içinden atamamıştı. Zira Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), birkaç gündür ona eskisi gibi tebessüm etmiyordu. Efendimizin gönlünü almak için yanına yaklaştı, bir şey sordu ama Efendimiz cevap vermedi. Bir müddet sonra tekrar gelmiş ve sorusunu tekrarlamıştı. Fakat Efendimizden yine cevap alamamıştı. Çok geçmeden “Belki bu kez affeder.” diye düşünerek bir kez daha şansını denemek istedi. Ümitle Allah Resûlünün yanına yaklaştı, ama Efendimizden beklediği karşılığı yine alamadı. Koca Ömer yıkılmıştı. Bir gün dahi görmemeye dayanamadığı Efendisi ya bir daha onun yüzüne bakmazsa, ne yapardı?

Hazreti Ömer, bu düşüncelerle devesini biraz hızlı sürmüş topluluğun ön taraflarına geçmişti. Bir yandan da sürekli “Nasıl böyle bir şey yaptın?” diyerek kendi kendine kızıyordu. Hazreti Ömer’in dışındaki Müslümanların birçoğu da Hudeybiye’yi anlayamamıştı. Ama İslâm’ın tebliğinde Hudeybiye çok önemli bir rol oynamıştı. Mekke’li müşrikler, bu antlaşmayla Efendimizi ve İslâm devletini resmen tanımış oluyorlardı. Ayrıca bu antlaşmanın ardından bir yıl sonra Peygamberimiz ve sahabileri, ellerini kollarını sallayarak Kâbe’yi ziyaret edecekler ve bu olay günlerce herkesin dilinde dolaşacaktı. Mekke’nin ileri gelen dev şahsiyetlerinden Halid bin Velid, Amr bin As ve diğer bazı kişiler, bu arada kendi hür iradeleriyle İslâm dinine gireceklerdi. Nitekim Yüce Allah da bu antlaşmayı bir fetih olarak nitelendirmiş ve Fetih sûresini indirmişti.

Hazreti Ömer, böyle bir sûrenin indirildiğinden habersiz, düşüncelere dalmış bir şekilde topluluğun önlerinde Medine’ye doğru ilerliyordu. Arkadan gür sesli biri, “Ey Hattab oğlu Ömer!” diye bağırdı. Dalgın dalgın ilerleyen Hazreti Ömer, kendisine seslenildiğini anlayamamıştı. Aynı kişi tekrar daha gür bir sesle bağırdı. Hazreti Ömer, bu kez devesini hemen durdurdu ve ona seslenen kişiyi beklemeye başladı. İçerisinde bir korku vardı. Yaptığı davranışın cezalandırılacağını düşünüyordu. Bu arada bağırان kişi yanına kadar gelmişti. Ona:

- Peygamberimiz seni bekliyor, dedi.

Efendimizin ismini duyan Hazreti Ömer’in içi titremişti. Derhâl geri döndü. Doğruca Peygamberimizin yanına gitti. Biraz telaşlı biraz da heyecanlıydı. Efendimizin kendisini neden çağırttığını, neler söyleyeceğini çok merak ediyordu. Peygamber Efendimizi gördüğünde içi biraz olsun rahatlamıştı. Çünkü Allah Resûlü tebessüm ediyordu.

Hazreti Ömer’e dönerek:

- Ey Hattab’ın oğlu! Allah bana bir sûre indirdi.

Bu sûre ile Hudeybiye'nin fetih olduğunu haber verdi, dedi ve ardından da inen sûreyi okudu. Hazreti Ömer, yerinden kalkarak Efendimize sarıldı ve tekrar af diledi. O, merhamet peygamberi idi. Çok sevdiği Ömer'e hemen sarıldı ve onun özrünü kabul etti. Hazreti Ömer rahatlamıştı. Yolun geri kalan kısmında huzurlu ve mutlu bir şekilde Efendimizin yanında bulundu.

Efendiler Efendisi, bütün sahabilerini çok iyi tanıyor, Hazreti Ömer'in hiddetli yapısını iyi biliyordu. Bu, onun yaratılıştan gelen bir özelliğiydi. Belki bu yüzden ona çok fazla gönül koymamıştı. Hem Efendiler Efendisi, Hazreti Ömer'in Hudeybiye'deki davranışının da samimiyetin- den kaynaklandığını biliyordu. Çünkü o Ömer ki, bütün dünya nimetlerini elinin tersi ile iterek aç kalma pahasına İslâm'ı tercih etmişti. Zira bu olay, Hazreti Ömer için de ayrı bir ders olmuştu.

Bu olayın sonrasında Peygamber Efendimizin Hazreti Ömer'e karşı tavrı hiç değişmedi. Hattab oğlu Ömer, yine Efendimizin kendisine sık sık danıştığı en yakın arkadaşlarından biri olmaya devam etti. Hazreti Ömer'in, yaratılışından getirdiği hasletleri İslâm'la birleşince o, mükemmel bir şahsiyet olmuştu. Zekâsı, ufku ve Allah'ın kendisine bahsettiği diğer özellikler sayesinde görüşlerinde isabetli bir şahıs idi Hazreti Ömer. Kur'ân âyetlerinin inmeye devam ettiği dönemde, görüş belirttiği birçok konuda bazı âyetler onun düşüncelerini destekler mahiyette gelmiştir. Kur'ân âyetleri inmeden gelecek âyetle aynı doğrultuda görüş belirtilmesine tevafukât denir. Bazı âlimlere göre on beş, bazılarına göre ise tam yirmi bir defa âyeti kerimeler, Hazreti Ömer'in düşüncesi istikametinde nüzul etmiştir. Onun bu durumunu oğlu Abdullah bin Ömer şöyle ifade etmiştir:

- Eğer bir konuda insanlar farklı babam da farklı bir görüş belirtmişse, inen âyetler babamın düşüncesi istika- metinde gelmiştir.

İlk Vakıf

Hudeybiye Antlaşması'nın üzerinden bir yıl geçmişti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), müşriklerle işbirliği yaparak Müslümanlara ihanet eden Hayber Yahudileri üzerine bir sefer düzenledi ve İslâm orduları Hayber'i fethettiler. O dönemde savaşlarda kazanılan ganimetler savaşa katılanlara dağıtılırdı. Efendiler Efendisi, oradan kazanılan arazileri sahabiler arasında taksim ediyordu. Allah Resûlü, diğer sahabiler gibi Hazreti Ömer'e de buradan kıymetli bir arazi vermişti. Sahabilerden bazıları kendilerine verilen arazileri hurmalık yaparken bazıları da bahçe yapıyordu. Hazreti Ömer ise ikisini de yapmaya niyetli değildi. Bu araziyi farklı bir şekilde değerlendirmek istiyordu. O, alın teri dökerek kazandığı şeyleri harcamayı çok severdi.

Geçimini ticaretle sağlıyordu. Buradan kazandıklarının büyük bir bölümünü de fakir fukaraya verir, Allah yolunda harcardı. Çok cömertti. İslâm'dan önce bu cömert tavrını müşrikler için kullanırken, şimdi Müslüman din kardeşleri için kullanıyordu. Aklında hep Hayber'den düşen arazi vardı. Ne yap- malıydı bunu? Nihayet kararını vermişti. Kendi payına düşen araziye vakıf yaptı ve şöyle bir vakıf şartnamesi düzenledi: "Bu arazi satılamaz, hibe edilemez ve miras yolu ile sahip olunamaz. Geliri fakirlere, akrabaya, kölelere, Allah yolunda yolcu ve misafirlere harcanacaktır." Hazreti Ömer, bu arazinin kendi adıyla anılmasını da istemiyordu. "Her gördüğümde yaptığım bu iyilik sebebiyle istemeden kalbime gurur hissi gelir." diye düşünüyordu. Bu sebeple o araziye bir başkasının yönetmesi taraftarıydı. Burayı idare edecek yönetici için de şöyle bir kural koydu: "Vakfı yöneten kişinin buradan çıkacak ürünleri ölçülü olarak yemesinde ve yedirmesinde bir sakınca yoktur." Böylece Hazreti Ömer, bir kere daha büyüklüğünü göstermiş ve kendi payına düşen araziye yoksullara bağışlayarak tarihteki ilk vakfı gerçekleştirmişti.

Gurbete Veda

Müslümanlar doğup büyüdükları vatanlarını, alın teriyle kazandıkları mallarını bırakıp Medine'ye hicret edeli tam sekiz yıl olmuş, Hudeybiye Antlaşması'nın üzerinden de iki yıl geçmişti. Mekkeli müşrikler her zamanki gibi yine sözlerinde durmuyorlardı. Hudeybiye Antlaşması'nın altında imzaları olmasına rağmen son zamanlarda antlaşmanın bazı maddelerini ihlal ediyorlardı. Bu antlaşmaya göre kabileler, isterlerse Kureyşlilerle isterlerse Efendimizle ortaklık kurabileceklerdi. Bazı kabileler müşriklerle işbirliği yaparken, Huzâa kabilesi ise Müslümanlar tarafında yer almıştı. Müşrikler, bunu kabullenemiyor ve sürekli Huzâa kabilesine rahatsızlık veriyorlardı. Bir gün Huzâalılara saldırdılar ve tam yirmi kişiyi öldürdüler. Böylece antlaşmayı bozmuş oluyorlardı. Önceleri bir antlaşmayı bozmuş olmayı çok da önemsemezlerdi. Ancak Müslümanların günden güne güçlerini artırdıklarının da farkındaydılar. Antlaşma bozulduğunda kendilerinin daha çok zarar göreceğini biliyorlardı. Bunun için hiç vakit kaybetmek istemiyorlardı. Ebu Süfyan'ı, derhâl Medine'ye Allah Resûlünün yanına gönderdiler. Ebu Süfyan, Efendimizin yanına geldi ve:

- Ey Muhammed! Hudeybiye Antlaşması'nı yeniden yapalım ve süresini uzatalım, dedi. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) sordu:
 - Ey Ebu Süfyan! Sen bunun için mi geldin?
 - Evet, bunun için geldim.
 - Biz antlaşmayı devam ettiriyoruz. Yoksa siz onu bozdunuz mu?
- Efendimiz, müşriklerin son zamanlarda antlaşmaya uygun davranmadıklarını biliyordu.

Ama muhtemelen bu durumu, Ebu Süfyan’a teyit ettirmek istiyordu. Kafasını yere eğen Ebu Süfyan, o anda bir cevap veremedi. Biraz sonra kısık bir sesle:

- Hayır, öyle bir şey yapmadık. Senden antlaşmayı yeniden yapmayı ve süresini uzatmayı istiyoruz, dedi.

Allah Resûlü onun bu isteğine cevap vermedi. Umutsuz bir şekilde Efendimizin yanından ayrılan Ebu Süfyan, doğruca Hazreti Ebubekir’in yanına gitti. Bu antlaşmanın yenilenmesine aracılık yapması için ona yalvardı. Hazreti Ebubekir de onun bu isteğini kabul etmedi. Ondan da istediği cevabı alamayınca “Belki Ömer’i ikna edebilirim.” diye düşünerek hiç vakit kaybetmeden Hazreti Ömer’e koştu.

- Ey Ömer bana yardımcı ol. Muhammed’e söyle, Hudeybe’yi yenileyelim, diye yalvardı. Müslümanlara yaptıklarından dolayı müşriklere çok kızgın olan Hazreti Ömer:

- Demek siz bizimle yaptığınız antlaşmayı bozdunuz öyle mi? Bu konuda Efendimize antlaşmayı yenilemesi konusunda hiçbir şey söylemem. Kendim de sonuna kadar sizinle savaşacağım, dedi.

Efendimizin en yakın iki dostu da istediği desteği Ebu Süfyan’a vermemişlerdi. Ama Ebu Süfyan’ın pes etmeye niyeti yoktu. Çünkü Müslümanlar çok güçlü duruma gelmişlerdi. Efendimiz ve arkadaşları bir savaş açsalar, müşriklerin bununla mücadele edecek güçleri kalmamıştı. Son bir umutla Hazreti Osman’a, Hazreti Ali’ye ve diğer önde gelen sahabilere gitti. Onlardan aracılık yapmalarını istedi, fakat hepsinden olumsuz cevap aldı. Eli boş bir şekilde Mekke’ye dönmek zorunda kaldı. Ebu Süfyan’ın dönüşünü bekleyen Mekkeliler onu görünce:

- İkna ettin mi? Yeni antlaşma yapıyor muyuz, diye sordular.

Ebu Süfyan onlara yaşadıklarını anlattı. Sonra da:

- Maalesef ikna edemedim, diye cevap verdi.

Mekkeli müşriklerin korkuları bir kat daha artmıştı. Allah Resûlünün, bunu cezasız bırakmayacağını düşünüyorlar, ama olacakların zamanını kestiremiyorlardı.

Allah Resûlü, antlaşmayı bozan Mekke müşrikleri üzerine bir sefer düzenlemek istiyordu. Ama Mekkelileri hazırlıksız yakalamak için bu düşüncesini çok gizli tutuyordu. Çünkü Efendimiz kan dökülmesini istemiyor, yıllardır özlediği Mekke’ye savaş olmadan kavuşmak istiyordu. Zaten o daima kan dökülmesine karşı çıkmış, mecbur kalmadıkça asla savaş istememişti. Bir süre sonra Efendimiz, arkadaşlarını mescide topladı ve Mekke’yi fethetmek için sefere çıkılacağını söyledi. Bunun için herkesin hazırlık yapmasını isteyerek hazırlıklarını gizli yapmaları konusunda da arkadaşlarını uyardı. Bütün Müslümanları bir heyecan sarmıştı. Özellikle Mekke’den Medine’ye hicret etmiş olan Müslümanların heyecanı görülmeye değerdi. İşkencelere uğrayarak terk etmek zorunda kaldıkları vatanlarını fethetmeye gidiyorlardı.

Müslümanlar hazırlıklarını kısa sürede tamamladılar. Ramazan ayının ilk günleriydi. Allah Resûlü, Mekke'ye gidileceğini söylediği andan itibaren kalpleri heyecanla çarpan on bin mücahitle Mekke'ye doğru yola çıktı. Bir süre ilerledikten sonra Mekkeli müşrikler, on bin askerle Efendimizin hızla şehre doğru ilerlediğinden haberdar oldular. Hiçbir hazırlıkları olmayan Mekkeliler çok korkmuş, Müslümanların bu kadar erken gelebileceklerini tahmin edememişlerdi. Liderlerinden Ebu Süfyan'ı ve birkaç kişiyi son durum hakkında bilgi almaları için Müslümanların ilerledikleri güzergâha doğru gönderdiler. Ebu Süfyan ve beraberindekiler, bir gece vakti Müslümanların karargâhına yaklaştıkları sırada mücahitler tarafından yakalandılar. Neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Kurtulmak için çaba harcıyorlardı. İslâm askerleri ise kaçmamaları için tedbir alıyorlardı. Durumu öğrenen Hazreti Abbas oraya gitti ve Ebu Süfyan'ı askerlerin elinden alarak Efendimizin yanına götürdü.

Olayı izleyen Hazreti Ömer de derhâl Efendimizin çadırına girdi ve Allah Resûlüne: Ey Allah'ın Resûlü! Ebu Süfyan, sana ve arkadaşlarımıza acımasızca işkenceler yaptı. Müsaade et şu kılıcımın boynunu uçurayım, dedi. Hazreti Abbas araya girerek buna mâni olurken Efendimiz de tartışmanın büyümemesi için Hazreti Abbas'a:

- Ebu Süfyan'ı misafir çadırına götür. Sabahleyin de yanıma getir, diye talimat verdi. Ertesi sabah Ebu Süfyan, Hazreti Ömer'le birlikte Efendimizin çadırının yanına geldi. Ebu Süfyan çadıra girince Allah Resûlü:

- Ey Ebu Süfyan! Henüz 'Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah' diyeceğin zaman gelmedi mi, diye sordu.

Ebu Süfyan, henüz putlardan kopacak gücü kendisinde bulamıyordu.

- İyi ama putlarım ne olacak? Lat ve Uzza'dan nasıl vazgeçeyim, dedi.

O sırada Hazreti Ömer çadırın dışında bekliyor, konuşulanları oradan dinliyordu. Ebu Süfyan'ın bu mantıksız sözlerine sinirlenerek:

- Ey Ebu Süfyan! Dua et ki Resûlullahın çadırının içindesin. Dışarıda olsaydın asla bu sözü söyleyemezdin, dedi.

Geçmişte yaptığı onca eziyete rağmen Efendiler Efendisinin kendisine karşı hâlâ yumuşak davranması Ebu Süfyan'ı çok etkilemişti. Ama yine de o dönüşü yapamıyordu. Biraz süre istedi Allah Resûlünden. Bu esnada devreye Hazreti Abbas girdi ve:

- Ey Ebu Süfyan, yazıklar olsun sana! Aklını başına topla. Sen ne yaptığının farkında mısın? Boynun vurulmadan önce Müslüman ol, dedi.

Biraz daha düşünen Ebu Süfyan, sonunda kararını verdi ve kelime-i şehadet getirerek İslâmiyet'le şereflendi. Sonra izin isteyerek süratle Mekke'ye gitti. Etrafında toplananlara seslendi:

- Ey Kureyşliler işte Muhammed! Karşı koyamayacağımız büyük bir orduyla yanı başımıza kadar gelmiş. Ben Müslüman oldum. Siz de Müslüman olun kurtulun. Kendisini güvende hissetmek isteyen benim evime girsin kurtulsun.

Mekkeli müşrikler, hatta karısı Hind bile Ebu Süfyan'a hakaret ettiler. Bazıları karşı çıktı, ama Kureyşlilerin çoğunluğu ya onun evine girdiler ya da Kâbe'ye sığındılar. Bu olaydan sonra Allah Resûlü ve ashabı ihtişamla Mekke'ye giriş yaptılar. Efendiler Efendisi, Kâbe'nin girişinde durarak Mekkelilere hitap etti.

Ordusundaki komutanlara da:

- Size saldırılmadıkça hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz. Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz, diye emir verdi.

Efendiler Efendisi, Müslümanlara aşırı düşmanlık yapan üç beş kişi dışında hiç kimseye bir zarar gelmesini istemiyordu. Çünkü o Allah'ın Resûlüydü. Elini kaldırıp bir kez dahi beddua etmemişti işkence yapanlara. Şimdi de hiç kimseye en küçük bir zarar gelmesini istemiyordu.

Allah Resûlü, devesi Kasvâ'nın üzerine bindi. Bir yandan lütfettiği bu güzellikler için Allah'a dua ediyor, bir yandan da fetih sûresini okuyordu. Bütün sahabilerin yüzleri gülüyordu. Efendiler Efendisi ve sahabiler birlikte Kâbe'ye gittiler. Hep birlikte Kâbe'yi tavaf ettiler. Öğle namazı vakti girince Hazreti Bilâl, Kâbe'nin duvarına çıkarak güzel sesiyle ezan okudu. Bütün Müslümanların özellikle muhacirlerin gözleri dolu dolu olmuştu. Yakınında olmalarına rağmen müşriklerin eziyetlerinden çekindikleri için göremedikleri Kâbe'de şimdi ezan okunuyordu. Allah'ın ne büyük lütfuydu bu!

Namazdan sonra Allah Resûlü bir konuşma yaptı ve Mekke'de genel af ilan etti. Sonra Safa tepesine çıktı. Mekkeliler, akın akın buraya gelip Allah Resûlüne biat ediyorlardı. Büyük bir kalabalık oluşmuştu. Efendimiz Aleyhisselâm erkeklerin biatlerini kabul ediyordu. Hazreti Ömer'den de kadınların biatlerini kabul etmesini istedi. Hazreti Ömer de kadınların biatlerini kabul etti. Ardından Peygamber Efendimiz, Kâbe'nin içindeki ve dışındaki bütün putları temizletti. Allah Resûlü ve sahabiler, Mekke'de bir süre hasret giderdikten sonra tekrar Medine'ye döndüler.

İzin Ver Öldüreyim

Kazanılan bir savaşın ardından elde edilen ganimetler dağıtılıyor, herkes toplanmış sıranın kendisine gelmesini bekliyordu. Ganimetleri dağıtan ise Allah'ın Resûlüydü. Herkes sıra ile geliyor, Efendimizin kendisine verdiği payı alıp oradan ayrılıyordu. Her işinde olduğu gibi burada da insanların en adili O idi. Zira O, insanları doyurmak için çok kez kendisi aç kalan Şefkat Peygamberiydi.

Ganimet taksimatı bitmişti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) içlerinde Hazreti Ömer'in de yer aldığı yakın arkadaşlarıyla birlikte taksimatın yapıldığı yerdeydi. Henüz oradan ayrılmamışlardı. Gözleri çukur, elmacık kemikleri çıkık ve burnu basık bir adam yanlarına yaklaştı. Herkes adamın Efendimize bir soru soracağını düşünüyordu. Adam, tam Peygamberimizin önüne geldiğinde durdu ve Allah Resûlüne şöyle hitap etti:

- Bu taksim adaletli olmadı, âdil ol!

Orada bulunan herkes sarsılmıştı. Nasıl bir mümin, Peygamberine böyle hitapta bulunabilirdi? Elbette bulunmazdı. İnsanların en emini olduğu konusunda müşriklerin bile hemfikir olduğu bir insana nasıl böyle bir şey söylenebilirdi?

Belli ki bu şahıs münafıktı. Zira mümin biri, hem de Allah'ın Resûlüne böyle iftira atmazdı. Bu şahsın münafık olduğunu bilen, ama insanların arasında bunu söylemek istemeyen Efendimiz, hiç tavrını değiştirmeden gayet sakin bir şekilde:

- Ben de adaletli davranmazsam kim adaletli davranabilir ki? Eğer âdil olmazsam hüsrana uğrarım, dedi.

Allah Resûlü bu sözleriyle şunu anlatmak istiyordu:

- Eğer bir peygamber âdil değilse o insanlar adaleti kimden öğrenecekler? Adaletin olmadığı bir yerde ise insanlar hüsrandır ve kaybetmişlerdir.

Efendimizin yanında bulunan sahabiler neye uğradıklarını şaşırılmışlardı. Hazreti Ömer yerinde duramıyordu. Hemen adamın üzerine yürüdü. Allah Resûlüne karşı nasıl konuşulacağını bilmeyen bu küstaha haddini bildirmek istiyordu. Efendimize dönerek:

– Ya Resûlullah izin ver, şu adamın kellesini uçurayım, dedi.

Ancak Allah Resûlü müsaade etmedi. Etmezdi. Çünkü O kendisine nice hakaret edenlere hiçbir şey yapmamış, gerçeği görebilmeleri için Allah'a dua etmişti. Ama olaya şahit olan Hazreti Ömer'di ve onun gönlü, dünyanın en adil insanına böyle iftira edilmesine razı olmazdı. İzin alabilseydi, o münafığı oracıkta yere yığardı. Ama Peygamber Efendimiz, izin vermediği için adama elini dahi sürmedi.

İstemez misin ya Ömer

Bir gün Hz. Ömer, bazı konuları istişare etmek için Efendimizin odasına gitmişti. Odanın bir yanında işlenmiş bir deri, bir diğer köşesinde de içinde birkaç avuç arpa bulunan küçük bir torba ve yatmak için kullandığı bir hasır vardı. İşte Allah Resûlünün odasındaki eşyalar bundan ibaretti. Üzerinde yattığı hasır, yanağına iz yapmıştı. Bu manzara Hz. Ömer'e çok dokundu gözyaşlarını tutamadı müslümanlığı seçmeden önce ağladığı görülmeyen Hz. Ömer'in, İslâm'la şereflendikten sonra kalbi o kadar hassas olmuştu ki artık her duygulandığında gözlerinden damlalar süzölmeye başlıyordu.

Allah Resûlü niçin ağladığını sorunca Hazreti Ömer:

- Ey Allah'ın Resûlü! Şu anda kisralar, krallar, saraylarında kuş tüyünden yataklarında yatarken sen, sadece kuru bir hasır üstünde yatıyorsun. Ve o hasır, senin mübarek yüzünde iz bırakıyor. Senin yanında gördüklerim beni ağlattı, cevabını verdi.

Bunun üzerine Efendimiz, Hazreti Ömer'in yüzüne baktı ve şöyle dedi:

İstemez misin, ya Ömer! Dünya onların, ahiret de bizim olsun.

Duana Bizi de Ortak Et

Kâbe'yi çok özlemiş olan Hazreti Ömer, Mekke'ye gidip umre yapmak istiyordu. Allah Resûlünden umre için izin istedi. Allah Resûlü de Hazreti Ömer'e istediği izni verdi. İznin ardından ayağa kalktı ve ona sarıldı. Ardından Hazreti Ömer'i hayatının sonuna kadar heyecanlandırıp coşturacak bir talepte bulundu:

- Kardeşim, duana bizi de ortak et.

Kâinatın Efendisi kendisinden dua istiyordu. Uğruna canını verecek kadar sevdiği Efendisinin bu sözü, Hazreti Ömer'i hayatı boyunca heyecanlandırmıştır. Bu olayı her hatırlayışında Hazreti Ömer;

- "O gün dünyalar benim olsaydı, o kadar sevinmezdim." demiştir.

Ayrılık Acısı

Mekke'nin fethinden sonra Yüce Mevlâ, Müslümanlara hacı farz kıldı. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın emrettiği bu ibadeti yapmak istiyordu. Hicretin üzerinden tam on yıl geçmişti. Allah Resûlü, Medine'deki Müslümanlara hac yapmak için hazırlanmalarını söyledi. Medine'nin dışında yaşayan Müslümanların da hazırlıklarını tamamlayıp Medine'de toplanmalarını istedi. Allah'a ibadet etmek niyetiyle binlerce Müslüman, Medine'ye akın etmeye başladı.

Allah Resûlü, kalbi Allah ve Resûlünün sevgisiyle çarpan binlerce Müslümanla Medine'den Mekke'ye doğru hareket etti. Hep bir ağızdan coşkuyla söyledikleri "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk" nidaları göğe yükseliyordu. Bu kutlu yolculuğa yolda katılanlar da oluyordu. Zilhicce ayının dördü pazar günü, Efendimiz ve Müslümanlar Mekke'ye ulaştı. Nasıl bir kalabalıktı Allah'ım! Mekke'dekilerin ve yakın beldelerdekilerin de katılmasıyla yüz binden fazla Müslüman Mekke'de toplanmıştı. Hep birlikte hac ibadetini yerine getirdiler. Efendimizin tebliğe başladığı andan itibaren yanında yer alan ilkler, bir başka heyecanlıydı. Müşriklerin engellemeleri sonucu gizli gizli ibadetlerini yaptıkları Kâbe, o gün yüz yirmi bin Müslümanın hep birlikte haykırdığı "Allahü Ekber" nidalarıyla çınliyordu. Sevinç gözyaşları süzülüyordu.

Allah Resûlünün talimatıyla yüz yirmi bin kişi Arafat'a toplandı. Kutlu Nebi, burada gözlerini bir an kendisinden ayırmayan bu hak dostlarına önemli tavsiyelerde bulundu. Bu hutbe, Allah Resûlünün veda hutbesiydi. Veda hutbesiyle Efendiler Efendisi, İslâm'ın ilkelerini bütün insanlığa iletmiş oldu. Bu hac da Efendimizin ilk ve son haccı oldu. Haclarını tamamladıktan sonra Allah Resûlü ve Medineli Müslümanlar Medine'ye döndüler. Hicretin on birinci senesine gelinmişti. Mayıs ayının son günleriydi. Efendimiz hastalanmış ve hastalığı her geçen gün biraz daha ilerlemeye başlamıştı. Ateşi de oldukça yüksekti. Namaz kıldırmak için mescide gidemez olmuştu. Müslümanlara namazlarını kıldırması için sadık dostu Hazreti Ebubekir'i görevlendirdi. Bütün sahabileriyle helalleşti.

Ve o gün gelip çattı. Efendimizin mübarek başı Hazreti Aişe validemizin kucağında, göğsüne dayalı idi. Nefes alıp vermekte güçlük çekiyordu. Dilinden "Allah'ım beni yüce dostluğuna kabul et." duaları dökülüyordu. Artık son anlarıydı. Mübarek dudaklarından "Lâ ilâhe illallah." cümlesi çıktı. Gözlerini tavana dikti ve mübarek ruhunu Rabbine teslim etti.

Yürekleri dağlayan bu acı haber, kısa sürede her tarafa yayılıverdi. Müslümanlar duydukları bu acı haberin gerçek olmamasını temenni ediyorlardı. Kolay mıydı kabullenmeleri? İmanın lezzetini tatmalarına vesile olan yüce insan artık yoktu. Öksüz kalmışlardı. Sevinçleri ya da sıkıntıları olduğunda artık kimin kapısını çalacaklardı? Gönüller Sultanı Efendimizin vefatından en fazla etkilenenlerden biri de Hazreti Ömer oldu. O; Hattab'ın oğluydu ama gerçek eğitimini, Ömer'i Hazreti Ömer yapan eğitimi Allah Resûlünden almıştı. Nasıl konuşacağına, nasıl oturacağına, insanlara nasıl davranacağına varıncaya kadar her şeyini Allah Resûlünün uyarılarına ve tavsiyelerine göre yeniden düzenlemişti. Kendisi için hayatın anlamını değiştiren Efendisini artık göremeyecek olması, Hazreti Ömer'in aklını başından almaya yetmişti. Problemlere ürettiği çözümlerle herkesi hayran bırakan akı, sanki Hazreti Ömer'i terk edip gitmişti.

Duyduğu bu haberin yanlış olmasını çok arzu ediyordu. Yerinden fırlayıp doğruca Efendimizin evine geldi. Efendimizin mübarek yüzüne baktı ve şöyle dedi:

- Resûlullah bayılmış, fakat baygınlığı çok ağır.

İnsanlar bunu anlayamıyorlar. Hazreti Ömer, Efendimiz için ölüm sözünü ağzına almadığı gibi, kimsenin de almasını kabullenemiyordu. Bu dediklerine belki kendisi de inanmıyordu. Ancak gönlünden böyle olması geçiyordu. Belki bu şekilde biraz rahatlıyordu. Bu temennisini kendi kendine söylenmekle yetinmedi. Telaş ve üzüntüsünün etkisiyle sesini yükseltmeye ve bağırmaya başladı, dışarı çıkıp haykırdı:

- Muhammed ölmedi! Kim, "Muhammed öldü." derse, kılıcımla boynunu vururum!

Efendimizin ebediyete irtihalini Süh mahallesindeki evinde öğrenen Hazreti Ebubekir hemen Resûlullahın evine geldi ve odasına girdi. Yüzündeki örtüyü kaldırdı. Dudakları titreyerek:

- Ah dost, dedi.

Gözlerinden yaşlar süzüle süzüle Allah Resûlünü alnından öptü. Efendimizin yüzünde sürekli var olan tebessüm hâlâ duruyordu. Hazreti Ebubekir:

- Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resûlü! Senin hayatın da güzeldi ölümün de güzel, dedi.

Hazreti Ebubekir, Allah Resûlünün evine girerken Hazreti Ömer'in "Resûlullah ölmedi." sözlerini duymuştu.

Efendimizin evinden çıkıp doğruca Mescid-i Şerif'e gitti ve orada toplanan insanlara şöyle seslendi:

- Kim Muhammed'e tapıyorsa, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim ki Allah'a ibadet ve kulluk ediyorsa bilsin ki Allah diri ve ölümsüzdür.

Sonra da Âl-i İmrân sûresinin 144. âyetini okudu: "Muhammed, sadece resûldür, elçidir. Nitekim O'ndan önce de nice resûller gelip geçmiştir. Şayet O ölür veya öldürülürse, siz hemen gerisin geriye dinden mi döneceksiniz? Kim geri döner dinden çıkarsa bilsin ki Allah'a asla zarar veremez. Ama Allah, hidayetini kadrini bilip şükredenleri bol bol mükafatlandıracaktır."

Hazreti Ebubekir'in konuşması ve okuduğu bu âyet-i kerime, başta Hazreti Ömer olmak üzere bütün sahabileri kendilerine getirmişti. Bu acı gerçeği kabullenmek zordu. Ama ölüm bir gerçektir. O andan itibaren Hazreti Ömer, artık "Resûlullah ölmedi." sözünü hiç söylemedi. fakat gözlerinden akan yaşları da durduramadı.

İlk Halife

Hayatlarında karşılaştıkları her problemi Efendimize götüren sahabiler, O'nun Rabbine kavuşmasının ardından ne yapacaklarını bilemez olmuşlardı. Daha önceden böyle bir durumla karşı karşıya gelecekleri hiç akıllarına gelmemişti. Her geçen gün sınırları daha da büyüyen devleti, Efendiler Efendisinden sonra kimin yöneteceğini de düşünmemişlerdi. Efendimizin vefat etmesiyle yeni liderin kim olacağı tartışmaları başladı. Bazıları, biri ensardan diğeri muhacirlerden olmak üzere iki liderin olması fikrini ortaya attılar. Bu yaklaşıma Hazreti Ömer itiraz etti. Ayağa kalktı ve güçlü hitabetiyle oradakilere şöyle seslendi:

- Bir kında iki kılıcın birbirine değmemesi mümkün değildir.

Bazıları onun ne dediğini tam anlamamışlardı. Şöyle izah etti:

Bu durumda liderlerin alacağı kararlarda anlaşmazlıklar çıkabilir. Bir olayda ikisi de farklı farklı kararlar verebilir. Orada hazır bulunanların çoğunluğu Hazreti Ömer'in bu dediklerini doğru buldular. Bir süre daha devam eden bu tartışmaların ardından ortak bir karara varıldı ve Hazreti Ebubekir halifeliğe seçildi. Seçimin ardından Hazreti Ebubekir, Mescid-i Nebevî'ye geldi ve minbere çıkıp oturdu. Henüz konuşmaya başlamamıştı ki Hazreti Ömer ayağa kalktı, Allah'a hamd ettikten sonra:

- Allah, halifeliği en hayırlımıza, Resûlullahın sadık dostuna nasip etti. Kalkınız ona biat ediniz, dedi.

Bütün Müslümanlar kalkıp tek tek halifeye biat ettiler, fitneleri yatıştırıcı rolünü her zaman layıkıyla oynayan Hazreti Ömer, bunu bir kez de Hazreti Ebubekir'in halife seçilmesinde ümmetin arasına ihtilâf girmesini engellemesiyle de göstermişti. Halifeliğe seçilen Hazreti Ebubekir, akli ve parlak fikirleriyle olayların çözümüne katkı sağlayan Hazreti Ömer'i kendisine yardımcı olarak atadı. Hattab oğlu Ömer, Hazreti Ebubekir'in hem dertlerini paylaştığı dostu hem de Müslümanların problemlerini çözmede ona destek olan yardımcısıydı.

Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir'e Efendimizin en yakın sadık dostu olmasından dolayı büyük saygı gösteriyordu. Bir gün Hazreti Ömer'in yanında, kendisinin Hazreti Ebubekir'den üstün olduğu söylenir gibi oldu. Böylesi düşüncelerin şakasına dahi tahammülü olmayan Hazreti Ömer, çok sert bir tepki vermiş ve "Allah'a yemin ederim ki Ebubekir'in bir gecesi, Ömer'in bütün sülalesinden üstündür." diyerek onların düşüncelerine karşı çıkmıştı.

Bir Tedbir Almalıyız

Yüce Allah, Peygamber Efendimize Kur'ân âyetlerini dört büyük melekten biri olan Cebrail Aleyhisselâm vasıtasıyla göndermişti. Hazreti Cebrail getirdiği bu âyetleri; Efendimize okumuş, O da bunları vahiy kâtiplerine yazdırmış, birçok sahabe de ezberlemişti. Sahabilerin çoğunluğu gelen âyetleri ezberlemeyi tercih ederdi. Çünkü onlar, hem Kur'ân-ı Kerîm'i okumanın ve ezberlemenin faziletli olduğunu biliyorlar hem de yazı çok fazla gelişmediğinden yazmaktan ziyade hafızalarına güveniyorlardı. Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleyen birçok hafız yetişmişti.

O dönemlerde yapılan savaşlara gücü kuvveti yerinde olan herkes katılırdı. Savaşlarda şehit olanlar arasında hafızlar da oluyordu. Bu durum Hazreti Ömer'in dikkatini çekmiş ve hafızların giderek azalacağı ile ilgili endişe etmeye başlamıştı. Bunun için çözümler arıyordu. Ürettiği bir çözümü, icranın başında olan Halife Hazreti Ebubekir'le istişare etmeye karar verdi.

Bir gün birlikte Müslümanların problemlerinden konuşurlarken ona bu konudaki düşüncelerini şöyle aktardı:

- Yemâme savaşında yetmişten fazla Kur'ân-ı Kerîm hâfızı şehit düştü. Korkarım öteki savaşlarda, diğer hafızlar da şehit olurlar. İşte o zaman, Allah korusun Kur'ân-ı Kerîm de Yahudi ve Hristiyanların din kitapları gibi, noksan, eksik hâle gelir. Bu sebeple şimdiden tedbir almalıyız. Allah'ın kelâmını, toplayalım ve yazdıralım.

Hazreti Ebubekir, yardımcısı Hazreti Ömer'in bu endişesini paylaşıyordu. Ancak o başka bir endişe taşıyordu. Kafasındaki bu endişesini Hazreti Ömer'e:

- Resûlullahın yapmadığı bir işi ben nasıl yaparım, diye aktardı.

Ortada büyük bir problem olduğunu gören Hazreti Ömer görüşünde ısrar etti ve:

- Kardeşim vallahi bu çok hayırlı bir iştir, dedi.

Ardından da gerekçelerini detaylı olarak tekrar anlattı. Hazreti Ömer anlattıklarıyla Hazreti Ebubekir'i ikna etmişti. Bunun üzerine Hazreti Ebubekir, bu konuyu konuşmak için hemen Hazreti Zeyd bin Sabit'i çağırttı.

Hazreti Zeyd, Peygamber Efendimizin vahiy kâtiplerindendi. Hazreti Ebubekir, Zeyd'e Hazreti Ömer'in endişelerini ve bulduğu çözümü aktardı. Anlatılanları dinleyen Hazreti Zeyd, Hazreti Ömer'e şöyle seslendi:

- Ey Ömer! Peygamberimizin yapmadığı bir işi, bizler nasıl yapabiliriz?

Zeyd'in bu sorusuna tam Hazreti Ömer cevap verecekken Hazreti Ebubekir söz aldı:

- Aynı şeyi ben de sordum Ömer'e. Ancak onun şu sözleri beni ikna etti. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatta iken böyle bir şey olamazdı. Böyle bir durum olacağını düşünsek bile o zaman Cenâb-ı Hak, bütün Kur'ân-ı Kerîm'i yeniden Resûlüne vahiy ile bildirebilirdi. Ancak şu anda böyle bir şey mümkün değildir. Bu sebeple tedbir almalıyız. Daha önce böyle bir şeyi hiç düşünmeyen Zeyd, Hazreti Ömer'in yaklaşımını doğru bularak:

- Haklısınız, diye cevap verdi.

Bu önemli görev, Hazreti Ömer'in ısrarıyla Hazreti Ebubekir tarafından Hazreti Zeyd'e verildi. Hazreti Zeyd, uzun çalışmalar sonunda bu büyük görevi başardı. O zamana kadar dağınık olan mübarek Kur'ân âyetlerini, itinayla topladı. Hepsini bir mushaf hâlinde yazdı, halifeye teslim etti. Böylece ilk yazılı Kur'ân-ı Kerîm mushafını hazırlama şerefi, ona nasip oldu. Hazreti Ömer'in Allah vergisi zekâsıyla önemli bir problem daha çözülmüştü. Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir döneminde bu gibi birçok problemin çözülmesine katkı sağladı.

Ağır Yük

Hicretin üzerinden on üç yıl geçmişti. Hazreti Ebubekir, iki yıldan beri Müslümanların halifeliğini yürütüyordu. İlerleyen yaşına rağmen gece gündüz hiç durmadan Müslümanlar için çalışması, bedenini iyice zayıf düşürmüştü. Son günlerde namazlarda cemaate imamlik yapamıyordu. Yerine Hazreti Ömer'i vekil tayin etmişti. Namazları Ömer kıldırıyordu. Son günlerde kendisini bir hayli bitkin hisseden Hazreti Ebubekir'in hastalığı da her geçen gün artıyordu. Vefat edeceğini anlayan Hazreti Ebubekir, devlet başkanlığı seçiminde daha önceden yaşanan problemlerin tekrar etmesini istemiyordu. Müslüman kardeşleri arasında birbirlerini üzecek, ayrılığa sebep olacak fikirlerin çıkmasını istemiyor, bir an önce bu işi çözmeyi arzu ediyordu. Bu sebeple sahabilerin önde gelenlerinin onayı ile bir arkadaşını halife tayin etmek istiyordu. İlk aklına gelen isim, fikirleri ve dirayetiyle pek çok olayın çözümüne katkı sağlayan, yardımcısı Ömer'den başkası değildi.

Çünkü Hazreti Ebubekir, Hattab oğlu Ömer'i çok eskilerden beri tanırdı. Onun, Müslüman olduktan sonra nasıl bir değişim yaşadığını da en iyi bilenlerdendi. Bu sebeple Hazreti Ebubekir'in gönlünden Hazreti Ömer geçiyordu. Bu düşüncelerini henüz halka açıklamadan yakın arkadaşlarına Hattab oğlu Ömer'i sormaya, onunla ilgili kanaatleri öğrenmeye çalışıyordu. Önce sahabilerin önde gelenlerinden Abdurrahman bin Avf'a sordu:

- Ömer bin Hattab'ın halifeliği hakkındaki görüşün nedir?
- Benden daha iyi bildiğin birini bana mı soruyorsun!

Abdurrahman böyle cevap verdi. Gerçekten de haklıydı. Çünkü Efendimiz hayatta iken Hazreti Ebubekir ve Hazreti Ömer, birlikte sürekli Efendimizin yanında idi. Birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Elbette daha iyi tanıyabilirim. Ancak senin düşüncelerini de öğrenmek istiyorum, dedi Hazreti Ebubekir. Bunun üzerine Abdurrahman bin Avf: - Vallahi o, halife olabileceklerin en iyisidir, dedi. Hazreti Ebubekir, Abdurrahman bin Avf'ın bu cevabına sevinmişti. Çünkü verdiği kararda isabet ettiğini düşündü. Yaptıkları görüşmenin ardından Hazreti Ebubekir Hazreti Abdurrahman'a konu sonuçlanıncaya kadar konuştuklarını kimseye söylememesini söyledi.

Halife, Abdurrahman bin Avf'ın ardından yakın dostu Osman bin Affan'ı çağırdı. Aynı soruları ona da sordu. Hazreti Osman şöyle cevap verdi:

- Onu en iyi bilenimiz sensin! Bu söz üzerine Hazreti Ebubekir:
- Ey Ebu Abdullah! Sen yine de fikrini söyle, diye ısrar edince Hazreti Osman:
- Herkes bilir ki içi dışından daha güzeldir ve içimizde onun benzeri yoktur, dedi.

Hazreti Osman'ın bu cevabından mutlu olan Hazreti Ebubekir:

- Allah sana rahmet etsin ey Osman! Eğer Ömer'den vazgeçseydim halife olarak senden başkasını düşünmezdim diye karşılık verdi. Bu görüşmenin ardından Hazreti Ebubekir, Hazreti Osman'a da konuştuklarından kimseye bahsetmemesini söyledi. Hazreti Ebubekir, muhacir ve ensarın önde gelenlerinden birçok kişiye daha tek tek Hattab oğlu Ömer'i sormaya devam etti. Onların da cevabı, Ömer'in en iyi tercih olduğu yolundaydı. Bu cevaplar üzerine Hazreti Ebubekir'in ağırları sanki biraz hafiflemişti. Doğru bir tercih yaptırdığı için sürekli Rabbine şükrediyordu. Hattab oğlu Ömer'in veliaht tayin edileceğini duyan birkaç kişi ise onun sert bir mizaca sahip olduğunu söylediler. Hazreti Ebubekir o kişileri de:

- Ömer, Allah'ın kulları arasındaki en hayırlı insanlardandır, sözleriyle ikna etti. Çünkü o, Hattab oğlu Ömer'in haksızlık ve zulüm karşısında çok sert olurken, iman ve ihsan konularında son derece halim olduğunu çok iyi biliyordu.

Yaptığı görüşmelerin ardından Hazreti Ebubekir, Hazreti Osman'ı yanına çağırdı ve söyleyeceği vasiyetnameyi yazmasını istedi. Bu vasiyetnameye, vefatının geldiğini ve kendisinden sonra Müslümanların halife olarak Hazreti Ömer'e biat etmelerini istediğini yazdırdı. Daha sonra Hazreti Osman'dan bu vasiyetnameyi halka okumasını istedi. Dinleyenler arasından hiç kimse vasiyete itiraz etmedi.

Bu manzarayı bir yerden seyreden Hazreti Ebubekir oraya geldi ve:

- Ey Müslümanlar! Size öyle bir kişiyi halife olarak teklif ediyorum ki o benim akrabam değildir. Size halife olarak Ömer bin Hattab'ı teklif ediyorum. Benim size halife olarak seçtiğim kimseyi gönül hoşnutluğuyla kabul ediyor musunuz, diye sordu.

Orada bulunanlar hep bir ağızdan:

- Kabul ediyoruz, cevabını verdiler.

Onu dinleyiniz ve itaat ediniz. Allah'a yemin ederim, görüşümün doğru olması için elimden gelen her şeyi yaptım, deyince, orada hazır bulunanlar:

- Dinledik ve itaat ettik, diye cevap verdiler.

Daha sonra Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer'i yanına çağırarak ona şunları söyledi:

- Gerçek şu ki ben, seni, Resûlullahın sahabileri üzerine halife olarak seçmiş bulunuyorum.

Ardından ona çeşitli tavsiyelerde bulundu. Hazreti Ebubekir'in omuzlarından büyük bir yük kalkmıştı. Çünkü din kardeşlerine, çok güvendiği, her şeyine kefil olduğu birini lider olarak bırakıyordu. Bu olaylardan sonra Hazreti Ebubekir'in hastalığı biraz daha arttı, artık yatağından kalkamıyordu. Aziz dostuna kavuşacağı gün gelip çattı. O da mübarek ruhunu Yüce Mevla'ya teslim etti ve bu dünyadan ayrıldı.

Müslümanların yeni halifesi Hazreti Ömer'di. Ağır yük artık onun omuzlarındaydı. İstemediği hâlde, sadece görevden kaçmamak uğruna bu büyük sorumluluğu kabul etmişti. Nitekim kendisi bu düşüncelerini, Hazreti Ebubekir'i defnettikten sonra mescitte toplanan Müslümanlara minbere çıkarak şöyle açıkladı:

- Ey insanlar! Ben de sizden biriyim. İstemediğim hâlde Resûlullahın halifesini kırmamak için bu görevi kabul ettim. Ama şundan emin olun ki sizin iyiliğiniz için elimden gelen her şeyi yapacağım. Kâbe'nin Rabbine yemin ederim ki bu ümmeti en doğru şekilde yöneteceğim.

Kararlar İstişare Sonucu

Peygamber Efendimiz döneminde Arap yarımadasında İslâm son derece hızlı yayılmış, özellikle Mekke'nin fethedilmesinden sonra insanlar büyük topluluklar hâlinde Müslümanların saflarına geçmişlerdi. İslâm'ın hızlı yayılışı Hazreti Ebubekir döneminde de devam ediyor, ancak engelleme çabaları da hız kesmeden sürüyordu. Bu dönemde İslâm orduları dünyanın iki süper gücü ile mücadele etmek durumundaydı. Hazreti Ebubekir, bir yandan Bizans hâkimiyetindeki topraklara askerî akınlar başlatmış, öte taraftan despot İran imparatorluğu'na karşı da askerî faaliyetlere girişmişti. Halifelğe seçilen Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir'in bıraktığı yerden fetihlere devam ediyordu. İran taraflarında İslâm'ı engelleme faaliyetleri gittikçe artmıştı.

İran taraflarındaki olaylar büyüyünce hem bu olayları engellemek hem de düşmana bir ders vermek için bir İslâm ordusu hazırlandı. Bu ordunun başına kumandan tayin edilecekti. Hazreti Ömer'in kumandanı doğrudan tayin etme yetkisi vardı ama o, Peygamber Efendimiz ve Hazreti Ebubekir'in yaptığı gibi bu kararı istişare sonucunda vermek istiyordu. Çünkü istişarenin bereketli olacağına inancı sonsuzdu. Bu amaçla sahabilerin önde gelenleriyle toplantı yapmak, onların da kanaatlerini almak istiyordu.

Toplantıya sahabilerin önde gelenlerinin tamamı katılmıştı. Bazıları bu ordunun başına kumandan olarak, bizzat Halife Hazreti Ömer'in gelmesini istiyorlardı. Bazıları da: Ömer'in halife olarak devletin başında kalması daha uygundur, diye görüş belirttiler. Bu fikri toplantıya katılanların tamamı uygun gördüler. Başka bir sahabinin kumandan olarak gitmesi fikri benimsendi. Peki, bu sahabi kim olacaktı?

Toplantının yapıldığı esnada bazı konuları ifade etmek için Sa'd bin Ebu Vakkas Hazretleri'nin Hevazin'den yazdığı mektup ulaştı. Hazreti Ömer, Sa'd bin Ebu Vakkas Hazretleri'ni, Hevazin bölgesine zekât toplamak için göndermişti.

Sa'd bin Ebu Vakkas'ın ismini duyan herkes, ittifakla, Hazreti Ömer'e dediler ki:

- İşte aradığın kimseyi buldun!

Sonra da nasıl oldu da “Sa’d ismi” aklımıza gelmedi, diye birbirlerine hayretlerini ifade ettiler. Bunun üzerine Hazreti Ömer, Sa’d bin Ebu Vakkas’ı Medine’ye çağırdı. Onu, İslâm ordusuna başkumandan tayin etti. Ardından ona şunları söyledi:

- Ey Sa’d! Resûlullahın dayısıyım diye sakın gururlanma! Allahu Tealâ, bir kötülüğü, ancak bir iyilik ile yok eder. İnsanların üstünlükleri, son nefeslerini verdikten sonra Allah’ın katında belli olur. Düşmanın çokluğundan değil, Allahtan kork!

Hazreti Ömer, bu ifadelerinin ardından Hazreti Sa’d’a ordunun bereketli olması için de şu tavsiyelerde bulundu:

- Namazlarınızı düzenli olarak kılın! Ordunda, günah işleyen asker bulunmasın! Günah işleyenleri hemen uzaklaştır! Allahın Resûlü ne yaptıysa, nasıl hareket ettiyse, sen de öyle yap! Sabrı elden bırakma!

Hazreti Ömer, bu şekilde nasihat ettikten sonra, Sa’d bin Ebu Vakkas, emrindeki askerlerle Medine’den çıktı. İran topraklarında bulunan İslâm askerleri ile birleşerek, Kadisiye’de karargâh kurdular. Dönemin en büyük güçlerinden Sâsânî İmparatorluğu’yla mücadele edilecekti. Bu imparatorluğun da çok güçlü bir ordusu vardı. Bu savaş için yüz bin kişilik bir ordu hazırlamışlardı. Ordu komutanları ise kazandığı başarılarla dillere destan olan meşhur Rüstem’di.

İslâm’ın mesajının birçok kimseye ulaştırılması açısından, onlarla yapılacak mücadele büyük önem taşıyordu. Çünkü Sasani İmparatorluğu İslâm’ın tebliğine engel oluyordu. Diğer savaşlarda olduğu gibi Müslümanlar burada da savaşma taraftarı değildi. Bu sebeple önce heyetler gidip yöneticilerle görüştüler ama faydası olmadı. Sasaniler güçlerine çok güveniyorlardı. Ertesi gün başlayan savaş, Allah’ın lütfuyla İslâm ordusu kazandı. Bu savaş, tarihe Kadisiye Savaşı olarak geçti.

Sıra Kimde

Hicretin 16. senesiydi. Suriye’nin fethinden sonra bu bölgedeki askerî birlikler batıya doğru kaydırıldı. Ebu Ubeyde bin Cerrah komutasındaki Müslüman askerleri Kudüs’ü kuşattılar. Kudüs’te askerî yönden hâkimiyet sağlanmıştı. İslâm askerleriyle mücadele edemeyeceğini anlayan Kudüs yetkilileri, şehri teslim etmeye hazırdılar. Kudüs fethedilmişti. Ancak papazlar, şehrin anahtarlarını komutanlara teslim etmek istemiyorlardı. Bizzat Halifenin gelip kendilerine güvence verdikten sonra anahtarları teslim almasını arzu ediyorlardı. Kudüs fatihi Ebu Ubeyde, bu durumu bir mektupla Hazreti Ömer’e bildirdi. Halife Hazreti Ömer, konuyu ashabın ileri gelenleriyle istişare etti. Ashabın bazıları:

- Koca halifenin bir şehri teslim almak için gitmesine gerek yok! Orada bulunan komutanların teslim alması daha uygun, diyerek Hazreti Ömer'in gitmesine gerek olmadığını söylediler. Ancak sahabenin önde gelenlerinin çoğunluğu:
- Eğer onların bu isteklerini kabul ederek Halifemiz Kudüs'e giderse, Kudüs halkının gönlünü kazanmamız açısından iyi olur, dediler.

Bunun üzerine Halife Hazreti Ömer, Kudüs'e gitmeye karar verdi. Ama önemli bir problem vardı. Bütün malını Allah yolunda harcayan koca Halife'nin Kudüs'e gidecek bir bineği yoktu. Beytülmalden ödünç bir deve aldı. Önce fethi tamamlanan Şam'a uğrayacaklar, buradan Kudüs'e geçeceklerdi. Hazreti Ömer'in yanında kölesi de vardı. Sabah erkenden tek deve ile yola çıktılar. Bir süre yolculuk yaptıktan sonra Hazreti Ömer devesini durdurdu, üzerinden indi. Kölesi, Hazreti Ömer'in bir ihtiyacı olduğunu düşündüğünden iyice yanına yaklaşmıştı. Tam bu sırada Hazreti Ömer kölesine seslendi:

- Gel sıra sende.

Kölesi, Hazreti Ömer'in bu sözlerinden hiçbir şey anlamamıştı. Neyin sırası onda olacaktı? Düşünüyor, ama bir şey de bulamıyordu. Koca halifenin yüzüne, hiçbir şey anlamadığını belli edercesine baktı. Hazreti Ömer bu kez daha açık konuştu:

- Gel bin bakalım şu deveye, biraz da ben yürüyeyim.

Kölesi, bir an yanlış duyduğunu zannetti. Hazreti Ömer gecikmeden sözünü tekrar etti:

- Gel bin diyorum!

Ama nasıl olur efendim, diyerek binmek istemedi kölesi.

Yaya olarak gitmekten şikâyetçi değildi, ama Hazreti Ömer'in Müslüman olduktan sonra iyice hassaslaşan kalbi buna izin vermezdi. Kendisi devede giderken, kölesinin sürekli yürümesine gönlü razı olmazdı. Çok kararlıydı Hazreti Ömer. Biraz kendisi binecek biraz da kölesini bindirecek, böylece gideceklerdi Kudüs'e.

Kölesi binmemek için ısrar etti. Ama nafile. Ömer'di bu. Onun bir şeye karar verdikten sonra kolay kolay geri dönmeyeceğini en iyi bilenlerden biri de kölesiydi. Bu yüzden fazla da itiraz edemedi. Koca halife, yularından tutmuş olduğu devesine kölesini kendi elleriyle bindirdi. Kölesi devede, kendisi yaya olarak yollarına bir süre devam ettiler. Sonra Hazreti Ömer'in iyice yorulduğunu gören köle, ondan ricada bulunarak deveye binmesini istedi. Hazreti Ömer bir süre daha deveye bindi. Ancak biraz ilerledikten sonra tekrar kölesini deveye bindirdi. Bir müddet sonra tekrar kölesi indi ve kendisi bindi. Bu şekilde deveye sıra ile binerek yollarına devam etmişler ve Şam'a bir hayli yaklaşmışlardı. Deveye binme sırası kölesindeydi. Ama köle bir türlü deveye binmek istemiyordu. Kendisi deve ile gidiyorken koca halifenin yürüyerek insanların arasına girmesini istemiyordu. Çünkü insanların bunu garip karşılayacaklarını biliyordu.

Ama Hazreti Ömer'di karşısındaki. İnsanlar garip karşılayacaklar diye doğru bildiğinden şaşar mıydı hiç! Bu kez ilk baştakinden daha gür bir sesle:

- Sana emrediyorum çabuk bin şu deveye, diye bağırdı.

Köle çaresizdi. İstemeyerek de olsa deveye bindi. Köle devenin sırtındaydı, Hazreti Ömer ise devenin yularını çekiyordu. Önlerine bir dere çıkmıştı. Bu dereden geçmeleri gerekiyordu. Devenin sırtındaki köle, Hazreti Ömer'in devenin sırtına binmesi için hamle yapmaya kalktı. Ancak Hazreti Ömer bunu kabul etmedi. Bir eliyle devenin yularını tutan Halife, diğer eliyle de pantolonunun paçalarını sıvadı. Sonra dereden geçti. Yine aynı şekilde köle devenin sırtında, Hazreti Ömer de elinde yular şehre girdiler. Hazreti Ömer'i tanımayanlar, devenin sırtındaki köleyi halife, devenin yularını çeken Ömer'i de halifenin kölesi zannettiler. Halifenin geleceğinden haberdar olan Ebu Ubeyde ve bazı Müslümanlar, halifeleri Hazreti Ömer'i karşılamaya Câbiye şehrine gelmişlerdi. Karşılamaya gelenlerden bazıları:

- Devenin yerine güzel bir atla, eski kıyafetlerinin yerine de daha gösterişli elbiseler giyerek gelseydin bu ülkenin halkını daha fazla etkilemiş olurdun, dediler.

Bu sözler Hazreti Ömer'i çok kızdırdı. Orada bulunanlara şöyle seslendi:

- Allah bizi İslâm'la şereflendirdi. Allah'ın bizi şereflendirdiği şeyin dışında izzet ve şeref ararsak, Allah bizi zelil kılar.

Çünkü ona göre gerçek şan ve şeref Müslüman olmaktaydı. Bu sözleri, hem cahiliyenin çirkinliklerini gören hem de İslâm'ı seçtikten sonra Peygamber Efendimizin en yakın arkadaşlarından olabilen Hazreti Ömer'in söylemesi daha bir anlamlı hâle getirmekteydi.

Burada yapılan antlaşmayla Kudüs Müslümanlara teslim edildi. Şehrin anahtarlarını da bizzat halife Hazreti Ömer'e takdim ettiler. Kudüslülerin gönlü çok rahattı. Çünkü Hazreti Ömer'in, himayesi altındakileri korumak için her şeyi yaptığını ve herkese adil davrandığını duymuşlardı. Yapılan antlaşmanın ardından Kudüs halkına şöyle seslendi:

- İstedığınız gibi hayatlarınıza devam ediniz. Bundan sonra bizim korumamız altında olacaksınız. Canlarınızı ve mallarınızı, kendi canımız ve malımız gibi koruyacağımızdan emin olunuz.

Onun bu sözleri Kudüslüleri bir kat daha rahatlatmıştı. İmza töreninden hemen sonra Hazreti Ömer, Kudüs'e gidip oradaki Kıyâme kilisesine girdi. Kendisini Hıristiyanların dini liderlerinden patrik karşıladı. Bu sırada öğle namazının vakti girmişti. Patriğe:

- Namaz kılabilceğim bir yer var mı, diye sordu. Patrik:

- Kilisenin herhangi bir yerinde kılabilirsiniz, deyince Halife:

- Hayır, kilisenin içinde kılmak istemiyorum, dedi ve namazını çıkış kapısına yakın bir yerde kıldı.

Patrik, Hazreti Ömer'in neden kilisenin içerisinde namaz kılmak istemediğini anlayamamıştı. Kendi kendine "Herhâlde kilisenin içinin iyi temizlenmediğini, pis olabileceğini zannediyor." diye düşündü. Hazreti Ömer'e dönerek:

- Efendim kilisemiz yeni temizlendi. Her tarafı çok temizdi. Neden çıkış kapısının yakınına tercih ettiniz, diye sordu. Bunun üzerine Hazreti Ömer:
- Eğer ben içeride namaz kılsaydım, diğer Müslümanlar da orada namaz kılarlar, orayı mescit hâline getirirlerdi. Ama ben, buranın sizin rahatlıkla ibadetlerinizi yapabileceğiniz bir kilise olarak kalmasını istiyorum.

Hazreti Ömer'in bu sözleri patriği çok etkilemişti. Kendi kendine "Bu Müslümanlar dinimize ne kadar da saygılı davranıyorlar." diye düşündü. Hiç vakit geçirmeden bu asil tavrı sergileyen Hazreti Ömer'in eline öpmek için sarıldı.

Hazreti Ömer bu davranışıyla da yetinmedi ve yaptıkları antlaşma metnini istedi. Sonra da antlaşmaya "Müslümanlar, namaz için kilisede toplanmayacaklar ve kilisede ezan okumayacaklar." maddesini de ilave etti. Müslümanların halifesinin kendi dininden olmayan bu kimselerin haklarını korumak için antlaşma maddelerini bile değiştirmesi, Hristiyanları çok etkiledi. İçlerinden bazıları, hemen orada kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldular. Halifenin tavrından çok etkilenen yetkililer:

- Bir emriniz var mı, diye sordular.

Hazreti Ömer, patrikten Müslümanlar için mescit yapılabilecek bir yer göstermesini istedi. O da Yüce Allah'ın Hazreti Yakub'a hitap ettiği kutsal tepeyi gösterdi. Hazreti Ömer tepeye çıkarak, oradaki kumları elleri ile temizlemeye başladı. Onu gören herkes işe koyuldu. Kısa sürede orayı düzenleyerek mescit yapmaya hazır hâle getirdiler. Halife Hazreti Ömer, buraya bir mescit yapılmasını emretti ve bölgede bir süre daha işleri kontrol ettikten sonra Medine'ye döndü.

İki Dosttan Nasıl Ayrılabilirim

Fetihler hız kesmeden devam ediyordu. Kendi döneminde birçok ülkenin fethedilmesi, İslâm topraklarının iki milyon kilometrekareden büyük yüz ölçüme ulaşması ve hazinelerin ağzına kadar dolu olması, Hazreti Ömer'i hiç değiştirmemişti. Tevazudan bir an bile ayrılmadı, mübarek kalbine kibir gelmedi, hiç büyüklenmedi. İslâm Devleti'ni, kurduğu mükemmel müesseselerle gayet muntazam bir şekilde idare etti. İlerlemiş yaşına rağmen Müslümanların problemlerini çözmek için gece gündüz çalışmaya devam ediyor, hatta bu çalışma temposunda çoğu kez yemeklerini ve uykusunu aksatıyordu. Bu durum, kızı Hafsa validemizi babasının hasta olacağı yönünde endişeye sevk ediyordu. Halife Hazreti Ömer çok da mütevazı giyiniyordu.

Koskoca İslâm Âleminin halifesi olmasına rağmen on iki yamalı bir cübbe giyyordu. Hafsa validemiz, babasının daha iyi elbiseler giymesini ve işlerini daha rahat yürütebilmesi için biraz daha iyi yiyecekler yemesini arzu ediyordu. Ama ondan çok çekindiğinden bu düşüncelerini bir türlü babasına aktaramıyordu.

Günlerden bir gün komşu ülkelerin elçileri gelmişti. Hazreti Ömer yine üzerindeki yamalı cübbesiyle onları kabul etti. Görüşmeler uzayınca da saatlerce yemek yiyemedi. Evine geldiğinde vakit bir hayli ilerlemişti. Babasını çok yorgun ve bitkin gören Hazreti Hafsa validemiz dayanamadı ve:

- Babacığım, dıştan gelen devlet elçileri oluyor ve daima yeni heyetler kabul edip, görüşüyorsun. Üzerindeki elbiseyi yenilesen, elhamdülillah Allah bol bol rızıklar vermiş, biraz iyi yemekler yesen daha iyi olmaz mı, dedi.

Kızından bu sözleri duyan Hazreti Ömer, âdeta beyninden vurulmuşa döndü. Kızının karşısına geçerek:

- Sana soruyorum ey kızım! Hazreti Peygamberin ve Hazreti Ebubekir'in çektikleri hayat sıkıntısını hatırlamıyor musun, dedi ve bu sorusunu defalarca tekrar etti. Babasını kırdığını anlayan Hafsa validemiz çok üzölmüştü. Ağlayarak babasının boynuna sarıldı. Sonra Hazreti Ömer tekrar kızına dönerek:

- Vallahi bir daha böyle söylemeyeceksin! Allah Resûlünü ve Hazreti Ebubekir'i kastederek, "Ben bu iki dosttan nasıl ayrı kalabilirim? Dünyada onlar gibi yaşamalıyım ki ahirette onlarla beraber olabileyim." dedi.

Daha Dün

Halife Hazreti Ömer, insanları bilgilendirmek için mescide toplamıştı. Zaten Efendimiz döneminden itibaren mescitler, Müslümanların problemlerini çözüme kavuşturdukları yerlerin başında gelmekteydi. Devleti idare eden, minbere çıkar önemli olaylarla ilgili olarak cemaati bilgilendirirdi. Mescit her zamanki gibi dopdoluydu. İnsanlar işlerini güçlerini bırakmışlar, halifenin hutbesini dinlemek için gelmişlerdi. Halife Hazreti Ömer, cemaati bekletmeden hutbeye çıktı. Kendisi çok dakik bir insandı. İnsanların zamanlarını boşa harcamalarını hiç sevmezdi. Onlara önemli konularda bilgiler verdi, nasıl davranacaklarını anlattı. Sonra hiç konuyla ilgisi yokken bir ara durdu ve:

- Daha dün, baban Hattab'ın develerini güden bir çobandın, dedi.

Bir anda orada bulunanlar bakakaldı. Hutbeyi dinleyen hiç kimse, Hazreti Ömer'in neden böyle bir cümle kullandığını ve söylediğinin anlattığı konuyla ne ilgisi olduğunu anlayamamıştı. Hutbesini bitirip minberden indi. Sonra insanlar mescitten dağılmaya başladılar. Ama kafalarında hâlâ Halife'nin hutbe esnasında kullandığı "Daha dün, baban Hattab'ın develerini güden bir çobandın." cümlesi vardı. Ama bunun cevabını Hazreti Ömer'den başka kimse de bilemezdi. Hemen onun etrafını sarıp sordular:

- Ey Emirü'l-Müminin o sözle neyi kastettiniz?

Koskoca coğrafyaya hükmeden halife şu cevabı verdi:

- Konuşurken bir an aklıma, ben halifeyim düşüncesi geldi. Gurura kapılmadım. Ama ya farkında olmadan gönlüme gurur gelmişse, diye korktum. Bu yüzden kendi kendime nasihatte bulunmak, geçmişimi hatırlamak için böyle bir şey söyledim.

Benden Daha İyi Köle mi Var

Bir gün Ahnef bin Kays, Arapların önde gelenleriyle birlikte Hazreti Ömer'i ziyarete gitmişti. Bu sırada halife Hazreti Ömer, ayaklarının takılmaması için elbisesinin eteklerini beline sokuşturmuş koşuyor. Ahnef'in kendisine doğru geldiğini gören Hazreti Ömer:

- Gel gel sen de koş. Şu taraflara doğru kaçtı, diye seslendi.

Ahnef hiçbir şey anlamamıştı, hayretle sordu:

- Kim kaçtı?

- Devlete ait bir deve kaçtı. O devede kaç kişinin hakkı olduğunu biliyorsun.

Ahnef'in yanında gelenlerden biri:

- Siz halifesiniz, köleleri çağırın deveyi onlar yakalasınlar, dedi.

Bu söz Hazreti Ömer'e çok dokunmuştu. Çünkü onun felsefesinde böyle bir yaklaşım yoktu. O halifeliği yükselebilecek en son makam olarak değil, Müslümanlara hizmetin bir vesilesi olarak görüyordu. Bu sebeple "Ben halifeyim, şu işleri yapmak bana yakışmaz." gibi düşüncelere de asla kapılmıyordu. Müslümanların en küçük haklarını bile korumak için her türlü fedakârlığı yapmaya hazırды. Bunu söyleyen kişiye dönerek: Benden daha iyi köle var mı, deyiverdi.

Bu sözüyle o, ben halkımın haklarını korumak için köle gibi çalışırım demek istiyordu.

Çuval Taşıyan Halife

Halife Hazreti Ömer, bazen tebdili kıyafetle bazen de gündelik hâliyle Medine'yi köşe bucak dolaşıyor, halkın rahatını temin için geceleri bekçilik yapıyor, muhtaçların ve ihtiyaç sahiplerinin yardımına bizzat kendisi koşuyordu.

Yine çok çalıştığı bir gün geç vakitte, yorgun bir hâlde yardımcısı Eslem'le evine dönüyordu. Eslem:

- Bu gece hava çok soğuk değil mi efendim, dedi. Hazreti Ömer:

- Evet, gerçekten oldukça soğuk, diye cevap verdi.

Tam o sırada uzakta bir yerde yanan ateşi fark edince sordu:

- Eslem, şu karşıdaki ateşi sen de görüyor musun?

- Evet, gördüm efendim.

- Kim yaktı acaba?
- Bilmiyorum efendim, diye cevap verdi Eslem. Hazreti Ömer sözüne devam etti: Gecenin soğukunda üşüyen birileri olmalı. Yolculuk yapanlar olabilir. Belki de gece olduğu için yollarına devam edememişler, üşüdükleri için ateş yakmışlardır. Yardıma ihtiyaçları olabilir.
- Evet olabilir.
- Haydi, oraya gidelim, dedi Hazreti Ömer.

Sonra da birlikte o tarafa doğru yürümeye başladılar. Gidecekleri yer bir hayli uzaktaydı. Ama orada yardıma muhtaç birileri olabilirdi. Bir yandan konuşuyorlar, bir yandan da ateşin yandığı yere doğru ilerliyorlardı. Vakit ilerlemiş, sokaklar sessizliğe bürünmüştü. İnsanlar çoktan evlerine girmişler, artık yatmaya hazırlanıyorlardı. Hazreti Ömer ve Eslem ise gecenin bu vaktinde soğukta yürüyorlardı. Üşümelerine rağmen gözlerinde bir sevinç vardı. Çünkü yardıma muhtaç insanlara yardım edebileceklerini düşünüyorlardı.

Ateşin yandığı yere bir hayli yaklaşmışlardı. Karşılaştıkları manzara hiç de düşündükleri gibi değildi. Akıllarına asla gelmeyen bir şeyle karşılaşmışlardı. Uzaktan gördükleri ateşin çevresinde yaşlı bir kadın ve ağlayan çocuklar vardı. Ateşin üzerinde bir tencerede su kaynıyordu. Çocuklar tencerenin başında bekliyor, sık sık tencerenin kapağını açıp içine bakıyorlardı.

Kadın ve çocuklar yanlarına gelen bu kimseleri tanımıyorlardı. Onların gelmesiyle hem şaşırmış hem de biraz korkmuşlardı. Hazreti Ömer kadına seslenerek:

- Gelebilirmiyiz, diye sordu.

Sıkıntımıza çözüm bulacaksanız gelin, diye cevap verdi kadın.

Kadın, gelen kimsenin Müslümanların halifesi Hazreti Ömer olduğunu anlamamıştı. Hazreti Ömer'i hiç tanımadığı için anlaması da mümkün değildi. Zira sıradan biri gibi giyinen Hazreti Ömer'in davranışları da diğer insanlardan hiç farklı değildi.

Hazreti Ömer merakla sordu:

- Nedir bu hâliniz? Yaşlı kadın cevap verdi:

Bir evimiz olmadığı için bu soğukta dışarıda kaldık, yaktığım ateşle çocukları ısıtmaya çalışıyorum. Aralarındaki konuşma devam etti:

- Çocuklar neden ağlıyorlar?

- Açlıktan ağlıyorlar. Karınlarını doyuramadım.

Peki, tencerede kaynayan ne? Yemek değil mi?

Kadın tencerenin kapağını açarak içindekileri onlara gösterdi. Sonra da ne yaptığını anlatmaya başladı:

- Hiç yiyeceğimiz olmadığı için tenceredeki suyun içerisine taş koydum. Kepçeyle suyu karıştırıp duruyorum. Bununla çocukları bir süre daha oyalamak istiyorum. Biraz daha oyalarsam belki uykuları gelir de uyurlar diye bekliyorum. Çok aç oldukları için onları başka türlü avutamıyorum. Kadın bunları söyledikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

- Allah bunun hesabını Halife Ömer'den mutlaka sorar! Hz. Ömer birden şaşırdı ve:
- Ömer bu durumu nereden bilebilir ki, deyiverdi.

Yaşlı kadın dokunaklı bir sesle Hazreti Ömer'e cevap verdi:

- Madem bilmeyecekti de neden halife olup bizleri yönetmeye kalktı?

Halife Ömer bunu duyunca birden irkildi. Hemen yardımcısı Eslem'e eliyle işaret etti. Kadının ve çocukların yanından hızlıca ayrıldılar. Kadın bu duruma bir hayli şaşırmıştı. İki yabancı insan gece vakti yanına gelmiş, kendisini dinlemiş ve sonra da bir şey söylemeden yanından ayrılıp gitmişti.

Hazreti Ömer'le Eslem, kadının yanından ayrıldıktan sonra şehrin yiyecek deposuna doğru yürümeye başladılar. Hazreti Ömer, yaşlı kadından duyduğu sözlerin etkisi altındaydı. Sokakları hızlı hızlı adımlıyor, Eslem ona yetişmekte zorluk çekiyordu. Sonunda yiyecek deposuna vardılar. Bir çuvala kadının ve çocuklarının ihtiyaç duyabilecekleri yiyeceklerden doldurdular.

Eslem, Hazreti Ömer'in aklından geçenleri anlamıştı.

Bu yüzden çuvalı taşımak istedi. Hazreti Ömer ise:

- Hayır Eslem. Bunu ben taşımalıyım, diyerek onu engelledi.
- Nasıl olur efendim, ben sizin yardımcınızım, bu çuvalı size taşıtamam, dedi ve ısrarlarını sürdürdü. Hazreti Ömer ise kararlı bir sesle:
- Çabuk yükle sırtıma çuvalı, dedi. Eslem:
- Aman efendim, bunu nasıl yaparım? Lütfen bırakın ben taşıyayım, deyince Hz. Ömer:
- Bu insanların sorumluluğu benim üzerimde. Onların dertlerini benim çözmem gerekir, diyerek çuvalı kendi sırtına yükledi.

Koca Halife; gece vakti, soğuk bir havada, o kadar uzun bir yolu sırtında çuval taşıyarak gitti ve sonunda kadının ve çocukların yanına vardılar. Gördükleri manzara değişmemişti. Çocuklar aç oldukları için hâlâ uyumamışlar, kadının yüzündeki ifade de biraz daha dokunaklı bir hâl almıştı. Bu hâliyle tenceredeki suyu kepçeyle karıştırmaya devam ediyor, bir yandan da:

- Allah, bunun hesabını Ömer'den sorar, diyordu.

Hazreti Ömer ve Eslem'in yanlarına geri dönmesi, yaşlı kadın ve çocukları daha da şaşırtmıştı. Şaşkınlıkları yüzlerinden belli oluyordu. Gece vakti gelip giden bu yabancı adamlar da kimdi?

Hazreti Ömer, Eslem'in yardımıyla sırtında taşıdığı yiyecek dolu çuvalı bir kenara bıraktı. Tencerenin altında yanan ateş yavaş yavaş sönmeye başlamıştı. Hazreti Ömer, kadından izin isteyerek hemen ateşin başına geçti ve ateşi üflemeğe başladı. Eslem de topladığı odunları ateşin üzerine koydu. Hazreti Ömer ateşi iyice yanıncaya kadar üflemeğe devam etti. Sonra getirdiği çuvalın ağzını açtı. Yemek yapmak için oradan bazı şeyler çıkararak tencereye koydu ve üzerine biraz su ekledi. Bir yandan kepçeyle yemeği karıştırıyor, bir yandan da daha iyi yanması ve yemeği bir an önce pişirmesi için ateşi üflüyordu. Kuvvetli bir şekilde yanan ateş, çok zaman geçmeden yemeği pişirmişti.

Hazreti Ömer, yine Eslem'in yardımıyla yemeği ateşin üzerinden indirdi. Çocukların, yemeğin soğumasını bile bekleyemeyeceğini biliyordu. Hemen tabaklara biraz yemek koydu. Hâlâ çekingen davranan çocukları, ellerinden tutarak yemeğin yanına oturttu. Kadına da yemek- ten yemesini söyledi. Çocuklar çok acıkmıştı. Yemekleri tükendikçe Hazreti Ömer, kendi elleriyle onların boşalan tabaklarını dolduruyordu. Biraz sonra çocuklar, karınlarını doyurmuşlar ve birbirleriyle oynamaya başlamışlardı. Kadın da çocukların bu durumuna çok sevinmişti. Kendi kendine "Bu insanlar gelmeseydi ben bu çocukları nasıl doyururdum? Bu insanlara ne kadar teşekkür etsem haklarını ödeyemem." diye düşünüyordu.

Kadın tanımadığı Hazreti Ömer'e dönerek:

- Ömer'in yerine başımıza sen halife olmalıydın, dedi.
- Niçin, diye sordu Hazreti Ömer. Yaşlı kadın:
- Çünkü o halkının hâlini bilmiyor, muhtaçlara yardım etmiyor. Ama sen bizi hiç tanımadığın hâlde bize yardım ettin." dedi.

Bunun üzerine Hazreti Ömer:

- Yarın Halife Ömer'e gidin, durumunuzu anlatın. Belki size maaş bağlar, bu çocuklar da açlıktan kurtulur, yaşlıları gibi mutluluktan gülerler, dedi.

Bu arada karınlarını doyuran çocuklar, ateşin kenarında uykuya dalmışlardı. Hazreti Ömer ve Eslem, kadının dua ve teşekkürleri arasında oradan ayrılıp mutlu bir şekilde evlerine gittiler.

Bu yabancı adamların söylediği kadının aklına yatmıştı. Sabah Halife Ömer'e gitmeye karar verdi. Ertesi gün de hiç vakit kaybetmeden daha önce hiç görmediği halifenin yanına gitti. Yolda giderken halifenin isteklerini kabul edip etmeyeceğini düşünüyordu. Bu endişeler arasında orada bulunan insanlara halifenin odasını sordu. Sonra da kapıyı çalıp içeri girdi. Bir de ne görsün! Halife, gece sırtında çuval taşıyıp yemek pişiren adamdan başkası değildi.

Bütün Çocuklara Maaş

Hazreti Ömer, insanların dertlerine çözüm bulmak için yakın arkadaşı Abdurrahman bin Avf'la birlikte bir gece yarısı yine sokaklardaydı. Gecenin sessizliği çökmüştü şehrin üstüne. Neredeyse insanların tamamı uykudaydı. Bu sessizliğin arasında bir çocuk ağlaması duyular. Etraf sessiz olduğu için ağlama sesi kolayca duyulabiliyordu. Sesin geldiği tarafa yöneldiler. Halife Ömer, arkadaşı Abdurrahman'a:

- Sen beni burada bekle. Ben şu ağlama sesinin geldiği yere gidip bir bakayım, dedi.
- Tabi efendim, dedi Hazreti Abdurrahman.

Hazreti Ömer sesin geldiği tarafa doğru yürümeye başladı. Yaklaştıkça ses artıyordu. Böylelikle sesin geldiği evi bulması çok zor olmamıştı. Kapıya iyice yaklaştı ve vurmaya başladı. Genç bir kadın kapıyı açtı. Hazreti Ömer sordu:

- Ağlayan senin çocuğun mu?
- Evet.
- Allah'tan kork ve çocuğuna iyi bak, dedi.

Sonra da dönüp oradan uzaklaştı. Çocuğun ağlaması durmuştu. Hazreti Ömer, hızlı adımlarla arkadaşı Abdurrahman'ın yanına geldi. İnsanların problemlerine nasıl çözüm üreteceklerini tartışıyorlardı. Hazreti Ömer, yönetiminde olan insanlar için uygulamaya koyacağı projelerinden bahsediyordu. Aradan çok fazla zaman geçmemişti ki ağlama sesini yeniden duyular. Halife Ömer'in kızgınlığı artmıştı. Konuşuyorken sözünü yarıda kesti. Tekrar sesin geldiği eve doğru yöneldi. Bu kez kapıyı daha sert vurmaya başladı. Kapıyı yine çocuğun annesi açtı. Ömer kızgın bir şekilde:

- Neden çocuğuna iyi bakmıyorsun. Ona iyi bak ve ağlatma, diye uyarıda bulundu.
- Kadın Hazreti Ömer'i tanımıyordu. Bu sebeple şaşkın şaşkın yüzüne baktı. Çok kızgın olduğunu gördüğünden bir şey de söylemedi. Hazreti Ömer, kapıyı kapatarak oradan uzaklaştı. Kendisini bekleyen arkadaşı Abdurrahman'ın yanına döndü. Orada bir müddet daha kaldılar. Sonra yakındaki bir yere gittiler. Abdestlerini aldılar. Bir süre namaz kıldılar. Hem kendileri hem de bütün Müslümanlar için Allah'a dua ettiler.

Neredeyse gece yarısı olmuştu. Sokaklar artık daha sessizdi. Hazreti Ömer ve Hazreti Abdurrahman, tam oradan uzaklaşacaklardı ki o çocuğun ağlama sesi tekrar duyulmaya başlandı. Hazreti Ömer arkadaşı Abdurrahman'a:

- Küçük bir yavruyu neden böylesine ağlatıyor? Ben tekrar gidip bu çocuğun annesiyle konuşacağım, dedi.

Ardından da hızlı adımlarla kadının evine doğru yöneldi. Bu kez daha sinirliydi. Sert bir şekilde kapıya vurmaya başladı. Kapıyı açan kadın bir hayli şaşkındı.

Üçüncü kez aynı kişi, çocuğun ağlamasını dindirmesini söylemek için gelmişti. “Bu adam da kim” diye düşünüyordu. Halife Ömer’i tanımayan kadın kendi kendine “Herhâlde çocuğun ağlamasından rahatsız olup uyuyamayan biridir.” diye mırıldandı. Hazreti Ömer sinirli bir şekilde:

- Bu çocuk hâlâ neden ağlıyor?
- Susturamıyorum. Birazcık susuyor, sonra tekrar ağlamaya başlıyor.
- Neden susmuyor? Bir hastalığı mı var?
- Hayır yok!

Hazreti Ömer ve çocuğun annesi, kapının dışında konuşurlarken içeride bebek hâlâ ağlamaya devam ediyordu. Hazreti Ömer içeride ağlayan bebeği işaret ederek:

- O hâlde niçin ağlıyor?
- Süt emmek istediği için ağlıyor, ama ben de onu süttten kesmek istiyorum.
- Peki, iki yaşından büyük mü?
- Değil.
- O hâlde neden onu süttten kesmeye çalışıyorsun?
- Duydum ki halife Ömer, süt emmeyen çocuklara maaş bağlıyormuş. Ben de bir an önce çocuğumu süttten kesip maaş bağlatmak istiyorum.

Bu sözleri duyan Hazreti Ömer, neye uğradığını şaşırmişti. Sanki üzerine kaynar sular dökülmüştü. Kendi kendine “Kaç tane çocuğun kanına girdin ey Ömer!” diye mırıldanıyordu. Halife Ömer, süt emmeyen ya da süt yaşını geçmiş çocukların yemek masraflarının ve diğer ihtiyaçlarının daha çok olduğunu düşünerek bu çocuklara maaş bağlamıştı. Ama insanlar, çocuklarına maaş bağlatmak için henüz süt emme yaşındaki çocuklarını süttten kesmeye başlamışlardı. Bu kararında Halife’nin bir hatası yoktu. Çünkü o, iyi niyetle aldığı bir kararın böyle bir sonuç doğuracağını bilemezdi. Kadın Ömer’in mırıldanmalarını anlamaya çalışıyordu. Ona dönerek:

- Bir şey mi söylediniz, dedi.

Hazreti Ömer hâlâ işin şokundaydı. Hiçbir cevap vermeden oradan uzaklaşıp kendisini bekleyen arkadaşı Abdurrahman’ın yanına döndü. Hazreti Abdurrahman çok şaşırmişti. Çünkü hem Halife’nin yüzü bembeyaz olmuştu hem de sürekli bir şeyi mırıldanıp duruyordu. Arkadaşına iyice yaklaşan Abdurrahman, Hazreti Ömer’in “Kaç bebeğin kanına girdin ey Ömer!” dediğini duydu.

- Ne diyorsun ey Ömer, diye sordu.
- Evet, Abdurrahman yarın hemen verdiğimiz kararı değiştiriyoruz.
- Hangi kararı?
- Süt emmeyi bırakan çocuklara maaş bağlama kararımızı.
- Nasıl değiştireceğiz?

- Yaşına ve süt emmeyi bırakıp bırakmadığına bakmadan bütün çocuklara maaş bağlayacağız. Böylece bazı annelerin çocuklarını aç bırakmalarını engellemiş olacağız. Hazreti Ömer bir şeye karar verdiğinde uygulamasını hiç geciktirmezdi. Sabah olduğunda ilk işi, o kararı değiştirmek oldu ve o günden itibaren her doğan çocuğa maaş bağlanmasını emretti. Ayrıca ilk nüfus sayımı da onun zamanında yapıldı.

Kervan Bekçisi Halife

Geceleri sokakları kontrol etmeyi ihmal etmeyen Halife, bir gece dolaşırken şehrin kenarında bir kervan fark etmişti. Hiç vakit kaybetmeden doğruca kervanın yanına gitmiş, ancak ayakta kimseyi görememişti. Kervanda herkes uyuyordu. Kervanın etrafını tekrar tekrar dolaşmış, ama konuşabileceği bir kişi bile bulamamıştı. Onların kim olduklarını, nereden geldiklerini ve bir ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Kervanın etrafını dolaşırken gördüğü bazı eşyalardan, kervandakilerin Hristiyan olduğunu anladı. Kendisi Müslümanların devlet başkanıydı, ama sadece Müslümanların değil, kendi ülkesinin topraklarında yaşayan herkesin mutlu olması için gece gündüz çalışıyordu. Müslüman olmayan bu insanların da korunmasından sorumlu olduğunu düşünüyordu. Çünkü o “fırat kıyısında bir deve helâk olsa, Allah bunu Ömer’den sorar diye korkarım.” sözünü kendisi için prensip olarak belirlemişti ve bu sözü sık sık tekrar ederdi. Hükümrânlığı olan alanda bir hayvanın bile hesabını verme sorumluluğunu üstünde hisseden Hz. Ömer, Müslüman olmasalar bile insanları korumak için neler yapmazdı ki. Gerçi kendi halkı olan Müslümanlardan onlara bir zarar gelmeyeceğini biliyordu. Fakat kervanın durduğu yer, çok farklı insanların sıkça geçtiği bir yol kenarıydı. Bu yüzden gece karanlığında nöbetçisi bile olmayan bu kervanın değerli eşyaları çalınabilirdi.

Bunları düşünürken bir karar verdi ve oradan ayrılarak doğruca yakın arkadaşı Abdurrahman’ın evine gitti. Aceleyle kapıyı çaldı. Uykusundan uyanan Hazreti Abdurrahman, hemen yerinden fırlayarak kapıyı açtı. Karşısındaki Hazreti Ömer’di. Halife önce selâm verdi.

- Selâmün aleyküm, ya Abdurrahman!

Abdurrahman, Hazreti Ömer’in selâmına karşılık verdi:

- Aleyküm selâm. İçeri buyurun efendim. Hayırdır inşallah.

- Hayır, içeri girmeyeceğim. Hemen hazırlan, seninle bir yere gitmemiz gerekiyor.

- Nereye efendim?

- Hemen şehrin çıkışına bir kervan gelmiş. Orada geceliyorlar. Hepsi uykuya dalmışlar. Onlara bekçilik yapacak, onları koruyacak kimse yok.

- Nereden gelip nereye gidiyorlarmış?

- Bilmiyorum Abdurrahman. Hepsi uyumuştı. Eşyalarından Hristiyan olduklarını anladım. Onların zarar görmesinden korkuyorum. Hazırlan! Gidip onların başında bekleyelim.

- Peki, efendim hemen geliyorum.

Evden çıkıp hızla yürümeye başladılar ve kervanın bulunduğu yere geldiler.

Kervandakilerin çok yorgun olduğunu tahmin ettikleri için kimseyi uyandırmadılar.

Kervanın karşısına yüksek bir yere geçtiler. Oraya oturup beklemeye başladılar.

İkisinin de gözünde hiç uyku yoktu. Onlar, bulundukları yerde bu şekilde kervanı

beklemeye devam ederken kervanı beklemekle görevli nöbetçiler çoktan uykuya

dalmıştı. Bir süre sonra bu nöbetçilerden birisi gözlerini açtı. Çevresine bakındı.

Bekçilik yapmak için seçilen öteki gençlerin de kendisi gibi uyuduğunu gördü. Uykuyla

uyanıklık arasındaydı. “Nasıl olsa herkes uyuyor, ben de uyuyayım.” diye düşündü.

Tam o sırada karşısında bekleyen Hazreti Ömer ve Abdurrahman’ı gördü. Bir anda

gördüklerinin rüya mı gerçek mi olduğunu anlayamamıştı. O kadar yorgun ve

uykusuzdu ki ayağa kalkmaya bile gücü yoktu. Uyumak istemese de gözleri

kapanıverdi.

Fakat bir süre sonra tedirginlik içinde tekrar uyandı. Karşıda oturan iki kişinin

kervanın mallarını çalmaya gelen hırsızlar olabileceğini düşünmüştü. Gözlerini karşı-

ya dikerek iyice baktı. Bir süre onlara doğru baktıktan sonra bu kişilerin sadece oturup

beklediklerini, hırsızlık yapmadıklarını gördü. “Kötü niyetli olsalar biz uyurken

kervanımızı soyarlardı. Kervan başı, bize bekçilik yapmaları için bu kişilere parayla

nöbet tutturuyor olmalı.” diye düşündü. Gidip kervan başını uyandırmak ve bu

adamları ona sormak geldi aklına. Fakat sonra vazgeçti. “Kervan başkanını uyarmaya

gerek yok. Nasıl olsa birazdan herkes uyanır. Uyanınca sorarım. Hem sabah olmadan

biraz daha uyuyayım. Yarın yine uzun bir yolcuğumuz olacak, dinlenmem gerekir.”

diye düşündü.

Bu sırada Hazreti Ömer’le Abdurrahman hem sohbet ediyorlar hem de gözlerini bir an

bile kervandan ayırmıyorlardı. Gecenin zifiri karanlığı gitmiş; gökyüzü hafifçe

aydınlanmaya, kervandakiler de yavaş yavaş uyanmaya başlamıştı. Sabah vakti

yaklaşıyordu. Kervandakilerin uyandığını gören Halife Ömer ve arkadaşı Abdurrahman,

sabah namazına gitmek için hazırlanmaya başladılar. Hazreti Ömer, Abdurrahman’a:

Hava aydınlanmaya başladı. Kervandakiler de uyanıyorlar. Artık bize ihtiyaç kalmadı.

Haydi, namaz için şehre gidelim, dedi. Elbiselerindeki kumları silkeleyip şehre doğru

yola çıktılar. O sırada kervan başkanının uyandığını gören genç, doğruca onun yanına

gidip gece gördüklerini anlattı ve ona:

- Geceleyin kervanımızı bekleyen iki adamı sen mi kiraladın, diye sordu.

Kervan başının olaydan hiç haberi yoktu:

- Kimlerden bahsediyorsun, dedi.

- Bütün gece kervanı bekleyen iki yabancından bahsediyorum. Kervan başı şaşırmişti.

- Hayır, ben sizden başka kimseyi görevlendirmedim, dedi.

Şaşkınlık içindeki genç adam çok büyük bir yanlış yaptığını düşündü. O insanlar kervanı korumaları için tutulan kişiler değilse, buraya hırsızlık yapmaya gelmiş olmalıydılar.

Kendisi uykusuna yenik düşmüş ve o hırsızları yakalamamıştı. Kervan başkanı telaşla:

- Öyleyse onlar hırsızdı ve bütün nöbetçilerin uyumasından faydalanıp değerli eşyalarımızı çaldılar, dedi.

Duyduklarına şaşırان kervan başı da telaşlanmıştı. Herkese eşyalarını kontrol etmesini ve eksiklerini bildirmesini söyledi. Kervandaki herkes eşyalarını kontrol etti fakat hiçbir eksik yoktu.

Öyleyse bu iki gizemli insan hırsız değildi. Kervan başı çevresindekilere:

- O insanlar, hırsızlık yapmak için gelmediklerine göre bizi korumak için geldiler, dedi.

Sonra da gence dönerek:

- Onları tekrar görsen tanır mısın, dedi.

- Evet, tanırım, onları gördüğümde uykuluydum ama yüzlerini hatırlıyorum, dedi genç.

Kervan başkanı:

- Henüz çok uzaklaşmış olamazlar. Hemen git bu adamları bul, kim olduklarını ve kervanımıza neden bekçilik yaptıklarını öğren, dedi. Genç adam:

- Tamam, deyip kervanın çevresini dolaşarak o iki kişinin hangi tarafa doğru gittiğini anlamaya çalıştı. Çevreye bakarken şehre giden yol üzerinde iki kişinin yürüdüğünü gördü. Gördüğü kişiler onlar olmalıydı. Hızlıca peşlerine düştü ve onları gizlice izlemeye başladı.

Bu arada kervandaki herkes uyanmıştı. Kervan başı, gencin söylediklerini kervanda bulunan herkese anlattı. Onlar da iyice meraklanmışlardı. Herkes birbirine:

- Kimmiş bu adamlar, bizi neden korumuşlar, diye soruyordu. Ama hiçbirisi de bir cevap bulamıyordu.

Halife Ömer'i ve Abdurrahman'ı takip eden genç, yolda karşılaştığı Müslümanlara onları göstererek:

- Bunlar kim, diye sormaya başladı. İlk sorduğu adam:

- Nasıl tanımazsın? O, Halife Ömer. Yanındaki de en yakın arkadaşlarından Abdurrahman bin Avf.

Genç duyduklarına inanmamıştı. "Herhâlde bu adam benimle alay ediyor." diye düşündü.

Koskoca devlet başkanı, gece yarısında yumuşak yataklarda yatmak yerine, hiç tanımadığı insanların kervanının bekçiliğini mi yapacaktı?

Başkalarına da sordu. Herkes ona aynı cevabı verdi:

– Onlar Halife Ömer ve arkadaşı Abdurrahman.

Aldığı cevaplara inanan genç, koşa koşa kervanın olduğu yere geldi ve doğruca başkanın yanına gitti. Kervandakiler hâlâ bu olayı konuşuyordu. Gencin geldiğini gören kervan başkanı heyecanla:

- Bizi gece bekleyenler kimmiş, öğrenebildin mi, diye sordu.

- Evet öğrendim. Ama söyleyince duyduklarınıza inanamayacaksınız.

Genç böyle söyleyince herkesin merakı bir kat daha artmıştı:

- Bekçilik yapanlar, Müslümanların lideri Ömer ve onun arkadaşymış.

Bu sözün ardından herkes susuverdi. En çok da kervan başı olan yaşlı adam şaşırmıştı.

Çünkü içlerinde en çok o gezdiği için her yerde Hazreti Ömer'in adını duymuştu.

Demek gücüyle dünyayı titreten, ülkeler fetheden büyük devlet adamı Ömer, gece kendi dininden olmayanların bekçiliğini yapmış öyle mi, dedi.

Kervandaki kimse koskoca halifenin gelip kendilerini beklediğine hâlâ inanamıyordu.

Şaşkınlıkları geçtikten sonra kervan başkanı herkesi topladı. Onlara:

- Arkadaşlar, Halife Ömer'in bu örnek davranışı onun diniyle ilgilidir. Demek ki İslâm böyle güzel bir dinmiş. Ben Ömer'i bulup onun dinine gireceğim, dedi.

Sonra da doğruca Halife Ömer'i bulmak için Medine sokaklarının yolunu tuttu. Kervan başının gittiğini gören kervandakiler de:

- Biz de Müslüman olmak istiyoruz, diyerek kervan- başının peşinden gittiler. Birlikte sora sora Halife Ömer'i buldular. Onunla konuştular. Ardından da kelime-i şهادet getirerek Müslüman oldular.

Adalet Mülkün Temelidir

Bir gün sahabilerden Ubey bin Ka'b'la Hazreti Ömer arasında bir anlaşmazlık olmuştu.

Bu esnada Ubey, Hazreti Ömer'e:

- Ey Allah'ın Peygamberinin halifesi haksızlık yapıyorsun, dedi.

Hazreti Ömer ise kendisinin haklı olduğunu savunuyordu. Çözümüne ulaşmaları için en doğru yol, Medine kadısına gitmeleriydi. Onlar da öyle yapmaya karar verdiler.

O dönemde Medine kadısı Zeyd bin Sabit idi. Halife ve Ubey birlikte Zeyd'in makamına gittiler. Zeyd, yerinden kalktı ve makamına halifenin oturmasını istedi. Aslında kadı, bu davranışını sadece halife Ömer'e saygısından dolayı yapmıştı. Yoksa hüküm verirken ona farklı davranacak değildi. Ama onun bu davranışı Hazreti Ömer'i kızdırmaya yetmişti. Bir anda kaşlarını çatı ve hiddetle:

- Olmadı ey Zeyd! Sen daha işin başında haksızlık yaptın. Ben buraya bir halife olarak değil, senin önünde yargılanmak üzere gelmiş bir kişiyim. Şu an hangimizin haklı olduğu belli olmadığından ikimiz de aynı yerde oturmalıyız, diye çıkıştı. Bunun üzerine Hazreti Zeyd makamına oturdu. Onları da karşısında bir yere oturttu ve dava o şekilde devam etti.

Hazreti Ömer, adaletin timsaliydi. Sadece “Adalet mülkün temelidir.” sözünü söylemekle kalmamış, bu prensibinin dışına hayatı boyunca hiç çıkmamıştı. Kendi tayin ettiği bir yargıcın önünde yargılanmaktan da asla kaçınmamıştı. Bu türlü tavırları sebebiyle, aradan 1400 asırdan fazla süre geçmiş olmasına rağmen bugün hâlâ Hazreti Ömer denilince, önce adaleti akla gelmektedir.

Hesaba Çekilen Vali

Devleti idarî bölgelere ayıran Halife Ömer, her idarî bölgenin başına bir vali tayin etmişti. Bölgeleri de il, nahiye ve kasaba merkezlerine ayırmıştı. Buraların idaresi verdiği valilerin, memur ve diğer görevlilerin seçiminde ve denetiminde son derece titiz davranıyordu. Her hac döneminde valilerini görev yaptıkları yerlerdeki insanlarla yüzleştiriyor, halka valilerinden memnun olup olmadıklarını soruyordu.

Yine bir hac mevsiminde bütün valilerini halkın huzuruna toplamış, halkın şikâyetlerini dinliyordu. İnsanlar da söz alıp valileri hakkındaki kanaatlerini söylüyorlardı. O sırada bir adam söz istedi. Konuşmak için yerinden kalktı ve çekingen bir tavırla:

- Efendim şu valiniz, bana haksız yere yüz sopa vurdu dedi.

O anda etrafa derin bir sessizlik çöktü, nefesler tutuldu. Herkes olabilecek merak ediyordu. Bazıları yanındakilerle:

- Halife valilerini gönderirken “Adaletle hükmettiği müddetçe siz de onun emirlerine uyunuz. Eğer adaletten ayrılırsa derhâl durumunu bana bildiriniz.” diye mektuplar yazıyordu. Bakalım dediği gibi çözüm üretecek mi, diye konuşuyorlardı.

Onlar bu şekilde konuşa dursunlar halife Hazreti Ömer şikâyet edilen valiye dönerek:

- Bu adamın anlattıkları doğru mu? Bu adamı dövdün mü, diye sordu.

- Evet efendim.

- Peki, bu adamı dövmek için elinde geçerli bir delilin var mıydı?

- Şey efendim, dedi ama geçerli bir sebep söyleyemedi vali.

Hiç kimseden çıt bile çıkmıyordu. Herkes meraklı gözlerle nefeslerini tutmuş olcakları izliyordu. Hazreti Ömer şikâyetçi olan adamı çağırdı ve:

- Sana ne ile vurdu, dedi.

- Kırbaçla.

- Al şu kırbacı eline. Gözümün önünde validen hakkını al.

Orada bulunanların birçoğu, Hazreti Ömer'in böyle bir karar vereceğini düşünmemişti. Ama orada valiler arasında bulunan Amr ibnü'l-As bunu çoktan tahmin etmişti. Çünkü bir vali olarak Amr, bu konularda halifenin ne kadar hassas olduğunu çok iyi biliyordu. Hemen söz isteyerek:

- Ey Emirü'l Müminin, bunu yapmamalısınız. Eğer halkın gözünün önünde böyle bir şeyi yaparsanız valiler iş yapamaz hâle gelir, dedi. Onun bu sözleri halifenin kararını hiç değiştirmedir. Orada hazır bulunan valilerine dönerek şöyle dedi:
- Ben sizi tayin ederken "Sizi saltanat sürmek ve halka baskı yapmak için tayin etmedim. Siz onlara hidayet rehberi olacaksınız. Müslümanların hukukunu koruyunuz. Kapılarınızı yüzlerine kapamayınız ki güçlüler zayıfları ezmesinler. Kendinizi Müslümanlardan üstün görmeyiniz." diye uyarılarda bulunmadım mı? Valiler:
- Evet, efendim bu uyarıları yaptınız, dediler. Halife biraz durdu. Sonra şikâyetçi adama:
- Gel hakkını al, diye seslendi.

Hazreti Ömer'in kararından dönmesinin mümkün olmadığını anlayan Amr:

- Efendim, davacıyı razı edersek cezadan vazgeçer misiniz, dedi. Halife:
- Eğer kendisi razı olursa ne âlâ. Eğer olmazsa hakkını alacaktır, deyince Amr, hemen adamın yanına giderek adamı razı etmeye çalıştı.

Sonunda adamı, her bir sopa karşılığında bir altına razı etti. Böylelikle vali cezadan kurtulmuş oldu. Ancak bu olay, hem yönetimdeki memurlar hem de halk için çok anlamlı oldu. O günden sonra memurlar, yönetimdeki hâl ve hareketlerine daha fazla özen gösterdiler. Halk ise bir haksızlığa uğradıklarında mutlaka haklarını alacaklarını öğrendi ve kendilerini daha güvende hissettiler.

Halifeyi Ağlatan Papaz

Hazreti Ömer, bazı sahabilerle birlikte bir manastırın önünden geçtiği bir gün orada bembeyaz sakalı göbeğine kadar uzamış, beli iki büklüm olmuş, saçları ağarmış bir papaz görmüştü. Birden Halife'nin dizlerinin bağı çözülürdü. Bulunduğu yere oturup hıçkırarak hıçkırarak ağlamaya başladı. Yanındaki sahabiler çok şaşırılmıştı. Birbirlerine:

- Ne oldu, diye soruyorlar, ama hiçbirisi bu sorunun cevabını bilmiyordu.

İçlerinden biri halife Hazreti Ömer'e sordu:

- Ey Emirü'l-Müminin hangi şey sizi bu kadar çok ağlattı?

Hazreti Ömer yanındakilere manastırdaki papazı göstererek:

- Neredeyse ömrünün sonuna gelmiş. Fakat ne yazık ki hâlâ insanlığın kurtuluşu ermesine vesile olan Kâinatın Sultanını tanıyıp, O'nun yoluna tâbi olamamış.

İşte bu yaşlı zat için ağlıyorum, dedi.

Hiç tanımadığı bir insanın gerçeği bulamamasından dolayı ağlıyordu Halife Ömer.

Zaten bir papazın hâline bu kadar çok ağlayan, bir kişinin imanı uğruna malının yarısını hiç düşünmeden veren Ömer ve onun gibilerden başkası olamazdı.

O Sevginin Hatırına

Suç ve zabıta işlerine bakan, satıcıları kontrol eden ve halkın birbiriyle olan günlük münasebetlerini düzenleyen teşkilatlar kuran Hazreti Ömer; aynı zamanda kadın erkek, hür köle, herkese belli bir miktarda maaş bağlamıştı.

O ayın maaşları dağıtılırken herkes dizilmiş sıranın kendisine gelmesini bekliyordu. Efendimizin evlatlığı Hazreti Zeyd'in oğlu Üsame de hazineye maaşların dağıtıldığı bölüme yaklaşıp maaşını aldı. Onun ne kadar maaş aldığını bazı sahabiler görmüşlerdi. Bunlar arasında Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah da vardı.

Birçok sahabe maaşların dağıtıldığı bölüme yaklaşıp maaşını aldıktan sonra sıra halife Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah'a gelmişti. Görevli Hazreti Abdullah'a da maaşını uzattı. Hazreti Abdullah, maaşını aldıktan sonra saydığında Üsame'nin kinden biraz eksik olduğunu fark etti. Maaşları dağıtan görevliye yaklaşıp:

- Maaşımı öderken bir yanlışlık yaptınız mı, diye sordu.

Bunun üzerine görevli, tekrar kendisine verilen listeye ve Abdullah'ın aldığı miktara baktı. Hazreti Abdullah'a dönerek:

- Hayır, efendim bir yanlışlık yok. Diğer görevlilere sordum, babanız maaşınızı böyle takdir etmiş, dedi.

Aslında Abdullah, Üsame'nin aldığı maaşı kıskanmıyordu. Sadece kendisinin de onun kadar maaş alabileceğini düşünüyordu. Akşam olduğunda biraz da sıkılarak babası Halife Ömer'e:

- Babacığım, bugün maaşlar ödenirken Zeyd'in oğlu Üsame'nin maaşının benimkinden fazla olduğunu gördüm. Üsame'den benim ne eksik yanımda veya onun benden ne fazlalığı var ki ona daha fazla maaş veriyorsun, diye sordu.

Hazreti Ömer oğlunun bu sorusuna şöyle cevap verdi:

- Oğlum onun senden fazla olan tarafını veya senin ondan eksik yanını bilemem.

Ancak bildiğim bir şey var. O da şudur ki Allah Resûlü onun babasını senin babandan ve Üsame'yi de senden daha çok seviyordu. Ben de o sevginin hatırına Üsame'yi senden üstün tutuyorum. Zira Hazreti Ömer'e göre Efendimizin kıymet verdiği her şey çok kıymetliydi. Bir tercih yapmak gerektiğinde o, karşısındaki oğlu bile olsa Efendimizin tercihlerini yerine getirirdi.

Kan Damlatan Oluk

Bir Cuma günüydü. Cuma namazının vakti yaklaşmıştı. Hazreti Ömer evinden çıkmış, bir yandan yürüyor bir yandan da Cuma namazında okuyacağı hutbeyi düşünüyordu. Peygamber Efendimizin amcası Hazreti Abbas'ın evinin yanından geçtiği sırada cübbesinin üzerine birkaç damla kan damladığını fark etti. Damlaların döküldüğü yere doğru kafasını kaldırdığında kanların, damda bulunan bir oluktan geldiğini fark etti. Okuyacağı hutbeye yoğunlaşan halifenin canı çok sıkılmıştı.

- "Kim, bu damın üstünde hayvan boğazlıyor da kanı akıp üzerimin kirlenmesine sebep oluyor?" diye mırıldandı. Sonra da o can sıkıntısıyla elini uzatıp oluğa vurdu ve oluğu aşağı indiriverdi. O hâlde mescide gidip Cuma namazı kıldırıamazdı. Geldiği yoldan tekrar evine döndü.

Cübbesini değiştirdi. Mescide geldi. Cuma hutbesini okumak için minbere çıktı. O gün için anlatmayı planladıklarını anlattı. Hutbesinin sonunu genelde Müslümanların o günlerde karşılaştıkları problemlere çözüm önerileri sunmak için ayırırdı. O günkü hutbenin konusu yolda başına gelenler olmuştu. Hazreti Ömer'e göre bu kişisel bir olay değildi. Çünkü Hazreti Abbas'ın evinin yanından geçerken Hazreti Ömer'in başına gelen bir başkasının başına da gelebilirdi. Cemaati uyarmak için:

- Ey cemaat! Yaptığınız işlerin insanlara neler getireceğini iyi düşünün. Mescide gelirken, bir duvarın dibin- den geçiyordum. Damın kenarına yerleştirilen bir oluktan üzerime kan damladı. Ben de elimin tersiyle itip, o oluğu düşürdüm, dedi.

Halife Ömer, sözlerini yeni bitirmişti ki cemaat içinde bulunan Hazreti Abbas:

- Sen ne yaptın ey Ömer! Sen ne yaptın, diye haykırdı.

Hazreti Abbas, Ömer'in düşürdüğünü söylediği oluğun, kendi damındaki oluk olduğunu hemen anlamıştı. Çünkü Hazreti Ömer'in yolu, kendi evinin kenarından geçiyordu.

Ancak Hazreti Ömer, Hazreti Abbas'ın bu tepkisini anlamamıştı. Bu sebeple kendi gerekçesini bir kez daha şöyle anlattı:

- İnsanlara sıkıntı verebilirdi, bu sebeple ben de elim- le ona vurdum ve düşürdüm. Hazreti Ömer sözlerine devam edecekti. Ama Hazreti Abbas oturduğu yerden doğruldu ve:

- Sen ne yaptın ey Ömer! Ben gözlerimle gördüm; o oluğu oraya bizzat Resûl-i Ekrem kendi elleriyle koymuştu, dedi.

Hazreti Abbas'ın bu sözleri, Halife Ömer'in minbere yığılıp kalmasına yetmişti.

Peygamber Efendimizin hatırasına son derece saygılı davranan Hazreti Ömer, bırakın Efendimizin kendi elleriyle koymasını, elini bile sürdüğünü bilseydi hiç dokunur muydu o oluğa?

Minbere yığılıp kalan Hazreti Ömer, bir müddet sonra kendisine geldi. Tutunarak yavaşça ayağa kalktı. Hazreti Abbas'a dönerek:

- Vallahi, ben başımı o duvarın dibine koyacağım. Sen de ayağınla kafama basacaksın ve çıkıp, elinle o oluğu yerine koyacaksın. Sen oluğu takıncaya kadar da başımı yerden kaldırmayacağım, dedi.

Ardından da bunu uygulaması konusunda Hazreti Abbas'tan yemin aldı. Cuma'dan sonra hiç vakit kaybetmeden doğruca Hazreti Abbas'ın evinin yan tarafına geldiler. Hazreti Ömer, mescitte tarif ettiği gibi başını oluğu takacakları duvarın dibine koydu. Hazreti Abbas çaresizdi. Hattab oğlu Ömer, bir şeye bu denli karar verdikten sonra onu vazgeçirmek kolay mıydı? Halife Ömer'in başına basan Hazreti Abbas, oluğu Peygamber Efendimizin koyduğu şekilde tekrar yerine koydu. Hazreti Ömer gayet huzurluydu. Çünkü Gönüller Sultanının hatırası yaşayacaktı. O oluğu yerine taktılar, ancak o günden sonra oluktan kan damlamaması için damın üzerinde hayvan kesmeme kararı aldılar. Çünkü oluğun insanlara o şekilde rahatsızlık vermesine gönülleri razı olmazdı. Zaten Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) de hayatta iken insanlara rahatsızlık verdiğini görseydi oluğu çekip yerinden kopartırdı. Ama Efendimize derin bir özlem duyan sahabiler, o oluğa asla dokunamazlardı.

O'nun Sözlerinin Doğru Aktarılması Uğruna

Bütün ilimlerde sahabenin ileri gelenlerinden olan Hazreti Ömer, aynı zamanda Allah Resûlünün hadis-i şeriflerine en iyi vakıf olanlardan idi. Hadis-i şerif rivayetinde çok titiz davranırdı. Evinde bulunduğu bir gün, sahabilerin önde gelenlerinden Ebu Musa el-Eşarî kendisini ziyarete gelmişti. Kapının önüne gelen Ebu Musa kapıyı üç kez çaldı. O sırada Hazreti Ömer meşguldü, bu sebeple kapıyı açmakta biraz gecikti. Üçüncü kez çaldığında da kapı açılmayınca Ebu Musa, kapının önünden ayrılıp gitmeye karar verdi. Tam kapının önünden geri dönüp birkaç adım atmıştı ki Hazreti Ömer'in de meşguliyeti sona erdi. Evde yanında bulunanlara:

- Ebu Musa'nın sesini işittim. Kapıyı açın da gelsin, buyurdu.

Kapıyı açan kişi:

- Efendim kapının önünde yok, gitmiş deyince Hazreti Ömer:

Ebu Musa bir meşguliyetimin olduğunu anlamıştır.

Neden gitmiş acaba, diye merak etti. Yanında bulunan kişiye:

- Peşinden git ve onu bul. Bana gelmesini söyle, diye talimat verdi.

Bu kişi biraz yürüdükten sonra Ebu Musa'nın arkasından yetişti. Selâm verdikten sonra:

- Emirü'l-Müminin sizi bekliyor, diye ekledi.

Hemen geri dönen Ebu Musa, Hazreti Ömer'in evine geldi. İçeri girdi.

Hazreti Ömer ona:

- Ey Ebu Musa, bir meşguliyetimiz vardı. Hemen gitmişsin. Neden beklemedin, diye sorunca o da:

- Ey Resûlullahın halifesi! Allah Resûlü bize, “Bir yere girmek istediğinizde üç defa kapıyı çalıp, izin isteyin. İzin verilmezse geri dönün!” diye emretti, dedi.

Hazreti Ömer, Efendiler Efendisinden böyle bir hadis işitmemişti. Ancak Hazreti Ömer işitmemiş olmasına rağmen, Efendimiz böyle bir hadis söylemiş olabilirdi.

Çünkü Hazreti Ömer, her ne kadar en yakınındakilerden olsa da yine de yirmi dört saat Efendimizin yanında bulunamamıştı. Dolayısıyla O’nun söylediği bazı hadisleri duymamış olması gayet tabîî idi. Buna rağmen Hazreti Ömer’in gönlü rahat değildi. Bu hadisin doğru olup olmadığını, kesin olarak bilmesi gerekiyordu. Çünkü o, Kâinatın Sultanına ait her şeyin sonrakilere en doğru şekilde aktarılmasını arzu ediyordu. Ebu Musa yakın bir arkadaşı olmasına rağmen, söz konusu Efendimizin hadisleri olduğu için mutlaka gönlü tatmin olmalıydı. Arkadaşına dönerek:

- Ey Ebu Musa, ben bu hadisi duymadım. Resûlullahın böyle söylediğine dair bana mutlaka bir delil getireceksin, dedi.

Ebu Musa bu hadisi yıllar önce duymuştu. Ama şimdi nereden delil bulacaktı? Bunun tek yolu, bu hadisi Efendimizden dinlerken orada bulunanlardan birini bulmaktır. Ama aradan bir hayli vakit geçmişti. Orada kimlerin bulunduğunu unutmuştu. Ama Halife Ömer’e de böyle söylemezdi. Çünkü böyle bir gerekçeyi, onun asla kabul etmeyeceğini çok iyi bilirdi. Hazreti Ömer’in yanından ayrıldı. Delil bulmaya çıktı. Doğruca Mescid-i Nebevî’ye gitti. Çünkü günün her saatinde orada ibadet eden, sohbet eden birileri mutlaka olurdu. Ebu Musa’yı endişeli görenler ne olduğunu merak ederek sordular:

- Ne oldu ey Ebu Musa? Neden bu kadar endişelisin?

Ebu Musa da başından geçenleri tek tek anlattı. Sonra da:

- İçinizden bu hadisi duyan var mı, diye sordu,

Ebu Musa’yı rahatlatan cevap, Ubey bin Ka’b’tan geldi:

Sadece büyüklerimiz değil, yaşça küçük olanlarımız da duymuştur bu hadisi. Ardından da Ebu Said el- Hudrî’yi işaret ederek “Ebu Said’i Ömer’e götür.” diye teklifte bulundu. Ebu Musa çok rahatlamıştı. Hiç vakit kaybet istemi- yordu. Ebu Said’le birlikte doğruca Hazreti Ömer’in evine geldiler. Kapıyı çaldılar. İçeri girer girmez Ebu Musa:

- Ey Emirü’l-Müminin! Bu hadisi Efendimizden benden başka duyanlar da olmuş.

“İşte Ebu Said, bunlardan biri.” diyerek Ebu Said’i şahit gösterdi.

Hazreti Ömer ikna olmuştu. Ebu Musa’ya dönerek:

- Ey Ebu Musa, ben seni itham etmedim. Ben sadece insanların Allah Resûlüne yalan isnat etmelerinden korktuğum için böyle bir şey yaptım, dedi.
Hazreti Ömer'in gerekçesini hem Ebu Musa hem de Ebu Said haklı bulmuşlardı.
Vedalaşarak halifenin yanından ayrıldılar.

Neye Ağlar Neye Güler

İki şey vardı ki bunlardan biri aklına geldiğinde, Hazreti Ömer'in dizlerinin bağı çözülüyor hüngür hüngür ağlama başlıyordu. Diğer şey aklına geldiğinde ise tebessüm edip gülmeye başlıyordu. Koca Ömer'i en çok ağlatan şey, cahiliye döneminde küçücük kızını toprağa gömmüş olmasıydı. Bu olay her aklına geldiğinde sanki bir kat daha yaşlanıyordu. Nerede olursa olsun hemen sesi kısılıyor, gözlerinden dökülen yaşlar sakalından aşağı süzülüyordu. O esnada yumruklarını sıkıyor, kendi kendine "Nasıl böyle bir canilik yaptın ey Ömer!" diye söyleniyordu.

Hazreti Ömer'i en çok güldüren olay ise Müslüman olmadan önce arkadaşlarıyla yaptıkları putlardı. Onlar, bu putların bir kısmını helvadan yapar sonra da onlara taparlarmış. Karınları acıktığında da bu putları yerlermiş. Halife, bu olayı her hatırladığında, çok gülünç bir iş yaptıklarını düşünüp gülerdi.

Hayatı Boyunca Sönmeyen Bir Arzu: Şehadet

Hazreti Ömer, hutbe için minbere çıktığı bir gün cemaate cennetin önemli mertebelerinden olan Adn cennetini anlatıyordu. Cemaat de nefeslerini tutmuş, gözlerini dikmiş, halifenin anlattıklarını dinliyordu. Hz. Ömer, önce oranın ne kadar geniş olacağını, kapılarının büyüklüğünü ve başka bazı özelliklerini anlattı. Sonra:

- Buraya ilk girecekler nebilerdir, dedi.

Daha sonra da Efendiler Efendisinin mübarek kabrini işaret ederek:

- Ne mutlu sana ey şu kabrin sahibi, dedi.

Cemaat, meraklı gözlerle Hazreti Ömer'i dinliyor, o ise anlatmaya devam ediyordu:

- Peygamberlerin ardından buraya siddık olanlar girecektir, dedikten sonra Kâinatın Sultanının sadık dostu siddık Hazreti Ebubekir'in kabrini işaret ederek:

- Ne mutlu sana ey şu kabrin sahibi, dedi.

Hazreti Ömer sıralamaya devam ediyor, sahabiler ise onun ağzından dökülecek sözleri merakla bekliyorlardı.

- Sonra oraya şehitler girecek, dedi.

Bu sözünün ardından bir şey söylemedi. Düşüncelere dalmıştı. Belki aklına Efendimizin kendisine yaptığı şehitlik müjdesi gelmişti. Müjdeyi almıştı almasına, ama içinde yine de olamayacağı korkusu vardı. Bu düşüncelerin içerisinde kendini kaybetmişken - “Nerede şehitlik, nerede sen? O sana nasip olur mu hiç?” diyerek kendi kendine mırıldandı. Bu onun tevazusundan kaynaklanıyordu. Çünkü müjdeyi verenin hangi söylediği gerçekleşmemişti ki bu müjdesi gerçekleşmesin!

Sahabilerin tamamı Hazreti Ömer’in söyleyeceklerini bekliyorlardı. Onun dudaklarından şu temennisi döküldü:

- Sana Müslümanlığı nasip eden, seni hicretle şereflendiren, seni Peygambere dost yapan, sana Medine’de yaşama imkânı veren Allah, inşallah sana şehadeti de nasip eder.

Hançer Yarası

Halife Hazreti Ömer’in denetleme yapmak için pazara gittiği günlerden biriydi. Alışveriş yapanların yanlarına yaklaşıyor, bir sıkıntıları olup olmadığını soruyordu. Problemi olanlar da Halife’nin yanına gelip dertlerini onunla rahatça paylaşıyorlar, o da onların problemlerine çözümler üretiyordu. Biriyle konuşurken o anda kendi- sini başka birinin daha beklediğini fark etti. Konuştuğu kişinin problemini çözdükten sonra kendisini bekleyen bu kimsenin yanına yaklaştı. Bu kişi, Muğire bin Şu’be’nin kölesi Ebu Lü’lü idi. Müslüman olmamıştı. Ama Hazreti Ömer, ülkesinde yaşayan Müslüman olsun olmasın herke- sin problemini çözmek için gayret sarf ediyordu. Çünkü o “fırat’ın kenarında bir koyunu kurt kapsa bunun hesabını, Allah, Ömer’den sorar.” diye düşünen bir halife idi. Gayet sakın bir şekilde ve tebessüm ederek bu köleye döndü:

- Anlat bakalım senin ne problemin var, dedi.
- Efendim, Muğire bana çok vergi yükledi.
- Sen ne işler yapıyorsun? Ne kadar kazanıyorsun, diye şefkatle sordu Hazreti Ömer.
- Marangoz, demirci ve nakışçıyım, dedi Lü’lü.
- Birisinin yel değirmeni yaptığını söylemişlerdi.
- Yoksa o sen misin?
- Evet benim. Çok güzel yel değirmeni yaparım.
- Bu mesleklerden iyi para kazanıyorsundur. O hâlde Muğire’ye verdiğin vergi çok değildir.

Ebu Lü’lü, Hazreti Ömer’den beklediği desteği alamamıştı. Canı bir hayli sıkılmış, yüzü asılmıştı. Bir an önce oradan ayrılmak istiyordu. Hazreti Ömer:

- Bana parasını almak suretiyle bir yel değirmeni yapar mısın, dedi.
- Elbette yaparım. Sana doğuda batıda dillere destan olacak bir yel değirmeni yapacağım, diye cevap verdi Ebu Lü’lü.

Hazreti Ömer, çok arzuladığı şehitliğe bu kölenin sebep olacağını bilmiyordu. Ama Ebu Lü'lü, halife Hazreti Ömer'i hançerlemeyi çoktan kafasına koymuştu.

Hazreti Ömer'le Ebu Lü'lü'nün çarşıda konuşmalarının üzerinden henüz yirmi dört saat bile geçmemişti. Halife, teheccüd kılmak için kalkmıştı. Abdest aldı. Kibleye yöneldi. Ellerini kaldırıp tekbir aldı. Yine kendisinden geçmişti. Namazlarını daima huşu içinde kılardı. Hatta imamlık yaparken, sesli okuduğu namazlarda bazen ağlamaktan sûrenin devamını okuyamaz ve öyle rükûa giderdi. Teheccüdden sonra tekrar yatağına uzandı. Biraz dinlendi. Sonra sabah namazı için hazırlık yapmaya kalktı. Abdestini aldı. Elbiselerini değiştirdi. Sabah namazını kaldırmak için mescidin yolunu tuttu. Sahabiler de cemaatle namaz kılmak için birer ikişer mescide geliyorlardı. Sokaklar, sanki gündüz vakti gibi kalabalıktı. Bu kalabalığın arasında biri vardı ki onun niyeti, o saatte sokaklarda olan diğerlerinden farklıydı. Bu kişi Ebu Lü'lü idi. Mescide yönelenlerin tamamı Allah'ın rızasını kazanmak için ilerliyorken, Ebu Lü'lü adımlarını çok kötü bir gaye için atıyordu.

Hazreti Ömer imam olarak öne geçti, cemaat ise onun arkasında saf tuttular. Ebu Lü'lü, Hazreti Ömer'in bir iki saf arkasında yer almıştı. Halife, ellerini kaldırdı ve o gür sesiyle "Allahü Ekber" diyerek namaza başladı. Cemaat de ellerini kaldırıp tekbir aldı.

Müslüman olmayan Ebu Lü'lü de dikkat çekmemek için namaz kılıyor taklidi yapıyordu. Sonra rükûa gittiler. Üzerinde sakladığı hançerle rükûa eğilmesi zor olmuştu Ebu Lü'lü'nün. Daha sonra Hazreti Ömer, ardından da cemaat secdeye kapandılar. Ebu Lü'lü içinden "İşte fırsat." dedi ve arkasına sakladığı hançeri çok hızlı bir hamleyle çıkarıp Hazreti Ömer'e saplamaya başladı. O hınçla tam altı hançer sapladı Halife'ye. Bunlardan biri, Halife'nin göbeğinin alt tarafına isabet etmişti. Hazreti Ömer bu son darbeye yere yığılıverdi. Herkes şok olmuş, oraya buraya koşturmaya başlamıştı. Hazreti Ömer, bu arada kendisini kimin hançerlediğini sordu. Çünkü adaletin timsali büyük Halife için bu çok önemliydi. Kimseye bir haksızlık yapmamıştı. İçinden "Ömer, hangi kardeşine haksızlık yaptın ki?" diye geçirdi. Bu elbette mümkün değildi. Kendisi bir alırken kardeşine beş veren, onlara haksızlık yapabilir miydi hiç? Sahabiler kendisini hançerleyenin kâfir bir köle olduğunu söylediklerinde:

- Benim ölümümü, iman sahibi olduğunu ileri süren ve bir kere olsun secde etmiş olan kimsenin eliyle kılmayan Allah'a hamd olsun, dedi.

Hazreti Ömer, aldığı darbelerin ne kadar büyük olduğunun farkında değildi. Bu sebeple doğrulmaya çalıştı. Ama olmadı. Yeniden yere yığılıverdi. Bir hayli kan kaybediyordu. Vücudundan kanlar damlıyorken sahabiler tarafından evine taşındı. Yarı baygın bir durumdaydı. Ayıltma çabaları ise sonuç vermiyordu. Onu yakından tanıyanlar ve arkasında namaz kılanlar, eğer ölmemişse onu neyin kaldırabileceğini iyi biliyorlardı.

Halifeyi yakından tanıyan birisi, onu ayıltmaya çalışanlara:

Eğer hâlâ vefat etmemişse onu ancak “Ey Ömer namaz!” diyerek uyandırabilirsiniz, dedi. Gerçekten de dediği gibi oldu. Orada bulunanlardan biri:

- Ey Müminlerin Emiri! Namaz vaktidir, diye seslenince Hazreti Ömer hayatı boyunca sık sık tekrarladığı “Namaz kılmayan kimsenin, İslâmiyet’ten nasibi yoktur.” sözünü söyleyerek doğruldu ve ayağa kalkmaya çalıştı.

Ama özellikle göbeğinin altından aldığı ölümcül darbe bunu imkânsız kılıyordu. Hazreti Ömer’in yaşadığını gören sahabiler çok sevinmişlerdi. Başından bir an bile ayrılmıyor, bir yandan da tedavisi ile ilgileniyorlardı. Günler geçiyor, fakat Halife’nin durumunda bir iyileşme görülüyordu. Ne bir şey yiyebiliyor ne de içebiliyordu. Ona hizmet eden sahabe kulağına eğilip:

Ey Ömer, yemek içmek için bir şey ister misin, diye sorduğunda konuşacak gücü kendisinde bulamıyor, sadece gözleriyle “Hayır.” diye işarette bulunuyordu.

Ama aynı sahabe kulağına eğilip de “Ey Ömer, namaz vaktidir.” diye fısıldayınca o komadaki insan birden doğruluyor ve “Namazım!” diyordu. Ardından da yaralarından kan aka aka namazını kılıyordu. Çünkü o, çok sevdiği Efendiler Efendisinin namaza ne kadar önem verdiğini gözleriyle görmüştü.

Günler ilerliyor, ancak Hazreti Ömer’in durumunda bir iyileşme görülüyordu. Tam aksine durumu gittik-çe ağırlaşıyordu. Halife’nin bir daha iyileşemeyeceğinin herkes farkındaydı. Müslümanların başsız kalması ise düşünülemezdi. Bir gün onu ziyarete giden bazı sahabiler, konuşma esnasında:

- Yerine birini tavsiye etsen, dediklerinde Hazreti Ömer bunu derin derin düşündü.

Sonra şöyle söyledi:

- Eğer yerime birini bırakacak olursam, gerçek şu ki benden hayırlı olan da bırakmıştı; bırakmayacak olursam, benden hayırlı olan da bırakmamıştı.

Hazreti Ömer, bu sözleriyle Allah Resûlünün kendisinden sonra ülkeyi idare edecek kimseyi belirlemediğini, Hazreti Ebubekir’in ise belirlediğini kastediyordu. Zira Hazreti Ömer, hayatında sürekli o ikisini örnek alıyordu. Saatler ilerliyor, Hazreti Ömer’e isim bırakma konusundaki ısrarlar devam ediyordu. Halife ise bir yandan acılarıyla baş etmeye çalışıyor, bir yandan da Müslümanların bu problemlerini düşünüyordu. Çünkü Müslümanların başsız kalmasına gönlü asla razı değildi. Bu konuda bazı ihtilafların çıkacağını biliyordu. Oradakilere dönerek:

- Ebu Ubeyde hayatta olsaydı, onu seçerdim. Eğer Allah, onu niçin seçtiğimi bana sorarsa Efendimizin onun için “Bu ümmetin en güvenilir adamı Ebu Ubeyde’dir.” buyurduğunu söylerdim, dedi.

Ama Ebu Ubeyde hayatta değildi. Hazreti Ömer zorla konuşmaya devam ediyordu.

Orada bulunanlar da onu duymaya çalışıyorlardı:

- Ebu Huzeyfe'nin azatlı kölesi Salim hayatta olsa, onu da seçebilirdim. Rabbim bana Salim'i neden seçtiğimi sorarsa Allah Resûlünü "Allah'ı en çok seven Salim'dir." derken duyduğumu söyledim, dedi. Orada bulunanlardan biri:

- Oğlunuz Abdullah'ı yerinize bıraksanız dediğinde:

- Hayır olmaz. Oğlum bu işi yürütemez, cevabını verdi.

Kendisine isim sormaya devam edilince:

- Benim gayem, sizi hak üzere yönetecek en doğru kişiyi göstermektir. Bunun için çaba sarf ediyorum, dedi. Sonra gözlerini kapatıp düşüncelere daldı. Daha sonra gözlerini açtı ve oradakilere şöyle dedi:

- Ali bin Ebu Talib, Osman bin Affan, Abdurrahman bin Avf, Sa'd bin Ebu Vakkas, Zübeyr bin Avvam ve Talha bin Ubeydullah. Bunlar bir yere toplansınlar ve kendi aralarından birini halife seçsinler. Hazreti Ömer'in sıraladığı isimler, cennetle müjdelenmiş sahabilerden o gün hayatta olanlardı. Hazreti Ömer, kendisinden sonraki halifenin bunlar arasından olmasını arzu ediyordu.

Bu altı kişinin rahat çalışmaları için de oğlunu bunlara hakem tayin etti. Bu konuda bir isteği daha vardı. Bu isteğini şöyle dile getirdi:

- Bu iş bir an önce çözülmeli. Benim cenazemin defnedilmesi beklenmeden çözüm için çalışılmalı.

Bütün malını Allah yolunda harcayan Hazreti Ömer, halifeliği döneminde kendisine takdir edilen maaşla hayatını devam ettiriyordu. Ancak bu maaşın da tamamını harcamıyor, onun bir kısmını da Allah yolunda sarf ediyordu. Ailesinin geçimini temin etmek için zaman zaman borçlanıyor, bu borçlarını da aksatmadan gününde ödüyordu. Ama bir kâfirin kahpe hançeriyle yaralanmış son günlerini yaşıyordu. Yaralı olması sebebiyle son günlerde borcunu ödeyememişti. Ama borçlarının varlığından haberdardı. Bunları bir an önce çözmeliydi. Oğlu Abdullah'ı çağırdı ve ona sordu:

- Oğlum borçlarımızın tamamını topla ne kadarmış? Abdullah biraz sonra geldi:

- 86 bin dirhemmiş efendim, dedi.

- Oğlum git. Benim sülalemin mallarından bunları öde. Yetmezse Adıyy bin Ka'b oğullarından iste. Onların malları da yetmezse git, Kureyş kabilesinden iste. Sakın kimseye borcumuz kalmasın.

Babasının bu isteği üzerine, oğlu Abdullah gitti ve mallarını satarak bütün borçlarını kapattı.

Son Arzu

Ölüm döşeginde de olsa Halife Hazreti Ömer, önemli işleri bir bir çözüme kavuşturuyordu. Ama son zamanlarda ağırları bir hayli çoğalmıştı. Yerinden kalkamadığı gibi konuşamaz duruma da gelmişti. Son bir arzusu vardı: Ruhen sürekli birlikte olduğu Efendimiz ve O'nun sadık dostu Hazreti Ebubekir'e bedenlen de yakın olmak. Hazreti Ömer, İslâm'la şerefledikten sonra işine gitmeme pahasına dahi Efendiler Efendisinden hiç ayrılmamıştı. Onu birkaç gün bile görmemeye dayanamazdı. Efendimizin ve sadık dostu Ebubekir'in ayrılığı, Hazreti Ömer'i derinden etkilemiş, artık onlardan ayrı kalmaya dayanamaz duruma gelmişti. Hayatta iken hiç ayrılmadığı bu iki dostundan öldükten sonra da ayrılmak istemiyordu. Ama bunun için, bu iki dostunun en yakınından izin alması gerekiyordu. Bu kişi müminlerin annesi Hazreti Aişe idi. Hazreti Aişe, Efendimizin eşi, Hazreti Ebubekir'in kızıydı.

Oğlu Abdullah'a şöyle dedi Hazreti Ömer:

- Oğlum müminlerin annesi Hazreti Aişe'nin yanına git. Selâmlarımı söyle. Sonra ona "Hattab oğlu Ömer, iki arkadaşının yanına defnedilmek için müsaadenizi istiyor." de. Ama benim isteğimi iletirken sakın ona "Müminlerin Emiri böyle arzu ediyor." deme. Çünkü artık halife değilim.

Artık son anlarını yaşıyordu. Ara ara bayılıyor, sonra tekrar kendine geliyordu. Nefes alıp vermesi bir hayli zorlaşmıştı. Abdullah, hiç zaman kaybetmeden doğruca Hazreti Aişe validemizin evine gitti. Babasının selâmını söyledi. Ardından da izin isteğini ilettili.

Bu, Hazreti Aişe için çok zor bir karardı. Çünkü bu yeri, kendisi için düşünmüştü. Ama ömrünü, bütün servetini Allah yolunda harcamış, Allah Resûlünü ve Hazreti Ebubekir'i çok seven bu büyük halifenin son arzusunu geri çevirmek de istemiyordu. Hazreti Ömer'in hem Peygamber Efendimize hem de Hazreti Ebubekir'e ne kadar bağlı olduğunu en iyi bilenlerden biri oydu. Bu yönüyle konuyu tekrar düşünen Hazreti Aişe Abdullah'a dönerek:

- Orayı ben kendim için düşünmüştüm, ama Müminlerin Emiri böyle arzu ediyorsa ona hayır diyemem. Oraya defnedilebilir, dedi.

Abdullah, sevinçle Hazreti Aişe'nin yanından ayrıldı. Bir an önce bu müjdeli haberi, ölüm döşeginde bekleyen babasına ulaştırmak istiyordu. Çünkü onun, gelecek haberi nasıl bir merakla beklediğini çok iyi biliyordu.

Hazreti Ömer, Hazreti Aişe'nin ne diyeceğini gerçekten de çok merak ediyordu. Etmez miydi hiç? Her geçen gün iki dostuna kavuşma isteği, içini bir kor gibi yakıp duruyordu. Ruhen sürekli beraber olduğu, çok sevdiği dostlarıyla fiziken de beraber olup olamayacağının kararını elbette çok merak ediyordu.

Bu yüzden gözlerini kapıdan hiç ayırmadan oğlu Abdullah'ı bekliyordu. Hazreti Aişe'nin yanından ayrılan Abdullah, babasını çok bekletmeden geliverdi. Hazreti Ömer'in sormasına fırsat vermeden:

- Babacığım müjde! Aişe isteğini kabul etti. Allah Resûlü ile Ebubekir'in yanına defnolunacaksınız, deyiverdi.

Bu müjde, Hazreti Ömer'i çok sevindirmişti. Acılardan günlerdir gülmeyen gözleri gülmeye, ağrılardan solan yüzü ise tebessüm etmeye başladı. Çünkü en büyük isteği yerine gelmişti. Hazreti Ömer'in bu tavrını anlayamayanlar, onun iyileşmeye başladığını bile düşünmüşlerdi.

Hazreti Ömer aldığı müjdeden çok mutluydu, ama içinde biraz korku da vardı. "Ya Hazreti Aişe fikrini değiştirirse." diye düşünmeden edemiyordu. Çünkü bu yerin, onun için de çok kıymetli olduğunu biliyordu. Bu endişesini başında bekleyenlere şöyle aktardı:

- Öldüğüm vakit beni defnetmek için Allah Resûlü ile Hazreti Ebubekir'in kabrinin bulunduğu yere götürün. Hazreti Aişe'den tekrar izin isteyin. İzin verirse oraya gömün. Eğer fikrini değiştirir ve izin vermezse, o zaman beni Müslümanların çoğunun defnedildiği mezarlığa gömün.

Bu konuşmadan sonra çok vakit geçmedi. On yıl altı ay süren halifeliğinin ardından hicretin 23. yılında Hazreti Ömer, şehit mertebesiyle ruhunu Rabbimize teslim etti. Yüce Mevla, onun şehit olmak için yaptığı dualarını kabul etmişti. Vefatının ardından vasiyetine uygun olarak cenazesi Efendimizin kabrinin yanına götürüldü. Hazreti Aişe'den tekrar izin istendi. O da önceki kararından vaz- geçmeyerek Hazreti Ömer'in oraya defnedilmesine izin verdi. Böylelikle Hazreti Ömer, bir saniye bile ruhen ayrılmadığı büyük dostlarından bedenen de ayrılmamış oluyordu. Zaten onlar yaşadıkları ömürle de birbirlerinden ayrılmamışlar, üçü de Allah'ın takdiri ile 63 yaşında vefat etmişlerdi. Allah bizleri de onlara komşu eylesin.

Asr-1 Saadet Serisi 5

İki Nur Sahibi

Hazreti Osman

Ferruh AKIN

Hz. Osman r.a.

Affan Oğlu Osman

Ebrehe'nin ordusuyla Mekke'yi tahribe, Kâbe-i Muazzama'yı da yıkmaya geldiği seneden altı sene sonra dünyaya geldi. İlk Müslüman olanlardandır. Hazreti Ebû Bekir'in (radiyallâhu anh) irşadıyla İslâm'a girmişti. Dünyaya geldiğinde Babası Affan, ona Osman ismini vermişti. Mekke'de doğmuştu. Ama onun için gerçek doğum, Medine'ye yaptığı hicretten sonra oldu. Hicret ikinci bir doğumdu Osman için. Hicrette Allah'ın emrine uyma vardı. Hicrette kutsiyet vardı. Hicrette Allah'ın istediği fedakârlık vardı. Hicret kulluk adına yeniden doğmak demektir. Lakap olarak kendisine Ebû Abdullah, Ebû Amr ve Ebû Leyla demişlerdi. Annesi, Erva binti Kureyz; büyükannesi ise Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) halası, Abdülmuttalib'in kızı Beyda'dır. Bundan dolayı Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile akrabalık bağı da vardır. Hazreti Osman; orta boylu, gayet güzel yüzlü, yufka yürekli, halim selim biriydi. Yüzünde hafif çiçek hastalığı izleri vardı. Sakalı gayet büyük ve gür olup hafif esmer idi. Saçları dökük, omuzlarının arası gayet geniş, kemikleri iri idi. Sakalını bazen kınalatırdı.

Cahiliyede Temiz Kaldı

Cahiliyenin karanlık dönemlerinde Hazreti Osman (radiyallâhu anh) kire, pasa, çamura bulanmadan pâk bir hayat sürmüş ender kişilerden birisiydi. Yaşadığı toplumda önde gelen isimlerden birisi olan Hazreti Osman (radiyallâhu anh); cömertliği, tatlı dilli oluşu, kimseyi kırmadan incitmeden yaşaması, edebi ve hayâsı ile hemen kendisini hissettiriyordu. Cahiliye toplumu onu çok severdi. Herkesin bir putunun olduğu, putların sabah yapıp akşam karın acıkınca yendiği, putların sayısının belli olmadığı bu kapkara dönemde bir kez bile bir putun karşısında serfurû etmemişti. Hiçbir zaman da yüz kızartacak bir suçun içinde olmadan tertemiz yaşamıştı. Su gibi içki içilen o dönemde, nerdeyse içkinin insanların deminde damarında dolaştığı, evlerin içki deposu hâline getirildiği zamanda ağzına içkinin bir damlasını bile koymamıştı. Sanki geleceğe hazırlıyordu onu Allah (celle celâluhu). Daha cahiliye döneminde bile içki içenlere şunları söylüyordu: İçki aklı götürüyor, akılsa Allah Teâlâ'nın insana hediye ettiği en güzel nimettir. İnsan, kendisini yükseltecek olan aklını insanlık semalarına doğru pervaz etmek için kullanmalıdır.

Hazreti Osman (radiyallâhu anh) o günleri şöyle anlatıyor:

Rabbimin huzuruna gittiğim zaman on şeyden dolayı ümitvârim.

Birincisi, İslâm'la şeref bulan ilklerin on dördüncüsü olduğum için.

İkincisi, Ceyşü'l-Füre'yi (Zorluk Ordusu'nu) savaş için servetimle donattığım için.

Üçüncüsü, Kur'ân-ı Kerim'i Allah Resûlü Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) bıraktığı şekliyle bir araya topladığım için.

Dördüncüsü, Allah Resûlü Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni ilk önce bir kızıyla nikâhladığı ve onun vefatından sonra diğer kızıyla nikâhladığı için.

Beşincisi, cahiliyenin şarkılarını söylemedim, şiirlerini terennüm etmedim.

Altıncısı, kimseye herhangi bir işten dolayı yalan beyanda bulunmadım, ticaretimde kimseye yalan söyleyip aldatmadım.

Yedincisi, Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) biat edip söz verdikten sonra sağ elimle avretime hiç el sürmedim. (Bu söz çok önemliydi.)

Sekizincisi, sahibi olduğum bir köle elimin altındaysa onu hürriyetine kavuşturmadığım bir Cuma günüm olmamıştır.

Dokuzuncusu, cahiliye döneminde ağzıma bir damla içki ve şarap koymadım.

Onuncusu, ne İslâm'ın nurlu atmosferine girdikten sonra ne de İslâm'dan önceki cahiliye döneminde hiç zina etmedim, teşebbüs bile etmedim.

Sanki Hazreti Osman (radiyallâhu anh) İslâm'dan önce de Müslüman gibi yaşıyordu.

Veya istikbalde İslâm'ın omuz verenlerinden biri olacağı daha ilk günden kaderin

takdiriydi. Zira sonrasında kendisi için bir kara leke olacak bir ize bile Allah Teâlâ

müsaade etmiyordu. Bazı devirler vardır ki içki içmek veya kadınlarla gönül

eğlendirmek sıradan bir iş gibidir. İşte cahiliye böyle bir zamandı. İnkârın ve dalaletin

her türlüşününün açıktan ve rahatça yaşandığı bir devirdi. Böyle bir devirde günaha

bulaşmamak çok büyük bir cehd ve gayret gerektirir. İşte Hazreti Osman'ın

(radiyallâhu anh) bu zamanda bile sıyanet içinde yaşamış olması onun büyüklüğünü

anlatma açısından çok önemlidir.

Kureyş'in Osman'ı Sevdığı Gibi

Kureyşliler içlerinden çıkan bu hayâ ve edeb abidesini çok seviyorlardı. Onun

toplumdaki konumu, zenginliği ve serveti, güzel huyu ve ahlâkı, hoş tabiatı ve fitratı

Kureyşlileri de cezbediyordu. Bu sevgi seneler sonra Hudeybiye Günü kendisini

gösterecekti. Hatta çocuğu için şiirler yazan bir kadın Hazreti Osman'ı (ra) şöyle

övüyordu:

- "Yemin ederim! Seni çok seviyorum oğlum Kureyş'in Osman'ı sevdiği gibi..."

İslâm'la Şerefleniyor

Hazreti Osman'ın (radiyallâhu anh) Müslüman olmasının hikâyesi çok ilginçtir. Cahiliye döneminde Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızı Rukiyye'yi amcası Ebû Leheb'in oğlu Utbe ile nişanlandığını duyduğunda çok üzülmüştü. Zira Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) damat olmayı çok arzuluyordu. Rukiyye ile evlenmeyi çok arzu ettiği için çok üzüntü duymuştu. Tarihi bir fırsatı kaçırdığını düşünüyordu. Üzüntülü bir hâlde teyzesi Sa'dâ binti Kerîz'in yanına geldi. Bu kadın çok akıllı, zeki, ferasetli bir hanımefendi idi. Hazreti Osman'a (radiyallâhu anh) gelecekte putlara tapmayı ortadan kaldıracak bir Peygamberin müjdesini veriyordu. O peygamber "Tek ve yegâne ilah olan Allah'a kulluğa davet edecek, sen de onun davetine icabet edeceksin." diyordu.

Devamında Hazreti Osman şöyle anlatıyor:

- "Halamın sözleri üzerine düşünmeye başladım. Yolda düşünceli bir hâlde yürürken arkadaşım Ebû Bekir'le karşılaştım. Halamın söylediği şeyleri ona da anlattım. Bana şöyle dedi:
- Allah'a yemin ederim Osman, halan doğru söylüyor. Sana müjdelersun. Sen akıllı ve dirayetli birisisin. Senin yanında hak ve gerçek olan şey batılla karışamaz. Bu halkımızın durumu nedir böyle? Değersiz ve hiçbir şeye iradesi yetmeyen putlara tapıyorlar. Dilsiz taştan başka bir şey değiller mi? Ne görüyorlar ne işitiyorlar. Ona,
- Evet, doğru söylüyorsun, dedim. Bana,
- Halanın söylediği şey tahakkuk etmiştir. Ey Osman! beklenen Peygamberi Allah göndermiştir. Doğruyu gösteren ve hak olan din ile bütün insanlığa rehber ve doğruluk kaynağı olacak olan beklenen Nebi'yi göndermiştir, dedi.
- Ben de Ebû Bekir'in bu sözleri üzerine,
- Kimdir o ey Ebû Bekir, dedim. Bana,
- O Muhammed ibn Abdillâh ibn Abdulmuttalib, diye cevap verdi. Ben hemen,
- Sâdık ve Emîn olan Muhammed mi, diye cevap verdim. Ebû Bekir,
- Ta kendisi, dedi. Ben de bunun üzerine,
- Beni onunla tanıştırır mısın, dedim. Ebû Bekir,
- Tabi beraber kendisine gidelim, dedi. Allah Resûlü (sav) beni görünce,
- Ey Osman! Allah'ın çağrısına cevap ver. Ben Allah tarafından hususen size ve umumen bütün insanlığa gönderilmiş bir Peygamberim, buyurdu.
- O'nun bu sözleri üzerine içim dopdolu hâlde geldi. Bir huzurla doldum, vicdanım onun risaletini tasdik etti. Sonra da tabii olarak kelime-i şehadet dilimden kendi kendine dökülüyordu. "Şehadet ederim Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Hazreti Muhammed O'nun kulu ve Resûlü'dür."

Allah Resûlü'ne Damat Oluyor

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hazreti Hatice Annemizle evlenmiş ve bu evliliğin ilk meyvesi Abdullah olmuştu. Daha sonra Zeynep ve Rukiyye. Zeynep, evlenme çağına ulaşınca Hazreti Hatice'nin teyze oğlu Ebu'l-Âs ile evlenmişti. Rukiyye, Ebû Leheb'in oğlu Utbe, Ümmü Külsüm de Uteybe ile nişanlanmıştı. Nişan yapılmış, henüz düğün olmamıştı. Peygamber Efendimiz (sav) Mekke'de vahyi tebliğ başlayınca özellikle Ebû Leheb ailesinin düşmanlıkları gitgide artıyordu. Bir de Tebbet Sûresi nazil olunca Ebû Leheb, eşi Ümmü Cemile ve Kureyş'in ileri gelenleri aralarında konuşup Ebû Leheb ve oğulları Utbe ve Uteybe'ye;

- Muhammed'in kızlarının nişanını bozun. Böyle yaparsanız sizi Mekke'nin en güzel kızlarıyla evlendiririz, dediler.

Cehennemle daha dünyada iken randevulaşmış gibi Utbe ve Uteybe de, hemen bozuyoruz, dediler. Uteybe, bununla da kalmayıp Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna gelip;

- Ey Muhammed! Ben, seni sevmiyorum. Getirdiğini iddia ettiğin dini de reddediyorum. Kızına yaptığım nişanı da bozuyorum. Aramızda damat kayınpeder münasebeti kalmamıştır, bitmiştir. Artık ne ben seni seviyorum ne de sen beni sevesin, demişti. Bu sözler Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) oldukça incitmişti. Uteybe bununla da yetinmedi. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) üzerine yürüdü. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de bunun üzerine,

- Ey Rabbim! Buna köpeklerden birini musallat et, buyurdular.

Bu hâdisenin üzerinden fazla geçmemişti ki Uteybe, Şam dolayına yaptığı bir yolculukta Zerka' denilen yerde ticaret yaptığı iş arkadaşlarıyla konakladıkları sırada bir aslan gelip etrafında dolaşmaya başladı. Uteybe, hemen Kâinatın Efendisi'nin sözlerini hatırladı ve;

- Vallahi bu aslan beni parçalayacak, dedi. İbn Ebî Kebşe Mekke'de ama benim katilimdir bunu bilerseniz, diye etrafındakilere haykırıyordu. Aslan bir iki tur attıktan sonra kayboldu. Daha sonra herkes dinlenirken kimseye hissettirmeden geldi, Uteybe'ye saldırdı ve onu parçaladı. Bu yaşananlardan sonra Peygamber Efendimiz (sav) kızı Rukiyye'yi daha önce onunla evlenmeyi çok arzu eden Osman ibn Affan'la evlendirdi. Zaten Osman nişanın bozulduğunu duyunca sevincinden uçmuştu. Onları evlerine Hz. Hatice yerleştirdi. Evlendikleri zaman Mekke'de şu sözler yankılanıyordu:

- "Gözlerin göreceği en güzel eş ve insan Rukiyye ve eşi Osman" Ebû Leheb'in oğulları ile Efendimiz'in kızları arasında sadece bir nişan olup evliliğin gerçekleşmemesi de Allah Teâlâ'nın bir lütfu idi.

En Çok Benzeyen

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızını ve damadını ziyaret eder, hâllerini hatırlarını sorarlardı. Bir gün Rukiyye'yi ziyarete gitmişti. Annemiz, eşinin başını yıkamasına yardım ediyor ve su döküyordu. Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dilinden şu sözler döküldü:

- Kızım, yavrum! Ebû Abdullah'a iyi davran, onu üzme. Ahlâkı yönüyle ashabım arasında bana en çok benzeyen odur.

Şerefi ve Nesebi Eziyetlere Engel Olmadı

Hazreti Osman'ın (radiyallâhu anh) kavminin içindeki şerefi ve nesebi, İslâm'a girdikten sonra göreceği eziyetlere engel olmamıştı. Amcası Hakem bin Ebi'l-Âs ona çok eziyet ediyordu. Bir gün ailesinin gençlerine Osman'ı yakalattı. Elleri, ayakları bağlı bir şekilde yeğenine,

- Atalarının ve dedelerinin dininden vaz mı geçiyorsun? Sonradan gelmiş Muhammed'in dinine mi giriyorsun, diye haykırıyordu. Bundan vazgeçmezsen seni asla serbest bırakmam, diyordu. Amcasının yaptığı eziyetlere tahammülle ve sabırla direnen Hazreti Osman (radiyallâhu anh) ona şöyle seslendi:

- Yemin ederim dinimi asla terk etmeyeceğim. Alacağım nefes ne kadar yazılmışsa oraya kadar Peygamberim'i ve Nebi'mi bırakmayacağım.

Amcası Hakem ne kadar işkence ediyorsa Hazreti Osman (radiyallâhu anh) Allah'a ve Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) o kadar bağlanıyordu. Amcası geriye dönüşün mümkün olmadığını görünce yeğenini bağladığı direktan çözdü ve serbest bıraktı. İslâm bir gönle girince onu oradan atmak asla mümkün değildi. Allah sevgisi, Hazreti Muhammed aşkı Hazreti Osman'ın (radiyallâhu anh) gönlüne yerleşmişti.

Hanımıyla Birlikte İlk Hicret Eden

İslâm'ın yayılmasıyla birlikte Mekke'de durum gitgide ağırlaşıyordu. Eziyetlerin her türlü inananlara reva görülüyordu. Efendimiz (sav) bu eziyetlere karşı bir tedbir olarak içlerinde Hazreti Osman ve eşi Rukiyye'nin de olduğu bir sahabe topluluğunu Necaşi'nin kral olduğu Habeşistan'a gönderdi. Kafilde 10 erkek, 5 kadın vardı.

Peygamber Efendimiz (sav) onların ardından;

- Osman ve eşi, Lût peygamberden sonra hanımıyla birlikte hicret eden ilk kimsedir, buyurdu. Hazreti Rukiyye'nin burada Abdullah isminde bir oğlu oldu. Bu sebeple Hazreti Osman, Ebû Abdullah künyesi ile anılmıştır. Ama Abdullah altı yaşındayken vefat etmişti.

Hazreti Osman (radiyallâhu anh), Habeşistan’a hicret eden ilk kafilenin imamı idi. Burada Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) fetanetini görmek mümkündür. Zira Hazreti Osman (radiyallâhu anh), narin ve ince yapılı idi; o gün için Mekke’deki eziyet atmosferine tahammülü cidden çok zordu. Diğer yandan senelerce ithalat-ihracat yapmıştı. Yolculuk ve yol şartlarını iyi biliyordu. Kervanları da idare ettiği için sorumluluk alabilirdi. Hem Habeşistan’a gidenlere en güzel hâmilîği yapabilecek, Müslümanlar arasında sadece o vardı. Onun için Allah Resûlü, Hazreti Osman’ı (radiyallâhu anh) bu işle vazifelendirmiş ve onu Habeşistan’a göndermişti.

Medine’ye hicret emri gelince Hazreti Osman hiç beklemeden eşi Rukiyye ile birlikte Medine’nin yolunu tuttu. Meşhur Şair Hassan bin Sâbit’in kardeşi Evs bin Sabit’in misafiri oldular. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) de Medine’ye teşrif buyurduktan sonraki Ensar-Muhacir kardeşliğinde Osman ile Evs’i kardeş yapmıştı. Muhacir olarak hicret eden ashab-ı kiram bütün mal varlıklarını Mekke’de bırakmışlardı. Maddi sıkıntılar yaşıyorlardı ama hicret gibi bir mükâfatı elde etmişlerdi. Onlar hicret sevabına, Medineli sahabiler de Ensar olma, Muhacirlere kol-kanat germe sevabına nail oluyorlardı. Kur’ân bu durumu şöyle anlatıyordu: “İman edip Allah yolunda hicret edenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerle onları barındıran ve onlara yardım eden Ensar var ya, işte bunlar birbirlerinin velileridir.”

Bedir’e Katılamıyor

Bedir Günü gelip çatmıştı. Herkes Bedir’e gitmek için can atıyordu. Bedir ilkti. Bedir’e katılan ilklerden olmak istiyorlardı. Cebrail (aleyhisselâm) bile bir gün Peygamber Efendimiz’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle demişti:

- Ey Muhammed! Bedir’e katılanlar sizin için nasıl önde geliyorsa, semada Bedir’e iştirak etmiş melekler de öyle önceliklidir.

Bedir, Medine’nin 160 kilometre kadar güneybatısında, Kızıldeniz sahiline 30 kilometre uzaklıkta, Medine- Mekke yolunun Suriye kervan yoluyla birleştiği yerde bulunan küçük bir kasaba idi. Kasaba halkı, ticaretleri sırasında burada konaklayan kervanlardan hizmetleri karşılığında aldıkları parayla ve ziraatla geçinen köylülerdi.

Ayrıca burada her yıl kurulan ve sekiz gün devam eden büyük bir panayır olurdu. Hicretin ikinci yılında Kureyşlilerden birçok kimsenin katıldığı büyük bir ticaret kervanı Ebû Süfyân idaresinde Suriye’ye gitti. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunu haber alınca ashabını topladı, bu kervanı Mekke’ye dönerken uğrayacağı Bedir’de yakalayabileceklerini söyledi. Şayet kervan ele geçirilirse Mekke ciddi bir ekonomik darboğaza girecekti.

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ensar, Muhacir bütün ashabını sefere davet etti. Allah Resûlü, Medine'den hareketinden on gün önce Talha ibn Ubeydullah ile Saîd ibn Zeyd'i kervan hakkında bilgi toplamak üzere görevlendirmişti ama onlar Medine'ye ancak Bedir Savaşı'nın yapıldığı gün dönebildiler. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bilgiyi tek yerden değil, değişik birkaç yerden teyid ediyordu. Ve nihayet yerine müezzini âmâ Abdullah ibn Ümmü Mektûm'u bırakarak Medine'den hareket etti. Daha sonra vekâleti Ebû Lübâbe'ye vermiştir.

Suriye'den dönmekte olan Ebû Süfyân Hicaz'a yaklaştığı sırada Peygamberimiz (sav) baskın yapacağını haber aldı ve Kureyşlilerden yardım istemek üzere Damdam bin Amr Gifârî'yi Mekke'ye gönderdi. Kendisi de kervanın pusuya düşmemesi için Bedir'den uzak olan ve nadiren kullanılan sahil yolunu takip etti. Ebû Süfyân'dan gelen haber üzerine Kureyş kabilesinin hemen bütün kollarından toplanan 1000 kişi Ebû Cehil kumandasında Mekke'den yola çıktı. Çünkü onlar için para her şeydi.

Öte yandan Bedir yakınında ordusuyla konaklayan Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kervan hakkında bilgi toplamak üzere Zübeyr ibn Avvâm, Hazreti Ali ve Sa'd ibn Ebî Vakkâs'ı Bedir kuyularına gönderdi. O sırada Hazreti Peygamber ve ashabı Kureyş ordusunun Mekke'den çıkıp Bedir'e geldiğini henüz bilmiyorlardı. Kureyş ordusu için her gün kesilen deve sayısından, düşman ordusunun 1000 kişi civarında olduğu tahmin edildi. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) bilgi toplamak için keşfe gönderdiği Ammâr ibn Yâsir ile Abdullah ibn Mes'ûd, sabaha karşı Kureyş karargâhında büyük bir karışıklığın hâkim olduğu haberini getirdiler. Çünkü Kureyşliler, karargâha dönen diğer kölelerden Müslümanların Bedir civarında bulunduğunu haber alınca büyük bir heyecana kapılmışlar ve baskına uğramamak için tedbir almaya başlamışlardı. Fakat o gece yağın şiddetli yağmur her iki tarafa da hareket imkânı vermedi.

Savaş, mübârezelerin sonuçlanmasından sonra başladı ve ikindiye doğru ashab-ı kiramın kesin zaferiyle sona erdi. Başta İslâm'ın ve Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) en büyük düşmanı Ebû Cehil olmak üzere yetmiş müşrik öldürüldü, yetmiş kişi de esir alındı. Buna karşılık ashabdan sadece on dört kişi şehit oldu. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şehitlerin namazını kılarak onları defnettirdi, Kureyş'in ölülerini de gömdürdü. Ashab-ı Kiram Efendilerimiz, Bedir Harbi'ne katılanların günahlarının Allah tarafından bağışlandığı müjdesiyle bahtiyar olmuşlardı. Ne var ki bu harbe herkes iştirak edememişti. İştirak edemeyenlerden biri de Hazreti Osman (radiyallâhu anh) idi. Zira eşi Rukiyye hastalanmıştı. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) damadına eşiyle ilgilenme emri vermişti.

Bedir'e katılma arzusunda olan Hazreti Osman (radiyallâhu anh) eşinin hastalığı ve bakımıyla ilgilenmek durumunda kalmıştı. Ama hadis vardı. Mazereti sebebiyle orduya katılamayanlar katılanlar gibi sevap alacaklardı. Zaten Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de Hazreti Osman'ın ganimet payını ayırmıştı. Onu harbe katılmış kabul ediyordu. Hazreti Peygamberin rızası, Allah Teâlâ'nın rızası değil miydi?

Zeyd bin Hârise Hazretleri, Bedir'in haberini Medine'ye getirdiği sırada Hazreti Rukiyye çoktan vefat etmişti. Rukiyye Annemiz, eşinin Bedir'e katılamamasına çok üzölmüş, sebep olarak da kendini görmüşü. Onu üzen bir başka husus da kız kardeşi Zeyneb'in Mekke'de kalmış olması idi. Zira Zeyneb annelerinden sonra onlara hem ablalık hem annelik yapmıştı. Son nefesinde Rukiyye'nin gözünden sicim sicim gözyaşları dökölüyordu. Vefakâr eş Osman, eşinin başucundan bir an bile ayrılmıyor, gözyaşlarını siliyordu. Rukiyye dudaklarından kelime-i şehadet döküle döküle son nefesini Rabbine teslim etmişti. Babasının nübüvvetini ikrar ediyordu vefat ederken ama babası onun başucunda değildi. O, ümmetin istikbalini hazırlamakla meşguldü. Bunun için her şey feda edilirdi. Değil mi ki Cennet'te buluşulacaktı?

Rukiyye Annemiz'i Ümmü Eymen yıkadı. Hazreti Osman cenaze namazını kıldırđı ve Bakî Kabristanı'na defnetti. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat haberini Bedir Harbi'nin dönüşünde aldı ve çok hüzünlendi. Hemen Bakî'ye koştu. Kızının kabri başında dualar etti. Allah Teâlâ'dan mağfiret talep ediyordu Rukiyye için.

Resûlullah'a İkinci Kez Damat Oluyor

Hicretin üçüncü yılı geldiğinde Rukiyye'nin ölüm acısı tazeliğini koruyordu. Kureyş ise, Bedir'de kaybettikleri akrabalarının yasını tutuyordu. Bir yandan da intikam almak için dış biliyordu. Rukiyye'nin vefatından sonra Hazreti Osman da Efendimizle (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan akrabalığının kesilmesinden dolayı üzüntü içindeydi. Bu sırada Hazreti Ömer, kızı Hafsa'nın eşi vefat edince onu güvenebileceğı bir insan olarak gördüğü Osman (radiyallâhu anh) ile evlendirmeyi düşündü. Hazreti Osman eşi Rukiyye'yi yeni kaybetmişti. Hazreti Ömer Hazreti Osman'a gidip Hafsa ile evlenmeyi isteyip istemediğini sordu. Hazreti Osman bir cevap vermemişti.

Bunun üzerine Hazreti Ömer Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip durumu anlattı ve Osman (radiyallâhu anh) hakkında biraz sitem etti. Bunun üzerine Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

- Ey Ömer! Bundan daha iyisini sana söyleyeceğim. Hafsa'yı ben tezevvüç ediyorum. Kızım Ümmü Külsüm'ü de Osman'la nikâhlıyorum.

Bu hususta Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hazreti Osman’a da şöyle dedi:

- Ey Osman! Cebrail geldi, bana Ümmü Külsüm’ü sana nikâhlamamı söylüyor. Ben de Ümmü Külsüm’ü Rukiyye’nin mehriyle sana nikâhlıyorum.

Ümmü Külsüm, Peygamber Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dünyaya gelen üçüncü kızıdır. O da ablası Rukiyye gibi Ebû Leheb’in oğlu Uteybe ibn Ebî Leheb ile nişanlanmıştı. Bu nişan Efendimiz’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) hakaret gayesiyle atılmıştı. Ümmü Külsüm, o günlerde küçük kardeşi Fatıma ile Mekke’de, baba evinde idi. Daha sonra Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine’ye hicret ettiği zaman kendinden önce Medine’ye gönderdiği isimler arasında Ümmü Külsüm’de vardı. Ümmü Külsüm Bedir Harbinin ardından babasını karşılamak üzere Medine’de beklerken kız kardeşi Rukiyye vefat etmişti.

Ümmü Külsüm ile de evlenince artık Hazreti Osman Efendimiz’e Zinnureyn (iki nur sahibi) denilmiştir. İlk yaratılan Nur’un sahibinin, iki nur parçasıyla nikâhlanıp nurlanmıştır Hazreti Osman (radiyallâhu anh).

Katılmış Gibi Sevap Vardır

Hac ibadeti için Mısır’dan Mekke’ye gelen bir Mısırlı hac sırasında Abdullah ibn Ömer ile karşılaşmıştı. Abdullah ibn Ömer’e sordu:

- Ey Abdullah ibn Ömer! Şu Kâbe’nin Rabbinin adına yemin olsun soracağım şeye bana doğru cevap ver. Osman Bedir harbine katılmadı mı? Şöyle cevap verdi:

- Evet, katılmadı. Zira eşi hastaydı ve onunla ilgilenmesini Allah Resûlü emretmişti.

Zaten Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

- “Ey Osman! Sana Bedir Harbine katılmış bir mücahit gibi sevap vardır. Aynı zamanda onun kazandığı kadar ganimet hissesi de.”

Hudeybiye Elçisi

Hicretin üzerinden altı yıl geçmişti. Muhacir olan ashab-ı kiram, Mekke’yi ve Mekke’deki akrabalarını çok özlemişlerdi. Aslında Kâbe’ye özlem duyuyorlardı. Umre için Mekke’ye doğru yola çıkılmıştı. Peygamber Efendimizle (sallallâhu aleyhi ve sellem) beraber yola çıkan 1400 kişinin içinde hem Hazreti Osman (radiyallâhu anh) hem de eşi Ümmü Külsüm vardı.

Allah Resûlü’nün ashabıyla birlikte umre yapmak üzere Mekke’ye doğru geldiğini Mekkeliler de haber almıştı. Savaş için gelinmiyor olsa bile Mekkelilerin Müslümanları şehre sokmaya pek niyetleri yoktu. Müslümanlar Hudeybiye’ye kadar gelmişlerdi.

Hudeybiye’de Peygamber Efendimiz ve ashab-ı kiram beklerken karşılıklı elçiler gidip geliyorlardı. Peygamber Efendimiz de Mekke ile aralarında arabuluculuk yapması için birini görevlendirmek istiyordu. İlk önce Hazreti Ömer’i çağırdı. Kendisinin Mekke’ye gidecek elçisi olmasını istediğini söyledi. Hazreti Ömer;

- Ey Allah’ın Resûlü! Ben sert mizaçlı biriyim. Bir şey söylerler dayanamam, müdahale ederim. Benimle Kureyş’in düşmanlığını bilirsiniz. Bu düşmanlık sebebiyle aramızda anlaşmamız zor olur. Ben size, müsaade ederseniz, birini tavsiye edeceğim. O da Osman’dır. Osman’ı Kureyşliler severler. Hem halimdir, çabuk sinirlenmez. Özel elçiniz olarak Osman’ı gönderin Yâ Rasûlallah, dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz Mekke’ye göndermek üzere Hazreti Osman’ı çağırdı. Kendisine şöyle dedi:

- Ey Osman! Kureyş’e senin gitmeni istiyorum. Onlara de ki:

- “Biz savaşmak için gelmedik. Niyetimiz sadece umre yapmaktır. Yanımızda kurbanlarımızı da getirdik, kurbanlarımızı takdim edip Medine’ye döneceğiz.”

Hazreti Osman (radiyallâhu anh) hiç düşünmeden tek başına Mekke’ye doğru yola çıktı. Daha önceleri beraber ticaret yaptıkları Mekkeliler Osman’ı çok iyi tanıyorlardı. Harem hudutlarını tek başına geçti. Kureyş’ten olduğu için Mekke’de akrabaları çoktu. Beldah denilen yere gelince silahlı bir Mekkeli müfreze ile karşılaştı. Şayet akrabası Eban bin Said olmasaydı belki kötülük yapacaklardı ama Eban, Ey Mekkeliler! Bilin ki ben Osman’ı himayeme almış bulunuyorum. Onun kılına dokunan karşısında beni bulur, deyince ona zarar veremediler.

Hazreti Osman (radiyallâhu anh) Mekke’ye varınca Efendimiz’in sözlerini Mekkelilere ilette. Aslında ilk önce onları İslâm’a davet ediyordu:

- Ey Mekkeliler! Peygamber Efendimiz sizi İslâm’a davet ediyor. Topluca İslâm’a girerek şeref bulun. Allah dinini muzaffer, Nebisini de aziz edecektir. Mekkeliler Hazreti Osman’ı dinledikten sonra,

- Dediğini dedin git arkadaşına de ki:

- “Bize ulaşamayacaktır.” dediler. Hazreti Osman’a da,

- Ey Osman! İstersen tek başına Kâbe’yi tavaf edebilirsin, dediler.

Ama Hazreti Osman (radiyallâhu anh) Kureyş’in bu teklifini bir an bile düşünmeden reddetti ve;

- Peygamber Efendimiz Kâbe’yi tavaf etmeden böyle bir tavaf yapmam söz konusu olamaz, dedi.

Hudeybiye’ye ise Hazreti Osman’ın Kâbe’yi tavaf ettiği haberi geldi. Bunu duyan ashab-ı kiram Peygamber Efendimiz’e gelip,

- Ey Allah’ın Resûlü! Siz Osman’ı Mekke’ye elçi olarak yolladınız. Duyduk ki Osman Kâbe’yi tavaf etmiş.

Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) cevabı şu oldu:

- Biz böyle kuşatılmış iken Osman'ın tavaf edeceğini zannetmiyorum. Onlar,
- Ne olacak ki Ey Allah'ın Resûlü! Mekke'ye kadar gidip niye tavaf etmesin, deyince Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem),
- Biz tavaf etmeden Osman tavaf etmez, buyurdu.

Bu sözler Efendimiz'in Hazreti Osman'a ne kadar güvendiğini gösteriyordu. Onlar hayatlarını "biz" olmaya adanmışlardı. "Ben" fikri yoktu onlarda. Olması da zaten düşünülemezdi.

Bu arada Hudeybiye'de Osman'dan haber bekleyen Efendimiz (sav) ve ashab-ı kirama Mekkelilerin Osman'ı öldürdükleri haberi geldi. Ancak bu da yanlış bir istihbarattı. Hazreti Osman (radiyallâhu anh) o gün Mekke'de iken tebliğ devam ediyordu. Mekkelilerin zayıflarına İslâm'ı anlatıyordu. Peygamber Efendimizin (sav) selamını iletliyordu Mekkelilere. Sözlü bir mesaj almıştı Mekkelilerden mesaj şuydu:

- Bizden Allah Resûlü'ne selam söyle. Onu Hudeybiye'ye kadar getiren Allah'ın Mekke'nin içine kadar getirmeye de gücü yeter.

Hazreti Osman'ın ölümüne dair gelen haberden sonra Peygamber Efendimiz (sav) ashabını toplayıp onları müşriklere karşı savaşmak ve canlarını feda etmek kaydıyla söz vermeye çağırırdı. Sahabe-i kiram bu şartlarla Efendimiz'in (sav) yanında yer almak için söz verdiler. Sadece nifakıyla bilinen Cedd bin Kays biat etmemişti. İlk söz veren sahabe Ebû Sinan idi. Herkesten biat aldıktan sonra Peygamber Efendimiz (sav) kendi elini elinin üstüne koyup;

- Bu da Osman'ın elidir, demişti. Bu biatın adı, Bey'atü'r-Rıdvan'dı. Semüre denen ağacın altında bu biat alınmıştı. O gün söz veren sahabe sayısı 1400 idi.

Tebük Ordusu'nun Teçhizatı

Medine'ye hicret edildiğinden beri geçen yıllar içinde Allah; İslâm dinini yüceltmış, dinin dışında ne varsa hepsi hor ve hakir düşmüştü. İnsanlar gruplar hâlinde Medine'ye geliyor, Efendimiz'i ziyaret ediyor ve İslâm dinine giriyor, imanla şerefleniyordu. Medine, artık dünyaya emniyet ve güven dağıtan bir merkezdi. Ancak bu güzel gelişmelerden hoşlanmayan topluluklar da vardı. Bunlardan biri de o zamanın en güçlü devletleri arasında yer alan Bizans'tı. Bizans Kralı Hirakl, Arap yarımadasını istila ederek İslâmiyet'in yayılmasına son vermek istiyordu. Bizans İmparatorluğu'nun, büyük bir ordu hazırlayıp Medine'ye gelmekte olduğu şâyiası yayılmıştı. Bu durum, Müslümanları tedirgin ederken etraf kabilelerden düşman olanları da ümitlendiriyordu.

Peygamber Efendimiz (sav), bu durumu haber alınca ashabına savaş için hazırlık emri verdi. Her seferini gizlilik içinde gerçekleştiren Allah Resûlü, bu seferini açıktan ilan etti ve etraf kabilelere adam göndererek onlardan asker ve malzeme yardımında bulunmalarını istedi. Müslüman ordusu Tebük'e hareket edecekti ama ne harp malzemesine ne de askerî güce sahipti. O sene civarda ve Medine'de çok zor günler yaşanıyor. Hava alabildiğine sıcaktı ve kuraklık ortalığı kavuruyordu. Bir de meyvelerin hasat vakti girmişti. Ama Allah Resûlü, seferberlik ilan etmiş ve yol hazırlıklarına başlamıştı bile. Herkes bu sefere iştirak etmek için âdeti birbiriyle yarışıyor. Sefere iştirak heyecanı ile Allah Resûlü'ne gelip de binek bulunamadığı için kabul edilemeyen nice Müslüman vardı ki, O'nun yanından çocuk gibi ağlayarak ayrılıyorlardı. Kur'ân, onların bu hâlini bir ibret levhası olarak âbideleştirmiştir:

- "Ey Resulüm! Binek temin etmen için sana geldiklerinde: 'Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum.' deyince, harcayacak para bulamamaları sebebiyle gözyaşı dökerek dönerken de kınamak doğru değildir."

İşte bu sırada ortaya çıkanlardan biri de Hazreti Osman'dı. Adına yakışanı yapıyordu. Allah Resûlü teşviklerde bulununca yüzlerce deveyi üzerlerindeki yüküyle veren Hazreti Osman Resûlullah'a şunları söylemişti:

– Vallahi bundan sonra Osman'ın yaptığı hiçbir şey Osman'a zarar vermez.

Ceyşü'l-Fere (Zorluk Ordusu)...Tebük'te öne çıkan isimdi Hazreti Osman.

Âhiretin garanti altına alınışının mührünü Tebük'te yaptığı hareketle göstermişti.

Tebük'e giden deve soluk alıyor, "Osman! Osman!" diye. Asker su içiyor, "Osman, Osman" diye. Develer boğazlanıyor, koyunlar boğazlanıyor "Osman, Osman" diye.

Hadiseyi sahabinin dilinden dinleyelim: Abdurrahman İbnu Habbab (ra) anlatıyor:

- "Allah Resûlü Ceyşü'l-Fere'yi (Tebük Ordusu) teçhiz ederken şahit oldum. Osman ibn Affân (ra) kalktı ve;

- Ey Allah'ın Resûlü, dedi. Yüz deve çuluyla, semeriyle Allah rızası için (bağış olarak) bendendir!

Allah Resûlü ordu için bağış yapmaya tekrar teşvikte bulundu. Osman yine kalkıp,

- Ey Allah'ın Resûlü! Çuluyla, semeriyle iki yüz deve Allah rızası için bendendir, dedi.

Sonra Resûlullah ordu için bağışta bulunmaya yine teşvikte bulundu. Osman tekrar kalktı ve;

- Ey Allah'ın Resûlü, dedi. Benden üç yüz deve çuluyla, semeriyle Allah rızası için bağışımıdır!" Abdurrahman der ki:

- "Resûlullah'ı minberden inerken gördüm hem iniyor hem de bu hayırdan sonra, Osman'ın yapacağı kötü amel aleyhine olmaz, diyordu."

Böyle hareket eden birinin kötü bir davranışta bulunması zaten söz konusu olamazdı.

Ümmü Külsüm Annemiz Vefat Ediyor

Ümmü Külsüm Annemiz hicretin dokuzuncu yılında Şaban ayında Medine’de eşinin yanında vefat etti. Kader böyle tecelli ediyordu. Zeyneb vefat etmiş, Rukiyye vefat etmiş, ardından da Ümmü Külsüm vefat ediyordu. Ablasının yanına defnettiler annemizi. Allah Resûlü mahzundu. Mahzun Nebi yine bir dünyevî firakın hüznünü yaşıyordu. Kızının kabrinin başında oturmuş, mübarek gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Cenaze namazını Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kıldırmişti. Definden sonra kızının kabrinin başına geldi. Yerden bir avuç toprak aldı. “Sizi yerden yarattık ve yine yere iade edeceğiz. Sonra da sizi bir kere daha oradan çıkaracağız.” âyetini okuyarak kızının kabrine serpti. Bismillah, fî sebîlillah, alâ milleti Rasûlillah, diyerek dua etti. Hazreti Osman Zinnûreyn, hanımı Ümmü Külsüm vefat edince çok üzülmüştü. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sav) teselli makamında şöyle buyurmuştur:

- On tane kızım olsaydı onları Osman’a hanım olarak verirdim. Bir başka rivayette de,
- Kızlarımı ben değil Allah Teâlâ Osman’a nikâhlıyor, buyurmuştu.

Hazreti Osman’ın Manevî Makamı

Bir gün Ümmü Külsüm Annemiz Efendimiz’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip,
- Ey Allah’ın Resûlü Benim eşim mi daha hayırlı yoksa Fatıma’nın eşi mi diye sormuştu. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir müddet sustu ve şöyle buyurdu:
- Senin eşin Allah’ı ve Resûlü’nü sever. Allah ve Resûlü de senin eşini sever. Sonra Ümmü Külsüm annemiz geri dönüp giderken,
- Beri gel, bir şey diyeceğim, buyurur. Cennet bana gösterildi, ashabım arasında senin eşinin cennetteki yerinden daha yüksekte kimseyi de görmedim.

Rûme Kuyusunu Vakfediyor

Medine’deki Rûme kuyusunun satın alınmasıyla ilgili örnek de yine aynı anlayışı teyit etmektedir. Kaynaklarda bu konuda yer alan bilgilere göre, Peygamberimiz (sav) Medine’ye hicret ettiğinde, bu şehirde üstün vasıflı içme suyu kaynağı olarak sadece Rûme kuyusu bulunmaktaydı. Bir rivâyete göre, bu su kaynağı, Benî Gıfâr’dan bir Yahudi’ye ait bir pınar olup sahipleri bu suyu kaplarla para mukabili, kırbası bir dirhem fiyatla satıyorlardı. Kuyunun suyu ise çok fazla değildi. O dönemde böyle su kaynaklarına ihtiyacı göz önüne alırsak değeri daha kolay anlaşılacaktır. Hazreti Peygamber (sav), üstün vasıflı bir su olan bu kaynağın sahibinden satın alınıp suyunun çoğalması için yeniden kazdırılıp, ücretsiz olarak içilmesinin sağlanmasını istiyordu. Bunun üzerine,

- Kim Rûme kuyusunu satın alıp yeniden ıslah ederek insanların hizmetine sunarsa onun için bu işin karşılığında Cennet vardır, buyurmuştu. Bunun üzerine, Hazreti Osman Zinnûreyn, 35.000 dinar vererek bu su kaynağını sahibinden alıp bütün insanların faydasına sunmuştu.

Mescid-i Nebi Genişletiliyor

Mescid-i Nebi'nin inşasından sonra beş vakit namaz için uzak yakın demeden bütün ashab-ı kiram mescide geliyordu. Peygamber Efendimiz'in (sav) hutbelerini, sohbetlerini dinliyor, dini hayata dair hususları bu Mescid'de öğreniyorlardı. Harplere giderken Mescid-i Nebevi'de toplanıyorlar, dönüşte yine ilk olarak Mescid-i Nebevi'ye uğruyorlardı. Bu sebeple artık Mescid-i Nebi dar gelmeye başlamıştı. Kalabalıkları alamaz olmuştu. Peygamber Efendimiz (sav) Mescid-i Nebi'nin yanındaki bir arsayı satın almaları için ashab-ı kirama teklifte bulundu. Böylece Mescid-i Nebi genişletilecek ve cemaatin sayısı arttırılmış olacaktı. Allah Resûlü (sav), Kim filan oğullarının yerini satın alıp Mescid'e ilave ederse Cennette daha hayırlı yerlere sahip olur, buyurdu. Hazreti Osman Zinnûreyn bu müjdenin muhatabı olmak için kendi sermayesinden 25000 dirhem karşılığında arsayı satın aldı ve bu arsa daha sonra Mescid'e ilave edildi.

Çok Hayâlı Birisidir

Hazreti Âişe Annemiz şu vakayı anlatır:

- Hazreti Ebû Bekir, Allah Resûlü'nün yanına girmek üzere izin istedi. Bu sırada Efendimiz (sav) yatağı üzerinde yatmakta idi. Üzerinde benim örtüm vardı. Allah Resûlü (sav) hâlini bozmadan izin verdi. Konuştular, meselelerini hallettiler. Hazreti Ebû Bekir gitti. Bir müddet sonra Hazreti Ömer girmek için izin istedi. Allah Resûlü aynı hâlini hiç değiştirmeden ona da izin verdi. Ömer'in ihtiyacını da gördü. Sonra o da gitti. Bir müddet sonra Osman izin istedi. Bu sefer Allah Resûlü doğrulup oturdu. Üstünü başını düzeltti. Bana da,

- Elbiseni üzerine topla, emretti.

Ve ona da girmesi için izin verdi. Sonra onun da meselesini hâlletti. Osman da gitti. O gidince ben dayanamayıp,

- Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Bekir ve Ömer gelince istifini bozmadığın hâlde Osman gelince kendine çekidüzen verdin. Sebebi nedir, diye sordum.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

- Osman çok hayâlı birisidir. Ben hâlimi hiç bozmadan onu içeri aldığım takdirde arzusunu açmadan gideceğinden endişe ettim.

Cennet’le Müjdeleniyor

Ebû Musa el-Eş’arî’den (radiyallâhu anh) gelen rivayete göre şöyle demiştir:

“Hazreti Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile birlikte yürüdüm. Allah Resûlü, Ensar’dan bir kimsenin bahçesine girerek ihtiyacını giderdi. Bana da,

- Ey Ebû Musa, kapıya iyi bak, hiç kimse yanıma izinsiz girmesin, dedi.

Sonra bir adam geldi kapıyı çaldı.

- Kim o, dedim. Ebû Bekir, dedi.

- Ey Allah’ın Resûlü! Bu gelen Ebû Bekir’dir, girmek için izin istiyor, dedim.

Allah Resûlü,

- Ona kapıyı aç ve Cennet’le müjdele, dedi. Kapıyı açtım, o da içeri girdi. Ben de onu Cennetle müjdeledim. Başka biri geldi ve kapıyı çaldı.

- Kim o, dedim. Ömer, diye cevap verdi. Ben de,

- Ey Allah’ın Resûlü! Ömer’dir, girmek için izin istiyor, dedim. Allah Resûlü,

- Ona kapıyı aç ve Cennetle müjdele, dedi.

Kapıyı açtım, o da içeri girdi. Ben de onu Cennet’le müjdeledim. Sonra biri daha gelerek kapıyı çaldı.

- Kim o diye sordum, Osman, dedi.

- Ey Allah’ın Resûlü! Bu gelen Osman’dır, girmek için izin istiyor, dedim. Allah Resûlü,

- Ona da kapıyı aç ve kendisini başına gelecek bir musibet karşısında Cennet’le müjdele, buyurdu.

Mahzunlardan Biri de Hazreti Osman idi

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat buyurduğunda bütün ashab-ı kiram gibi Hazreti Osman Efendimiz de çok üzülmüştü. Kendisinden dinleyelim:

- “İnsanlar arasında konuşmalar başladı. Ben de bir damın üzerinde oturuyordum.

Bu sırada Hazreti Ebû Bekir’e biat edildiğini duydum. Bu sırada evin önünden Ömer geçiyormuş. Bana selam vermiş ama ben üzüntümden selamını duymadım.

Daha sonra öğrendim ki Halife Ebû Bekir’e gitmiş ve ona;

- Ey Ebû Bekir! Şaşkınlık içindeyim. Evinin önünden geçerken Osman’a selâm verdim ama selâmımı almadı.

Ashab-ı kiram Efendilerimiz, Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatına bu kadar üzülmüşlerdi. Dünya yıkılsa o günkü hüznülerinden bunun bile farkına varamayacaklardı. Bu mahzunlardan biri de Hazreti Osman’dı.

Öyle Bir Sadaka Verdi ki

Hazreti Ebû Bekir'in (ra) halifeliği zamanında Medine'de kıtlık baş göstermişti. O sıralarda da Hazreti Osman'ın (ra) Şam'dan kervanı gelmişti. Hazreti Osman ithalat-ihracat yaparak geçimini temin ediyordu ve mahir bir tüccardı. Bin develik bu kervan tamamen buğday ve yiyecek yüklüydü. Ashab-ı kiram bunu duyunca sevinçle Hazreti Osman'a (radiyallâhu anh) gelip;

- Ey Osman! Sana bin deve yükü buğday ve yiyecek geldiğini haber aldık. Malum Medine'de kıtlık var. Onları bize sat da hem kendi ihtiyaçlarımızı giderelim hem de muhtaçlara dağıtıp Medine'yi bolluğa kavuşturalım, dediler ve kervanla gelen malların tümünü satın almak için pazarlığa giriştiler.

Hazreti Osman (ra) ise malları satmaya yanaşmadı ve dedi ki:

- Bu mallara sizden fazla ücret veren var. Ben de kervandaki bütün malımı daha fazla para ödeyene vereceğim.

Ashab-ı kiram Efendilerimiz, Hazreti Osman'ın (ra) böyle düşünmesine çok içerlediler. Hazreti Ebû Bekir'in (ra) yanına geldiler ve dediler ki:

- Ey Müminlerin Emiri! Osman'ın Şam'dan malı geldi, bizler bir ölçek buğdaya şu kadar fiyat teklif ettik fakat o bize satmadı. "Sizden fazla ücret veren var, ona satacağım." dedi. Kıtlık zamanında böyle yapması uygun olur mu? Hazreti Ebû Bekir buyurdu ki:
- Siz onun hakkında kötü düşünmeyin. O, Allah Resûlü'nün (sav) damadı olmakla şeref kazanmıştır ve Cennet'te de O'nun arkadaşısıdır. Herhâlde bir yanlış anlama olmuştur. Hadi hep birlikte yanına gidelim de meselenin aslını kendisinden öğrenelim.

Topluca Hazreti Osman'ın yanına gittiler. Hazreti Ebû Bekir sordu:

- Ey Osman! Arkadaşlarımız malını onlara satmayışın sebebiyle çok üzölmüşler, niye böyle yaptın? Hazreti Osman şöyle buyurdu:

- Ey Allah Resûlü'nün halifesi! Doğrudur, onlar benim malıma "bir"e "yedi" verdiler. Ben malımı daha fazla verene sattım. Hazreti Allah (celle celâluhu) "bir"e "yedi yüz" veriyor. Ben de malımı O'na sattım! Ve gelen kervanda bulunan malının tamamını Allah rızası için Medine'nin fakirlerine dağıttı. Ayrıca mal yüklü develerin hepsini kurban edip muhtaçlara, ihtiyaç sahiplerine gönderdi. Medine'de bolluk başladı.

Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Osman'ın (ra) bu cömert hareketinden dolayı çok memnun oldu. Onu taltif ve takdir edip alnından öptü. Ve o gece Abdullah ibn Abbas rüyasında Peygamber Efendimiz'i (sav) gördü. Üzerinde nurdan elbiseler vardı, ayağında nurdan nalınlar vardı, elinde nurdan bir demet vardı.

- “Yâ Resûlallah! Sizi çok özledim, sesinizi özledim, niye böyle hızlı hızlı gidiyorsunuz?” dedi. Efendimiz (sav) ona şöyle cevap verdi:
- “Ey İbn Abbas! Osman öyle bir sadaka verdi ki Allah onun sadakasını kabul etti. Onun Cennet’te düğünü vardı, düğününe davetliyiz.”

Hesaplar Kaydedilmeli

Hazreti Ömer’in halifeliği döneminde fetihler artıp İslâm toprakları genişleyince Halife Ömer ashab-ı kiramdan bir istişare heyeti kurdu. Ve genişleyen mali yapının nasıl kayıt altına alınacağını sordu. Hazreti Osman, insanların çok zengin olduğunu ve birbirlerine alıp verdikleri malları kayıt altına alamadığı için problemler zuhur edeceğini söyledi. Halife Ömer de Hazreti Osman’ın teklifini makul buldu. Böylece defterlerde hesaplar kaydedilmeye başlandı.

Hazreti Ömer’in Vefatının Ardından

İdare ve idareciliğin bütün inceliklerini yaşayan halife Hazreti Ömer’e Muğire ibn Şube’nin kölesi Ebû Lü’lû fîrûz efendisini şikâyet gelmişti. Anlaşmalı olduğunu ve bu anlaşmaya rağmen kendisinden daha yüksek ücret istendiğini söylüyordu. Halife Ömer bu Mecusi asıllı adama yaptığı işleri sordu. Efendisinin kendisinden talep ettiği ücretin de fazla olmadığına hükmetti. Bu karar Ebû Lü’lû’nün hiç hoşuna gitmedi. Hazreti Ömer, fîrûz’un değirmen ustalığında mahir olduğunu da duymuştu. Kendisi de ona bir değirmen siparişi verdi.

Derken bir sabah namazında, halife teb’asının önüne geçmiş, namaz kıldırıyordu. Hain plânını devreye sokmak isteyen Ebû Lü’lû safların arasından sıvışıp Hazreti Ömer’i bıçak darbeleriyle yaraladı. Mübarek bedeninden kanlar akıyordu. Bu anda bile ilk söylediği şey, Abdurrahman bin Avf’ın cemaatin önüne geçip namazı bitirmesi oldu. Hazreti Ömer kendisini yaralayan kimsenin bir Mecusi olduğunu öğrendiğinde Allah’a hamd ü sena etti. Bir Müslüman’ın kendisine kızarak böyle bir iş yapmasının kendisini dâğidâr edeceğini söyledi. Ölümünü hissetmiş olacaktı ki kendisinden sonra devletin başsız kalmasını istemiyordu. Hepsî aşere-i mübeşşereden olan altı kişi tayin etti.

Bunlar Osman bin Affan, Ali bin Ebî Tâlib, Talha bin Ubeydillah, Zübeyr bin Avvâm, Sa’d bin Ebî Vakkâs, Abdurrahman bin Avf idi. Çok sevdiği Ebû Fbeyde bin Cerrah hayatta olsaydı belki onu doğrudan halife seçtirecekti. Zira Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun için “Ebû Ubeyde bu ümmetin emînidir.” buyurmuştu.

Ve bir Muharrem ayının üçüncü gününde Hazreti Osman’a (ra) hilâfet için biat edildi. Sanki sema Hazreti Osman’ın (ra) hilafetine seviniyordu ya da başına geleceklere üzülyordu! Zira o sene Medine’de yağmur sağanağı vardı. Çok yağmur yağmasından dolayı “bol yağmurlu gün” anlamında o yıla “Ruâf yılı” adı verilmişti. Hazreti Osman’a (ra) biat edildiği gün şûra ehli onun etrafında toplanmış, o da ikinci vaktine doğru camiye gitmiş ve onlara hutbe okumuştı. O sırada Mescid-i Nebi’nin müezzini olan Süheyb ezan okumuş, Medine halkı ezan ile kâmet arasında mescidde toplanmış ve yüzer kişilik gruplar hâlinde gelip ona biat etmişlerdi. Daha önceki halifelerde yaşanmamış bir şey oldu o gün. Medine dışından diğer şehirlerden de heyetler hâlinde gelenler yeni halifeye biat etmişlerdi. Hazreti Osman (rakonusmak üzere minbere çıktığında orada bulunanların en tasalı ve kederlisi gibiydi. Çünkü idarecilik, istediği bir şey değildi. Bu ağır yükü nasıl götüreceğinin endişesi vardı Hazreti Osman’ın (radiyallâhu anh) yüzünde. Hutbesinde nasihatlerde bulunmuş, hutbe bittikten sonra da biat devam etmişti. Aslında Hazreti Aîşe’nin rivayet ettiği bir hadiste Hazreti Âişe, Peygamber Efendimiz’in (sav) şu sözünü nakletmişti:

- “Ey Osman! Bir gün Allah sana bir gömlek giydirecektir. Senden o gömleği çıkarmanı isterlerse onlar için o gömleği çıkarma.” Bu gömlek hilafet gömleği idi.

Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) verdiği gaybî bir haber zuhur etmişti.

İlk hutbesinde şunları söylemişti Hazreti Osman (radiyallâhu anh):

- Ben ağır bir mükellefiyetin altına girdim ve bunu kabul ettim. Ben benden öncekilere uyan birisiyim, bidatçi değilim. Ben Allah’ın kitabı Kur’ân ve Peygamberinin sünnetine tabiyim. İslâmiyet’le gerçekleşen huzur ve güven nimeti içinde yaşıyorsunuz. Bu nimette ömrünüzün sonuna yaklaştınız. Eceliniz hayırla neticelensin. Elinizden geldiği kadar, gece gündüz gayret ettiniz. Şunu iyi bilin ki dünyanın mayası aldatıcılıktır. Dünya hayatı sizi aldatmasın. Allah’a karşı mağrur olmayın, gelip geçenlerden dersler alın. Başiboş, vurdumduymaz olmayın, uyanık olun. Allah gafil değildir. O, dünyayı seven, ona bağlanıp da her yerde hanlar, saraylar yaptıran bizden önceki insanlar şimdi nerede? Uzun süre saltanat süren, dünya hanedanları neredeler şimdi? Dünya onlara vefasızlık etmedi mi? Bari bunlardan ders alın da Allah’ın hakir gördüğü dünyayı, siz de olduğundan çok büyötmeyin. Âhirete, ezeli yurdunuz olan âhirete hazırlık yapın. Devamında Hazreti Osman (radiyallâhu anh),

Şu âyet-i kerimede buna güzel bir örnek var, dedi ve âyeti okuyarak hutbesini bitirdi:

“Sen, onlara dünya hayatının misalini ver. Geçici dünya hayatı, tıpkı şuna benzer: Biz, gökten yağmur indiririz. Yeryüzündeki bitkiler onunla karışıp yemyeşil kesilir. En sonunda da kuruyup rüzgârın savurduğu çer-çöp hâline gelir. Allah her şeye muktedirdir.”

Halifenin İlk İcraatı

Hazreti Osman'ın halife olarak ilk icraatı, Muğire ibn Şu'be'nin yerine Sa'd ibn Ebî Vakkâs'ı vali olarak tayin etmek oldu. Hazreti Osman (radiyallâhu anh) önceki halife Hazreti Ömer'in tavsiyesi üzerine böyle bir değişikliğe gitmişti. Muğire'nin kalbini kırmamak için de şu açıklamayı yapmıştı:

- Ben, Muğire'yi herhangi bir yanlış veya hıyanetinden dolayı değil, benden önceki halifenin tavsiyesi üzerine değiştirdim ve Sa'd'ı yerine tayin ettim.

Sa'd ibn Ebî Vakkâs, Hazreti Osman'ın (ra) hilâfeti döneminde ilk tayin edilen vali idi. Sa'd Kûfe'de bir küsur yıl valilik yapmış bulunuyordu. Hazreti Osman (ra) hilafetinin ilk senesinde hac emirliğini bizzat kendisi icra etmişti. Ashab-ı kiram vazife değişikliklerini bir kurtulma sayıyorlardı. Zira mesuliyeti çok ağırdı.

Kâbe Onarılıyor, Mescid Genişletiliyor

Hicretin 26. senesi idi. Hazreti Osman (radiyallâhu anh) bu sene Kâbe-i Muazzama'nın onarılmasını emretti. Yine Mescid-i Nebi'nin genişletilmesi ve etrafında bulunan bazı evlerin istimlâk edilmesini emretmişti. İstimlâk edilen evlerin bazılarını bedellerini ödemiş, bazıları evlerini satmayı kabul etmeyince bu evlerinin bedellerini beytûlmâle koyup evleri yıkıvermişti. Bu ev sahipleri Hazreti Osman'a (radiyallâhu anh) şikâyetle bulununca hapsedilmelerini emretmiş ve;

- Ömer size karşı böyle davransaydı ona şikâyetle bulunamazdınız, demişti.

Araya giren Hâlid ibn Esid, bu konuda Hazreti Osman'la görüşüp aflarını istemiş ve böylece serbest bırakılmışlardı.

Mısır Valisi Değişiyor

Bu yıl içinde Amr ibnü'l-Âs, Mısır vergisini toplama görevinden alınmış, yerine Hazreti Osman'ın sütkardeşi olan Abdullah ibn Sa'd ibn Ebi Şerh tayin edilmişti. Bu iki komutan arasında bazı anlaşmazlıklar meydana gelmişti. Abdullah, Hazreti Osman'a mektup gönderip Amr'ın Mısır mali işlerine karıştığını ve Amr da yine mektubunda Abdullah'ın savaş işlerine müdahale ettiğini yazmışlardı. Bunun üzerine Hazreti Osman, Amr'ı görevinden alıp onu Medine'ye çağırarak ve yerine Abdullah'ı Mısır'ın savaş ve mali işlerine tayin etmişti.

Amr ibnü'l-Âs, Medine'ye son derece kızmış ve öfkelenmiş olarak varıp Hazreti Osman'ın huzuruna gelmişti. Üzerinde pamuktan bir cübbesi vardı. Hazreti Osman ona bu cübbesinin ne ile doldurulduğunu sormuştu.

Amr, Cübbenin içinde Amr ibnü'l-Âs vardır, diye cevap verince, Hazreti Osman, - Evet, biliyorum; fakat kumaşın arasına bir şeyin doldurulduğunu görüyorum. Onun pamuk mu, yoksa başka bir şey mi olduğunu soruyorum, demişti. Amr ibnü'l-Âs'ın gazaplı hâlini görünce onu yumuşatmak istemişti.

Abdullah ibn Ebi Şerh, Mısır'a vali olarak tayin edildikten sonra Afrika'nın bu bölgesinin fethi için Hazreti Osman'a bir hayli ısrarlarda bulunmuş ve ondan buranın fethi için askerler istemişti. Bu teklifi alan Hazreti Osman, etrafında bulunan sahabilerin ileri gelenleriyle durumu görüşüp istişare etmiş ve Afrika'nın fethine karar verilmişti. Bunun üzerine Hazreti Osman Medine'den içinde ashabın ileri gelenlerinin de bulunduğu bir askeri birliği teçhiz ederek, aralarında Abdullah ibn Abbâs ve başkalarının da bulunması şartıyla onları Afrika'nın fethi için Abdullah ibn Ebi Serh'in emrine vermiş ve Abdullah da bunları alarak Afrika'nın içlerine doğru ilerlemişti.

Bu arada Hazreti Osman, Afrika'nın fethine çıkan Müslümanlardan bir haber alamamıştı. Bunun üzerine Abdullah ibn Zübeyr'i emrine verdiği askerlerle birlikte bazı haberler getirmek üzere Kuzey Afrika'ya göndermişti. Abdullah ibn Zübeyr süratlice hareket edip emrindeki askerlerle Abdullah ibn Sa'd'ın yanına varmış, onlara katılmıştı. Onun gelmesi üzerine Müslümanlar sevinmiş ve tekbir getirerek bu sevinçlerini belli etmişlerdi.

Abdullah ibn Sa'd buradaki fetihlerden sonra Afrika'nın bu bölgesinden Mısır'a geri dönmüştü. O bu seferi sırasında bir yıl üç ay müddetle Afrika'da kalmış ve yine bu müddet ve savaşlar esnasında Müslümanlardan yalnız üç kişi şehit olmuştu. Buradan elde edilen ganimetlerin beşte biri Medine'ye gönderilmişti. Mervan ibn el-Hakem Afrika'dan gelen bu ganimetleri beş yüz bin dinar karşılığında satın almak istemiş ve Hazreti Osman da bunları ona satmıştı.

Endülüs'e Sefer

Tunus'un ve Kuzey Afrika'nın tamamen fethinden sonra Hazreti Osman, Abdullah ibn Nâfi' ibn Husayn ve Abdullah ibn Nâfi' ibn Kays'ı, Endülüs üzerine sefere göndermişti. Bu ikisi Endülüs'e deniz yönünden girmişlerdi. Hazreti Osman onlara ve onlarla birlikte olanlara şöyle yazmıştı: "Haberiniz olsun ki Konstantiniyye Endülüs yönünden fethedilecektir." Hazreti Osman İstanbul'un fethini istiyordu, bunun için Endülüs, Avrupa yolunu düşünüyordu.

Kıbrıs Adası'nın Fethi

Hazreti Osman, halife olduktan sonra Muaviye ibn Ebi Süfyan ona defalarca mektuplar yazıp denizde sefer yapma konusunda izin istemişti. Nihayet, Hazreti Osman Muaviye'nin bu isteğine izin verdi. Deniz seferi bildikleri bir şey değildi. Hazreti Osman şöyle dedi:

– Bu sefer için Müslümanlardan asker seçme. Sefer için aralarında kura da çekme. Onları serbest bırak. Kendi iradeleriyle katılmak isteyenleri orduya al. Sen de onları lazım olan askeri teçhizatla donat.

Muaviye, Benî fezâre kabilesi ile bir anlaşması bulunan Abdullah ibn Kays'ı bu sefer için kumandan tayin etmiş ve Müslümanlar da Şam'dan Kıbrıs'a sefere çıkmışlardı. Diğer yandan Abdullah ibn Ebi Serh'in Mısır'dan gönderdiği ordular da oraya varmıştı. Müslümanlar, Kıbrıs'a varıp halkıyla yılda yedi bin dinar cizye ödemek şartıyla anlaşma yapmışlardı. Kıbrıslılar Bizans'a da aynı miktarda vergi ödemekteydiler. Müslümanlar, bu vergiyi engellemiş ve kendilerini ilgilendirmeyen bir husus olarak yorumlamışlardı. Ayrıca Kıbrıs halkı, Müslümanlara adadan geçiş izni verecek ve Müslümanlar da Bizans ülkesine gitmek üzere buradan ordu sevk edebileceklerdi.

Bu sefer sırasında Ensar'dan Ümmü Haram binti Milhân vefat etmişti. Ümmü Haram, üzerine binmiş olduğu bineğinden düşmüş ve boynu kırılıp orada göçüp gitmişti. Bu da Allah Resûlü'nün bir sözünü ve mucizesini doğruluyordu. Bir gün Allah Resûlü, Ümmü Haram binti Milhân'ın evine gitti. Orada istirahat için biraz uzandı ve tebessüm ederek uyandı. Ümmü Haram binti Milhân sordu:

- Niçin tebessüm ettiniz ey Allah Resûlü?

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

- Ümmetimden Allah yolunda savaştan birtakım kimselerin yeşil denizde sefere çıktıklarını gördüm. Hâlleri tahtları üzerinde kurulu sultanlara benziyordu.

Ümmü Haram dedi ki:

- Ey Allah Resûlü! Dua edin, Allah beni de onlardan kılsın.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), Ey Allah'ım! Onu da (Ümmü Haram) onlardan kıl, diye dua etti. Sonra tekrar uzandı ve yine tebessüm ederek uyandı. Aralarında aynı konuşma geçti. Bu defa Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu:

- Sen ilklere senin sonunculardan olmayacaksın.

O günleri Hazreti Enes anlatır: “Ümmü Haram binti Milhân, Fbâde ibn es-Sâmit ile evlendi ve kocası ile birlikte Kıbrıs deniz seferine çıktı. Dönem Hazreti Osman'ın hilafeti dönemi idi. Karaya çıkıp yola düştükleri sırada bindiği hayvan onu savurdu. Yere düşerek şehit oldu.” Böylece Efendimiz'in (sav) mucizesi gerçekleşiyordu.

Mescid-i Nebi

Hazreti Osman, bu yılın Rebû'l-evvel ayında, Hazreti Peygamber'in mescidini genişletmişti. Bina yapılırken Batn-i Nahl'den kireç getirilmişti. Hazreti Osman mescidin duvarlarını nakışlı taşlarla bina etmiş, ayrıca mescidin direklerini aralarına kurşun dökülen taşlardan ördürmüştü. Bu genişletmeden sonra mescidin uzunluğu 160 ve eni 150 zira' olmuştu. Kapılar Hazreti Ömer zamanında olduğu gibi altı tane olarak bırakılmıştı. Bugün Hazreti Osman'ın yaptırdığı mihrap hâlâ durmaktadır.

İslâm Coğrafyası Genişliyor

Hazreti Osman'ın halife seçilmesinin üzerinden henüz beş sene kadar geçmişti ki, Kuzey Afrika, baştanbaşa İslâm'ın hâkimiyeti altına alındı. İslâm orduları, bir yandan da Hazar Denizi'nin arkasına sarkmış ve Taberistan'ı fethetmişti. Ardından, Mâverâünnehir de fethedildi ve İslâm, daha Hazreti Osman devrinde Çin Seddi'ne varıp dayandı. Bugünkü Türkiye'nin elli misli büyüklük ve genişlikte bir devleti Cenâb-ı Hak, on beş sene içinde o devrin Müslümanlarına lütfetti.

Allah Resûlü'nün Mührünün Eris Kuyusuna Düşmesi

Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kullandığı ve imza ettiği mühür, vefatından sonra diğer halifeler tarafından kullanılıyordu. Bu mührü, Hazreti Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer milletleri İslâm'a ve Allah yoluna davet etmek için mektuplar yazdığı sırada yaptırmıştı. Mühürde üç satır vardı. Birinci satırda "Muhammed", ikinci satırda "Resûl", üçüncü satırda ise "Allah" yazılıydı. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatına kadar bu mührü kullanmıştı. Hazreti Ebû Bekir de vefat edene kadar bu mührü kullanmış, arkasından Hazreti Ömer'e geçmiş, o da vefat edene kadar kullanıp Hazreti Osman'a intikal ettirmiş ve Hazreti Osman da bu mührü altı yıl müddetle kullanmıştı. Ancak sonrasında Allah Resûlü'nün mührü Hazreti Osman'ın elinden Medine'ye yakın mesafede bulunan Eris kuyusuna düşmüştü.

Şöyle ki Müslümanların su ihtiyaçlarını temin etmek için Medine yakınlarında bir kuyu kazılmıştı. Hazreti Osman, bu kuyu başında oturuyorken yüzük elinden kaymış, kuyunun içine düşmüştü. Kuyunun içinde mührü çok aramışlar ve kuyunun bütün suyunu boşaltmışlarsa da yine de bulamamışlardı. Hz. Osman bu mührü bulabilecek kimseye çok büyük miktarda mükâfatlar vaat etmişti. Ancak mühür bulunamayınca son derece üzölmüş, bulunmasından ümidini kesince de aynı şekil üzerine ikinci bir mühür yaptırıp parmağına takmış ve vefat edinceye kadar parmağında taşımıştı.

Kur'ân-ı Kerim Çoğaltılıyor

Hazreti Osman Zinnûreyn döneminde İslâmî fetihler yapılıyor; zenginlik, maddî refah artıyor; Müslümanlar farklı şehirlere, bölgelere dünyanın her tarafına hicret ediyorlardı. Bu yeni ortam ve şartlarda İslâm'la tanışanlara Kur'ân öğretimine ihtiyaç duyulmaktaydı. Her geçen gün insanlar, Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) dönemindeki vahiy atmosferinden uzaklaşıyordu. Bu değişen yeni coğrafyadaki farklı İslâm beldelerinde yaşayan Müslümanlar, bölgelerinde meşhur olan sahabinin kıraatiyle Kur'ân'ı öğrenip okuyorlardı. Mesela, Şam Eyaleti ve civarı Übeyy İbn Kâ'b'ın kıraatiyle, Kûfeliler Abdullah İbn Mes'ûd'un, Basralılar Ebû Musa el-Eş'ârî'nin, bir başka bölge de Mikdad İbn Esved'in kıraatiyle Kur'ân okumaktaydı. Bu durum, farklı şehirlerde ve bölgelerde yaşayan Müslümanlar arasındaki Kur'ân okunuşunda ihtilâfa ve münakaşalara sebep oluyordu. Çünkü yeni İslâm beldelerinde Müslüman olanlar, farklı lehçeleri konuşanlara kolaylık olması maksadıyla Allah tarafından izin verilen yedi harf, lehçe üzerine okuma gerçeğini bilmeden önce sahabiler arasındaki bu kıraat farklılıkları konusunda şüpheyne düşüyorlardı.

İşte, nübüvvetin ilk yıllarında, gerek Kur'ân'ın, farklı Arap kabilelerine mensup müminler tarafından, onlar Kureyş lehçesine alışıncaya kadarki geçiş döneminde yedi harf (lehçe) üzerine okunmasından kaynaklanan, gerekse genişleyen yeni İslâm coğrafyasındaki Arap olmayan milletlere mensup Müslümanların Kur'ân'ı doğru okuyuş zorluğundan ileri gelen ihtilâflar, Hazreti Osman'ın hilâfetinin bidayetinde iyice su yüzüne çıkmıştı.

Nihayet, Azerbaycan ve Ermenistan savaşına katılan Sraklı ve Suriyeli askerler arasında baş gösteren ihtilâflar, âdeta bu konuda bardağı taşıran son damla olmuştu. Asr-ı Saadet'te yazılıp ezberlendiği şekle göre Hazreti Ebû Bekir'in (radiyallâhu anh) döneminde derlenip iki kapak arasında bir kitap hâline getirilen İmam Mushaf'ının çoğaltılarak okuyuş farklılıklarına son verecek şekilde, belli başlı İslâm beldelerine dağıtılması zamanı çoktan gelmişti. Sahih-i Buhari'de anlatıldığı üzere; Azerbaycan ve Ermenistan savaşına katılan ordunun komutanı Huzeyfe İbn Yemân, Suriyeli ve Sraklı askerler arasındaki kıraat ihtilâfını görünce dehşete kapıldı. Savaş dönüşü evine uğramadan önce Halife Hazreti Osman'ın yanına geldi ve;

- Ey Müminlerin Emiri! Kitapları hakkında, Yahudi ve Hristiyanların ihtilâfına benzer ihtilâfa düşmeden, bu ümmetin imdadına yetiş, dedi. Bunun üzerine Hazreti Osman hemen Hazreti Hafsa Annemize;
- Ebû Bekir'in bir araya getirdiği ve sana emanet etti- ği Kur'ân nüshasını bize gönder, ondan mushaflar çoğaltıp sana tekrar iade ederiz, diye haber yolladı.

Hazreti Hafsa da yanındaki mushafı Hazreti Osman’a gönderdi. İstinsah ve çoğaltma işi için Zeyd İbn Sâbit başkanlığında Abdullah İbn Zübeyr, Said İbn el-Âs ve Abdurrahman İbn Hâris İbn Hişam’ı görevlendirip kendilerine;

- Şayet siz, Kur’ân’la ilgili bir konuda Zeyd İbn Sâbit’le görüş ayrılığına düşerseniz, onu mutlaka Kureyş lisanına (lehçesine) göre yazınız. Çünkü Kur’ân, Kureyş lehçesine göre nazil olmuştur, tâlimatını verdi. Hazreti Hafsa Annemizdeki bu nüshaya “İmam Mushaf” denmiştir.

Hazreti Osman’ın görevlendirdiği heyet, onun emir ve tâlimatları doğrultusunda Kur’ân nüshalarını çoğalttılar. Sonra da Hazreti Osman, İmam Mushaf’ını Hafsa Validemiz’e geri iade etti. Çoğaltılan nüshaları da değişik İslâm beldelerine gönderdi. Bunların dışında yazılmış Kur’ân sayfelerinin ve özel mushafların da yakılmasını emretmişti. Elimizde mevcut rivayetlere göre en az dört, en fazla sekiz adet mushaf yazılmıştır. Bunlardan birisi İmam Mushaf’ı olarak Medîne-i Münevvere’de (hilâfet merkezinde) bırakılmış, diğerleri de Kûfe, Basra, Şam, Mekke-i Mükerreme, Mısır, Yemen ve Bahreyn gibi önemli İslâm merkezlerine gönderilmiştir.

Şu gerçeği ifade etmek gerekir ki, Hazreti Osman istinsah edilen mushafların dışındaki Kur’ân sayfelerinin ve özel mushafların yakılması işini tek başına yapmamıştır. Bilâkis sahabilerle istişare ettikten ve onların muvafakatini, yardımını, desteğini ve şükranlarını aldıktan sonra bu önemli kararı vermiş ve uygulamıştır. O kadar ki, Hazreti Osman’ın mushafları yakma işiyle ilgili olarak ileri geri konuşanlara karşı Hazreti Ali’nin şu ifadeleri gerçekten anlamlıdır:

- Ey insanlar topluluğu! Allah’tan korkun ve Osman hakkında aşırıya gitmenizden ve “Mushafların yakıcısıdır.” sözünden sakının. Allah’a yemin olsun ki şüphesiz o, bu işi biz Allah Resûlü’nün ashabının huzurunda, bilğimiz dâhilinde yapmıştır.

Hazreti Ali Efendimiz ayrıca şöyle demiştir:

- Şayet Osman’ın yerinde ben olsaydım mushaflar konusunda ben de Osman’ın yaptığı gibi yapardım.

Peygamberimiz’i Vesile Ederek

Hadiseyi Osman bin Huneyf anlatır. Bir adam vardı. Bir ihtiyaç sebebiyle Hazreti Osman Zinnûreyn’e gidip gelirdi. Ancak Hazreti Osman, o adama iltifat etmez ve ihtiyacıyla çok ilgilenmezdi. Herhâlde ihtiyacı konusunda çok ikna olmamıştı. O kimse Osman bin Huneyf’e rastladı ve ona bu durumdan yakındı. Osman bin Huneyf ona şöyle dedi:

- Su dolu bir ibrik bul ve güzel bir abdest al, sonra da mescide git, orada iki rekât namaz kıl. Sonra da şöyle dua et: “Allah’ım, rahmet peygamberi, Peygamberimiz Hazreti Muhammed’i vesile ederek Senden istiyor ve Sana yöneliyorum.

Ya Muhammed! Seni vesile ederek Rabbine, Rabbime Celle ve Azze’ye yöneliyorum ki, ihtiyacımı yerine getirsin.” Bu duanın ardından ihtiyacın ne ise onu söyle.

Sonra da bana gel, birlikte Hazreti Osman Zinnûreyn’e gidelim. Sonra birbirinden ayrıldılar. O muhtaç zât Osman ibn Huneyf’in dediğini yaptı ve Hazreti Osman’ın kapısına gitti. Kendisini nöbetçi karşıladı, elinden tuttu ve Hazreti Osman’ın yanına götürdü. Hazreti Osman onunla beraber bir minderin üzerine oturdu ve;

- İhtiyacın nedir, diye sordu. Adam ihtiyacını söyledi, o da ihtiyacını karşıladı. Sonra da, - Senin bana gelip giderken bir ihtiyacını söylediğini ancak şimdi hatırlayabildim. Her ne ihtiyacın olursa bize gel, dedi.

O zat oradan ayrıldı, Osman ibn Huneyf ile karşılaştı. Ona,

- Allah seni mükâfatlandırsın. Sen ona benim hakkımda konuşuncaya kadar bana iltifat etmedi ve ihtiyacıma bakmadı, dedi. Osman ibn Huneyf dedi ki,

- Vallahi ben ona senin hakkında hiçbir şey söylemedim. Ancak ben Allah Resûlü’nün huzurunda iken şöyle bir olaya şahit olmuştum: “Allah Resûlü’ne gözleri görmeyen biri geldi ve hâinden yakındı. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona,

- Bu hâline sabretmez misin, buyurdu. Âmâ zât,

- Ey Allah’ın Resûlü! Bana yardımcı olacak kimse yoktur. Gözümün görmemesi bana zor geliyor, dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

- Git abdest al. Sonra iki rekât namaz kıl.

Ardından senin okuduğun duaları okudu. O kör adam bizden ayrıldı. Sohbet uzadığından biz henüz dağılmamıştık. O kimse fazla vakit geçmemişti ki gözünde hiçbir âmâlık yokmuş gibi bizim yanımıza geldi.”

Çocuklarınızı Evlendirirken

Abdullah ibn Zübeyir, İfrîkıyye’nin fethinden dönmüştü. Halife Osman kendisini karşıladı. Ardından da onu fethin nasıl müyesser olduğunu anlatması için minbere çıkardı. Abdullah ibn Zübeyr yaşananları anlattı. Ardından sözü Hazreti Osman aldı ve şunları söyledi:

- Ey Müslümanlar! Çocuklarınızı evlendirirken babalarına ve kardeşlerine bakın ve öyle değerlendirin. Ben Ebû Bekir’in çocukları ve torunları arasında bu Abdullah’tan daha çok ona benzeyeni görmedim. Abdullah ibn Zübeyr, Hazreti Ebû Bekir’in kızı Esmâ’nın oğluydu. Hazreti Osman bu sözleriyle Abdullah’ın da dedesi gibi cesaretli, işinin hakkını veren ve güzel konuşan birisi olduğunu kastediyordu.

Cidde Liman Hâline Geliyor

Hicretin altıncı senesiydi. Hazreti Osman, cahiliye döneminde Mekke'ye gelişlerin yapıldığı liman kasabası Şa'biyye yerine Cidde kasabasını liman hâline getirme kararı aldı. Kendisi de Cidde'ye gelip sahili Cidde tarafına doğru genişletti. Artık hem ticaret için gelenler hem de hacca deniz yoluyla gelenler için yeni bir yol açılmış oluyordu. Cidde bugün hâlâ liman şehri olarak hizmet vermektedir. Hazreti Osman'ın şehirleşme anlayışına güzel bir örnektir.

Hazreti Osman ve Gözyaşları

Gözü yaşlı, kalbi hüşyâr bir insandı Hazreti Osman (radiyallâhu anh)... Bir mezar başında durduğu zaman gözyaşları ceyhun gibi olur, mübarek sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı. Bu ağlamasının sebebini çok iyi bilmeyenler kendisine,

- Sen cennetten ve cehennemden bahsediyorsun, ağlamıyorsun da kabir korkusundan dolayı mı ağlıyorsun, diye sorarlardı. Hazreti Osman Efendimiz de onlara şöyle derdi:
- Allah Resûlü'nün şöyle dediğini işittim: "Şüphesiz kabir, âhiret yolculuğundaki konakların birincisidir. Eğer ölen kimse kabir azabından kurtulursa ondan sonraki menziller kabirden daha kolay olur. Şayet ölen kimse kabir azabından kurtulmazsa ondan sonraki duraklar ondan ağır olur. Kabir kadar korkunç hiçbir fecî manzara görmedim."

Bir Rekâtte Hatim

Hazreti Osman'ın evi asiler tarafından kuşatıldığında, hanımı Nâile isyancılara, Siz onu öldürmek mi istiyorsunuz? İster öldürünüz, ister bırakınız, kesinlikle o bütün geceyi, bir tek rekâtla ihya eder ve o rekâtta bütün Kur'ân'ı hatmeder, demişti.

Bir başka örnek ise şöyledir: "Osman ibn Abdirrahman Teymî anlatıyor:

- Bir gün 'Gecemin tamamını Kabe-i Muazzama'da Makam-ı İbrahim'de namaz kılmakla geçireceğim.' diye niyet ettim. Yatsıdan sonra Makam'da namaza durdum. Ben namaz kılarken birisi elini omuzlarıma koydu. Selâmdan sonra baktım ki Osman'dır. Osman fatiha'dan başlayıp Kur'ân'ı sonuna kadar okuyarak namazını tamamladı.

Selâm verdi ve ayakkabılarını alıp gitti. Daha önce de namaz kılıp kılmadığını bilmiyorum."

Tabiin'den Muhammed ibn Sirin de diyor ki:

- Hazreti Osman geceyi ihya eder, bütün Kur'ân'ı bir rekâtta okurdu.

Gece Onların Hakkıdır

Hazreti Osman Efendimiz, iffet abidesi olduğu kadar aynı zamanda edeb insanıydı. Bir gece abdest alma- ya kalkmıştı. Abdest suyunu kendisi tedarik etti. Güzelce abdestini alıp namazını eda etti. Sonra yanındaki birisi,
- Ey Müminlerin Emiri! Bir yardımcınızı uyandırsaydınız da size yardım etseydi, deyince Halife Osman,
- Olur mu öyle şey! Gece onların hakkıdır. Benim onların gecesinde hakkım yok ki istirahatlarını böleyim, demişti.

Hasta Ziyareti

Abdullah ibn Mesud hastalanmıştı. Hazret Osman, Abdullah ibn Mesud'u çok severdi. Hastalanınca onu ziyaret etti ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

Hazreti Osman sordu:

- Hastalığın nedir?
- Günahlarım!
- Canın neyi çekiyor?
- Rabbimin rahmetini.
- Sana bir tabip göndereyim mi?
- Beni tabip hasta etti.
- Sana ihsan göndereyim mi?
- İhsana ihtiyacım yok!
- Kızlarına kalır.
- Kızlarımin fakra düşmesinden mi korkuyorsun?
- Hayır.

- Ben kızlarıma her gece Vâkıa Sûresi'ni okumalarını söyledim. Ben Aleyhissalâtu Vesselâm'ın, "Kim Vâkıa Sûresi'ni okursa asla fakirlik görmez." dediğini işittim.

İbn Mes'ud (radiyallâhu anh), Hicrî 32 yılında Medine'de vefat etmiştir. Abdullah ibn Zübeyr'e vasiyet eder, Cennetü'l-Bakî'ye defnedilir, namazını Hazreti Osman kıldırır.

İsyanın Ayak Sesleri

Hz. Osman'ın halim selim, akrabalarına düşkün bir mizacı vardı. Onlara yaptığı maddi yardımlar devlet imkânlarıyla yapılıyor zannediliyor, bu da zayıf ruhlu ve haset kişiler tarafından kışkanılıyordu. Hz. Osman, hoşnutsuzlukları bertaraf etmek için valileriyle bir istişare yaptı. Toplantıdan sonra hac ibadeti döneminde gayr-ı memnun kimselerin hacca gönderilmesi ve onlarla Medine'de görüşmeler yapılması kararlaştırıldı.

Bütün problemlerin olabildiğince giderilmesi sağlanacak ve yanlış anlamaların önüne geçilecekti. Her ne kadar akraba yardımlarını kendi özel sermayesinden yaptığını izah etse de buna inanmak istemeyenler vardı. Fitne ateşi sönmemişti. Ve bu kimseler Hazreti Ali'yi bu konuları görüşsün diye Halife'ye gönderdiler. Hazreti Ali, Halife'nin huzuruna çıktı ve olan bitenle ilgili, muhaliflerin söylediklerini ona ilette.

Hazreti Osman hemen Mescid-i Nebevi'ye gitti ve bir hutbe irad etti. Hutbesinde aleyhte gıybet edenlerin yaptığının yanlış olduğunu anlattı. Valilerin bazısının akrabası olduğunu söyleyenlere, aynı valilerle Hazreti Ömer'in de çalıştığından bahsetti. Bu arada fitnenin başı Abdullah ibn Sebe isimdeki bir Yahudi idi. Müslüman olduğunu ilan etmişti ama fitneyi kızıştırmak için şehir şehir dolaşıyordu. Emeline insanları birbirine düşürerek varacağına emindi. Nerede bir gayr-ı memnun topluluk varsa onlarla haberleşerek fitnenin fitilini tutuşturmaya devam ediyordu. "Hazreti İsa'nın nüzulüne inanan Müslümanlar niye Hazreti Muhammed'in (sav) inişine inanamıyorlar. O da vefatından sonra tekrar dirilecektir." gibi kafa karıştıran iddialarda bulunuyordu. Şam'da barınamayacağını anlayınca Mısır'a gitmişti.

Özellikle de şunu söylüyordu:

- Muhammed kendisinden sonra Ali'yi vasiyet etmiştir. Ali, Muhammed'in vâsisidir, diyerek Hazreti Osman'ın halifeliğinin haksızlık olduğu kanaatini yayıyordu. Zaten muhalefet kendilerine böyle gerekçeler arıyordu. Küçük şeyler anında büyütülüyordu. Bardağın dolu tarafından bakılarak görülebilecek meseleler boş tarafından bakılarak değerlendiriliyordu. Bir yıkım olacaktı ama nasıl olacak ya da kimler bu fitnenin mağdurları olacaktı?

Muhasara Gerekçeleri

Fitne durulmamış, Hazreti Osman muhalifler tarafından muhasara edilmiş ve kendisine bazı gerekçeler ileri sürülmüştü. İsyancılar yaptıklarına meşru deliller aramaktaydılar. Bu iddialar ve Hazreti Osman'ın verdiği cevaplar şöyleydi:

Birinci iddia, "Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve senden önceki iki halife, Ebû Bekir ve Ömer hac ibadeti sırasında Arafat'ta namazı cem' ederek kıldılar. Sen ise bu namazları dört rekât kıldın." şeklindeydi. Hazreti Osman'ın cevabı da şu idi: - Eğer öyle kılsaydım, büyümüş olan İslâm topraklarından gelen hacılar namazın iki rekât kılınacağı zehabına kapılırlar, memleketlerine döndükten sonra iki rekât kılmaya devam ederlerdi. Böyle bir yanlış anlayışa düşmesinler diye tam kıldım.

İsyancıların ikinci iddiaları şuydu: Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve senden önceki iki halife Ebû Bekir ve Ömer, Ebû Zer'e (radiyallâhu anh) değer verirler, onu taltif ederlerdi. Sen ise onu Rabaza'ya gönderdin. İ'zaz ve ikramda bulunmadın. Hâlbuki Hazreti Osman, Ebû Zer'i toplumdaki başkalaşıma katlanamayacağı için köyüne Rabaza'ya göndermişti. Bunu yaparken de Allah Resûlü'nün Ebû Zer hakkındaki bir sözüne dayanmıştı. Ebû Zer de Hazreti Osman'a hiç itiraz etmemişti.

İsyancılar üçüncü iddialarında, "Önceleri zekâtları görevli memurlar toplarlardı. Sen ise zekât verme işini mal sahibinin iradesine bıraktın. Bundan dolayı herkes canı ne kadar isterse o kadar zekât veriyor." diyorlardı. Hazreti Osman Efendimiz'in cevabı şöyle olmuştu: "Artık bir değişim yaşanıyor. Görevli memurlar bazen sert ve haşin davranabiliyorlardı. Ben de halkı serbest bırakarak gönülden zekâtlarını getirmelerini temin ettim."

Dördüncü iddia, "Allah Resûlü'nün Medine'den çıkardığı insanları geri getirdin." şeklinde idi. Hazreti Osman bu iddiaya şöyle cevap verdi:

- Ben Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettiği hastalığında kendisine söylemiştim. Bu iki ismin Medine'ye dönmelerine izin verdiler. Bunu Halife Ebû Bekir ve Ömer'e de söyledim. Benden şahit istediler ama şahidim yoktu. Ben halife seçilince Allah Resûlü'nün iznine binaen onları geri getirdim. Zaten tevbe de etmişler. Münafık ve gayrimüslimlerle dostluğu bırakmışlardı.

İsyancıların iddialarından biri de şuydu: "Sen akrabalarını devlet işlerinde kayırdın. Onlara ihsanda bulundun. Onların maiyetlerini bollaştırıyorsun. Bu da ayrılığa sebep oluyor." Hazreti Osman'ın buna verdiği cevap şuydu: "Allah bana servet ve mal genişliği nasip etti. Ben de bu servetimi daha çok akrabalarımaya verdim. Yoksa devlete ait maldan, hazineden bir şey dağıtmadım. Kimin hakkı ne ise hazineden o kadar verdim. Bu huyumdan da bu yaştan sonra vazgeçecek değilim."

Bir iddia da şöyleydi: "Sen, Ebû Bekir'in cem ettiği ve özellikle de ashab-ı kirama ait Kur'ân'ları yaktırdın ve sadece birkaç tane bıraktın. Müslümanların elinde vahiy geldiğinde yazdıkları ne kadar kemik, tahta v.s. varsa bunları da imha ettin. Ne diyeceksin bunlara?" Hazreti Osman'ın verdiği cevap şuydu:

- "Bana okuyuşlarda ihtilafların başladığını söylediler. Bu, yeni fitnelere sebep olabilir. Ben de istikbalde zuhur edebilecek bir fitnenin önünü kestim. Yaptığıma da kimse karşı çıkmadı."

İsyancılar sudan bahaneler uyduruyorlardı ve bu sudan bahanelerden biri de şuydu: “Ebû Bekir halifeliği sırasında Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) minberinde bir basamak aşağıda bulunurdu. Ömer de hilafetinde Ebû Bekir’in bulunduğu merdivenden bir basamak aşağıda durdu. Sen ise Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) durduğu basamakta durdun.” Hazreti Osman şöyle cevap verdi: “Eğer ben de onların yaptığı gibi devam etseydim bir müddet sonra çukur kazıp çukura inmek gerekirdi. Onun için böyle yaptım.”

Sekizinci iddia olarak “Biz Baki’de hayvanlarımızı otlatırdık. Sen bunu yasakladın. Niye böyle bir yasak getirdin?” diye sordular. Hazreti Osman Efendimiz de “Devlete ait hayvanlar otlasınlar diye Baki’de başka hayvan sahiplerinin hayvanlarını otlatmasına yasak getirdim.” dedi.

İsyancılar, ayrıca Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) kullandığı ve Hazreti Osman’ın parmağında iken düşen yüzüğü bahane olarak ileri sürseler de Hazreti Osman her defasında ikna edici cevaplar veriyor ve onları susturuyordu. Aldıkları cevaplardan sonra isyancılar bu defalık dağılmışlardı. Yapılacak şeylere orada bulunan Hazreti Ali de engel olmuştu.

Hazreti Osman’ın Evi Kuşatma Altına Alınıyor

Hazreti Ali, isyancılarla konuşmuş ve geriye dönmelerini sağlamıştı. Ancak isyancılar bir yolunu bulup Medine’ye tekrar gelmişler ve Hazreti Osman’ın evini kuşatmışlardı. Hazreti Osman’ın halifelikten el çekmesini istiyorlardı. Hazreti Osman Efendimiz ise isyancılara aldırmadan Mescid-i Nebevi’ye gidip cemaate namaz kıldırıyordu.

Son hutbesinde cemaate şunları söyledi:

– Ey cemaat! Allah size dünya hayatını vermiştir ki âhiret hayatınıza hazırlanasınız. Yoksa dünya hayatına çakılıp kalasınız diye vermemiştir. Dünya hayatı bitecektir. Bitmeyen âhiret hayatıdır. Bitip gidecek olan sizi meşgul edip de ebedi devam edecek olandan alıkoymasın. Dünyanın bir sonu vardır, Allah’tan gereği gibi sakının. Bu sizi kötülükten koruyan bir kalkandır. Nezd-i ulûhiyette olanı elde etmeye de bir vesiledir. Allah’a sığınınız, cemaatinizi koruyun ve parça parça olmayın. Sonra şu âyetleri okudu: “Hepiniz toptan, Allah’ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, bölünüp ayrılmayın. Allah’ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah kalplerinizi birbirine ısındırmış ve onun lütfu ile kardeş oluvermiştiniz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oraya düşmekten de sizi O kurtarmıştı. Allah size âyetlerini böylece açıklıyor, ta ki doğru yola eresiniz.

Ey müminler! İçinizden hayra çağırın, iyilikleri yayıp kötülükleri önleyen bir topluluk bulunsun. İşte selâmet ve felâhı bulanlar bunlar olacaklardır.” Diğer yandan isyanın şiddeti giderek artıyor ve isyancıların talepleri de yerine getirilmesi mümkün olmayan bir hâl alıyordu. Ev iyice kuşatılmıştı. Eve su gitmesini bile yasaklamışlardı. Ordu isyanın bastırılmasında kullanılmıyordu fitne çok çok büyüktü. Hazreti Osman artık evinden dışarı çıkamıyordu. Rûme kuyusunu alıp Müslümanlara su içmeleri için vakfeden Hazreti Osman bir yudum suya muhtaç hâle gelmişti. Tarihin bile sessizlik murakabesine daldığı günlerdi. Önde gelen bazı sahabiler kuşatma altındaki Hazreti Osman’ı korumak için kılıçlarıyla evin kapısını bekliyorlardı. Ama nafileydi. İçeri giren bir isyancı, âhiret hayatına mâl olacak şeyi yapmış, Hazreti Osman ibn Affan Zinnureyn Efendimiz’i kirli kılıcıyla şehit etmişti. Zaten o şehit olacağının haberini seneler önce Allah Resûlü’nden duymuştu. Şehit edilirken önünde mushafı açıktı. Tatlı, sûzişi nağmelerle Kur’ân-ı Kerim okuyordu. Kur’ân’dan doyma bilmeyen bir insandı Hazreti Osman (radiyallâhu anh).

Şu sözlerine kulak kabartalım da Kur’ân’a âşık bir gönül nasıl olurmuş anlayalım: Kalplerimiz kirlenmese Rabbimizin kelimelerinden doymamız söz konusu olamaz. Onunla ne kadar beraber olsak o kadar daha beraber olmayı arzu ederiz. Gözlerimle mushafa bakmadığım bir günüm geçse o günü kendim için en kötü yaşadığım gün kabul ederim. Hazreti Osman şehit edilirken okuduğu Kur’ân’ın sayfaları okunmaktan eskimiş bir hâldeydi. Kuşatma sırasında bir ara evinin damına çıkıp aşağıda bekleyen isyancıları görünce yanındakilere şöyle demişti.

Hadiseyi Sehl bin Huneyf’den (radiyallâhu anh) dinleyelim: “Halife Hazreti Osman (ra) fitneciler sebebiyle evine kapandığı günlerde bir ara onlara evinin damından baktı ve onların kendisini öldürmekten bahsettiklerini işitti. Sonra bize şöyle söyledi:

- Şunlar şüphesiz beni ölümle tehdit ediyorlar. Niçin beni öldürüyorlar? Hâlbuki ben Allah Resûlü’nden şu sözü işittim:
- “Şu üç suçtan başka suçlardan dolayı hiçbir Müslüman’ın öldürülmesi helâl olmaz: Sahih bir nikâh ile cinsel ilişkide bulunmuş olduğu hâlde zina edip recmedilen adam, haksız olarak bir insan katleden adam ve Müslüman olduktan sonra dinden çıkan adam.” Allah’a yemin ederim ki, ben ne cahiliye devrinde ne de Müslüman olduktan sonra zina ettim. Müslüman hiçbir kimseyi de öldürmedim ve Müslüman olduğum andan bu ana kadar dinden çıkmadım.

Ashab-ı Kiram Onu Yalnız Bırakmıyor

Hazreti Ebû Hüreyre o günlerde aralarında geçen bir konuşmayı şöyle naklediyor:

Hazreti Osman'ın kuşatma altında olduğu sırada yanına vararak,

- Ey Müminlerin Emiri! İşte artık savaş helâl olmuştur, dedim. Bana:

- Ey Ebû Hüreyre! Bütün insanları ve beni öldürmeyi istiyor musun, dedi.

- Hayır, dedim. Bu defa Osman,

- Allah'a yemin ederim eğer sen bir tek kişiyi öldürürsen sanki bütün insanları öldürmüş olursun, dedi.

Bunun üzerine ben dönüş yaptım ve kılıcımı kınından çıkarmadım.

Ashab-ı kiramdan bazıları Hazreti Osman'a,

- Ey Müminlerin Emiri! Seninle beraber evde bir grup vardır. Allah'ın yardımıyla onlarla beraber dövüş. Eğer Allah Teâlâ isterse onlardan daha az bir grupla seni koruyabilir. Bize izin ver, savaşalım, dediler. Hazreti Osman,

- Kim benim yüzümden kendisinin veya başka bir kişinin kanını akıtmak istiyorsa, ona Allah'ı hatırlatırım, demişti. O sırada gelenlerden biri de Zeyd ibn Sabit'ti. Hazreti Osman'a gelerek,

- Ensar tamamen kapıya gelmiş ve diyorlar ki, eğer isterse biz ikinci kez Allah'ın Ensar'ı olabiliriz! Hazreti Osman,

- Savaşa gelince, hayır! Ben savaşmam, dedi.

Hazreti Osman'la beraber yedi yüz kişi vardı. Eğer Hazreti Osman onlara izin verseydi Allah'ın izniyle, o asiler grubunu Medine'den uzaklaştırırlardı. Aralarında Abdullah ibn Ömer, Hasan ibn Ali, Abdullah ibn Zübeyr gibi Allah Resûlü'nün kahramanları vardı.

Gelenlerden biri de Said ibn As idi. Hazreti Osman'a,

- Ey Mü'minlerin Emîri! Ne zamana kadar biz bu adamlarla kavga etmeyeceğiz? Onlar bizi yediler. Kimisi bize ok atıyor, kimisi taş. Kimisi de bize kılıç çekerek hücum ediyor. Bize emir ver, dedi. Hazreti Osman,

- Bana gelince, Allah'a yemin ederim ki, onlarla savaşmak istemiyorum. Eğer onlarla savaşmak isteseydim, umarım ki Allah yakamızı ellerinden kurtarırdı. Fakat ben onları Allah'a havale ediyorum. Onları benim için kışkırtanı da Allah'a havale ediyorum. Biz Rabbimiz katında bir araya geleceğiz. Savaşa gelince, yemin ederim, sana savaşmayı emretmem, dedi. Said, Hazreti Osman'ın bu cevabına karşı,

- Yemin ederim ki, bundan sonra hiç kimsenin durumunu senden sormayacağım, dedi. Dışarı çıktıktan sonra asilerle savaştı. Başından öldürücü bir yara alıncaya kadar savaşa devam etti. O da böyle içtihat etmişti. Ama sahabe-i kiram Hazreti Osman'ı yalnız bırakmamıştı.

Orucunu Bizimle Açmaz mısın?

Şehit edildiği gün Hazreti Osman (radiyallâhu anh) rüyasında Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sel- lem) görmüştü. Yanında kendinden önceki halifeler Hazreti Ebû Bekir ile Hazreti Ömer Efendilerimiz vardı. O şehadet bekliyordu. Abdestsiz olmamaya dikkat ediyordu. Oruçluydu o gün aynı zamanda. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine,

- Osman, bugün orucunu bizimle açmaz mısın, diyordu.

Böyle bir teklife hayır denir miydi? Asrımızda İskilipli Atıf Hoca da müdafaanamesini yazarken benzer rüya görüp vazgeçmişti yazmaktan. Yırtıp atmıştı sayfaları. Hazreti Osman'ın tavrıyla benzeşiyordu. Kimsenin kanına girmek istemem demişti Hazreti Osman. İstese bir tek isyancıyı bırakmazdı. Buna hazır, hareket emri bekleyenler vardı. Niye emretmedi diye düşünülebilir. Belki de kendileri vazgeçerler diye düşünmüştü. Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) arkadaşına böyle davranılacağını hiç hesaba katmamıştı. Fitneye açık ruhlar, huysuz ruhlar artık sahnede idi.

Şehit edildiğinde Kur'ân'ını okuyordu. Haftada bir hatim ederdi. O gün Âl-i İmran Sûresi'nin âyetlerini okuyordu: "Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler. Onlar Allah'tan olan bir nimeti, bolluğu ve Allah'ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceğini müjdelemek isterler. Kendileri savaşta yara aldıktan sonra Allah ve Peygamberin çağrısına koşanlara, hele onlardan iyilik edip sakınanlara büyük ecir vardır. İnsanlar onlara: 'Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun.' dediler. Bu, onların imanını artırdı da: 'Allah bize yeter. O ne güzel Vekil'dir.' dediler."

Ağlayan Bir Adam

Ebû Kılâbe ismindeki bir kişi Şam'da şahit olduğu bir olayı şöyle anlatmıştır:

"Bir gün Şam'a arkadaş grubu ile gitmiştim. Bir adam sesi geliyordu. Elleri ayakları bileklerinden kesilmiş, yüzü parçalanmış, gözleri kör bir adamdı. Bu adama,

- Nedir senin bu hâlin, dedim. Cevaben bana,

- Osman'ın evinin kuşatıldığı 'yevmü'd-dar' günü eve girenlerden biri de bendim. Ben Osman'a doğru yaklaşıncı hanımı çığlık atmaya başladı. Ben de Osman'ın hanımına sert bir tokat attım. Osman benim tokat attığımı görünce,

- 'Yazıklar olsun sana! Allah ellerini ayaklarını kessin, gözlerini kör etsin. Sonun da cehennem olsun.' dedi.

O anda öyle bir sarsıldım ki anlatamam. Ve işte gördüğün gibi başıma gelenler. Ellerim, ayaklarım kesildi. Gözlerim kör oldu. Bunlar dünyada başıma geldi. Bir de sonum cehennem olursa ben ne yapacağım? İşte onun için ağlayıp duruyorum. Ben de ona,
- Yazıklar olsun sana, dedim ve adamın yanından ayrıldım.”

Hazreti Osman Efendimiz'in İlkleri

- 1-Arazileri parsellere ayırdı.
- 2-Ağaçların olduğu, ortak istifade edilen korular tahsis etti.
- 3-Namaz kıldırırken tekbir sırasında sesini yükseltmedi.
- 4-Mescid-i Nebevi'yi koku ile kokulattı.
- 5-Cuma namazı öncesi ezan okunması emrini verdi.
- 6-Müezzinlere maaş bağlattı.
- 7-Bayram namazında hutbeyi namazın öncesinde verdi.
- 8-Zekâtlarını herkesin kendisinin tespit edip verme hakkı getirdi.
- 9-Polis teşkilatı gibi koruma sistemi getirdi.
- 10-Mescidde namaz kılmak için özel mekân yaptırdı.
- 11-İlk defa ümmet arasında kargaşanın çıktığı dönemde halife idi.
- 12-İlk defa eşiyile birlikte hicret eden o idi.

Rivayet Ettiği Bazı Hadisler

- Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurdu: “Kim güzelce bir abdest alırsa sonra mescide girer, hemen namaza durursa o namazla diğer namaz arasındaki günahları affedilir.”
 - Allah Resûlü (sav) buyuruyor ki, “İhramdaki kimse nikâh kıyamaz, nikâhlanamaz ve evlenmek için birisine talip olamaz.”
 - Allah Resûlü (sav) buyuruyor ki, “Sizin en değerliniz Kur'ân'ı öğrenen ve öğretenidir.”
 - Allah Resûlü (sav) buyuruyor ki, “Kim Allah Teâlâ'nın emrettiği gibi abdest alır ve bu abdestle farz olan namazları eda ederse bu ameli namazlar arasındaki günahlara kefarete olur.”
 - Allah Resûlü (sav) buyuruyor ki: “Kim yatsı namazını ve sabah namazını cemaatle kılarsa bütün gecesini ihya etmiş gibi olur.”
- Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: “Bir kul abdest için su ister ve abdeste başlarsa yüzünü yıkadığında yüzü ile maruz kaldığı bütün günahları düşer. Kollarını yıkarsa yine böyledir, başını mesh ettiğinde aynen yine böyledir, ayaklarını yıkadığında aynen böyledir.”

- Hazreti Osman bir gün abdest almak için bir miktar su istedi. Su getirilince abdeste başladı. Ağzına dolu dolu su aldı, burnuna dolu dolu su çaktı, sonra yüzünü üç defa yıkadı, kollarını da üçer üçer yıkadı, başını mesh etti. Ayaklarını da yıkadı. Sonra tebessüm etti. Yanındaki arkadaşlarına,
- Beni güldürenin ne olduğunu sormayacak mısınız, dedi. Yanındakiler,
- Neden dolayı güldün ey Müminlerin Emiri, dediler. Hazreti Osman şöyle dedi:
- Allah Resûlü'nün bir gün buralara yakın bir yerde abdest için su istediğini gördüm. Benim abdest aldığım gibi abdest aldı, sonra tebessüm etti ve şöyle buyurdu: "Beni tebessüm ettiren şeyin ne olduğunu sormayacak mısınız?" Ashab-ı Kiram efendilerimiz, "Sizi ne tebessüm ettirdi ey Allah'ın Resûlü?" dediler.
- Allah Resûlü (sav) ölünün defnini tamamlayınca, kabri üzerinde durur ve, "Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret talep edin, onun için karşılaşacağı sorgulamada metanet dileyin. Zira şimdi ona hesap sorulacak." buyururdu.
- Allah Resûlü (sav) uzuvlarını üçer üçer yıkayarak abdest aldı ve şöyle buyurdu: "Bu benim ve benden önceki sair peygamberlerin ve İbrahim Aleyhisselâm'ın abdestidir."
- Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: "Her kim Allah rızası için bir mescid bina ederse Allah Teâlâ da onun için Cennette onun mislini bina eder."
- Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: "Her günün sabahında ve her gelenin akşamında 'Zarar veren her şeyden Allah'ın ismiyle korunurum. Öyle Allah ki, O'nun ismiyle beraber olunca ne yerde bulunan ne de gökten inecek olan hiçbir şey zarar veremez. Her şeyi işiten O'dur, bilen O'dur.' duasını üç defa söyleyip de kendisine herhangi bir şey zarar veren hiç bir mümin kul yoktur."
- Ebû Hüreyre'den (ra) rivayetle Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyurmuştur: "Hayâ imandandır. Ümmetimin en hayâlısı Osman bin Afvan'dır."

Bir Güzel Söz

Hazreti Osman Zinnureyn Efendimiz çok güzel konuşurdu. Şu sözü gayet ince değil mi? Şöyle diyor: "On şey zayi olmuş, kaybolmuştur:

Birincisi, sual sorulmayan âlim, İkincisi, amel edilmeyen ilim, Üçüncüsü, kabul görmeyen fikir, Dördüncüsü, kullanılmayan silah, Beşincisi, namaz kılınmayan mescid, Altıncısı, okunmayan Kur'ân-ı Kerim, Yedincisi, fakirlere verilmeyen mal, Sekizincisi, binilmeyen binek, Dokuzuncusu, yalnız dünya için ilim tahsili, Onuncusu, sefer için gerekli tedbir alınmayan ömür."

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) tedrisatında eğitim ve terbiyesini tamamlamış biri ancak böyle konuşabilir.

Bir başka sözü de şudur:

“Allah Teâlâ beş vakit namazını terk etmeden devam edeni şu dokuz ikramıyla, ihsanıyla taltif eder:

Birincisi, Allah Teâlâ o kimseyi sever.

İkincisi, bedenine sıhhat verir.

Üçüncüsü, melekler onu sıyanet eder ve istiğfar eder. Dördüncüsü, evine bereket iner.

Beşincisi, yeryüzünde salih kimselerde görünen bir nura sahip olur.

Altıncısı, Allah kalbini yumuşak kılar. Yedincisi, sırattan şimşek süratinde geçer.

Sekizincisi, Cehennemden muhafaza olunur.

Dokuzuncusu, “Kendilerine korku ve tasa yoktur.” âyetinin mazharı olmuş kişilerle beraber olur.

Asr-1 Saadet Serisi 6

Allah'ın Arslanı

Hazreti Ali

Ümit KESMEZ

Hz. Ali r.a.

Neşet Ettiği Ortam

Babasının adı, Abdimenâf İbn Abdülmüttalib (Ebû Tâlib), annesi ise, Fatıma Binti Esed idi. Kâbe'de dünyaya gelmiştir. Dedesi Abdülmüttalib, Mekke'nin itibarlı reisiydi ve Müttalib ailesi, adeta Kâbe ile bütünleşmiş bir yapı sergiliyordu. Belki de bu vesileyle, Kâbe'de dünyaya gelen ilk ve tek gahis o idi; zira ne ondan önce ne de sonra orada bir başkası aynı lûtfâ mazhar olmamıştı ve olmayacaktı... Annesi ona, aslan manasına gelen 'Haydar' ismini uygun görmüş, baba Ebû Tâlib ise ona 'Ali' demişti.

Ebû Tâlib, Allah Resûlü' nün öz amcasıydı ve babasından sonra annesinin de vefatını müteakip öksüz ve yetim kalan Muhammed'i, babası Abdülmüttalib'in bir vasiyeti olarak yanına almış ve aynı evde yaşıyorlardı. Zira bir gün babası Abdülmüttalib onu karşısına almış ve torunu Muhammed'i kastederek, oğlu Ebû Tâlib'e şunları söyledi: - Ey Ebû Talib! Su oğlum var ya, O'nun konumu çok önemli. O'nu sen koru ve kolla. O'na ulaşacak en küçük bir olumsuzluğa bile müsaade etme! Aradan yıllar geçti; artık İnsanlığın Emini büyümüş ve amcasıyla ticaret için kervanlara katılır olmuştu. Hz. Hatice ile tanışıp evlenmesi de bu yolla olmuştu. Bu evliliğin akabinde Ebû Tâlib'in evinden ayrılan Allah Resulü, bir vefa insani olarak amcasını sürekli ziyaret eder ve ihtiyaçlarını gidermeye gelirdi. Ebû Talib'in küçük oğlu Ali de bundan sonra dünyaya gelmişti.

Ortalığın kıtlıkla kıvrandığı bu günlerde isler, beklendiği gibi gitmiyor ve Ebû Tâlib ailesi de herkes gibi sıkıntı çekiyordu. Bu durum, Allah Resûlü'nü derinden yaralıyor ve bir çözüm arıyordu. Derken bir gün, diğer amcası Abbas'ın yanına gitti. Durumu ona açacak ve Ebû Tâlib'in sıkıntılarını paylaşmanın yolunu arayacaktı, yanına gitti ve ona, - Bir çocuğunu sen, diğerini de ben himayemize alalım, dedi. Şefkat ve merhametin ihlâsla önerdiği çözüm mantıklıydı ve Hz. Abbas da severek kabul etti bunu. Doğruca Ebû Tâlib'in yanına gidip onu da ikna ettiler beraberce. Bir zamanlar yetim olarak evine alıp himaye ettiği yeğeninin böylesi hassas teklifi karşısında çok duygulanmıştı Ebû Tâlib. Bir zamanlar, diğer kardeşleri arasında O'na kendisi sahip çıkmakla ne kadar isabetli davrandığını şimdi daha iyi anlıyordu. Ali'nin ağabeyi Akil'i kendi yanında tutmak istediğini belirterek diğerlerini alabileceklerini bildirdi ve böylelikle, Ca'fer'i Hz. Abbas, Ali'yi de Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) himayelerine alarak geri döndüler. Bu sırada Hz. Ali henüz beş yaşlarındaydı. Bundan böyle Ali, sürekli Allah Resûlü'yle beraberdi ve bizzat O'nun nezaretinde terbiye görüyordu. Nübüvvet geleceği ana kadar geçen yaklaşık 5 yıllık bir beraberlikti bu. Bu beraberlik onu, aynı zamanda cehaletin pas ve kirine bulaştırmayacak ve nezih bir hayata rehberliği beraberinde getirecekti.

Adeta Ali, gözünü İslam'da açacak kadar duru ender insanlardan birisiydi. Zira cahiliye dönemine ait hiçbir olumsuzlukla karşılaşmadan çok nezih bir ortamda olgunluk dönemine yetişecek ve Rabb-i Rahîm tarafından terbiye edilen bir Resûl-ü Muhtâr'ın yanında granit-misal sağlam bir iradeye sahip olacaktı. Temel çok sağlamdı ve bu temel üzerine bina edilecek çok çetin işler bekliyordu genç Ali'yi...

İslam'ı Tercihi

Derken Hirâ'dan ebedi bir güneş doğmuş ve bütün âlemi aydınlatmak üzere ışıklar ilk defa Mekke üzerine düşmüştü. Elbette ki, Allah Resul'ünün ilk muhatabı, hanımı Hatice idi ve bu Nur'a gönülden ilk inanan da O olmuştu. Muhammedü'l-Emîn'in hanesinde yaşanan telaş ve Varaka ibn Nevfel'e gidip gelmeler, yeni bir şeylerin olduğunu gösteriyordu. Küçük Ali de bu değişimin hemen farkına varmış ve meraklı bakışlarıyla namaz kılışlarını seyrediyordu. Henüz on yaşlarındaydı.

Önce ne yaptıklarını sordu:

- Ne yapıyorsun, böyle? Allah'ın Resûlü cevapladı:
- Âlemlerin Rabbi için namaz kılıyorum. İlk defa duyuyordu ve pürdikkat yine sordu:
- Alemlerin Rabbi de kim?

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), müşfik bir baba edasıyla dizine oturttu onu ve Hirâ'da başsından geçenlerle, peygamberlikle gönderilisini anlatmaya bağladı, bir bir. Ardından tane tane şunları söyledi:

- O, bir ve tek olan Allah'tır. O'nun ortağı olamaz. Varlığı O yaratmış, rızkını da O vermektedir. Her şey O'nun kudret elindedir; öldüren de yaşatan da O'dur. Ve O, her geye kâdirdir. Şefkat dolu bir babanın yürek yakan nasihatleri gibiydi bunlar ve doğrudan küçük Ali'nin ruhuna hitap ediyordu.

O'na o kadar itimadı vardı ki, gittiği her yere hiç tereddüt göstermeden giderdi ancak böylesi önemli bir meselede babasına danışmadan da karar vermemeliydi. Ne de olsa babanın yeri de farklıydı. Ancak, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) de Ali'den bir isteği olacaktır; tembihte bulunacak ve aralarında geçenlerden kimsenin haberdar olmamasını isteyecekti. Derken o gece Ali, uzun uzun düşündü; Allah'a iman gibi önemli bir meselede anne ve babaya sormaya ne lüzum vardı...! Artık kesin kararını vermişti. Sabah olur olmaz Allah Resûlü'nün yanına geldi ve;

- Dün sen bana neler anlatmış ve neye davet etmiştin, diye sormaya başladı.

Belli ki küçük Ali, yaşının üstünde bir olgunluk yaşıyor ve babasına danışma lüzumu hissetmeden ilklerin arasına giriyordu. Allah Resûlü onu yanına oturttu ve şâhadete davet etti.

Vahyin gelişinin hemen ilk günlerinde on yaşlarındaki küçük Ali, Hz. Hatice' den sonra ilk defa kelime-i tevhidi söylüyor ve nice büyüklerden önce islâm'ı tercih ederek gönlünden gele gele Rabb-i Rahîm'ine iman ediyordu. Nasıl etmesin ki, artık bu evde vahyin ses ve soluğu duyuluyor, vahyin ihtizazıyla sarsılan duvarlarında, islâm adına geleceğin haritaları giziliyordu.

Artık küçük Ali, Allah'ın Resûlü amcaoglu Muhammed'in yanından hiç ayrılmıyor ve gelen âyetleri, Resûlü Kibriya'nın dudaklarından ilk duyanın, kendisi olmasını istiyordu. Efendimiz, ibn Erkam'ın evine taşındığı andan itibaren de bu evin müdavimi olacak; bir taraftan dışardaki gelişmeleri takip edip oraya bilgi taşıırken diğer yandan da sıcağı sıcağına gelen âyetlerle yeni gelişmeleri kavrama yarışına girecekti. Zira hemen her gün bir yeni sima koşup geliyor ve iman havuzuna dalarak, yunup yıkanmış olarak iman safına dehalet ediyordu.

Efendiler Efendisinin ikizi olmuştu adeta Ali... O derece bütünleşmişti ki O'nunla, biraz canını sıktıkları bir dönemde celaliyle tecelli edecek ve göyle seslenecekti etrafındakilere:

- Bana istediğinizi istediğiniz kadarını Allah'ın kitabından istediğiniz her şeyi sorun...! Allah'a yemin ederim ki ben, hangi âyetin nerede, ne zaman, gece mi gündüz mü ve hangi hadisenin üzerine indirildiğini çok iyi bilirim. Çünkü O, Kur'ân'ın ilk şakirdi... İslâm'ın ilk tilmizi, Efendimiz'in de ilk talebesiydi. O'na koşmakta nice büyükler arkada kalmışlar; o ise, burada da arkadan gelenlere rehberlik yapıyordu.

Ebû Tâlib, müsamahakâr bir babaydı ve yegenine olan güveni sonsuzdu. Bir gün oğlu Ali'yi, Allah Resûlü' nün arkasında namaz kılarken görmüştü. Yeğenine vahyin geliğinden, Hira'ya gidip aylarca orada kaldığından haberi olmuştu ama oğlu Ali'nin de Muhammed'e tabi olduğunu henüz bilmiyordu. Sessiz kalmayı tercih etti bir müddet; ancak fetânet sahibi küçük Ali, daha atıktı. Işın gerçek mahiyetini bilmemekten kaynaklanan bir olumsuz düşünce içine giriverir endişesiyle namazını bitirir bitirmez doğruca babasının yanına koştu ve;

- Ey babacığım, diye başladı sözlerine... Kadife gibi, yürek okşayan bir ses tonuydu bu. Ve göyle devam etti:

- Ben, Allah'a ve Resûlullah'a iman ettim. O'nun getirdiği her şeyi de tasdik ediyorum. Ben, baba... ben...

Muhammed'e tabi oldum!

Yeğeni Muhammed' i bilip tanımasa Ebû Tâlib, böyle bir değişikliğe asla müsaade etmez ve karşı koyardı. Ancak peşinden gidilen baskaşı değil Muhammed'di ve,

- O, seni sadece hayra çağırıyor; yoluna devam et oğlum, deyiverdi.

Bir başka gün yine oğlu Ali, yegeni Muhammedül Emin'in sağ tarafında durmuş namaz kılıyordu. Bunu gören Ebû Tâlib, diğer oğlu Cafer'e şöyle seslenecekti:

- Git oglum, sen de amcaoğlunun sol yanına dur ve namaz kıl!

Çok geçmeden, zamanlarını beraber geçirdikleri bir başka isim, hür iken köleleştirilen ama Allah Resûlü'nün yanında kölelikten yeniden hürriyete -hem de efendiliğe- yükselen Zeyd ibn Hârise de katıldı aralarına... Gençlerdi; fütüvveti temsil ediyorlardı ve her biri de bu ruhu, bütün Mekke'ye yaymanın azmi içindeydi. Kendi hanesindeki Zeyd ve Ali'yle konuşurken Allah Resûlü, aynı zamanda geleceği inşa ediyor ve onları çetin ve zor günlerde, en onulmaz problemleri çözecek birer kahraman olarak hazırlıyordu. Ali, Müslüman olmuştu olmasına ama o gün için bir insanın Müslüman olması, bütün sıkıntıları peşinen kabullenmesi anlamına geliyordu. Kureyş, adım adım takip ediyor ve kiminle konuştuklarını, nereye gittiklerini ve nelerle meşgul olduklarını inceden inceye izliyordu. Yanlarına yaklaşanı yakın takibe alıyor ve türlü türlü bahane ve yalanlarla iman yoluna gitmekten insanları vazgesirmeye çalışıyorlardı.

Bir gün Ebû Zer, Mekke'deki farklılığı duymuş ve merakını gidermek için yola koyulup gelmişti. Şartları bildiği için açıktan da kimseye hâlini açamamış, belki gelir ümidiyle Kâbe'de bekliyordu. Üçüncü gün Hz. Ali yaklaştı yanına ve buraya geliş sebebini sordu gizlice... Maksudını öğrenip samimiyetini görünce de;

- Şüphesiz O, gerçektir kesinlikle Allah'ın peygamberidir. Sabah uyanınca benimle birlikte gel. Yalnız beni aralıklı takip et. Yolda bir tehlike sezersem, bir bahaneyle duraklarım bu durumda sen yoluna devam et. Ancak problem olmazsa ben nereye gidersem sen de oraya gel, diyecek ve iman yolunda Ebû Zerr'e kılavuzluk yapacaktı. Zeyd'le birlikte Allah Resûlü'nün eli kolu olmuşlardı; etrafında pervane olup dönüyor ve insanlara Allah'ı anlatma yolunda ölesiye koşturuyorlardı. Yeri geldiginde yemekler tertip edip insanları Hakk'a davet ediyor, zaman zaman da bu davetlerde O'nun en büyük destekçisi oluyorlardı. Ebû Kubeys Dağı'nın eteklerinde kim bilir kaç defa yemek tertip etmişler ve arkasından insanlığın iftihar tablosu kaç defa insanları imana davet etmişti!

Davet çok yumuşak, istenenler çok kolay ve davet eden de en Emin olmasına karşılık kalbler çok katı, kalpler da çok kötüydü. Hâlbuki söylemesi kolay ve mizanda ağır basan iki kelime söyleyecek ve böylelikle ebedi hayatlarını kurtarmış olacaklardı. Dünya ve âhiret'in hayatı buradaydı ve bunun için herkesin, en güzel bir yardımcı, en sağlam bir koruyucu ve en candan kardeş olması gerekiyordu. Allah Resûlü de sürekli böyle kâmetler arıyordu. Meclislerinde arayışını tekrarlayıp talebini tekrarladığı her yerde Ali, yaş itibarıyla meclistekilerin en küçüğü olsa da ayaga kalkıyor ve elini göğsüne vurarak,

- Ben varım yâ Resûlallah, diyordu.

Çogu zaman bu çikişlara mukabil, onun oturmasına yönelik isteğini tekrarlayan Hz. Peygamber (sallâllahu aleyhi ve sellem), onun desteklerinin, diğerleri için bir misal teşkil edeceğini umuyor ve ümitleniyordu. Fetanet sahibi akıllı bir insandı; hangi adımın, arkasından ne türlü bir sonuç doğacağını bilir ve ona göre hareket ederdi. Bu yüzden Allah Resûlü (sallâllahu aleyhi ve sellem), onunla uzun uzun görüşür ve istişare ederdi. Hatta Tâif günü, Hz. Ali'yi çağırıp baş başa uzun uzun görüşünce bazıları, bundan rahatsızlık duyacak ve bu rahatsızlıklarını dile getireceklerdi. Sarf edilen sözler kulağına gelip duruma muttali olan Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) ise, hemen oracıkta el koyduğu problemi çözecek ve şu cümlelerle konuya açıklık getirecekti:

- Onunla hususi görüşmeyi ben, kendi arzumla yapmadım. Allah'ın tercihi bu. Bununla O, gerçek faili nazara veriyor ve attığı her adımın, Allah'ın rızası istikametinde ve bilgisi dâhilinde olduğunu ifade ederek, herkese fiilen ders veriyordu.

Himayede Üçüncü Dönem

Küfürle katılaştan kalpler, olup bitenlerden hoşlanmıyor ve Hira'dan zuhur eden bu Nûr'a her geçen gün daha şiddetli tavır alıyorlardı. Derken himayede üçüncü dönem gelmiş ve Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi ve sellem) Kureyş'in kininden koruma vazifesini yeniden Ali'nin babası Ebû Tâlib almıştı. Yetimken koruduğu gibi O'nu, risaletle görevlendirildiği hassas dönemde de muhafaza ediyor ve kimsenin bir kötülük yapmasına izin vermiyordu. Nasıl sahip çıkmasın ki; Muhammedü'l-Emin, babasının emaneti...

O'nu koruyup kollamak da, yerine getirilmesi gereken bir vazifeydi O'nun için. İnananların sayısı artarak devam ediyordu ama Ali'nin solgun yüzüne bir türlü tebessüm gelmiyordu. Zira başkalarının imanına şahit olup dururken, hâlâ baba ve annesinin Müslüman olduğunu görememişti. Bu kadar yakın olmalarına rağmen, en yakınlarla bile bir şey anlatamamanın sıkıntısı uykularını kaçıırıyordu... Ama elinden gelen bir şey de yoktu. Belki de henüz vakti gelmemişti.

Mekke, yaşanılacak gibi değildi. Tâif'e gidilmiş ve oradan da beklenen netice alınamamıştı. Her geçen gün sıkıntılar katlanarak geliyordu. Derken Kureyş, Mekke'nin kapılarını kapatmış ve inanan herkesi şehirden kovuyordu. Üç yıl sürecektir bir sürgün hayatıydı bu! Cehaletle beslenen Kureyş, o gün insanlığın en büyük ayıbını irtikâp ediyor, çoluk çocuk demeden dünyanın en masum insanlarını çölde aç ve açık ölümle baş başa bırakıyordu. Dile kolay; işkence üstüne işkenceyle geçecek koskoca üç yıl!

Sözde, üzerinde Mekkelilerin ittifak ettikleri bir husustu bu ve madde madde işledikleri zulüm belgesini, bir fazilet gibi Kâbe'nin duvarına astılar hayâsızca! Üstelik bütün yolları tutmuş ve kimsenin yardım götürmesine de müsaade etmiyorlardı. Sıkıntılara bir de acılar eklenmeye başlamıştı. Önce Hz. Ali'nin babası Ebû Tâlib vefat etti. Hem de Allah Resûlü'nün bütün ısrarlarına rağmen imana erişemedi... İman adına her şeyini ortaya koyan bir Haydar-ı Kerrar için dayanılmaz bir acıydı bu. Daha üç gün geçmemişti ki, canından çok sevdiği, zor günlerin en büyük teselli kaynağı Hz. Hatice de ayrıldı aralarından... "Anneciğim!" diyebileceği bir kaleyi daha kaybetmenin hüznü içindeydi; hem de Mekke'nin bir zamanlar en zengin kadını, evinde yemekler pişirilen ve Zeyd'le birlikte koşarak insanları O'nun yemeğine davet yarışına girdikleri Hz. Hatice, mihnet günlerinin ağır şartları altında ıstıraptan iki büklüm ve kıvranarak dünyaya veda ediyordu.

Sadece, o güne kadar gelip teslim olmayan annesi Fâtıma'nın, babasının ölümünden sonra yumuşayıp Müslüman olmasıyla teselli olabiliyordu. Bir anda bütün sıkıntılarını unutmuş gibiydi; kimin annesi gelip Müslüman olur da aynı sevinci duymazdı ki! Ancak O, bütün olumsuzluklara karşı sabretmesi gerektiğinin bilincindeydi. Zira sabrın imandaki yeri, vücuttaki başın yerine eş değerd; sabrı olmayanın imanı da tehlikede demektir. Bugün çalışma günüydü; hesap yoktu. Ama yarın, hesap günü gelecek, ama o gün de çalışmanın bir faydası olmayacaktı. Bir de etrafında gördüğü herkes, cenaze taziyesinde bulunan insanlar gibi solgun benizli, sağı-solu dağınık duruyorlardı. Belli ki, sıkıntıyı herkes müştereken çekiyor ve ıstırapı beraberce acı acı yudumluyorlardı.

Toz-toprak içine karışmış, çileli günlerde pişip çelik gibi bir imana sahip olan Hz. Ali, sonraki günlerde kısmen müşahade ettiği rahatlığı görünce, hep o günleri hatırlar ve elbiseleri ıslanına kadar ağlayan o ilk günün sahabilerine olan özlemiyle insanlara gözyaşları içinde nasihatler ederdi. Bu nasihatlerinden birinde: - "İlmin pınarları, gecenin ışıkları olunuz ve elbisenin eskisini, kalbin de yenisini taşıyınız. Ancak böyle olursanız, gökler ötesinde bilinir, yeryüzünde de hatıralarda yâd edilirsiniz." diyecekti.

Hicretle Hz. Ali'nin Misyonu

Ebû Tâlib ve Hatice'nin yokluğu, Kureyş'i daha da cesaretlendirmişti ve ölümüne planlar kuruyorlardı. Zira bir göçün varlığından haberdar olmuşlar ve İnsanlığın İftihar Tablosu Efendimiz'in de gideceğinden endişe duyuyorlardı. Elllerinden kaçırmadan bir çaresini bulmaları gerekiyordu. Nihayet istişare meclisleri olan Dârü'n-Nedve'de bir araya geldiler; herkesin farklı bir teklifi vardı.

Ancak o güne kadar tanımadıkları bir adam (Şeytan), makul olmadığı gerekçesiyle her teklifi geri çeviriyor ve meseleyi kökten halledecek bir formül üretmeleri gerektiğini söylüyordu. Nihayet Ebû Cehil'in, "O'nu öldürelim; her kabileden bir genç alalım ve hep beraber saldırsınlar. Böylelikle kanı bütün kabileler arasında dağılır ve Hâşim oğulları da bunun peşine düşemezler." şeklindeki fikrini yabancı da benimsemiş; akabinde de "Emin" bildikleri Allah Resûlü'nü bir gece baskınıyla öldürme kararını almışlardı. İlâhî müsaade gelmiş ve Allah Resûlü de, iki kişiden biri olarak Hz. Ebû Bekir'le birlikte hicrete niyet etmişti. Ancak bunun öncesinde yapılması gerekenler vardı. Genç ve yiğit Ali'yi çağırdı yanına ve ayrılıp giderken Mekke'den, yapması gerekenleri bir bir anlattı... Denilenleri yapacak ve Medine'de tekrar buluşacaklardı.

Öncelikle Kureyş, hicretten hemen haberdar olmamalıydı; değişikliğin farkına varılmamalı ve Efendimiz'in hâlâ evinde kaldığı izlenimi verilmeliydi. Bunun için o gece Hz. Ali, Allah Resûlü'nün evinde kalacak ve olacaklara tek başına göğüs gerecekti. Hz. Peygamber'in (sav) teminatı vardı; kılına bile dokunamayacaklardı. Hz. Peygamber'in (sav) libasını giydi ve yatağına yattı o gece Ali. O'nun davası uğruna birisinin kurban olması gerekiyorsa, gayet Hz. İsmail gibi bıçağın altına yatacak ve elbette beklenen teslimiyeti ortaya koyacaktı. Hiç mi hiç korkusu yoktu; bir de böyle bir vazife verirken Gönlünün Sultanı onu karşısına almış ve:

- "Benim şu yeşil libasına bürün ve öylece kal. Zira inşallah sana hiçbir olumsuzluk ulaşmayacaktır." buyurmuştu.

Bu arada Hz. Ali, 23 yaşlarındaydı. Beklenenler oldu ve her bir kabileden birer genç, gecenin karanlığında bir baskınla Allah Resûlü'nün evini kuşattılar ve tek hamleyle eve girdiler. Girmeleri neyi değiştirecekti ki? Gerçekle karşılaştıklarında, Hz. Peygamber (sav) ile Hz. Ebû Bekir çoktan Sevr'e ulaşmışlardı. Sorgulama sırası Kureyş'teydi:

— Sahibin nerede? diye sordular.

Ama bu soruya asla cevap alamayacaklardı. Çok sıkıştırıp ısrar ettiklerinde Hz. Ali sadece şu kelimeleri paylaşacaktı onlarla:

— Siz kovmak istiyordunuz, O da gitti.

Ayrıca, kıymetini bilmedikleri ama bir türlü de vazgeçemedikleri o en "Emin"e emanet ettikleri mallar vardı ve bunların teker teker sahiplerine iade edilmesi gerekiyordu.

Bu ne büyük bir emniyetti ki, kendi yanlarında koruyamadıkları en kıymetli değerlerini, ölümüne kastettikleri ve bunun için ardı ardına planlar kurdukları emniyet timsaline getirip teslim ediyorlardı! Ve bu ne emniyetti ki, hayatına kastedenlerin mallarını, canını canı gibi aziz bilen Canan'ın tehlikeye atma pahasına, sahiplerine ulaştırmayı ihmal etmiyordu.

Sonraki üç gün boyunca bunları da sahiplerine ulaştıran Hz. Ali, yanında annesi, müstakbel eşi ve Allah Resûlü'nün kızı Fâtıma ile beraber birkaç kişiyi alarak hicret yoluna koyulacaktı. Arkadan gelmişlerdi ama yolları Kuba'da yeniden birleşecekti. Zira Hz. Ebû Bekir'le Efendimiz, ortalığın durulması için bir müddet Sevr Dağı'nda beklemiş ve emniyetin sağlandığına emin olduktan sonra yola revan olmuşlardı. İşte bu arada Hz. Ali de emanetleri yerine getirmiş ve onlara yetişmişti. Ancak o kadar acele etmişlerdi ki, Ali'nin ayaklarına kara sular inmiş ve yara bere içinde kalmıştı. Artık yürüyemiyordu. Önce sordu Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem):

— Ali nerede? Bana onu çağırın.

— Yürüyemiyor yâ Resûlallah, dediklerinde bu sefer kendisi onun yanına gelecek ve yaralarına şahit olunca da, Rahmet Peygamberi gözyaşlarına hâkim olamayacaktı. Zira Hz. Ali'nin ayakları şişmiş ve her tarafı yara bere içindeydi. Ardından da mübarek tükürüğünü yaralarının üzerine gezdirerek dua etti. Bir mucize daha gerçekleşecek ve oracıkta iyileşen o ayaklar bir daha hiç rahatsızlık vermeyecekti.

Resûlullah'a Kardeş Ali

Medine'ye gelince, her bir Muhâcir'i, Medineli bir Ensâr ile kardeş ilan ediyordu. Teker teker herkesi eşleştirmişti; ama geride Ali'ye kardeş olacak bir Medineli kalmamıştı. Çok üzüldü ve bu üzüntüsünü hemen Allah Resûlü'nün huzurunda dile getirdi. Delikanlı Ali, hicretin kahramanı Haydar-ı Kerrar, çocuklar gibi mahzun, hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. Bir taraftan da Allah Resûlü'ne naz makamında sitem ediyor,

— Herkesi kardeş ilan ettin, ama benim kardeşim olmadı, diyordu.

Meğer o ne saadet ki, onun kardeşi, insanlığın en Emîn'i, Allah'ın da Resûlü olacaktı. Önce teselli etti onu... Elini omzuna koydu ve kucakladı... Ardından da herkesin huzurunda bu gerçeği şu cümlelerle ilan etti:

— Dünya ve âhirette senin kardeşin Benim, yâ Ali!

Bütün üzüntüleri anında yok olmuş ve artık Ali, herkesin gıpta ile baktığı biri hâline gelmişti. Nasıl olmasın ki? O, birçok meziyeti yanında, artık Resûlullah'ın da kardeşiydi!

Bedir'in Arslanı

Küfrün kini bitecek gibi değildi ve hicrette ellerinden kaçırdıkları müminleri nasıl yok edeceklerinin planlarını yapıyorlardı, büyük bir iştihayla. Derken yollar Bedir'de birleşiverdi. O güne kadar çıkmayan savaş izni de gelmiş ve sürekli müdafaada kalma dönemi sona ermişti. Kuyuların başında karşı karşıya gelen orduların önünde, ilk vuruşacak isimler arasında Ali de vardı.

Bir hamlede azılı din düşmanı Velid'i yere serdi Ali ve Allah'ın inayetiyle müeyyed (desteklenmiş) ordunun önünde moral yükselten bir zafere imza attı. Allah Resûlü, onu o kadar seviyordu ki, savaş için uzaklara gönderdiği bir sırada kuzeni Ali aklına gelince, hasretinden ellerini açıp:

- Allah'ım! Ali'yi bana göstermeden canımı alma, diye Rabb-i Rahîm'ine dua edecekti. Medine duvarlarından birinin dibinde otururken, Ebû Bekir ve Ömer'den sonra gelen kişinin de Cennet ehli olduğunu müjdelemiş, yaklaşan bir ayak sesine kulak kesilerek: - Allah'ım! Sen istersen bunu Ali kılarsın, diye onun gelmesini temenni etmişti. Gerçekten de gelen, Ebû Tâlib'in oğlu Ali idi. Ona "Zülfikâr" adını verdiği kılıcını bağışlamıştı ve o da, hayatı boyunca kutsal bir emanet olarak baktığı bu kılıçla savaştı, onun bereketiyle sürekli zafer üstüne zafer kazanacaktı.

Uhud'da Hz. Ali

Bedir'de hezimet yaşayan Kureyş, intikam hırsıyla Uhud'a yöneldiğinde, sahnede yine Ali vardı; öyle savaşıyordu ki, önünde durmaya imkân yoktu. Başlangıçta işler, Bedir'deki gibi cereyan ediyordu; ancak, emre itaatteki inceliğin kavranamadığı bir an, savaşın kaderini bütünüyle değiştirdi ve tam "kazandık" derken ortalık bir anda can pazarına dönüverdi. Bu kargaşadan sıyrılıp çıkabilmek için Ali misali arslanlara ihtiyaç vardı.

İsterseniz, kargaşanın Uhud'a hâkim olduğu bu anlardaki ruh hâletini gelin kendisinden dinleyelim:

- "Savaş esnasında bir ara Resûlullah'ı göremedim. Şehitler arasına baktım; orada da yoktu. O zaman kendi kendime: Vallahi, Resûlullah savaştan kaçmaz. Onu şehitler arasında da göremiyorum. Herhâlde hatalarımızdan dolayı Allah'ın gazabı geldi ve O'nu kendi yanına aldı, dedim. Artık benim için savaşmaktan başka daha hayırlı bir şey yok diye düşündüm. Kılıcımın kınını kırdım ve doğruca düşman saflarına hücum ettim. Onlar benim gelişimi görüp iki tarafa açılınca, bir de ne göreyim; Allah'ın Resûlü orada savaşıyordu!" Bir taraftan savaşın hakkını verirken, diğer yandan da sürekli Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi ve sellem) koruyor ve ona bir zarar gelmemesi için bütün gayretini ortaya koyuyordu. Budanmış bir ağaç gibi kolları kopan ve yere düşen sancağı göğsüyle tutmaya çalışan ama çok geçmeden bir mızrak darbesiyle şehit olan Mus'ab'ın elindeki sancağı da, Resûlü Kibriyâ'nın işaretiyle Ali almış ve Uhud'da yeniden toparlanmayı başlatan isim olmuştu. Çok geçmeden Resûlü Kibriyâ'nın iltifat dolu sesi yükseldi Uhud'un eteklerinden:

- "Zülfikâr'dan başka kılıç, Ali'den başka da genç yokmuş meğer!"

Bu arada Hz. Ali de öyle yaralar almıştı ki, tedavisinde kimse muvaffak olamıyordu. Bu yaralardan on altısı öldürücüydü. Düşmüş, kalkmış, düşmüş yine kalkmış ve yine de savaşa devam etmişti. Nihayet Resûl-i Ekrem de Ali'nin yaralarından haberdar olunca şöyle buyurdu:

- “Bütün bunlara Allah yolunda katlanan bir adam artık ne yapsa mazurdur.”

Uhud'daki bir anlık dağılmanın ardından, yüzü yarılıp dişi kırılan Allah Resûlü'ne, dişlerinin sökülmesi pahasına ilk müdahale yapıp miğferin halkaları çıkarılmıştı. Ancak sonrasındaki tedaviyi gerçekleştiren ve Hz. Fâtıma ile birlikte mübarek yüzündeki kanları temizleyip yıkayan da yine Ali olacaktı.

Yeni Bir Bağ

Hicretin üzerinden iki yıldan daha fazla bir zaman geçmişti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), evindeki evladı, yanındaki yardımcısı ve gözbebeği Hz. Ali'yi, kızı Fâtıma ile evlendireceği zemini hazırlıyordu. Sahabeden birisinin Fâtıma'yı babasından istediğini duyan bir başka sahabî, Hz. Ali'nin yanına gelmiş ve bu işe kendisinin daha layık olduğunu ifade ederek, gidip Resûlullah'tan Fâtıma'yı istemesini tavsiye etmişti. Ancak Hz. Ali'nin, Resûlullah'ın kızını nikâhlayacak kadar malı mülkü yoktu ve:

- “Onunla evlenecek neyim var ki benim?” diye karşılık verdi.

Ancak olabilecek tahmin eden bu ferasetli sahabî ısrar ediyordu:

- “Sen bir git hele... Onu seninle evlendirecektir.”

Resûlullah'la akraba olmayı kim istemezdi ki? Hele Fâtıma gibi, oturuşuyla, kalkışıyla, yürüyüşüyle babasını hatırlatan bir hayat arkadaşına kim itiraz edebilirdi?

Hayâdan kan ter içinde kalan Hz. Ali, bu kadar ısrar üzerine utanarak Hz.

Peygamber'in yanına geldi. Efendiler Efendisi'nin heybeti karşısında nutku tutulmuş, bir türlü konuşamıyordu. Halden anlayan Söz Sultanı devreye girdi:

- “Buraya niye geldin? Bir ihtiyacın mı var?” diye sordu önce.

Konuşması için verilen bu fırsatı da değerlendirebilecek gibi değildi Ali; başını eğdi ve yine sükûtu tercih etti. Anlaşılan, konuşması için daha açık bir yönlendirme gerekiyordu. Bu sefer Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem):

- “Sanki sen Fâtıma'yı istemek için geldin.” dedi tatlı bir ses tonuyla...

Yerin dibine girecek gibiydi. Ancak Allah'ın Resûlü'ne de bir şeyler denilmeliydi. İşin doğrusu, Fâtıma ile evlenmeyi istiyordu. Başını azıcık kaldırır gibi yaparak:

- “Evet.” diyebildi sadece.

Belli ki Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), onu daha fazla mahcup edip sıkmak istemiyordu. Sordu:

- “Mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?”

Bundan daha büyük bir saadet olabilir miydi? Evet, Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), kızı Fâtıma'yı veriyordu. Ancak elinde hiçbir şey yoktu! Hz. Ali'nin dudaklarından yine bir kelime çıktı:

- "Hayır."

Gerçekten de yoktu; olması için de bir gayret göstermemişti. Onun bir tek davası vardı: Baba sıcaklığıyla kendisine kucak açan Allah Resûlü'nün davasını her muhtaç gönle ulaştırabilmek... Elinde bir şey olmadığını Efendisi de biliyordu; ancak evlilikte bir mehir takdir edilmeliydi. Çözümü de Resûlullah tavsiye edecekti:

- "Peki, sana silah olarak verdiğim zırhını ne yaptın?"

Evet, zırh duruyordu. Belli ki Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem), bu işin gerçekleşmesini istiyordu ve ortak arzuya dönüşen bu nikâh, bizzat Allah Resûlü tarafından kıyılacak, nesl-i necibini devam ettirecek olan yuva böylelikle kurulacaktı. Ancak bir daha dikkat kesilin: Allah'ın "Habibim" deyip iltifat ettiği Son Nebi'nin kızı Fâtıma, bir zırh mehir karşılığında Hz. Ali ile dünya evine giriyordu. Acısıyla tatlısıyla sekiz yıl sürecektir bir beraberlikti bu... Hz. Hatice'den sonra dünyanın en hayırlı hanımefendisiydi Hz. Fâtıma. Hatta denilebilir ki bu evlilik, Allah Resûlü'nün eliyle ve sema ötesinin de delaletiyle gerçekleşiyordu. Bu evlilikten Hasan, Hüseyin ve ölü doğacak olan Muhsin adında üç erkek; Zeynep ve Ümmü Gülsüm adında da iki kız çocuğu dünyaya gelecekti.

Allah Resûlü, Ali ve Fâtıma... Her biri Allah için kendini adanmış örnek insanlar olunca, aile hayatları da herkese örnek teşkil edecek bir mahiyette yürüyordu. Sahabenin geneli hangi şartlarda yaşıyorsa, onlar da aynı şartları paylaşıyordu. Öyle ki, Allah Resûlü'nün biricik kızı Fâtıma, evde değirmen çevirmekten elleri şişiyor, bütün işlerini kendisi görmeye çalışıyordu. Onun bu hâlini görüp üzülen Hz. Ali'nin durumu da farklı değildi; evinin ihtiyaçlarını gidermek için hurma toplayıp kuyulardan su çekerken, onun da elleri yara bere içinde kalıyor, acı çekiyordu.

Hatta bir gün Medine'ye savaş esirlerinin geldiğini duymuş ve Allah Resûlü'nden ev işlerini görecektir bir hizmetçi talebinde bulunmuştu. Bu talebi hoş karşılamadı Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem); çünkü öndekiler, çile ve sıkıntılarda da ön safları başkalarına kaptırmamalı ve dünyanın geçici cazibesine kendilerini teslim etmemeliydiler. Öyleyse ihtiyaçlarının karşılanması için bir hizmetçi yerine Allah'ı zikirle çileli ama huzur dolu hayata devam etmek daha hayırlıydı. Ve şöyle buyurdu: "Yatağınıza girdiğinizde otuz üç kere Sübhânallah, otuz üç kere Elhamdülillah, otuz dört kere Allahu Ekber deyiniz. Bu sizin için hizmetçiden daha hayırlıdır." diyerek bunu tavsiye etti Allah Resûlü de...

Önemli İşlerin Aranan Adamı

Tebük dışında bütün savaşlara katıldı Hz. Ali. Tebük'te ise Allah Resûlü'ne vekâleten Medine'de kalma vazifesi verilmişti kendisine. Buna rağmen o, emre itaatte zerre kadar kusur etmemeyi düşünse de böyle bir tavzifi kabullenememiş, yola koyulan Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) arkasından yetişerek huzuruna çıkmış ve: — Beni çocuklar ve kadınlarla baş başa mı bırakıyorsun? diye üzüntüsünü dile getirmişti. Zira o, cephenin adamıydı. Malın da canın da ortaya konulduğu bir cephede bulunmamak ona çok ağır gelmişti. Buna karşılık Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) hem onu teselli edecek hem de yanındaki derecesini şöyle ifade buyuracaktı: — İstemez misin ya Ali! Musa ile Harun arasındaki durum ne ise, benim yanımda da sen aynı konumda olasan! Bir farkla ki, benden sonra peygamber yoktur.

Özel ve pratiklik isteyen önemli işlerin aranan adamı hâline gelmişti. Hudeybiye'deki anlaşma metnini o yazmış, hac emirliği yapan Hz. Ebû Bekir'e yeni gelen âyet ve hükümleri ulaştırma görevini de yine o üstlenmişti. Yeri geldiğinde vahiy kâtipliği yapıyor, iş başa düştüğünde savaş meydanlarında yiğitçe çarpışıp gücünün hakkını veriyordu. Hudeybiye günü, sıra yapılan anlaşmanın kâğıda dökülmesine geldiğinde Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hz. Ali'yi yanına çağırmış ve:

— Yaz, demişti. “Bismillahirrahmânirrahîm.”

Daha cümlesi bitmemişti ki Süheyl'in itiraz sesleri yükseldi. “Rahmân ve Rahîm'in de nereden çıktığını”, şayet bunlara inanmış olsalardı savaş gibi bir problemlerinin olmayacağını söylüyor ve bu ifadeyi sildirmek için ısrar ediyordu.

Efendiler Efendisi, sulh için vardı ve Süheyl'in bu takıntısına ortamı kurban etmek istemiyordu. Onun için anlaşma metninden “Rahmân ve Rahîm”i çıkaracak ve Süheyl'in dediğini yazdıracaktı. Ardından Hz. Ali'ye ikinci kez seslendi:

— Bu, Allah'ın Resûlü Muhammed ile Amr'ın oğlu Süheyl'in arasındaki anlaşmadır.

Süheyl'in buna da itirazı vardı:

— Allah'ın Resûlü Muhammed diye yazma! Şayet senin Resûlullah olduğunu kabullenmiş olsaydık, seninle savaşmazdık! diyordu. Bununla o, kendi adını “Amr'ın oğlu Süheyl” diye yazdığı gibi Efendimiz'in de “Abdullah'ın oğlu Muhammed” olarak yazması gerektiğini söylemiş oluyordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) yeniden Hz. Ali'ye döndü ve:

— Sil onu, buyurdu.

Allah'ın Resûlü (sav), anlaşma metninden “Resûlullah” kelimesini sildiriyordu. Geri silinse ne değişecekti ama bunu Hz. Ali'nin yapmaya eli varmayacaktı. “Bu da yapılr mı, bu kadarı da fazla oluyor” manasında mübarek yüzüne bakıyordu.

Gözlerinden taşan mana, umumi salah için adının silinmesi pahasına bile olsa sulhun devreye konulması gerektiğini anlatıyor ve bakışlar bu konudaki kararlılığını ifade ediyordu. Nasıl olabilirdi; Resûlullah'ın (sav) bizzat kendisi, metindeki “Resûlullah” kelimesinin silinmesini emrediyordu. Zihninde çok alıp verdi ve sonuçta:

— Onu ben silemem ya Resûlallah, dedi.

Her fırsatta yâdını âleme duyurmaya çalıştığı Efendiler Efendisi'nin adını silmeyi nasıl kabullenebilirdi?

Onun bu hassasiyetini görünce Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bizzat kendisi işe vaziyet edecek ve metindeki “Resûlullah” kelimesini silip yerine “Abdullah'ın oğlu Muhammed” yazacaktı. Beş yaşındayken başladığı müşterek hayatlarında —bir iki istisna dışında, bunlarda da Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) tavzifi söz konusudur Allah Resûlü'nden hiç ayrılmamıştı.

Kur'ân bilgisi o kadar engindi ki altı ay gibi kısa bir sürede Kur'ân'ı iniş sırasına göre tertip etmişti. Onun ilimdeki derinliğini anlatması bakımından Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) şu sözünü paylaşmakta fayda olsa gerek:

— Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. Kim ilim isterse o kapıya müracaat etsin.

Hadislerin rivayetinde o kadar hassastı ki, Resûlullah'tan bir hadis nakleden birini gördüğünde, bunu gerçekten O'ndan duyduğuna dair yemin ettirirdi.

Hz. Ali, derinlerden daha derin bir imana sahipti ve sürekli çile imbiklerinden geçip imtihan içre imtihanlara maruz kalıyordu. Bu arada annesi Fâtıma da ebedi âleme göçmüş, etrafında Resûlullah'tan başka hiçbir dayanağı kalmamıştı.

Annesi Fâtıma vefat ettiğinde Allah Resûlü de bizzat giydiği elbisesini ona kefen olarak göndermiş ve cenazesini de bizzat kendisi kabrine indirmişti. Zira O, annesizliğin ne demek olduğunu çok iyi biliyordu. Bu ilginin sebebini soranlara da:

— Öz annemin ölümünden sonra o, benim annem gibiydi. Onun bana gösterdiği şefkat ve merhameti hiçbir zaman unutamam, buyuracak ve hayranlıkla bakan gözlere vefanın ne demek olduğunu fiilen göstermiş olacaktı.

Resûl-ü Kibriyâ Hazretleri, kızı ve damadını zaman zaman ziyaret eder, onların hâl ve hatırlarını sorardı. Hz. Ali'nin evde olmadığı bir sırada yine hanelerine teşrif buyurmuştu. Gözleri Ali'yi bulamayınca, evde olmayışının sebebini sorup durumu kızı Fâtıma'dan öğrenmişti. Aile hayatı ya, Fâtıma ile aralarında bir anlaşmazlık zuhur etmiş ve Ali de çözümü zamana yaymak için evden ayrılmıştı. Dizin dibinde yetiştirdiği damadının üzülmüne Allah Resûlü de razı değildi. Aradaki zaman uzamadan problem çözülmeli ve küçük gölgelerin, saadetin üfür üfür tüllendiği büyük yuvaları zedelemesine müsaade edilmemeliydi.

Kalktı ve arkasından onu aramaya gitti. Geceleri de gündüzleri kadar aydın olan bir iman kahramanı nereye gidebilirdi? Tahmin ettiği gibi Hz. Ali mescitteydi; yere uzanmış ve yorgunluktan öylece dalıp kalakalmıştı. Yaklaştı yanına, uyanması için ona dokundu ve ardından yüzüne şefkatle bakıp iltifat dolu bir ses tonuyla:

— Kalk, yâ Ebâ Turâb! diye seslendi.

Bu bir latifeydi ve "toprağın babası" anlamına geliyordu. Zira başını yastık niyetine koyduğu toprak, yüzünde izler bırakmış ve tane tane yuvarlanıp üzerinden dökülüyordu. Onun bu iltifatından o kadar hoşlanmıştı ki, kendisine “toprağın babası” anlamında Ebû Turâb denilmesinden ayrı bir haz duyar olmuştu.

Resûlullah’ın Ehl-i Beyti

O ne büyük bir şerefti ki, "Resûlullah’ın ev halkı" denildiğinde akıllara ilk gelen Hz. Ali oluyor, Ehl-i Beyt’in mayasını o oluşturuyordu. Bir gün Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), abasını tutarak Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’in üzerine doğru örttü ve şu ayetin mealini okudu:

"Şüphesiz ki Allah, Ehl-i Beyt’ten sizlerden her türlü kiri gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor." (Ahzâb, 33/33)

Bir başka zaman, Necrânlıların ısrarcı inadı karşısında mesele, “mübâhele”ye yani taraflardan birinin yalancı olması durumunda Allah’ın lânetinin onun üzerine olması için dua etmeye dayandığında da Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), yine yanına Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’i aldı ve şöyle buyurdu:

- "Allah’ım! İşte bunlar benim ailemdir."

Zira Allah Teâlâ, Resûlüne şöyle buyurmuştu:

“Artık sana bu ilim geldikten sonra, kim seninle İsa hakkında tartışmaya girerse de ki: Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım. Sonra da gönülden Allah’a yalvaralım ve kim yalancı ise Allah’ın lânetinin onun üzerine inmesini dileyelim.” (Âl-i İmrân, 3/61)

Bu ayetle, gerçekten delillerinde haklı ve davalarında samimi olanların, davaları uğruna kendilerini ortaya koymaları isteniyordu. Necrânlılar, Allah Resûlü’nün Hüseyin’i kucağına alıp Hasan’ın elinden tuttuğunu, Fâtıma ve Ali’yi de arkasına aldığını görünce, bu kararlılık ve samimiyet karşısında iddialarından vazgeçtiler. Cizye vererek İslâm hâkimiyetinde yaşamayı kabul ettiler.

Zira Allah Resûlü’nün ciddiyetini gördüler. O’nun, Ehl-i Beyt’ine dönerek:

- “Ben dua edeceğim, siz de ‘âmîn’ diyeceksiniz.” buyurduğuna bizzat şahit oldular.

Bu işin şakaya gelir bir yanı yoktu. Belki başkalarını cerbeze ile kandırabilirlerdi, ama ne Allah’ı ne de O’nun beklenen Son Nebî’sini aldatmak mümkün değildi.

Hız. Ali'nin, Efendiler Efendisi'ne olan yakınlığını ifade eden hususiyetler bunlarla da sınırlı değildi. Bir gün Allah Resûlü (sav), onu karşısına alarak şöyle buyurmuştu:
- "Sen bendensin, ben de sendenim."

Bu söz, bir kadir kıymet bilme ifadesiydi. Bu, bir yakınlık, bir bağ idi. Aynı zamanda sevenle sevilenin aynı çizgide bütünleşmesi demekti.

Kahramanların Sancaktarı

Kahraman denilince soğuk insanın aklına Ali gelirdi. Bedir'le başlayan süreçte katıldığı her savaşın başkahramanı o idi. Zira Resûlullah'ın da, öncekiler gibi sonlu bir beşer olduğu; şehit edilir veya kendi eceliyle aralarından ayrılırsa, gerisin geriye dönmeleri gerektiğini ifade eden âyetler nazil olduğunda, cemaat içinden Ali'nin sesi yükselmiş ve:

— Allah'a yemin olsun ki, O bizi hidayetle şereflendirdikten sonra bir daha asla gerisin geriye dönmeyiz! Şayet eceliyle ölse veya şehit edilse de biz, ölünceye kadar onun yolunda vuruşuruz! diye haykırmıştı. Yollar Hendek'e dayandığında da durum farklı olmayacaktı. Diğer savaşlardan farklı olarak Hız. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), burada taktik değiştirmiş ve hendekler kazarak düşmanın kendilerine ulaşmasının önüne geçilmişti. Ancak buna rağmen hendeği aşp gelenler de yok değildi. O gün için Arapların "bin adama bedel" dedikleri Amr ibn Abdüvüd de hendeği geçenler arasındaydı. Ve geçmekle kalmamış, aynı zamanda nârâlar atarak Müslümanlara meydan okuyordu:

— Karşıma çıkacak yiğit var mı?

Zırhlar içindeki Ali dayanamamış ve izin istemek için Resûlullah'a seslenmişti:

— Ben varım yâ Resûlallah!

Allah Resûlü ise Amr'ın kolay adam olmadığını biliyordu ve hatırlattı:

— Bu, Amr'dır. Otur. Belli ki onun karşısına daha güçlü ve tecrübeli birinin çıkmasını bekliyordu. Ancak Amr'ın susacağı yoktu:

— Yok mu karşıma çıkacak bir adam? Cennet'inize bu kadar mı inanıyorsunuz? Nerede o Cennet? Karşıma çıkmayacak mısınız?

Maksadı, mü'minleri tahrik edip morallerini bozmaktı. Dayanamadı Hız. Ali... İçi içini yiyordu... Nasıl olur da bir kâfirin sesi er meydanında bu kadar gür çıkabilirdi?

Resûl-i Kibriyâ'ya yöneldi ve tekrar:

— Ben yâ Resûlallah, dedi.

Allah Resûlü yine oturmasını söyledi. Ama Ali sabırsızlanıyordu:

— Bırak beni de vuruşayım yâ Resûlallah! Zira ben iki güzelle karşı karşıyayım:

Ya onu öldürür ve cehenneme gönderirim, ya da o beni öldürür ve ben cennete girerim!

Polat gibi bir imanın dışa yansımasıydı bu... Yeri geldiğinde, Allah davası için ölmenin de fiilen gösterilmesi gerekiyordu. Ancak onun niyeti, kolay lokma olmak değil, öncelikle Amr'ı ait olduğu yere göndermekti.

Amr ise hâlâ eğleniyordu ve kendine olan güvenine diyecek yoktu. Gürledi:

— Karşıma çıkacak kimse yok mu? Nerede sizin cennetiniz?

Böylesi bir küstahlığın cevabı, muhatabın anlayacağı dilden verilmeliydi. Ali yine kükredi. Ama cevap yine aynıydı:

— O Amr'dır, dedi Allah Resûlü.

Kararı kesindi Ali'nin. Kimse Allah Resûlü'nün bulunduğu mecliste meydan okuyamazdı. Böyle bir gaflete düşene gereken ders verilmeliydi. Ayağa kalktı ve Allah Resûlü'ne:

— O Amr olsa da bana müsaade et, dedi. Belli ki Ali'nin imanı, Amr'ın üstesinden gelecek kadar güçlüydü. Allah Resûlü de bu ısrarlı talebe karşılık verdi. Hiç vakit kaybetmeden karşısına dikildi Hz. Ali.

Amr, Ali'nin kim olduğunu soruyordu. Öğrenince de küçümseyici bir eda ile:

— Ey Menâfoğulları! Ey kardeşimin oğlu! Senden başka karşımda çıkacak biri yok mu? Seni öldürmek istemem! Hz. Ali'nin cevabı gecikmedi:

— Vallahi de ben, seni öldürmekten çekinmem!

Sözün bir sihri vardı ve bu sihri Ali en iyi şekilde kullanmıştı. İlk hamleyi yaptı. Amr ise öfkeyle saldırdı. Öyle seri kılıç kullanıyordu ki, vurduğu yerde kıvılcımlar çıkıyordu.

Ancak karşısında Haydar-ı Kerrâr vardı. Ve Hz. Ali, birkaç hamlede Amr'ın işini bitirdi.

Kimsenin beklemediği bir sonuçtu bu. Herkes şaşkınlıkla birbirine bakıyordu.

Bir anda, "Allahu Ekber!" tekbiri yankılandı. Allah Resûlü de rahat bir nefes aldı.

Artık kimsenin şüphesi kalmamıştı: Ali, Amr'ı cehenneme göndermişti.

Hz. Ömer, yaklaşan Hz. Ali'ye seslendi:

— Zırhını alsaydın ya! Araplarda onun zırhından daha iyisi yoktur. Ali ise:

— Onu soyup almaktan haya ettim, cevabını verdi.

O, kelimenin tam anlamıyla bir çözüm insanıydı. Gerektiğinde problemi sessizce çözerdi ama vakti geldiğinde de aslanlar gibi kükrerdi. Adının duyulması bile çoğu zaman yetiyordu.

Sakifliler zaman zaman huzursuzluk çıkarıyordu. Allah Resûlü onlara haber gönderdi:

— Ya tavırlarınızdan vazgeçersiniz ya da size öyle bir adam gönderirim ki boyunlarınızı vurur, soluk soluğa esir alır ve mallarınızı ganimet olarak toplar! Ali'nin gitmesine gerek kalmamıştı, mesele kendi içinde çözülmüştü.

Sonra Hayber... Kaleler düşmüyordu ama düşmeliydi! Allah Resûlü:

— Yarın sancağı öyle birisine vereceğim ki Allah, onun eliyle fethi nasip edecek.

O, Allah ve Resûl'ünü sever, Allah ve Resûlü de onu sever! buyurdu.

Ertesi sabah gözler birini aradı:

— Ali nerede? Haber ulaştırıldı.

Az sonra Hz. Ali geldi. Resûlullah onu gösterdi:

— İşte aradığım adam bu!

Gözlerinden hasta olan Ali'nin gözlerini, mübarek tükürüğüyle meshetti. Ardından sancağı ona verdi. O anda Ali'nin ağrısı geçti ve bir daha göz hastalığına yakalanmadı.

Ali, sancağı tereddütsüz aldı. Ardı sıra yürürken şöyle soruyordu:

— Onlar da bizim gibi Müslüman oluncaya kadar savaşıacak mıyım?

Allah Resûlü cevap verdi:

— Allah'a yemin ederim ki senin elinle Allah, onlardan birini hidayete erdirirse, bu senin için kırmızı develere sahip olmaktan daha hayırlıdır!

O gün Hayber'in efsanevi kahramanı Merhab karşısına çıktı. Ancak Ali için artık bunlar kolay lokmaydı. Merhab'ı da tek hamlede yere serdi. Resûlullah sevindi:

— Sevinin! Artık Hayber'in fethi kolaylaştı!

Savaş sırasında bir ara Ali'nin kalkanı yere düştü. O esnada gözü, kale kapısına ilişti. Yaklaştı, tuttu kulpundan ve "Allahu Ekber!" diye kükredi! Kale kapısı artık onun kalkanıydı. Düşmanlar akın akın gelirken, Ali onları bu kapıyla püskürtüyordu.

Ebû Râfi' diyor ki:

— Ben ve yedi arkadaşım daha sonra o kapıyı kaldırmak istedik ama yerinden oynatamadık! Sonunda, ancak kırk kişi birden kapıyı kaldırabildi.

Bütün bunlara rağmen, Ali savaşta bile edebinden taviz vermezdi. Bedir günü karşısına çıkan Ebû Sa'd ibn Ebî Talha'yı yere sermiş, öldürücü darbeyi vuracağı sırada yüzünü çevirmişti. Sebebini sorduklarında şöyle dedi:

— Üzerine yürürken edep yerlerinin açıldığını fark ettim. Mahreme bakmamak için geri döndüm.

Gecelerin Adamı

Hz. Peygamber'le (sav) birlikte bütün savaşlara katılan ve hayatı pahasına O'nu korumayı en önemli vazife bilen Hz. Ali, bu savaşlarda yaralar da almıştı. Harp meydanlarında döne döne savaşan bu Haydâr-ı Kerrâr, aynı zamanda gecelerin adamıydı. Karanlık çökünce secdeye kapanır ve kıvranarak Rabbine kullukta bulunurdu. O kadar içten bir kulluğu vardı ki, secdeye kapandığı yerden, tencerenin kaynamasına benzer sesler yükselirdi. Hele Mekke'den kopup gelen sîlah arkadaşı Hz. Bilâl'in o yanık ezanını duyunca sararıp solar ve bir hasta gibi titremeye başlardı. Verilen vazifeyi fazlasıyla yapar ve bir mazeretle geride durmayı asla düşünmezdi. Harp meydanlarında ölüme koşması, gecelerinin daha da aydın olmasına mâni olamıyordu... olamazdı da!

Zira O biliyordu ki, Rabb'inin adını dünyanın dört bir bucağına ulaştıracak bir yola girmişti ve bu yolda geceler, en az gündüzler kadar aydın kılınmadan maksada ulaşamazdı. Bir gün Hz. Âişe validemize:

— Allah Resûlü'nün yanında hangi kadının sevgisi daha büyüktür? diye sorduklarında, tereddütsüz:

— Fâtıma, cevabını verdi. Bu sefer de:

— Ya erkeklerden? diye sorulunca:

— Fâtıma'nın kocası, dedi ve bunun gerekçesi olarak da:

— Zira o, bildiğim kadarıyla gecelerini seccadesinde namazla, gündüzlerini de oruçla geçirirdi, buyuracaktı.

Herkes kabulleniyordu ki Hz. Ali, kendisinden sonraki bütün müminlerin velisiydi.

Bunu bizzat Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) müjdelemiş ve diğer insanlara da ilân etmişti. İbn Abbas'ın da dediği gibi, "Ey iman edenler!" derken Kur'ân, bunun ilk muhatabı mutlaka Ali olmalıydı. Hz. Ali'yi Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), Tebûk Seferi sonrasında Yemen'e gönderdi. Orada Allah ve Resûlü'nü anlatacak ve insanları, bir olan Allah'a kul olmaya çağıracaktı. Böyle bir vazifeyi duyar duymaz:

— Yâ Resûlallah! Beni Yemen'e gönderiyorsun; ancak orada insanlar benden hüküm vermemi isteyecekler ama bende onun ilmi yok, deyince Allah Resûlü (sav):

— Yaklaş, dedi. Yanına yaklaşınca da eliyle göğsüne şöyle bir vurdu ve ardından:

— Allah'ım! Onun lisanını kuvvetli, kalbini de isabetli kıl, diye dua etti.

Sonrası için Hz. Ali şöyle der:

— Taneyi yaratan ve tohumu çıkarana yemin olsun ki, o günden sonra ben, iki kişi arasında geçen hiçbir olayda hüküm verirken en küçük bir tereddüt yaşamadım.

Savaş meydanlarının aranan adamı Ali, gündelik hayatında öylesine sade ve mütevazıydı ki, temsiline hayran kalmayan yoktu. Onun, o yumuşak tutumu ve temsilindeki güç, çok geçmeden kalpleri de ısıtmış ve kabile kabile insanlar İslâm'ı tercih etmişlerdi.

Hicretle ayrıldıkları Mekke'ye fetihle geri döndüklerinde, Kâbe'deki putları kırma

görevini de Allah Resûlü ona vermişti. Bir taraftan artık hakkın geldiğini ve onun

geldiği yerde de bâtılın tarihin karanlık dehlizlerine gömülmesi gerektiğini ifade eden âyeti okuyor, diğer taraftan da Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) gelmeden önce

Kâbe'nin içini namaz kılmaya müsait hâle getiriyordu. Allah Resûlü'nün ilk ve tek haccı olan ve ümmetiyle vedalaştığı Veda Haccı'nda, Hz. Ali Mekke dışında Yemen'deydi.

Bizzat Allah Resûlü tarafından görevlendirilmiş ve Yemen halkını İslâm'a davet etmek için kapı kapı dolaşüyor, kalplerine Allah sevgisini yerleştirmeye çalışıyordu. Vedalaşma haberi gelir gelmez hemen Yemen'den yola çıkmıştı.

Resûlullah'ın ümmetiyle vedalaştığı yerde onun olmaması düşünülemezdi. Doğruca Mekke'ye geldi. Allah Resûlü Arafat'ta ümmetiyle vedalaşırken O'nun hitabına muhatap olanların arasında artık Hz. Ali de vardı.

Basiret ve ferasetine diyecek yoktu. Bir gün yanına bir adam gelmiş, kaderi soruyordu kendisine. Hz. Ali önce şöyle dedi:

— O, içine dalınca öyle kolay çıkamayacağın derin bir bahr-ı ummandır.

Ancak adam ısrar ediyordu. Hz. Ali tekrar tembihte bulundu:

— O, Allah'a ait bir sırdır ki, sen onu zor anlarsın. Fazla dalma.

Adam, bitmek tükenmek bilmez bir ısrarla sordu:

— Ey soru sahibi! Allah seni dilediği gibi mi yarattı, yoksa senin istediğin gibi mi?

— Bilakis, kendi dilediği gibi, cevabını verdi adam.

Bunun üzerine Hz. Ali:

— Öyleyse O, hakkımızda dilediği gibi tasarrufta bulunmaktadır, diyerek konuyu noktaladı konuyu.

Cömertlik ve Tevazu

Hz. Ali öyle cömertti ki, açlıktan kıvrandığı günlerde bile eline geçen yiyeceği bir başka mümine vermekte asla tereddüt etmezdi. Onun yanında dünyanın, sinek kanadı kadar bile bir kıymeti yoktu. Bir daha geri dönmek üzere dünyayı üç talakla boşadığını ifade ederdi. Bir gün önünde temsil edilen dünyaya şöyle hitap etmişti:

- “Ey dünya! Git bağım(dan)! Ey dünya! Aldatamazsın beni; git, sen başkasıyla uğraş!”
Ona göre dünya, hem iyilerin hem de kötülerin istifade ettiği geçici bir imkândı. Ahiret ise sadece Kudret Sahibi Melik'in tasarrufunda olan, mutlak gelecekti. En çok korktuğu şey ise, heva ve hevesin peşine takılarak ölümü unutarak dünya hayatına dalıp onun içinde kaybolmaktı.

Resûl-i Kibriya'nın (s.a.v.) vafettiği gibi, dünyaya karşı kapılarını kapatmış, kendisini sadece Allah yoluna adanmıştı. Yemen'de görevli olduğu dönemde, adamlarıyla birlikte Mekke'ye gelmiş ve ümmetiyle vedalaşmak üzere Veda Haccı'na yetişmişti.

Arafat'ta, adamlarının başına imam olarak tayin ettiği kişi, arkadaşlarına cemiyet içinde daha nezih görünmeleri için yeni elbiseler almıştı. Geri döndüğünde karşılaştığı manzara karşısında Hz. Ali, imam olarak tayin ettiği adama öfkelenerek şöyle diyenekti:

- “Yazıklar olsun sana! Efendiler Efendisi'ne ulaşmadan önce hepsini değiştir!”

Denileni yapmışlardı ancak bu olay, askerler arasında huzursuzluğa sebep olmuştu.

Nihayet Resûlullah'ın huzuruna geldiklerinde, Hz. Ali'nin yaptığı bu son değişikliği şikâyet etmişlerdi.

Allah Resûlü ise onlara şöyle buyurmuştu:

- “Ey insanlar! Sakın Ali’den şikâyetçi olmayın. Çünkü o, Allah yolunda koşmakta sizden daha hassastır; ondan bu yüzden şikâyet edilmez.”

Çünkü Ali, dün ne idiyse bugün de aynı Ali idi. Zaman onu değiştirememişti ve değiştiremeyecekti de. Takva düşüncesi, bütün dünyasını sarmış; insanlarla muamelesinde duygularıyla değil, Allah’ın değer verdiği ölçüler çerçevesinde hareket ediyordu. Bu tavrı, savaş meydanlarında bile farklılık göstermiyordu.

Sıffin günü İbn Abbas ona:

- “Savaş strateji demektir; stratejinle atlat onları.” dediğinde:

- “Vallahi hayır!” diyecek ve ekleyecekti:

- “Ben, onların dünyalıkları karşılığında dinimi asla değiştiremem!”

Binlerce dinar sadaka dağıttığı zamanlarda bile açlığını bastırmak için karnına taş bağlar, hep başkalarının hâlini düşünürdü. Açlıktan kıvrandığı zamanlarda ücretle çalışır, kuyulardan su taşır, hurma toplar ve karnını doyuracak kadarını elde eder etmez, doğruca Allah Resûlü’nün yanına gelirdi.

Öylesine sade bir hayatı vardı ki, çoğu zaman kumlar üzerinde yatar, yamalı ve sade kumaştan elbiseler giymeyi tercih ederdi. Sebebini soranlara da:

“- Böyle daha huzurlu oluyorum.” der ve zorunlu olarak yamalı elbise giyenlerin, kendisine bakarak daha rahat hareket edeceklerini ifade ederdi.

Bir gün giydiği kıyafetlerin hilafet makamına yakışmadığını ileri sürenler olmuş ve daha nitelikli bir giysi tercih etmesi gerektiğini söylemişlerdi. Hz. Ali bu teklifi hiç hoş karşılamamıştı. Ona göre hilafeti yönetecek olan elbise değil, Allah için duyulan sorumluluktur. Bu yüzden Allah’ı unutturacak her türlü görüntüden uzak durmak gerektiğine inanıyordu. Çok geçmeden çevresindekilere şöyle dedi:

- “Bu giysiler beni kibir ve gurura kapılmaktan koruyor, aynı zamanda namazlarımdaki huşûmun artmasına vesile oluyor.”

Bazı günler, üzerine giyecek bir elbise alabilmek için Kûfe sokaklarında pazara çıkıyor ve kılıcını satıyordu. O gün Hz. Ali, müminlerin emiri ve Allah Resûlü’nün halifesi idi. İstese, dünya nimetleri ayaklarının altına serilirdi; kimsenin eleştirisine hedef olmadan dilediği gibi yaşardı. Ancak biliyordu ki ne Resûlullah (s.a.v.), ne de önceki peygamberler, fakr u zarureti bir ziynet gibi taşımaktan çekinmemişti.

Resûlullah (s.a.v.), dünyadan ayrıldığında zırhı bir Yahudi’de rehin bulunuyordu.

Kur’ân’ın öğretileriyle anlamıştı ki Hz. Musa (a.s.), Rabbine fakirliği bir nimet olarak istemiş, Hz. İsa (a.s.) da hep sade elbiseler giymiş, fakir gibi yaşamayı dünya debdebesine tercih etmişti.

Hız. Ali'nin bineği çoğu zaman kendi ayakları, hizmetçisi de kendi elleriydi. Başkasının minneti altına girmektense mümkün mertebe her işini kendisi yapardı. Sebebini soranlara ise şöyle cevap verirdi:

- “İnsanlar bir yandan bana ‘Müminlerin emiri’ derken, diğer yandan şartların olumsuzluğunu müminlerle paylaşmamak bana ağır geliyor. Allah’a yemin ederim ki, istesem balın en safını, buğdayın en kalitelisini ve elbisenin en pahalısını elde ederim. Ama böyle yaparsam nefsim ve benliğim ortaya çıkar diye korkuyorum. O zaman etrafımda açlıktan kıvrananları göremez, ciğeri kebab olmuşların farkına varamaz olurum.”

Kendi hayatında bu kadar hassas yaşadığı gibi etrafındakilere de aynı yaşam tarzını tavsiye ederdi. Özellikle vezir ve valilerinin, halkın en fakiri gibi yaşamalarını isterdi. Onun bu tavrını tenkit edenlere şöyle derdi:

- “Bu mal bana ait olsaydı, insanlar arasında eşit şekilde dağıtırdım. Ancak bu mal Allah’a aittir; bu insanlar da Allah’ın kullarıdır.”

Beytül mâle gelen değerklerin, etrafındaki yetkililerden çok fakir ve muhtaçlara ulaşmasını arzu ederdi. Bir gün şöyle demişti:

- “Bu mal ve mülkü Allah, fakirlerin gıdası olsun diye zenginlere vermiştir. Zenginler görevlerini hakkıyla yerine getirseler, açlık ve fakirlik kalmaz.”

Bir gün, adamları beytül mâlin dolup taşığını haber verdiklerinde önce tekbir getirdi, ardından beytül mâle gitti ve şöyle konuştu:

- “Ey sarı altınlar! Ey göz kamaştıran gümüşler! Beni aldatamazsınız; gidin başka kapıya!”

Sonra eliyle orada bulunan malların dağıtılması gerektiğini işaret etti. Kısa sürede beytül mâlde ne bir dirhem altın ne de bir parça gümüş kalmıştı. Ardından mekânın temizlenmesini talep etti. Temizlendikten sonra oracıkta tekbir getirip iki rekât namaz kıldı. O namazın kıyamet günü kendisi için şahitlik edeceğini umuyordu.

Vefatından sonra onun ardından uzun ağıtlar yakan Dirar bin Damre, onun için şöyle demişti:

- “Ey dünya! Ey dünya! Sen kendini süsleyip bana arz ediyor, bana gelmek için sabırsızlıkla bekliyorsun. Hiç boşuna uğraşma! Boşuna yorulursun! Gücün yetiyorsa git başkasıyla oyalan! Ben seni bir daha dönmemek üzere üç talakla boşadım. Senin ömrün kısa, hayatın hakirdir; ama verdiğin zarar büyüktür. Ah ki ne ah! Azık az, sefer uzun ve yol da tuzaklarla doludur...” Hız. Muaviye, Dirar’a yaklaşıarak şöyle diyecekti:

- “Allah Hasan’ın babasına rahmet etsin! Gerçekten de o, aynen böyleydi.” Sonra da:

- “Onun arkasından ne kadar üzıldün? Hüznün ne boyutta?” diye sorunca şu cevabı alacaktı:

- “Kucağında ciğerpareesi boğazlanmış bir annenin hüznü gibi.”

Hız. Ali, zühd ve takvada olduğu kadar cömertlik ve fedakârlıkta da ön saflarda yer alıyordu. Bir gün Kûfe’de sabah namazını kıldırması, sonra ashabıyla birlikte mahzun bir şekilde oturmuştu. Etrafindakiler tedirgin olmuştu: Acaba halifeye bir şey mi olmuştu? Toplanıp yanına geldiler, diz çöktüler ve mescidde onunla birlikte sustular.

Hürmetlerinden kimse konuşmuyordu. Güneş yükselip mescidi aydınlatmaya başlayınca Hız. Ali kendine geldi, kalktı ve iki rekât namaz kıldı. Yüzü solmuştu. Başını üzüntüyle salladı ve şöyle dedi:

- “Allah’a yemin olsun ki ben, Ashab-ı Muhammed’i gördüm; ancak bugün onlara benzeyen kimseyi bulamıyorum. Şüphesiz onlar sabaha ulaştıklarında gözlerinde gecenin aydınlık izleri olurdu. Gecelerini secdede geçirir, Allah’ın kelamını okurlar ve bazen ayakta, bazen yanları üzerine nöbetleşe kullukla sabahlarıydı. Allah’ı zikrettiklerinde, fırtınalı günde ağacın sarsıldığı gibi sarsılır, elbiseleri gözyaşlarından sırlıklam olurdu.”

Ünlü hutbesinde de dediğı gibi, onun gözündeki ideal mümin ilim ve marifet sahibi olmalı ve terk edilen dünyanın peşine düşmemeliydi. Çünkü gerçek yurt, gelmesi muhakkak olan ahiret hayatıydı. Dünya hayatı kısa, ahiret ise sonsuzdu. Bu kısa ömür, sabırla geçilmeli ve gece-gündüz Rabb’in rızası için çalışılmalıydı. Aynı zamanda çok mütevazıydı. Çarşı-pazarda işlerini bizzat kendisi görür, aldığı eşyayı kimseye taşıtmazdı. Hizmetçisiyle girdiğı dükkânda önce onun seçip almasını ister, kalan elbiseyi kendisi alırdı. Gizli-açık sürekli infakta bulunur, yanında meta kalmasını isterdi. Bir gün, kendisine emirlik sarayına yerleşmesi için ısrar etmişlerdi. O ise şiddetle reddetmiş ve şöyle demişti:

- "Yarını olmayan bir saray mı? Oraya asla yerleşmem!" demişti.

Ne diyorsunuz? Hız. Ali, örnek hayatı, zühd ve takvasıyla hâlâ hepimize nasihat eden bir vaiz olarak canlılığını sürdürmüyor mu?

Evet... O, zahiren insanların arasından ayrılmış olsa da bu ayrılık, sadece ona ulaşan sıkıntılardan bir ayrılıktı. Yoksa geride bıraktıklarına bakılınca; düşüncesi, ilmi, zühd ve takvası, nezahet ve nezaketi, sabrı ve sıkıntılara karşı tahammülü, aksiyon ve hamleleriyle hâlâ dimdik ayakta durmakta ve kapısına müracaat edenlere cömertçe inciler dağıtmaktadır.

Firak Gününün Acısı

Gün gelecek, devran dönecek ve Sonsuz Nûr da guruba duracaktı. Zira O da bir beşerdi ve bunun gereğı olarak, acı da olsa, vazifesini bitirince ‘Yüce Dostluğa’ yelken açacaktı. İşte o gün gelmişti ve Allah Resûlü (sav), dünyada evc-i kemâlâtına imkân ve mahal kalmayınca, ukbâ denilen ebedî âleme nihayetle hicret ediyordu.

Güneş'in gurubunda Hz. Ali mum gibi erimişti. İlk günden bu yana her şeyi olan bir kıymeti kaybetmenin hüznü doldurmuştu bütün ufkunu... Şaşkındı; polat gibi bir imanı olmasaydı, kimse tutamazdı onu ve O da giderdi en sâdık yâriyle birlikte... Ancak, onu bekleyen önemli vazifeler vardı. Zira o, sonra gelecek zor günler için âdeta ismarlama bir fitrat olarak özel hazırlanıyordu. Bir de Efendiler Efendisi vasiyet etmişti; ebedî âleme kanat açıp yola revan olunca, son yolculuğuna uğurlama işlerini de Hz. Ali deruhte edecekti.

Öncelikle şahsından başlayarak cihanın kendisinde hayat bulduğu Menbaü'l-Hayat, dünya standartları açısından artık nefes alıp vermiyordu. Her ölü gönüle hareket vermek için kendini unutup bedenini yıpratırcasına koşturan bir yürek, gözlerini istikbale yöneltmiş, cansız bedeniyle bile anlayanlara belîğ mesajlar gönderiyordu. Mekke'de doğan nûr, Hicaz'ın sınırlarıyla mahut kalmamalı ve güneşin doğup ulaştığı her mekânı aydın kılmalıydı.

Mübarek bedenini yıkarken, kim bilir ne kadar zorlanmıştı; âdeta gözünden Ceyhun olup akan yaşlarla yıkıyordu Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi ve sellem). Tekfinini ve kabre koyma işini de yine o yapacaktı. Bu arada hanımı ve Allah Resûlü'nün de kızı Fâtıma, kendini kaybedecek; babasını yeşil kubbenin altına emanet edenlere çıkışıp: – Resûlullah'ın üzerine toprak atmaya gönlünüz nasıl razı olabiliyor!? diye bağırmaya başlayacaktı. Onu teselli etmek de yine Ali'ye kalmıştı. Sonraki günlerde ikisi de birbirine baktıkça hatıralarını tazeliyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı. Zira her şey ama her şey, O'nu anlatıyordu. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) hayat dolu terbiyesinde kendilerini bulmuşlar; İslâm'ın ruhunu özlerine yedirip yaşayan birer Kur'ân kesilmişlerdi.

Artık bundan böyle kendi bağlarına mücadele verecek bir yapıya ulaşmışlardı. Artık yanlarında Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) yoktu; ama O'ndan aldıkları değerler manzumesi, hayat boyu ufuklarını aydınlatacak ve her türlü müşkülü çözmede en büyük destekçileri olacaktı.

İfrat ve Tefritler Kuşağında Mihnet Yılları

Aynı zamanda, Allah Resûlü'ne bu kadar yakın olması, onun sürekli imtihanlarla boğuşması anlamına geliyordu. Zira otoriteye yakınlık, soğuk zamanlarda istenmeyen elbiselerin de giyilmesini beraberinde getirirdi. Yakında olanların, yakın olmaya çalıştıkları kişi gibi davranmaları, ayrıca olabildiğince hassas davranıp kendilerini kullanmak isteyenlere de fırsat vermemeleri ayrı bir önem arz ediyordu.

Zira Resûl-i Kibriyâ Hazretleri, elinde bir yudum sût bile olsa onu ihtiyaç sahiplerine verir, kendi açlığını düşünmezdi. Yeri geldiğinde üzerindeki elbiseyi çıkarıp ihtiyaç sahiplerine verir, asla karşılık beklemez; verecek bir şey bulamadığında da verme sözü verir, ama mutlaka bir şeyler sunardı. Ali de risâlete mühür olan Habîb-i Zî Şân'ın talebesiydi ve O'ndan nasıl görmüşse, hareketleri de aynı şekilde olmalıydı. Bir de vakarlı duruş, beraberinde mahrumiyeti getiren bir hususiyetti. Risâlet gibi önemli bir davaya hizmete adanmış olanlar, risâletin sahibi gibi duru yaşamalı ve dünya adına bir beklentiye asla kapılmamalıydı. Hz. Ali bunun somut örneklerini yaşamış ve hangi durumda nasıl tepki vermesi gerektiğini çok iyi biliyordu. Fâtıma bir yardımcı istemişti; reddedilmişti. Hz. Abbas emirlik talep etmişti; kabul görmemişti. Mekke fethinin akabinde, Kâbe ile ilgili bazı hizmetleri üstlenme düşüncesi gelişmişti Hz. Ali'de.

Bunu Allah Resûlü'ne hissettirince, Efendimiz onu karşısına almış ve:

– Şüphesiz sizler, almanız gereken nasibinizi almış bulunuyorsunuz, demiş ve Kâbe'nin anahtarlarını, önceki sahibi Osman bin Talha'ya vermişti.

Bunun anlamı şuydu: “Sizin için dünya hayatında sadece koşturmak, Allah için sa'y etmek ve sıkıntıyla beraber mesuliyet duygusuyla hareket etmek vardır.”

Çünkü Âl-i Muhammed sadece vermeye kilitlenmişti; alma fikrini lügatlerinden silmişlerdi. Yaptıkları karşılığında ne kimseden bir teşekkür ne de iltifat bekliyorlardı. Hilâfet makamında kendisine biat edildiğinde, hükmettiği devlet dünyanın en güçlü yapısına sahipti. Birçok melikin, böyle bir gücü elde etmek için ağzının suyu akardı. Ancak o, bu imkânlar rağmen elindeki gücü asla şahsını düşünerek kullanmamış, imkânlar kendi adına sıkıntı girdaplarına dönüşmüştü. Zaten kendisine bırakılsaydı, hilâfet libasını giymektense Mağrib-Meşrik arası uzaklaşır ve gözlerden kaybolurdu. Elbette bu, bazılarını memnun ederken, bir kısım insanları rahatsız edecek ve Hz. Ali de bazılarının hedefi olmaktan kurtulamayacaktı. Çünkü herkesin bir isteği vardı ve bütün bunlar adaletle muamele gördüğünde, her nefis tatmin olmayacak ve Efendimiz'in tilmîzine de zehirli oklar yöneltilecekti.

Zaten Allah Resûlü de buna dikkat çekmiş ve bir gün ona şöyle demişti:

– Ey Ali! Sen Meryem oğlu İsa gibi olacaksın. Ona da bir kısım Yahudiler kızmış ve annesine iftirada bulunmuşlar; bazı Hristiyanlar ise aşırı sevgiden dolayı onu olmadığı ve olamayacağı yerlere koyup dengeyi kaçırmışlardı.

Hilâfeti süresince Hz. Ali hep bu iki uç noktayla mücadele etti. Kimi aşırı sevgiden onu ilâh yerine koyuyor, kimi de küfürle itham ediyordu. Daha Resûlullah'ın bedeni ortada, Ali de son vazifeyi yerine getirmekle meşgulken, yanına yaklaşanlar, Resûlullah'tan sonra idareye geçmesi gerektiğini söyleyenler vardı.

Hatta bunun için ordular teşkil edip kendisine destek çıkacaklarına dair yemin üstüne yemin edenlerle bile karşılaşıyordu. Ancak o, bütün bunları elinin tersiyle bir kenara itecek ve kendisine bu teklifi getiren birine şöyle diyecekti:

– Ey Ebû Hanzala! Sen beni, bize yakışmayan ve bizimle aynı kefedede olması düşünülmeyecek bir işe davet ediyorsun. Ben, o kapıyı sonuna kadar kapattım ve arkasından da iyice sürgüledim ki bir daha açılmasın.

Böylelikle o, etrafını alıp da kendisini tahrik etmek isteyenlerin yolunu kesmiş ve iştahlarını da kapatmış oluyordu. Çok geçmeden de, herkes gibi gidip ilk günlerin bir başka çileli dostu Ebû Bekir'e biat edecekti.

Kendini ikna etmek için çok uğraş veriyordu ama yokluğuna alışacak gibi değildi; adımını attığı her yerde O'nun silüetini görüyor, kulaklarında hep O'nun sesinin yankılarına şahit oluyordu. Tek tesellisi, evinin gülü, Allah Resûlü'nün yegâne emaneti Hz. Fâtıma idi. Ancak kader, çok geçmeden onu da alacak ve çileli günlerinde davasıyla baş başa bir Ali kalacaktı. Zira babası ve Efendiler Efendisi'nin yokluğuyla hüzne bürünen Hz. Fâtıma da, dünyaya veda etmek üzereydi. Yetimlerinin hâli yüreğini yakıyor ve belli ki onlara sahip çıkabilecek bir yârân arıyordu. Nihayet aklına gelen çözüm, olabilecek en iyi alternatifti ve Hz. Ali'ye, vefatı sonrasında çocuklarına anne olarak, kız kardeşi Zeyneb'in kızı Ümâme'yi vasiyet edecekti.

Derken, Resûlullah'ın ayrılığının üzerinden henüz altı ay geçmemişti ki tek teselli kaynağı Fâtıma da babasına ve babasının dostlarına kavuşmuştu. Başlangıç itibarıyla Halife Hz. Ebû Bekir'e biat etmekte geciktiği dillere dolansa da, ona o derece bağlı ve onu öyle yürekten seviyordu ki, oğullarından birine onun adını verecekti. Vefat ettiğinde de başucuna gelecek ve gözyaşları içinde şunları söyleyecekti:

– Allah seni merhametiyle kucaklasın ey Ebû Bekir!

Vallahi de sen, İslâm'ı ilk tercih edendin. İman yönüyle samimiyet timsali olan da, yakın açısından en derin olanımız da sendin. Herkesin yalanladığı dönemde sen geldin ve Resûlullah'ı tasdik ettin. Kimsenin ortaya imkân koymadığı dönemlerde sen getirdin her şeyini O'nun önüne döktün. Herkes köşesinde otururken sen O'nunla beraberdin.

Vallahi de sen, İslâm'ın bir kalesi, kâfirlerin de korkulu rüyası olmuştun. Senin hüccet ve delilin hiç zayıf olmadı ve basîretin de hep keskinliğini muhafaza etti. Korku nedir, bilmiyordun sen! Aynen Resûlullah'ın dediği gibi, bedenlen zayıf ama din açısından polat gibi bir iman sahibi ve bütün bunların yanında engin bir tevazu sahibiydin. Allah, senin mükâfatından bizleri de mahrum etmesin! Ve senden sonra bizleri yolumuzdan saptırıp ebedî yoklukla baş başa bırakmasın!

Şecaat ve kahramanlıkta kendisi âlem olmasına rağmen, hakkı teslimde eşi ve benzeri yoktu. Bir gün yanındakilere:

– İnsanların en cesaretlisi kimdir? diye sormuştu.

Bir hakkı teslim edecek ve yapılan bir fedakârlığın gözlerden kaçmasına müsaade etmeyecekti:

– Sensin ey mü'minlerin emîri, cevabını verdiler.

– Hayır, ben değilim, dedi ve şunları anlatmaya başladı:

– İnsanların en cesaretlisi Ebû Bekir'dir. Bizler Bedir Savaşı'nda Resûlullah'a gölgelik yapmıştık. Müşriklerden bir zarar görmemesi için "Allah Resûlü'nü kim bekler?" diye sorulunca, yemin ederim ki bu işe ilk talip olan Ebû Bekir'di. Çekti kılıcını ve O'nun başında nöbet tutmaya başladı. İnsanların en kahramanı, hiç şüphe yok ki odur.

Bu denli sevip saydığı Ebû Bekir de, sürekli onu yanında görmek ister ve müşkülpesent meselelere muhatap olduğunda ona yönelerek:

– Bize bir çıkış yolu göster, yâ Ebâ'l-Hasen, derdi.

Hz. Ebû Bekir vefat edip Hz. Ömer halife olunca, ona ilk biat edenler arasında da Ali vardı. İstişare meclisinin başköşesinde sürekli yerini koruyor ve Hz. Ömer'e en büyük desteği yine o veriyordu. Onun kadar içten ve samimi destek verip açık yüreklilikle nasihat eden yok gibiydi. Öyle ki bir gün Hz. Ömer,

– Ali olmasaydı, Ömer helak olurdu, deme lüzumu hissedecekti. Olmadığı zamanlarda karşılaşılan problemler karşısında zaman zaman:

– Ortada karışık bir mesele var ama Hasan'ın babası yok, der ve onun olmadığı yerde oluşan boşluğu veciz bir şekilde ifade ederdi.

Hicrî yılbaşının, İslâm tarihi için başlangıç kabul edilmesi teklifini Hz. Ömer'e o teklif etmiş ve bu teklif kabul görmüştü. Düşüncelerindeki isabetten dolayı Hz. Ömer ona iltifat üstüne iltifatlar edecek ve:

– En isabetli hüküm verenimiz Ali'dir, diye bunu etrafındakilerle de paylaşacaktı.

Hz. Ömer şehit edilirken, aynı zamanda onunla birlikte fitne kapısı da kırılıyor ve arkada kalanları daha da zor günlerin beklediğini bütün berraklığıyla ortaya koyuyordu. Hz. Ömer'in ölümüne ağlayanların başında da yine Hz. Ali vardı.

Ağlamasının sebebini soranlara:

– Ömer'in ölümüne ağlıyorum. Zira Ömer'in ölümü, İslâm için öyle bir gediktir ki, kıyamete kadar asla kapatılamaz, cevabını verecekti.

Hz. Ömer'in, kendisinden sonraki halifeyi tayin için seçtiği altı kişi arasında yer alan Hz. Ali, Hz. Osman'a da ilk bey'at edenlerdendi. Ancak Ömer'in heybet ve celâdeti Osman'da yoktu; şefkat ve merhamet yönü ağır basıyor ve müsamaha yüklü bir hazineye benziyordu.

Ne var ki bu, tabiatı tahrip yönünde olanları cesaretlendiriyor ve önceki dönemde sesini yükseltmeyenler, hoşgörü zeminini tahrip adına kazan kaynatmaya yelteniyorlardı. Mantar gibi etraftan fitne bitiyordu ve onun döneminde hilâfete karşı başlatılan olumsuzlukların önünü almada Ali çok önemli roller alacaktı. Hatta kendisine karşı isyan çıkaranlarla savaşmama isteğine karşılık, Hz. Osman’a itiraz edenlerin başında da yine Hz. Ali gelmekteydi. Olayların ilerlemesi üzerine de oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’i, halifenin evi önünde nöbetçi olarak dikecek ve başına bir şey gelmemesi için tedbirler alacaktı. Ancak ilâhî takdirin önüne geçmeye imkân yoktu ve gün gelecek, kuşatılan evinde Kur’ân okurken halim selim Osman da şehit edilecekti. Şehadet haberini, yanında nöbet tutsunlar diye gönderdiği oğulları Hasan ve Hüseyin’den almıştı. Üzgünlerdi; mukavemet göstermişler ama ellerinden bir şey gelmemişti. Öyle de olsa Hz. Ali çok hiddetlenmişti. Kendilerine karşı babalarının hiç bu kadar hiddetlendiğine şahit olmamışlardı.

Hilafet Libasını Giyerken

Hz. Osman’ın şehadeti sonrasında büyük bir kargaşa ortamı meydana gelmiş ve ortalık fitne kaynıyor, zifiri karanlıkların üst üste bastırması gibi bir kasvet yayılıyordu. Aynen Resûl-i Kibriya’nın ifade ettiği gibi bir dönemdi bu dönem ve işte böylesi çetin şartlarda, kaçmaya çalışsa da hilafet Hz. Ali’ye kalmıştı. Zira böyle bir dönemde, sulhu temin için ancak Hz. Ali gibi bir fetanet gerekiyordu. Allah, Peygamber dizinin dibinde yetişmiş bir yiğidi, kader planında bu günler için halife takdir etmişti.

Kendinden önceki üç halife için en büyük destekçi ve sadık bir yâran olan Ali’nin ise, dünya adına hiçbir beklentisi yoktu; kendini bağ ve bahçelere salmış, deliler gibi dolaşıyor, derin derin hüznü solukluyordu. Zira biliyordu ki, dünyaya talep artınca üstüne kurtlar üşüşecek ve yaşanmaz hâle gelecekti. Ancak o günkü kargaşayı durdurup problemleri çözebilecek bir başka isim de yoktu. Adı ilk kez geçtiğinde olabildiğince uzaklara kaçmayı denemişti ama onun kabul etmediği bir göreve ne Talha, ne Zübeyr, ne Sa’d ibn Ebî Vakkas ve ne de Abdullah ibn Ömer talip olma niyetindeydi. Gözler hep onu arıyordu ve cuma namazını kılmak için mescide geldiğinde, artık insanların teveccühünden kaçamamış ve ittifakla Hz. Ali halife seçilmişti. En önde gelenler kendisine biat edince artık kaçamamıştı.

Artık bu makama geldikten sonra da, işi elinin ucuyla tutması beklenemezdi ve Ali de, üzerine giydirilen hilafet libasının hakkını vermek için elinden gelen her şeyi yapacak ve İslâm’ın bayrağını hep yukarılarda tutmanın mücadelesini verecekti.

Aslında o gün yanına gelen bir Hakim'in de dediği gibi, hilafetin Ali'ye verebileceği artı bir değer yoktu ve hilafetin ziynetini artıran O idi. Kadr u kıymetini artırmak için ilave makamlara onun ne ihtiyacı vardı ne de böyle bir beklentisi... Ondan daha ziyade o gün, hilafet makamının Ali'ye ihtiyacı vardı.

Zira şehit edilen Hz. Osman'ın katilleri serbest dolaşüyor ve büyük bir kalabalık da onları aralarında gizliyordu. Bu yetmiyor gibi bir de tutup bir ağızdan, her birisi de, Osman'ın katilinin kendisi olduğunu söylüyordu. Otoritenin tüketilmek istendiği bir zemindi. Hilafet merkezinde bunlar olup biterken etraftaki valiliklerde de tereddütler hâsıl olmuş ve bir başıbozukluk hissediliyordu. En azından merkezdeki olumsuzluğun diğer noktalara sıçramaması ve çevrenin kontrol altına alınması gerekiyordu ve bunun için Ali, ilk önce valilerden başladı işe. Maksudı, bu süreçte yıpranan veya kendi icraatlarını uygulamada daha hassas olamayacağını düşündüğü isimleri merkeze çekerek yerlerine yeni isimler atayıp otoriteye taze kan sağlamaktı. Basra, Kûfe, Yemen ve Mısır'a gönderdiği valiler hemen işe başlamışlar; ancak Şam'a gönderilen Süheyl ibn Huneyf, eski vali Hz. Muâviye'nin itirazıyla karşılaşınca geri dönmek zorunda kalmıştı. İşte bu, daha da çetin günlerin habercisiydi.

Önce Hz. Muâviye'ye mektup yazdı ve onu sulha davet etti. Sonuç, problemin sanıldığından da büyük olduğunu gösteriyordu. Zira Hz. Muâviye, mektubu getiren elçiyi eli boş göndermiş ve kendi cevabını bir başka elçiyle ulaştırmayı tercih etmişti. Gelen mektubu alıp okumaya durunca, göz yaşlarının ceyhun olduğu görülecekti. Zira mektupta sadece şu cümle yazılıydı:

— Ebû Süfyan'ın oğlu Muâviye'den, Ebû Tâlib'in oğlu Ali'ye...

Yüzünde acı bir tebessüm belirdi Halife Ali'nin. Zira bu, kendisini halife olarak kabul etmediğini gösteriyordu. Öyleyse Şam cihetinden gelen haberler de doğrudu ve Muâviye, meşru addetmediği yeni halifeye karşı büyük bir ordu hazırlıyordu. Beri tarafta ise Âişe validemiz, Hz. Osman şehit edilmeden önce umre maksadıyla Mekke'ye gitmiş ve şehâdet haberini burada almıştı. Olayı duyup gelişmelere kulak verince derin bir hüzne boğuldu. Nasıl olur da Peygamber halifesi Osman, sokak çetelerinin hedefi hâline gelir ve hunharca öldürülebilirdi? Haberi duyan onun etrafında toplanıyor ve büyük bir kitle oluşturuyordu. Herkesi üzen derin bir yaraydı bu zira... Bu arada, meş'ûm olayın vahametini kaldıramayan Hz. Talha ve Hz. Zübeyr de, derin hüzne dayanamayarak Kâbe'de teselli olabilmek için Mekke'ye yola çıkmışlardı. Derken Mekke'de birleşen yollar, günler geçmesine rağmen hâlâ katilleri ortaya çıkarılamayan Hz. Osman'ın intikamını almak maksadıyla bu sefer Basra'ya yönelecekti. Niyet halisti; ama hâlâ toparlanmakta olan bu denli kalabalığı kontrol etmek, acaba mümkün olacak mıydı?

Hız. Ali ise, Hız. Muâviye'nin mektubundan sonra duruma el koymak için Irak istikametinde hareket etmiş, kaybolmaya yüz tutan otoriteyi temin edebilmek için askerlerini, ucunda savaş ihtimali yüksek olan bir karşılaşmaya hazırlıyordu. Zira ona göre artık Şam ciheti emniyet ve güven vermiyordu; çünkü orada, nerede ve ne zaman parlayacağı belli olmayan bir sosyal hareket söz konusuydu. Yolda Hız. Âişe, Hız. Talha ve Hız. Zübeyr'in, büyük bir insan kitlesiyle birlikte geldikleri haberini alınca, başından kaynar sular dökülmüş gibi sararıp solmuş ve olduğu yerde kalakalmıştı. Aman Allah'ım! Bu ne büyük bir imtihandı... Zira kalabalıkları hareket ettirmek kolaydı ama onları kontrol altında tutup durdurmak her zaman mümkün olmayabilirdi.

Elbette ilk önce, samimi bir niyetle yola çıkan bu insanların ikna edilmesi gerekiyordu. Elbette Hız. Osman'ın katilleri bulunacak ve hak ettikleri cezayı alacaklardı. Ancak henüz, kitle hareketleri durulmuş değildi ve bunun için, bir miktar zamana ihtiyaç vardı. Hem ortada meşru bir devlet mekanizması vardı ve bu, sokaktaki herkesi cezalandırma yerine mutlaka işin içinde parmağı olanları bulacak ve duruma hâkim olacaktı. Aksi hâlde, zamanından önce yapılacak erken bir müdahale, binlerce insanın daha kanına mâl olacak ve sonu gelmeyecek karışıklıklara kapı aralanmış olacaktı. Zira bütünü kavranamadığı yerde, hüsnüniyet ve sâfiyâne düşünce, problemleri çözme bir yana, meseleyi içinden çıkılmaz bir hâle sokabilirdi. Bütün bunları düşünerek, Şam'da duran potansiyel tehlikeyi kontrol etmek için Irak istikametine yönelen Hız. Ali, bu sefer yönünü alelacele Basra'ya çevirdi. İki büyük kitlenin buluştuğu yerin adı, Zâkâr'dı.

Kardeşin Kardeşle İmtihanı

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem), Kur'ân'ın inmesi sırasında verdiği mücadeleye benzer bir mücadeleyi Hız. Ali, te'villerle ortalığı sulandırmak isteyenlere karşı vermişti. Hız. Ali çok sıkıntılı günler yaşadı. Kardeşin kardeşle imtihanının hemen her boyutunu müşahade etti ve İslâm birliğini koruma adına çok büyük fedakârlıklarda bulundu. Böylesine çile dolu günlerden birinde, çok bunalmış olacak ki, hissi hoşlanmadığı hâlde, Resûlullah'ın kendisi için söylediği şu sözleri yemin billâh ederek anlatacaktı etrafındakilere:

— Taneyi çatlatıp tohumu açan, canlıları yaratıp yeryüzüne saçan Zât-ı Zülcelâl'e yemin olsun ki, şu husus gerçek: Münafık olan da bana buğz edecektir.

Hatta bunun içindir ki, Hız. Câbir ve Ebû Saîd el-Hudrî gibi bir kısım sahabiler:

— Resûlullah döneminde biz, bir adamın münafık olup olmadığını Ali'ye karşı aldığı tavırdan anlardık, diyeceklerdi.

Zira zaman ve mekânın Sahibi tarafından tanzif edilen Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), gelecekle ilgili verdiği birçok haberde olduğu gibi, Hz. Ali'nin başına gelecekleri de okumuş ve o günler geldiğinde kullanılmak üzere geride kalanlara birçok malzeme bırakmıştı. Dolayısıyla, o günkü fitne ortamında Hz. Ali'nin karşısında yerini alıp ona bayrak açanlarla, yanında kalıp destek verenlerin konumları bu olgulara göre değerlendirilmeliydi ve herhangi bir yanılgıya meydan verilmemeliydi.

İşte böyle bir zeminde hilafet gömleğini giyen Hz. Ali, ifrat ve tefritlerin arasında, çok çeşitli kıskançlıklar ve baskılar arasında kaldı. Öyle ki olaylar, sadece fitne çıkaranlarla sınırlı kalmıyor, kargaşayı fırsat bilen bir kısım çıkarıcıların yönlendirmesiyle çok saf ve samimi bazı insanları da içine alabiliyordu. Böyle bir fitne için zemin oldukça müsaitti; Hz. Osman şehit edilmiş ve bir türlü katilleri bulunamıyordu.

Üstelik binlerce insan ağız birliği etmiş ve hep bir ağızdan Hz. Osman'ı kendilerinin öldürdüğünü söylüyorlardı. Hz. Ali'nin işi gerçekten zordu; katilleri bulup cezalandırmayı O da istiyordu ama bunun için zamana ihtiyaç vardı.

Zamana tahammülü olmayanlar ise bir an önce neticeye gidilmesini öne sürüyor ve geçen her gün, bir kat daha artan hınçla hilâfete karşı bileniyorlardı.

Derken bu süreç, haricî parmakların yönlendirmesiyle kontrolden çıkıp Cemel ve Sıffîn gibi iki büyük olayı netice verdi. Bir insanın katilini bulma niyetiyle acele edilip binlerce insanın kanı dökülmüştü.

Acı Gerçek: Cennet

Hz. Âişe, Hz. Talha ve Hz. Zübeyr'in de içinde bulunduğu insan selinin yürüyüp geldiğini duyunca, kolu kanadı kırılan Hz. Ali, günleri şöyle dile getirecekti:

— Biliyor musunuz kimlerle imtihan oluyorum? İnsanların en itaatlisi: Hz. Âişe, insanların en zorlusu: Hz. Zübeyr, insanların en dâhisi: Hz. Talha, insanların en uyumlusu: Hz. Ya'lâ ile... Çok geçmeden, kendileriyle konuşup ikna etmesi için Ka'kâ ibn Amr'ı elçi olarak gönderdi. Olacakları görür gibiydi ve iş, kontrolden çıkmadan bir müdahale edilmeli ve başkasının ekmeğine yağ sürecektir malzeme verilmemeliydi.

Nazik bir dille sordu. Aldığı cevap:

Önce Âişe validemize geldi Ka'kâ. Geliş sebeplerini sordu. Cevap:

— İnsanlar arasında sulhu temin etmek için.

Bu sefer Talha ve Zübeyr'e aynı soruyu yöneltti. Onların da verdikleri cevap farksızdı.

Bu durumda Ka'kâ hepsine birden şu soruyu yöneltti:

— Peki, bu sulhun nasıl olacağını bana söyleyip haber verebilir misiniz?

— Osman'ın intikamını alıp katillerini de cezalandırarak, diyorlardı.

İşin burası, taşın gediğine konulması gereken yerdi ve Ka'kâ da şunları söyledi:

— Siz Basralı olan katili öldürdünüz diyelim. Sizin onları öldürmeden önceki durumunuz, onları öldürdükten sonraki hâlinizden daha iyi değil mi? Çünkü siz altı yüz insanı öldürmüş olacaksınız; bu sefer de altı bin insan bunun için sokaklara dökülecek. Hâlbuki siz sadece Osman'ı öldüren Harkûs ibn Züheyr'i öldürmek istiyor değil misiniz? Ama onu da bir türlü elde edemiyorsunuz. Çünkü altı bin kişi ağız birliği etmiş ve koruyorlar onu. Bu durumda Ali'yi mazur görmeli değil misiniz? Elbette o da Osman'ın katilini bulup cezalandırmak istiyor; ancak ortam yatışıp daha fazla kan dökülmemesi için sadece ceza işini geciktiriyor. İşin burasında Âişe validemiz devreye girerek:

— Peki, sen ne düşünüyorsun ey Ka'kâ? diye sorunca:

— Acele hareket etmeden sulh ortamını tercih etmenizi, Ali'ye olan biatinizi yenilemenizi ve hayır yolunun anahtarları olup önceki hâlinizde olduğunuz gibi bela ve musibet peşinde olanlara fırsat vermemenizi tavsiye ediyorum.

Ka'kâ'nın konuşması etkili olmuş ve mesele durulma yoluna girmişti. Geri dönüp de olup bitenleri kendisine anlatınca Hz. Ali çok sevinmiş ve endişelerine mahal olmadan meselenin durulacağını sanmıştı. Çünkü artık Müslüman kanı akıtılmadan mesele çözülecek ve geride, telafisi imkânsız yaralar açılmayacaktı. O an yeryüzündeki en mesut insan şüphesiz Ali idi.

Basra tarafında meydana gelen tehlike atlatıldığına göre artık Şam cihetindeki problemin üzerine yürünebilirdi ve Hz. Ali de, yarından itibaren böyle bir yolculuğun başlayacağı haberini verecekti askerlerine. Bu arada, Hz. Âişe ve beraberindekiler, Hav'eb denilen yere gelmiş ve burada konaklamışlardı.

Durup dururken daha bir dikkat kesilmişti Âişe validemiz... Belli ki ortada dikkatini çeken başka bir şey vardı. O durunca, etrafında yürüyenler de durmuş ve bu duruş daha çok dikkat çekmişti. Çok geçmeden de sordu:

— Burası neresi?

— Hav'eb, dediler, tabi olarak.

Ancak onun dikkat ve merakı, aldığı bu cevapla telaş ve ürpertiye dönüşmüştü.

Etrafındaki herkes, mü'minlerin annesi Âişe validemizdeki bu değişimi merakla seyrediyor ve sebebini öğrenmek istiyordu. Çok geçmeden, hüznü ve pişmanlık yüklü şu cümle döküldü dudaklarından:

— Vallahi de Hav'eb köpeklerinin sahibi benim!

Hâlâ mesele anlaşılmış değildi; üstelik daha da girift hâle gelmiş ve son cümleyle birlikte meraklar daha da artmıştı.

Bir de geri dönmek istediğini söylemiş ve bunun üzerine hareket hâlindeki kalabalık da durmuştu. Herkes merakla işin gerçek yüzünü öğrenmek istiyordu.

Nihayet şu olayı anlattı Âişe validemiz:

— Ben, Resûlullah’tan duydum. Hâne halkını kastederek şöyle söylüyordu:

— Sizin aranızdan birinin hâli, Hav’eb köpeklerinin havlama sesleri yükseldiğinde nice olacak?

Hatta Ümmü Seleme validemizin anlattığına göre, Efendiler Efendisi bir gün Ezvâc-ı Tâhirât’tan birisinin böyle bir yolculuğa çıkacağını bildirince Âişe validemiz tebessüm edip gülmüş ve buna mukabil Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ona:

— Dikkat et ey Humeyrâ! O sen olmayasın! demişti.

Mesele şimdi anlaşıyordu. Meğer Âişe validemiz, Hav’eb denilen bu yerde havlayan köpek seslerini duyunca irkilmiş ve o an aklına gelen nebevî bu beyanla sararıp solmuştu. Damarlarından kan çekilmiş gibi hissediyordu kendini. “Sadakte yâ Resûlallah!” dedirtecek bir beyandı bu... Evet... Bugün kendisi, böyle bir yolculuğa çıkmış ve kulağına da Hav’eb köpeklerinin uluma sesleri geliyordu. Hak, ayân beyan ortaya çıkar da Âişe annemiz onun peşini bırakır mıydı hiç...! Alelacele Hz. Zübeyr’e seslendi ve hemen geri dönmeleri gerektiğini söyledi dikkatlice.

Ancak kaderin takdiri öyle değildi... İşin tam burasında gür bir ses duyuldu; atını mahmuzlayıp gelen şahıs, Hz. Ali ve askerlerinin kendileriyle savaşmak üzere geldiğini söylüyor ve imdat dileniyordu. Hâlbuki gelenler, “Osman’ı biz öldürdük!” diye sokakta boy gösterenlerden bin kişilik bir gruptu. Gecenin karanlığında saldırdıkları için seçilememiş ve konu Hz. Ali olduğu için sonuç ona mâl ediliyordu. Kitle ruh hâleti bir anda Ali ve askerlerine karşı tetiklenmişti. İnsanlar, sulh gayretlerini faydasız birer oyalamaca olarak nitelemeye başlamıştı. Zaten Hz. Osman’ın şehadetinin gerginliği getirmişti onları buraya. Üstüne bir de ordu geliyordu! Üstelik bir de, daha şafak sökün etmeden kendilerine karşı...

Ortam bu kadar elektriklenince, sonrasındaki gelişmeleri kontrol etmenin imkânı olamazdı. Zaten her yer, böyle bir zemini değerlendirmek isteyenlerle doluydu. Çok geçmeden aynı saldırının Hz. Ali ve askerlerine de yapıldığı duyuldu. Kimin kime vurduğu belli olmayan bir can pazarı kurulmuştu artık Cemel’de. Ve ne yazık ki can kardeş... kan kardeş... Rabbi bir... kitabı bir... peygamberi bir... inancı bir... kıblesi bir... binlerce müşterek birlikteliği olan vahdet cemaati birbirine girivermişti.

Artık ne Hz. Ali’nin nasihatleri ne de Âişe validemizle Talha ve Zübeyr’in gayretleri bir fayda verecekti. Adeta dökülen her damla kanla eriyor, kopan her el ve ayakla yürekleri parçalanıyordu ama bu noktadan sonra yapılabilecek çok şey yok gibiydi. Öyle bir can pazarı ki, müdafaa için kılıç kullanmasalar kelleleri gidecek, intikam duygusuyla hareket edip karşı saflara saldırsalar kardeş kanı dökeceklerdi. Ne de çetin bir imtihandı!

İşin burasında Hz. Ali, her şeyi göze alarak ilk günlerden bu yana beraber omuz omuza mücadele ettikleri Hz. Talha ve Hz. Zübeyr'e seslendi. Belli ki, önde görülenler kendileriydi ve meseleyi yine kendileri çözmeliydi. Er meydanında adeta bir aslan kükrüyordu:

— Ey Talha!

— Ey Zübeyr!

Derken saflar arasından iki küheylan sıyrılıp öne çıkıvermişti. Önce Hz. Talha'ya seslendi:

— Ey Talha! Sen, kendi ev halkını sıcak yuvanda bırakıp da Resûlullah'ın ailesini yanına alarak savaşmaya nasıl rıza gösterebiliyorsun!?

İyi dostlardı ve dostun sözü de bazen acı olurdu. Meydanı dolduran bu sese verilebilecek bir cevap olamazdı. Zaten doğru söze ne denilebilirdi ki!?

Arkasından Hz. Zübeyr'e yöneldi:

— Sen, dedi, ey Zübeyr! Hatırlıyor musun, bir gün beni huzûr-u Resûlullah'a gelirken görmüş ve gelişime tebessüm etmiştin. Resûl-i Kibriyâ da sana:

— Onu seviyor musun? diye sormuş, sen de:

— Evet, cevabını vermiştin. Bunun üzerine buyurmuştu ki:

— Ancak sen, ona zulmetme konumunda kalacak ve bir gün onun karşısında yer alacak, onunla savaşacaksın!

Hz. Zübeyr'in dünyası da tufan yağıyordu. İşte bütün bunlar sözün gücünü gösteriyordu. Gerçekten de denilenler doğrudu ve:

— Haklısın, dedi. Sen bana unutmuş olduğum bir şeyi hatırlattın!

Ardından da kılıcını yere bıraktı ve savaş meydanını terk etti.

Beri tarafta Hz. Talha da ayrılmış ve o da meydandan çekiliyordu.

Bir de, gözlerine çarpan ilklerden süzölmüş bir arkadaşları vardı. Hz. Ali'den duyduklarıyla bu arkadaşlarına yeniden atf-ı nazar etmeleri, bir başka kapı daha aralamıştı. Zira bir gün Allah Resûlü onu karşısına almış ve:

— Yazık sana Ammâr! Seni tâğî'nin bir topluluğu şehit edecek, buyurmuştu.

Çünkü o gün Ammâr, Hz. Ali ile aynı cepheyi paylaşıyordu.

Bir de yanında, ilk günlerden bu yana hep beraber hareket ettikleri, Efendimiz'in dizinin dibinde yetişen yakın arkadaşı Hind de vardı. Çok geçmeden onun da kendi safları arasında şehit düştüğü haberini aldığı anda, üzüntüden iki büklüm olsa da bütün bunları, durduğu yerin isabeti istikametinde değerlendiriyor ve Rabbi'ne hamd ediyordu. Er meydanına gelmek kolaydı ama öyle hemen geri dönmek çok kolay olmayacaktı. Zira kader, her ikisi için de mukadder olan hükmünü eda etmek üzereydi. Geri dönerken Hz. Zübeyr, pusuya yatmış bir grup insan tarafından şehit ediliverdi. Hz. Talha ise çok geçmeden isabet eden bir okun hedefi oluvermişti.

Öyle anlaşıyor ki, her ikisinin de geri adım atıyor olması, ekmeğini kaosa bağlamış olanların hoşuna gitmemiştir. Basra ordusunda komuta kademesi kalmamıştır... Talha da, Zübeyr de yoktu artık. Artık tutunulacak bir tek, hevdeci içindeki Âişe validemiz kalmıştır ve Kâbe'nin etrafında toplanırcasına onun etrafını sarıyor ve yeniden toparlanmaya çalışıyorlardı. Bu ise yeni bir tehlikenin işaretiydi ve çok geçmeden Âişe validemizin kardeşi Muhammed'i çağırdı yanına Hz. Ali. Kendisi için hazırladığı bir mekâna buyur etti önce Muhammed vesilesiyle... Daha sonra da, ister Mekke, isterse Medine... Nereye gitmek istiyorsa, emniyet ve güven içinde ulaştırılacağı güvencesini verdi.

Binlerce insanın kanı üzerinde cereyan eden Cemel, artık sona gelmişti. Ancak işin burasında bir yanlışlığa daha mahal verilmemeliydi ve bu sefer de askerlerine döndü. Şöyle diyordu onlara:

— Sakın ola esir peşine düşmeyin ve asla yaralıları eziyet etmeyin. Mal ve ganimet toplama düşüncesini zihninizden silin. Unutmayın ki bugün, kim silahını bırakmış ve her kim de kapısını üzerine kapatmışsa emniyettedir.

İmamlarından bu nasihati almışlardı ya, artık ne altın ve gümüşlerle karşılaşıyorlardı ama hiç kimse dönüp de yüzüne bile bakmıyordu. Hatta bazıları:

— Şayet onların mal ve esirleri bize helal olmuyorsa, öyleyse bunlarla savaşmak nasıl helal olabilir ki? diyor ve nasıl olup da bu kadar kardeş kanı akıtıldığına bir anlam veremiyorlardı. İmam Ali:

— Mü'min ve muvahhid olanlar nasıl olur da esir olabilir ki? diyerek, durup düşünceleri gereken bir kapı daha araladı önlerine.

Bununla Hz. Ali, onlara öyle bir ders veriyordu ki, Resûlü Ekrem'in (sallallahu aleyhi ve sellem) zevcesi ve mü'minlerin de annesi Âişe validemiz de esir alınmış olsaydı, hangi Müslüman tutup da onun esir olmasına rıza gösterecek, kim tutup da onu cariye olarak almak isteyecekti? O ana kadar kimsenin aklına gelmeyen bir çelişkiydi bu...

Efendimiz'in "Havârim" dediği Hz. Zübeyr'i şehit eden Amr ibn Cürmûz gelmiş, huzura girmek için Hz. Ali'den izin istiyordu. Sözde karşı cepheden önemli birisini öldürmüştü ve bunun için kahramanlar gibi karşılanacağını düşünüyor ve halifeden iltifat bekliyordu. Bulunduğu yerden hiddetle dönen imam, Amr'ın yüzüne karşı şiddetle kükredi:

— Zübeyr'in kılıcını taşıyan sensin ha!

Amr da şaşırıp kalmıştı; iltifat beklerken karşılaştığı manzaranın ne anlama geldiğini anlamaya çalışıyordu. Çok geçmeden Hz. Ali, tutup çekti elinden Zübeyr'in kılıcını ve önce kaldırdı iki eliyle... Ardından da haşyetle dudaklarına götürdü; hüznün ve ihtiramla öpüyordu. Bu arada gözyaşları akın etmiş ve yanaklarından süzölmeye başlamıştı:

— Bu kılıç ki, vallahi de onun sahibi hep olumsuzluklara karşı Resûlullah'ı koruyordu, dedi ve hiddetle Zübeyr'in katiline dönerek şunları söyledi:
— Sana gelince... Ey Safiyye'nin oğlunun katili! Cehennem müjden olsun senin! İltifat beklediği kapıdan kovularak çıkmak zorunda kalan Amr:
— Size de yaranmak mümkün değil; düşmanlarınızı öldürüyoruz, sonra da bizi cehennemle müjdeliyorsunuz, diye mırıldanıyordu.

Aynı zamanda burada Hz. Ali, hayatı boyunca en çok sevip saydığı, ilk günlerden itibaren müşterek mücadele verdikleri insanlarla da karşı karşıya gelmişti. Ancak burada, şahıslardan ziyade temsil ettiği dinin öncelikleri esas alınmalıydı ve O da öyle yaptı. Hatta bu savaşlarda, kendisine karşı koyanların safında ölenlerin arkasından bile gözyaşları döküyor ve yetiştirdiklerinin son görevlerini bizzat kendisi üstleniyordu.

Safların Karıştığı Yer: Sıffin

Neticesi acı da olsa artık Cemel'in safları netleşmiş ve problem durulmuştu. Ancak Şam cihetindeki sıkıntı artarak devam ediyordu. Basra'da hüznü dolan İmam Ali, bir başka problemi çözmek için yönünü Kûfe'ye çevirmişti. Kûfe'ye geldiğinde saraya yerleşmesi için davet etmişlerdi; tereddütsüz geri çevirdi taleplerini. İnsanı dünyaya davet eden böylesi ortamlar, Hz. Ömer misali onun da ruhunu çok sıkıyordu.

Zor günlerin çileli temsilcisi Halife Hz. Ali, halkın nabzını tutmak istiyordu; bunun için sokaklara kendini salmış, yeri geliyor birisine yardım edip yükünü omuzluyor, zaman zaman da yolunu şaşıran birisine rehberlik ediyordu.

Tanıyıp yanına gelenlerin, şefkat dolu ses tonuyla,

— Ey mü'minlerin emiri,

demeleriyle teselli oluyor, daha sözlerini bitirmelerine fırsat vermeden Kur'ân'dan âyetler okuyarak onlarla paylaşıyor ve eviyle ailesinin ihtiyaçlarını karşılıyordu.

Evine götürmek için satın aldıklarını taşıırken, yanına yaklaşıp da yardım etmek isteyenlere müsaade etmiyor ve tebessüm ederek,

— Evin babası, onların ihtiyaçlarını da kendisi taşımalı,

diyordu. Üç dirheme bir cilbâb satın almış ve üzerine bindiği merkeple evine giderken, sanki Kûfe fakirlerinden birisi gibi duruyordu.

Adamlarından bazıları yanına yaklaşacak ve dünya adına bazı menfaatler sağlayarak Hz. Muâviye yanında yer alanların akıllarını çelebileceklerini söyleyeceklerdi.

Şiddetle karşı çıktı onlara:

— Siz benden, Allah'ın yardımını, bir aldatma neticesinde mi talep etmemi istiyorsunuz? diyor ve bâtil vesilelerle hak yolun elde edilemeyeceğini gösteriyordu fiilen...

Hız. Muâviye, katında önemli gördüğü isimleri devreye sokmaya çalışıyor ve böylelikle meseleyi problemsiz çözmeyi umut ediyordu. Evet... O da çok mahzundu; Hız. Osman'ın kanını akıtanları Allah'a havale etmiş ve bu kadar sıkıntılara dâcâr bırakanlara beddua ediyordu. Zaten o gün, Hız. Osman'ın intikamını almak istemeyen samimi bir mü'min yoktu ve olamazdı. Aksi hâlde, İbn Abbas'ın dediğı gibi, gayet bunu insanlar istemeseydi, sema üzerlerine taş olup yağardı. Huzursuzlukların temelindeki mesele de zaten bu idi. Bütün ümmetin yükünü omuzlayanlar, mutlak adaletin tesisi için gayret gösterip gerçek suçlulara hak ettikleri cezayı vermeyi hedeflerken, şartları küllî perspektiften göremeyen veya tecziye konusunda acele edenler, izafî bir adaletin peşindeydiler. Bir de işin çilesini çekmeyen, henüz İslâm'la yeni tanışmış insanlar vardı. Bunlar, Hız. Ali gibi takvâ ve zühhd noktasında zirveyi yaşayanlar yanında bir nebze maddî imkânlar içinde yüzüyor ve artık böylesine duyarlı bir hayatın bir daha geri gelmeyeceğini sanıyorlardı.

Hız. Muâviye'nin etrafında çoğunlukla kendilerini gösteren bu insanların talepleri de, Şam valisini etkilemiş gözüküyor ve o da, şartların gerektirdiğı şekilde davranmak gerektiğini düşünüyordu. Her şeye rağmen nebevî verasetin sahibi Hız. Ali, bilip gördüklerinden, yaşayıp tecrübe ettiklerinden taviz verecek değildi. Dinle ilgili meseleler, sadece işin başlangıcında yaşanıp da, sonrasında istenilen tarafa çekilecek türden bir basitliğe kurban verilemezdi. Bunları gördükçe kendini daha bir zühde salıyor; günde iki lokma ekmek yiyorsa bunu iki günde bir lokmaya indiriyordu. Şahsî hayatı adına bu kadar hassas davranmasına mukabil, genel ahengi sağlama adına da çok duyarlıydı. Zira sulh adına yapılması gereken her şeyi yapmaya azimliydi Hız. Ali. Tuttu bu sefer de Cerir İbn Abdullah'ı gönderdi Muâviye'ye, eline verdiğı bir mektupla... Adamlarıyla birlikte Cerir'i soru yağmuruna tuttular önce Şam'da. Ardından Ali'nin mektubu okundu, merakla... Olanlarla bundan sonrasında olacakları özetliyordu veciz ifadelerle... Ancak bunlar da sonuç vermeyecekti.

Artık iyice tebeyyün etmişti ki, Şam'ın talebi daha farklıydı; belli ki maksat, Osman'ın intikamını öne sürerek hilafet makamını elde etmektir. Dillerinde hak beyan dolaşıyordu ama bununla bâtılın peşine takıldıklarının farkında değillerdi. Bütün bunlara rağmen, can düşmanlarının aleyhinde bir tek kelimenin konuşulmasına müsaade etmiyordu. Kendi yakınlarında Hucur ibn Adiyy ve Ömer ibn Hümk adında iki zat vardı ve bunlar, Ali'nin karşısında problem oluşturan Hız. Muâviye aleyhinde konuşuyorlar ve ona destek veren Şam ehli hakkında ileri geri söz sarf ediyorlardı. Duyar duymaz, yaptıkları bu kötü hareketten hemen vazgeçmeleri için haber gönderdi. Nasıl olurdu? Adamlar hem meydan okuyorlar hem de aleyhlerinde konuşmaya müsaade edilmiyordu.

Her ikisi de koşarak Hz. Ali'nin yanına geldiler ve:

— Ey mü'minlerin emiri! Biz Hak üzerinde, onlar da bâtilı temsil etmiyorlar mı? diye sordular. Doğruya doğru demek Ali'nin şıarıydı ve:

— Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki bu doğru, cevabını verdi tabii olarak. Zaten onların bekledikleri cevap da buydu ve fırsatını bulmuşken:

— Öyleyse niye onlar aleyhinde konuşmaktan ve söz söylemekten bizi menediyorsun? diye eklediler. Süphesiz Hz. Ali, onların baktıkları yerden bakmıyordu. Hepimizin kulağına küpe olması gereken şu cümleleri söyledi onlara bir bir:

— Ben sizlerin, başkaları hakkında kötü sözler sarf eden lanetçiler gibi olmanızı istemiyorum. Siz onlar için şöyle deyin:

“Allah'ım! Sen onların da, bizim de kanlarımızı muhafaza eyle. Onlarla bizim aramızdaki anlaşmazlığı sona erdir. Onları, içinde bulundukları kötü durumdan kurtar ve cehaletlerinden sıyrılıp onlar da Hakk'a yönelsin. İçinde bulundukları taşkınlık ve cehaletten yüz çevirsinler.”

Bir faydası olur düşüncesiyle Hz. Muâviye'nin yanında yer alan Amr ibnü'l-Âs'a da mektup yazmış ve bir de onun dünyasına vesilesiz hitap etmeyi denemişti. Zira o gün için Amr'ın, Hz. Muâviye katında çok önemli bir yeri vardı ve bir dediğini iki etmeyeceğini düşünüyordu. Ancak bu da neticesiz kalacaktı.

Bütün çabalar boşa çıkmış ve artık savaştan başka çare kalmamıştı. İşin şakası yoktu; kardeş kardeşe karşı bir mübâreze vardı işin ucunda. Böyle bir durumda benlikler değıl de Hakk'ın etkin olması önemliydi.

Onun için gece topladı askerlerini ve şöyle hitap etti onlara:

— Dikkat edin! Yarın beklenen orduyla karşı karşıya geleceksiniz. Gecenizi kıyam ve namazla bereketlendirip uzun kılın. Kur'ân tilavetini çokça yapıp her fırsatta Kur'ân okuyun. Allah'tan da sabır, af ve mağfiret dileyin!

İşte Hz. Ali bu idi; sulh ortamında tavrı ne ise savaş gibi çetin dönemlerde de değıştirmiyor ve aynı hususiyeti askerlerine de tavsiye ediyordu.

Derken Hz. Muâviye ve askerlerinin yola çıktıkları haberi alındı. Artık iş daha da ciddileşmişti. Önce Sıffîn'e Şam ordusu geldi. Fırat Nehri'ne ulaşan yolları da tutmuşlar, Ali ve askerlerini sudan mahrum etmeyi planlamışlardı. Ne savaşın şiddeti, ne çölün kızgın kumları ne de güneşin kavurucu tayfları bu kadar acı verebilirdi! Aynı kibleye yönelen insanlar karşı karşıya geliyor ve bir de kardeşlerini su gibi bir nimetten mahrum ederek aciz düşürmek istiyorlardı. Susuzluktan çatlayan dudakları serinletecek bir yudum su için koca İmam devreye girse de yine müspet cevap alamayacaktı. Belli ki ilk gözetilmesi gereken şey, Fırat suyuna ulaştıracak bu yolun açılmasıydı.

Sabahın ilk ışıklarıyla başlayan saldırı, tabii olarak suyu kesenlerin üzerineydi ve çok şükür ki bir yudum su artık problem olmaktan çıkmıştı. Kapattıkları su yolundan çekilmek zorunda kaldıklarında Amr ibnü'l-Âs ile Hz. Muâviye arasında geçecek şu konuşma, aynı zamanda Hz. Ali'nin — düşmanları dâhil herkes tarafından — takdir gören şiarını özetlemiş oluyordu:

— Ne diyorsun ey Muâviye! Senin onları sudan menettiğin gibi, gayet onlar sana bunu yapsalardı ne yapardın?

— Bırak sen de yâ Amr! Sen hiç Ali'nin böyle bir şey yapacağını zanneder misin?

— Elbette Ali'nin, senin onun için yaptıklarını sana yapacağını zannetmiyorum. Çünkü onun geliş gayesi su değil, başka bir şey!

Artık iki ordu burun burunaydı ama Hz. Ali'nin sulh ümidi hâlâ canlıydı. Bunun için dört adamını daha gönderdi Hz. Muâviye'ye. Uzun konuşmalar cereyan etse de aralarında, bunun da getireceği bir fayda olmayacaktı.

Her türlü vesileyi denediği hâlde bir türlü netice alamayınca, güneşin gurubuna yakın Hz. Ali, savaşın yarın başlayacağını ilan ettiriyordu. Hatta adamlarından bazıları sabah erkenden, habersizce ve hazırlıksız bir şekilde düşmanı bastırıp mağlup etme teklifi getirdiğinde buna da şiddetle karşı çıkacak ve hâlâ sulhun yanında olduğunu gösterecekti. Ertesi gün muhtemel savaşa başlayacak olan askerlerine şöyle sesleniyordu:

— Sakın onlar başlamadan siz savaşı başlatmayın. Şüphesiz Allah'a hamdolsun ki sizler hak delil üzerindesiniz; savaşa sizin değil de onların başlamış olması ise, bunun ayrı bir ispatı sizin için. Savaşta zafere ulaştığınızda sakın ola arkasını dönüp gideni vurmayın ve yaralılara da asla dokunmayın. Ne birisinin mahrem yerlerine dokunun, ne de bir ölüyü incitecek bir hareket yapın. Onların yurtlarına ulaştığınızda da sakın ola haremlerine girmeyin, izinleri olmadıkça evlerine girmeyin, mallarından hiçbir şey almayın. Size kötü sözler sayıp emir ve salihlerinizin aleyhinde konuşsalar da sakın kadınlarına eziyet etmeyin. Ve Allah'ı çok zikredin ki felaha mazhar olasınız.

Derken gün doğmuş ve bütün çabalara rağmen savaş da başlamıştı. O günün akşamına kadar da devam etti. Akşam olup da ortalık durulunca, tuttu Hz. Ali yeni bir mektup yazıp gönderdi Hz. Muâviye'ye. Şöyle diyordu:

— Ey Muâviye! Senin ve benim yüzümden niye insanların ölmesine müsaade ediyoruz? Gel, problemimizi kendi aramızda çözelim ve neticede kim ayakta kalırsa hüküm de ona ait olsun! Aman Allah'ım! Bu ne incelik... bu ne zarafet... ve bu ne fedakârlıktı...! Böyle bir mektup karşısında önce yanındaki Amr ibnü'l-Âs ile istişare etti Hz. Muâviye.

— Adam insafli davranmış; çık ve onunla mübâreze et, diyordu Amr.

Ancak Muâviye, cephelerdeki hâlini çok iyi biliyordu Hz. Ali'nin ve Amr'ın bu cevabından hiç hoşlanmayacaktı. Bu sefer Amr kendini ortaya koydu ve:

— İstersen yarın senin yerine ben Ali ile mübâreze edeyim, dedi.

Sessizlik, meselenin kabul edildiği anlamına geliyordu. Ertesi sabah Amr ibnü'l-Âs, Hz. Ali'ye seslenecek ve böylelikle aralarında kıyasıya bir dövüş başlayacaktı.

Pür dikkat herkes sonucu bekliyordu; kolay değil, iki adamdan hangisi kazanırsa savaşı da onun tarafı kazanmış sayılacaktı. Bu heyecanlı bekleyiş öyle çok uzun sürmedi ve bir hamlede yere serdi Amr'ı Hz. Ali. Ancak, atından düşüp yerde yuvarlanan Amr'ın bakışlarında şefkat dilenen nazarlar hâkimdi... Bu gözler, af diliyordu ve Ali de, iktidarı olduğu hâlde son darbeyi indirmekten vazgeçip geri çekiliverdi. Belki de aklına, ölüm korkusuyla iman ettiğini düşünerek hayatına son verilen birisinin haberini duyduğunda Allah Resûlü'nün can kardeşi Hz. Üsâme'ye söylediği itap dolu şu sözler gelmişti:

— Kalbini mi yardım onun?

İşte gerçek pehlivan da, kudret sahibi olduğu yerde iradesinin hakkını vermesini bilen benzeri kimse değil miydi!? Zira Efendimiz'den günlerce duymuştu:

— Gerçek pehlivan, er meydanında rakibini yenen değil; öfkesinin kabardığı demlerde nefsine hâkim olmasını bilebilen kimsedir.

Savaş ortamında galip geldiği düşmanı, işini çabuk bitirmesi için yüzüne tükürdüğünde, iradesinin hakkını vererek geri çekilmesini bilen de zaten o değil miydi!?

Tahkim Olayı ve Hâricî Zihniyet

Amr ibnü'l-Âs, Hz. Ali'nin hassasiyetiyle yeniden hayat bulmuştu ama yeni fikirler üretip Ali ve askerlerine üstünlük sağlayacak bir çözüm bulması için kendisini sıkıştırıp duran Hz. Muâviye'ye günlerce şöyle diyecekti:

— Aslında bir çözümüm vardı ama bunu son güne bırakmıştım: Mushaf'ı tutup kaldıracaksın ve onları Kur'ân'ın tahkîm (hakem) emrine davet edeceksin. Tahkîm, onlar için öyle bir şey ki; kabul etseler de, reddetseler de ihtilaftan kurtulamayacaklar. Bu haber kendisine ulaşır ulaşmaz Hz. Ali, bunun uhuvvet ruhunu zedelemeye yönelik bir hile olduğunu anlamış ve etrafındakileri hemen uyarmaya başlamıştı. Aman Allah'ım! Bu ne siyasetti..! Tahrip ne kadar kolay, tamir ise ne kadar da zor!

Şeytan'dan kaçarcasına kaçıp Allah'a iltica edilmesi gereken bir siyasetle, ordusuna tefrika salınmak isteniyordu. Çok geçmeden, suyu vukuundan beter bu mesele herkes tarafından duyulmuştu... İhtilaf bağlamıştı bile... Zira çok geçmeden, Es'as İbn Kays ve benzeri bir kısım Kurrâ, Allah'ın kitabını aralarında hakem kılma konusunun daha sağlıklı olduğunu ileri sürerek insanları ikna etmeye başlamışlardı.

Onları ikna etmek için de ayrıca çaba sarf etmek zorunda kalan Hz. Ali günlerce şöyle diyecekti:

– Allah'ın kitabına icabet etmek gerektiğini en iyi bilen benim; ama ben, sizlerden farklı olarak onların bu konuda nereye varmak istediklerini de çok iyi biliyorum. Bu, hak kelimeyi talep ederek bâtili istemenin adıdır. Zaten ben, bugüne kadar onlarla Kur'ân'ın hükmünü hâkim kılmak için savaştım; nasıl olur da bugün onun hükmünü yerine getirmeyi düşünmem? Evet, onlar Mushaf'ı kaldırmakla Kur'ân'ın hükmünü istediklerini söylüyorlar; bu doğru. Ancak bu, sadece bir aldatma, şüphe ve tuzaktan ibaret.

Ancak şartlar, insanların daha fazla savaşmasına mâni olacak ciddiyetteydi. Cepheden cepheye yorulmuşlar ve bunu bir çözüm olarak görmeye başlamışlardı. Hz. Ali'nin bu noktadaki çabaları, pek fayda verecek gibi gözüküyordu. Derken Hz. Muâviye, tahkim olayındaki temsilcisini açıklamış ve ismini Amr ibnû'l-Âs olarak ilan etmişti. Bilindiği üzere Amr, câhiliye döneminden itibaren siyasî zekâsıyla temayüz etmiş bir insandı. Cin fikirliydi ve bu yüzden hep, zor anların adamı olarak bilinirdi. Necaşî'nin huzurunda hicretle Habeşistan'a gidenleri geri getirmek için gösterdiği çabalar zihinlerden silinecek gibi değildi. Hudeybiye'ye kadar hep Müslümanların karşısında yerini almış ve nihayet Hudeybiye'nin sessizliğinde, Hâlid b. Velîd'le birlikte gelip Müslüman olmuştu.

Karşısına daha dirayetli birisini çıkarmak gerekliydi. Eş'as ibn Kays'ın da başını çektiği büyük bir grup, bu ismin Ebû Mûsâ el-Eş'arî olması gerektiğini söylüyor ve bunda da ısrar ediyorlardı. Hz. Ali'nin gözü ise, Abdullah ibn Abbas'tan yanaydı.

Zira biliyordu ki, bu meydan, takvâ ve hassasiyet yanında aynı zamanda dünyayı da bilmeyi gerektiriyordu. Birkaç kez dünyanın tuzağına takılmayan birisinin, Amr'ın fikirleri karşısında ayakta durması zordu. İşin ucunda cephede dize getirilecek bir yapıya, masa başında mağlup olma meselesi vardı. Her şeye rağmen Hz. Ali de, genelin kanaatine râm olmuş ve Amr'ın karşısına Ebû Mûsâ el-Eş'arî'yi çıkarmıştı. Uzun görüşmeler sonucunda ittifak ettikleri husus; hem Hz. Ali hem de Hz. Muâviye'nin azledilmesi gerektiği ve yeni imam ve halifenin de “şûrâ” ile seçilmesi şeklindeydi.

Önce Ebû Mûsâ'yı davet etti Amr; ittifak ettikleri hususları önce o açıklayacak, ardından da kendisi bunu teyit edecek ve daha sonrasında da yeni imam ve halife seçilme süreci başlamış olacaktı. Çıktı Ebû Mûsâ ve önce Hz. Ali ve Hz. Muâviye'nin görevlerinden alındığını ilan etti.

Ardından Amr sözü aldı ve cemaate şöyle seslendi:

– Gördüğünüz gibi adamınız Ebû Mûsâ, kendi sahibini azletti; onun azli gibi ben de Ali'yi azlediyor, yerine de Muâviye'yi tayin ediyorum. Mü'minlerin emîri artık, Osman'ın kanının peşinde olan Muâviye'dir; ona biat edin! Başta Ebû Mûsâ olmak üzere, Hz. Ali tarafındakileri çölün sıcağında buz gibi terletecek cümlelerdi bunlar. Nasıl olur da bu kadar kısa bir sürede ittifak bozulur ve konuşulanların tersine bir karar herkese ilan edilebilirdi!?

Hilafet gibi müminleri bir sancak altında toplayan bu görev, evcilik oynarcasına bir hız ve basitlikle heder edilecekse gayrı, artık kimin kime güveni kalacaktı!?

Elbette bu, yeniden er meydanına dönmek demektir. Aksi hâlde, zaten dağınık olan yapının başka türlü toparlanmasına imkân yoktu... Ancak mesele, o kadar kolay değildi. Tahkîmi teklif ederken Hz. Muâviye'ye söylediği gibi Amr'ın dediği çıkmış ve müminler arasında yeni bir iftirak başlamıştı. Böylelikle hilâfet otoritesine bir darbe daha indirilmiş oluyordu. Zira "Allah'tan başka hakem olmaz!" diye tutturan bazı zâhirperest ve aceleci fitratlar, düne kadar beraber yürüdükleri Hz. Ali'yi yalnız bırakmış; hatta ona karşı yeni bir cephe oluşturuyorlardı.

Bununla da yetinmeyip, tahkîmi kabul etmenin küfür olduğunu söylüyor ve kendilerine karşı koymak isteyenler için şiddete başvuruyorlardı. Hatta önlerine gelen sıradan insanlara:

— Tahkîmi kabul etmek küfür değil mi? diye soruyorlar ve "hayır" diyenlerin kellesini uçuruyorlardı.

Zor günleri Allah Resûlü'yle paylaşan kıymetli sahabe Habbâb İbnü'l-Erett'in oğlu Abdullah ve hanımının bu adamlar tarafından öldürüldüğü haberi kulağına gelince, olduğu yerde kalakalmış ve ruh dünyasında bir yıkım daha yaşamıştı. Abdullah'la hanımını yakalamışlar ve ellerini bağlayarak sorguya tabi tutmuşlardı.

Doğru bildiğinden vazgeçecek gibi değildi Abdullah... Önce, babası Habbâb'ın naklettiği bir hadisi paylaştı onlarla; içinde bulunduğu anın fotoğrafını anlatan bir hadisti bu. Buyuruyordu ki Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem):

— Fitneler olacak! O zaman, oturan ayakta durandan, ayakta duran yürüyenden, yürüyen koşandan daha hayırlıdır...!

Bundan anlayacak gibi gözükmüyorlardı. Ali'yi sordular ona:

— Onda hayır vardır, cevabını verdi Abdullah.

Bu da hoşlarına gitmemişti. Tuttular, hanımıyla Abdullah'ı kenar bir yere götürmeye başladılar; sürüklüyorlardı adeta. Hatta ne kadar gariptir ki, yolda giderlerken hurma meyveleri döküldüğünü gördüler ağaçtan...

Aralarından birisi yerden bir hurma almış ve ağzına atmıştı ki, bunu gören bir diğer arkadaşı çığılığı bastı:

— Sahibinin izni olmadan veya parasını vermeden nasıl olur da haram bir hurmayı yiyebilirsiniz?

Ne garip ki, kendileri gibi düşünmüyor diye önüne gelen Müslümanı kıyanlar, dinin sarıh konularında da bu kadar hassas davranabiliyorlardı. Aldığı hurmayı ağzından çıkarıp atan diğer arkadaşı, hemen tevbe ve istiğfara durmuş, Allah’tan affını talep ediyordu. Çok geçmeden de Abdullah’ı oracıkta katlettiler. Şehadet sırası, karısına gelmişti Abdullah’ın... Gözleri önünde hunharca katledilen kocasının acısıyla kıvranan masum kadın:

— Ben hamileyim! Hiç olmazsa çocuğun hatırına Allah’tan korkun! diyordu ama bütün bunlar faydasızdı. Onu da şehit ettiler.

Daha dün kadar bu insanlar, Hz. Ali’nin peşinden yürüyor ve onunla birlikte omuz omuza savaşıyorlardı. Yaptıkları bununla da kalmıyor, Hz. Ali dâhil bütün tarafları küfürle itham ediyorlardı. Ne garip hâl değil mi!? Resûlullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) cennetle müjdelediği bir insanı bu kaba düşünce tutuyor, cennetin kokusunu bile alamayacak bir konumda değerlendiriyor ve Dâmâd-ı Nebî... evliyanın pîri... Zülfikâr’ın sahibi... cephelerin aranan adamı bir Haydar-ı Kerrâr’a açıktan “kâfir” diyorlardı.

Hâlbuki bunun başka götürür yanı yoktu; Efendimiz’in ikazı vardı: Böyle bir söz ortada kalmaz ve muhatap mümin ise döner söyleyenin bağrına dolanırdı. Zaten O, yıllar öncesinden adeta bu günleri görmüş ve din adına hareket ederken dinden çıkan insanlardan bahsetmemiş miydi!? Çok geçmeden bu haber de kendisine ulaşmıştı. Aman Allah’ım! Bu, ne korkunç bir cinayetti! Bu niyetle kininden çıkan bir kılıç —hem de “Allah için”— ne canlar yakar ve ne masum insanların kanını akıttırdı! Garipliğe bir bakın ki, bir tarafta bütün dünyaya ulaşması gereken bir sancak vardı; Hira’dan yükselen ve Resûlullah’ın geride bıraktığı... Ama diğer tarafta da iş ve güçlerini bırakıp mümin avına çıkmış katı düşünceler kasırıp kavuruyordu ortalığı..!

Bunlar da Müslümandı; hem de kendi adlarına öyle çetin bir yaşantıları vardı ki, sarıh nassın olduğu yerde kılı kırk yarıyor ve hükmü tıpatıp uyguluyorlardı.

Ancak katılık, sadece bununla sınırlı değildi; dünyayı... gelişmeleri... ihtiyaçları ve çözüm yollarını iyi okuyamamanın neticesiydi bu... Hatta iyi okuduğunu sanmanın... bununla da yetinmeyip, kendinden başka okuyan olamayacağını kabullenmenin hatası...! Hz. Ali’nin damarlarındaki kan donakalmıştı adeta...! Ne yapmalıydı? Hangi cephede, kime karşı ve nasıl bir zamanlamayla mücadele vermeliydi?

Gerçi hilâfet makamından da azledilmişti herkesin önünde... “Beni ilgilendirmiyor,” deyip kenara da çekilebilirdi. Çünkü o gün O, birçok insanın nazarında ne bir halife, ne bir imam ne de müminlerin emîriydi; sade bir mümin olarak görülüyordu. Ama hayır... Resûlullah’ın dizinin dibinde terbiye görmüş bir Haydar-ı Kerrâr, bir kenara çekilip gelişmeleri uzaktan seyredemezdi... seyretmemeliydi..!

Zira bugün Hz. Ali’yi indirenleri de yarın birileri indirmeye kalkar ve hilâfet makamı, sürekli indirilip kaldırılan bir oyuncak hâline geliverirdi. Hem benzeri bir teklifi oğlu Hz. Hasan, Cemel’e giden yolda Hz. Talha, Hz. Zübeyr ve Âişe validemizin gelişini duyunca babasına yapmış ve:

— Şayet ben evime dönüp yerimde oturmuş olsam, bu açıkça ümmete gadir ve hıyanet anlamına gelir! cevabını almıştı.

Elbette bu gidişe üzülen sadece Hz. Ali değildi; Cemel ve Sıffîn’e onunla birlikte, Müslümana karşı kılıç kullanmamak için gelmeyen bazı isimler vardı. Bunlardan Abdullah ibn Ömer, Hz. Ali’nin daveti gelince kendisine:

— Ben Rabbime ahdettim; “Lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah” diyenlere karşı kılıç kullanmam, demişti. Hatta Hz. Ali ile birlikte hareket etmediğini duyunca Hz. Muâviye haber göndermiş ve kendi saflarına katılmasını teklif etmişti.

Aman Allah’ım! Fitne meğer ne boyutlara ulaşmıştı..!

Hiç beklemeden şu tepkiyi verdi gönderdiği mektupla:

— Sözün özü: Seni bana yöneltip yanına gelme arzusuna sevk eden sebep, Ali ile birlikte hareket edip cepheye gelmeyişim olduğunu sanıyorum. Ömrüme yemin olsun ki ben, imandaki derinlik ve hicret konusundaki enginlik yönüyle asla Ali gibi olamadığım gibi, Resûlullah’a yakınlık ve müşriklere karşı ortaya koyduğu mücadele konusunda da yetişemem ona...

Fakat ne dersin ki, Resûlullah’a söz verdiğim bir konuyla karşı karşıya kaldığım için onunla birlikte olamadım. Elini çek üstümüzden ve boşuna ümitlenme!

İşte bu gönlü yüce sahâbî... şânı yüce halife Hz. Ömer’in oğlu Abdullah ibn Ömer, hıçkırıkları gırtlığına düğümlenerek pişmanlık içinde günleri şöylece dile getirecekti:

— Hayatımda geri kaldığım için üzüldüğüm tek şey, Ali ile birlikte o bâgî fitneye karşı savaşa katılmayışımdır. Her şey âyân beyan ortadaydı; yıllar öncesinden görülen bu günler için adeta Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), Ali’yi hazırlamış ve etrafındaki insanları da bu günler için uyarmıştı. Şayet bunların hiçbirisi olmasaydı bile Hz. Ali için en büyük delil, bir başka çilekeş ve ilk günlerin gülü Ammâr’ın kendi saflarında şehit edilmesi idi. Zira Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), bir gün Ammâr’ı karşısına almış ve:

— Yazık sana Ammâr! Seni bâgî ve tâgî bir tâife şehit edecek! buyurmuştu.

Allah'ın Korumasına Teslim Olan Hz. Ali

Bu kargaşalı günlerde, ona da bir kötülük yapılır düşüncesiyle kapısında beklemek isteyenler olmuştu. Niye beklediklerini sordu. Niyetlerini öğrenince de:

— Siz beni yerdekilerden mi, yoksa göktekinden mi koruyacaksınız? diye sordu.

Zira biliyordu ki, gökler ötesinde ilâhî kader müsaade etmedikçe yerde kimse başkasına bir zarar veremezdi. Ancak ecel gelince, artık bu ilâhî koruma da kalkar ve kader hükmünü icra ederdi. Ortalığın bu kadar karıştığı ve buna karşılık zuhur eden fitneyi kökünden temizlemeyi düşündüğü bir sırada, oyunbozanlık yapıp onunla savaşa katılamayacaklarını bildiren bir kısım askerlere karşı Hz. Ali çok sert ve acı bir konuşma yapacaktı.

Bu konuşmasında yer alan ve top güllesi gibi ağır sözlerinden bazıları şöyleydi:

— Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Kalbi çatlatan, akıl ve mantığı durduran, insanı kedere boğan hâlinize yazıklar olsun!

Onlar yanlış yolda oldukları hâlde aralarında kenetlenmiş olarak dururken, sizin haklı olduğunuz hâlde böyle darmadağınık ve cesaretsiz oluşunuza yazıklar olsun!

Siz hedef yapıldınız; üzerinize oklar yağdırıldı ama siz hiç ok atmıyorsunuz. Size saldırıldı ama siz buna cevap vermiyorsunuz. Gözünüzün önünde açıkça Allah'a isyan ediliyor da sizin kılınız bile kıpırdamıyor! Ey korkuluk gibi dikilen hayalî varlıklar! Vallahi siz, itaatsizliklerinizle benim bütün tedbirlerimi, düşüncelerimi mahvettiniz. İçimi elem ve öfkeyle doldurdunuz. Allah şahittir ki ben, daha 20 yaşlarındayken savaşmaya başladım. Şimdi ise 60 yaşını geçtim. Fakat bir kimsenin sözü dinlenmezse, onun görgü ve bilgisi ne işe yarar ki? Binbir çeşit hüneri de olsa, ona kim inanır?

Vuslat Yaklaşırken

Bir tarafta Hâricîlerin ortalığı kasıp kavurması ve diğer yanda da askerleri arasında böylesine derin bir ikilemle karşılaşınca, Hz. Ali çaresiz Kûfe'ye dönmeye karar verdi. Artık iş, bünyeden gelen iki ateş arasındaydı:

Bir tarafta Osman'ın intikamını almayı öne sürerek hilafet makamına göz dikenler, diğer yanda da "Allah'ın hükmünden başka hüküm yoktur" sloganıyla yola çıkıp, kendilerine muhalif kelleleri gözünü bile kırpmadan ve cihad diyerek koparanlar çevirmişti etrafını... Üstüne üstlük bir de askerler arasında ihtilaf baş göstermiş ve bu kadar musibete karşı koyabilecek asker ruhu yıpratılmıştı. Hatta, ne acı ki, Hz. Ali'yi tahkîm meselesinde küfürle itham edenlerin çoğu, Amr'ın karşısına Abdullah İbn Abbas'ın çıkmasını istediği hâlde, aynı konuda Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin temsilciliğinde ısrar ederek üzerinde baskı kuranlardı.

Hiç beklemediği son gelişmeler, onu bir hayli üzmüş ve derinden yaralamıştı. Normal bir insanın tahammülünün üstünde gelişen böylesi olumsuzluklara, bu kadar meşakkat ve zorluğa ancak Allah Resûlü'nün dizinin dibinde terbiye görmüş ve böylesi zorlu günler için özel yetiştirilmiş bir isim dayanabilirdi.

Ancak Hz. Ali, bundan sonra olabilecekleri artık daha net görüyor ve gelişmeleri tahmin edebiliyordu. Yolun sonu gözüküyordu.

Zira bir taraftan sakalı ile bağını işaret ederken dudaklarından:

— Bu sakal, bu bağın kanı ile boyanacak, cümleleri dökülüvermişti.

Onun bu sözünü duyan bir başkası:

— Şayet bir başkası olsa, kendisini öldürmeye yeltenen insanın sülalesini temizler, deyince, hiddetlenip devreye girmiş ve:

— Allah'tan kork! Ben sadece beni öldürecek şahsa kısas isterim, demişti.

Yaşadıklarıyla Allah Resûlü'nden duyduklarını birleştiriyor ve böyle bir sonuca gidiyordu. Zira bir gün Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) onu karşısına almış ve dünyadan ecel ile değil, bağının kanıyla sakalı boyanarak şehit edilip gideceğini fısıldamıştı. Bir başka gün de:

— İlklerin en eşkiyası kimdir? diye sormuş ve Ali de:

— Sâlih'in devesini boğazlayanlar, cevabını vermişti.

Arkasından Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem):

— Peki, sonrakilerin en eşkiyası kim? diye sorusunu tekrarlayınca,

— Bu konuda benim bir bilgim yok yâ Resûlallah, demişti.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) eliyle de işaret ederek:

— Seni bu şekilde şehit edecekler, buyuracaktı.

Artık Hz. Ali, yeme içmeden kesilmiş, adeta kendini kaderin kollarına emanet ederek Rabbine kavuşacağı anı beklemeye durmuştu. Sahur için oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in evlerine uğruyor ve sadece birkaç lokmayla iktifa ediyordu.

Sebebini soranlara da:

— Allah'ın emri geldiğinde karnımın tok olmasından hoşlanmam, cevabını veriyordu.

Dünyaya veda zamanının geldiği, onun için artık kesinlik ifade ediyordu.

Rüyasında Allah Resûlü'nü görmüş ve karşılaştığı olumsuzluklardan bahisle sıkıntısını dile getirmiş, sonra da ellerini açmış ve:

— Allah'ım! Beni öyle kullarının arasına al ki, bunlardan daha hayırlı olsun. Bunlar için beni de, haklarından gelebilecek bir başkasıyla değiştir, demişti.

Bir taraftan Allah ve dostlarına kavuşacak olmanın sevincini yaşarken, diğer yandan da reva görülenlere çok üzülmüyordu. Aslında onun üzülmesi, Allah ve Resûlü'nün de rencide olması anlamına geliyordu. Zira Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), Ali'yi kastederek bir gün şöyle buyurmuştu:

— Onu üzen, beni de üzmüş demektir. Ona kin besleyen, bana da kin besliyor; ona yakışksız söz söyleyen, bana da hakaret ediyor demektir. Kim onu severse, Allah da onu sever. Kim de ondan yüz çevirirse, Allah da ondan yüz çevirir. Kim ona düşmanlık ederse, Allah da onu düşman bilir. Kim ona itaat ederse, Allah’a itaat etmiş demektir. Ve kim de ona isyan ederse, Allah’a isyan etmiş demektir.

Tahrip Ruhu ve Şehadet

Nihayet Hâricîlerden Abdullah İbn Mülcem, iki arkadaşıyla birlikte anlaşmış ve kurtuluşu ancak mevcut liderleri öldürmekte görüyorlardı. Onlar için sonrasında olacakların hiç önemi yoktu ve sadece nefret ve kinlerini susturup teselli edecek bir yol olarak otoriteyi temsil edenlerin bağlarına göz dikmişlerdi.

Allah için (!) kardeş kanı akıtmayı kendilerine mübah görüyorlar ve:

— Eğer biz, canlarımızı hak yoluna verme pahasına da olsa, hak yolundan ayrılan liderleri öldürürsek, memleket onlardan kurtulur; biz de böylece kardeşlerimizin intikamını almış oluruz, diyorlardı.

Allah’a gerçek bağlı milyonlar sel gibi Cehennem’e akarken, inanan –hatta inananların pîri olan– bir gönlün kanına girmek kadar büyük bir gariplik olabilir miydi? Ama oluyordu. Bir kez, dışta bir zihniyet gelişti mi, sonrasında olabilecekler hiç düşünülmeden ve önü-sonu hesap edilmeden hareket edilebiliyor, bütün bu yapılanlar da “Allah için” kılıfına uyduruluyordu. Allah için, Allah’ın Aslanı’nın hayatına kastedilebilir miydi hiç!? Diğerleri, Hz. Muâviye ve Hz. Amr İbn Âs’ı öldürmek için yola çıkarken, İbn Mülcem de zehirlediği kılıcıyla Hz. Ali’yi şehit etmek için Kûfe’ye geldi. Gerçek niyetini kimseye söylemiyordu. Günlerce plan kurdu; gidip geliyor ve işini yarım bırakmak istemiyordu.

Takvimler, Ramazan ayının on yedisini gösteriyordu. Bir Cuma sabahı Hz. Ali, sabah erkenden aile efradını da uyandırmış, erkenden namaz için mescide yönelmişti. Halife idi ama yanında korumalarıyla dolaşmıyordu. Zifiri karanlıkta arkasından yaklaşan şahsın da belki kendisi gibi namaza çıkan birisi olduğunu düşünüyordu; ancak durum farklıydı. Yanına kadar yaklaşan İbn Mülcem, ani bir hamleyle Hz. Ali’nin üzerine saldırarak zehirli kılıcıyla vurmaya başladı. Savaş meydanlarının cengâver yiğidi Ali, İbn Mülcem gibi on tanesinin hakkından gelirdi ama kendi kanıyla birlikte, belki de Müslüman kanının durmasını istiyordu. Ağır yaralıydı; sürekli kan kaybediyordu. Aynen denildiği gibi, yıllar önce Hz. Ali’nin sakal ve bağı kanıyla ıslanmış ve kızıla boyanmıştı.

Vazifesini yaptığına inanan İbn Mülcem:

— Emir ve hüküm ancak Allah’a aittir ey Ali! Sana ve arkadaşlarına değil, diye haykırıyor, kendince cihadın en büyüğünü yerine getirdiğini zannediyordu. Aman Allah’ım! Nasıl bir imtihandı bu!? Ve böylesi bir imtihan silsilesine ancak Hz. Ali tahammül edebilirdi. Onun endişesi, kendisinden kaynaklanmıyordu. Zira O, artık dünyanın bütün meşakkatlerinden kurtulup sevgililerine kavuşmanın yoluna girmişti, çok değil, daha birkaç gün önce Kûfelilere seslenmiş ve şöyle demişti: — Allah’a yemin olsun ki, artık Allah’ın beni sizin aranızdan almasını ve buradan çekip rahmetine kavuşturmasını istiyorum.

Efendiler Efendisi (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün kendisine:

— İnsanlar âhiret konusunda isteksiz davranır ve dünyaya dalarlar da ona ait şeylerin peşinde koşmaya başarlarsa... mal ve mülkü sever ve Allah’ın dinini aldatma vesilesi yaparak onu sadece belli kişilerin arasındaki bir kıymet hâline getirirlerse, senin hâlin nice olur? diye sormuştu. Bunun üzerine Hz. Ali cevap olarak Allah Resûlü’ne: — O zaman ben dünyalarını terk eder, tercih ettikleriyle onları baş başa bırakırım. Allah ve Resûlü’nü, âhireti tercih ederim. Size ulaşıncaya kadar da hak üzerinde sabrederim, demişti.

İşte bugün, Hz. Ali dünyalarını onlara bırakmış, Allah ve Resûlü’ne gelmek için el sallıyordu. Ecel vaki olacağı ana kadar da sabretmeye azmetmişti...

Duyan koşmuştu Ali’nin yanına. Yaralı Ali’yi evine taşımak istemişlerdi. O hâlde bile: — Beni bırakın siz; gidin namazınızı kılın ve cemaati kaçırmayın, diye tavsiyede bulunuyordu. Elbette İbn Mülcem kaçamamıştı. Onu da yakalayıp huzuruna getirdiler. Ağırlaşan göz kapaklarını zorla kaldırdı; daha dikkatle baktı canına kasteden adama ve: — O adam sen misin? dedi zorlukla.

Derin bir hüznün vardı cümlelerinde... Bir işaretiyle kellesi gidebilirdi ama o ne büyüklüktü ki Hz. Ali, bir taraftan acı içinde kıvrılırken yaralarından akan kana bakıyor, diğer taraftan da kendisini öldürmek isteyen insana nazar edip acı acı tebessüm ediyordu. Hayata veda edip ölüme el sallarken bile, kendisinden sonra kargaşa olmaması gerektiğini anlatıp insanları istikamete davet ediyordu. İşte onun, yarasından kanlar akarken, hayatına kasteden İbn Mülcem için etrafındakilere söylediği son sözleri:

— Bunu hapiste tutun ve orada iyi davranın. Eğer yaşarsam, ne yapacağımı düşünürüm; bağışlarım veya Allah’ın hükmünü icra ederim. Eğer ölürsem, bir can karşılığında sadece bir can alınsın ve sakın ona "müsle" yapıp ölüsüne işkence edilmesin.

Ebediyete yelken açarken bile, kendisi için bir başkasının öldürülmesini istemiyordu koca İmam! Çünkü Allah, azgın ve taşkınları sevmez, haddini aşanlardan da hoşlanmazdı. Yaralı Ali'yi artık evine getirmişlerdi. Bu esnada yanına Ömer isminde bir dostu gelmiş ve yarasını görmek istemişti. Görünce de, koca İmam'a moral olması için: — Önemli bir şey değil iyileşir, temennisinde bulundu. O ise yolculuğundan emindi ve: — Ben bugün sizden ayrılıyorum, buyurdu.

Hız. Ömer'le nikâhladığı kızı Ümmü Gülsüm, perde arkasından çığlık atınca da o tarafa yöneldi ve:

— Niye ağlıyorsun ki kızım!? Benim gördüklerimi görmüş olsaydın, asla ağlamazdın, dedi. Yanındaki dostu:

— Ne görüyorsun ey Mü'minlerin Emiri? diye sorunca da:

— İşte melekler ve nebîler saf tutmuş, Kâinatın Efendisi de orada... Bana diyor ki: "Ey Ali! Müjdeler olsun sana! Şu an gidiyor olduğun yer, içinde bulunduğundan çok daha hayırlı." Yanında, yıllardan beri sakladığı bir koku vardı; Allah Resûlü'nden hatıra kalan... Ve onu tavsiye etti, Resûlullah gibi koksun diye yanına giderken...

Gittiğine artık herkes inanmıştı; koca İmam, gözlerinin önünde yavaş yavaş dostlara doğru yol alıyordu...

Onun sonrasında karışıklıklar yaşanmaması için Ali'nin bir işareti yeterdi. Bunun için yanına yaklaştılar, kendisinden sonra oğlu ve Peygamber torunu Hz. Hasan'ı halife bırakmasını istediler.

— Hayır, dedi. Bunun için size ne emreder, ne de yasak koyarım.

Vicdanına baskı yapmak istiyorlardı ve,

— Bizi lidersiz bırakıp huzuruna vardığında Rabbine ne dersin sonra, dediler.

Belki de o günkü şartlar boşluk kabul etmeyecek kadar çetindi ve bir an önce yeni halifenin belirlenmesini istiyorlardı. Ancak Hz. Ali kendinden emindi:

— Ben onlara, Sen'in Resûlü'nün de mü'minlere bir halife bırakmadan geldiği gibi ben de bir halife bırakmadan geldim, derim, diye cevapladı onları. Aradan bir gün geçmişti ve günlerden cumartesiydi. Oğullarını çağırdı yanına güçlkle... Belli ki son sözlerini söyleyecekti. Takati kalmamış ve titreyen dudaklarından kelimeler zor çıkıyordu artık.

Karşısına aldığı oğullarına, Allah'tan korkmalarını, takvadan ayrılmamalarını, her hâlükârda Müslümanlığın peşinde olmalarını, iftirak düşüncesinden uzak durarak hep sulh ve sükûnun yanında yer almalarını, insanlar arasında yapıcı hareket etmeleri gerektiğini... Kur'ân'a sadakatten ayrılmamalarını... miskin ve fakirlerle hemdem olup ihtiyaçlarını karşılamada daha hassas olmalarını... başkalarının ayıplamasına aldırmadan emr-i ma'ruf ve nehy-i münker vazifesine devam etmelerini...

Hep güzellikleri tavsiye peşinde olup iyilik ve takvada yarışmaları gerektiğini söyledikten sonra,

— Size iki dörtlüğü tavsiye ediyorum, dedi.

— Nedir onlar, ey babacığım, diye sorduklarında da,

— Zenginliğin en zengini akıl, fakirliğin en fakiri ahmaklık, vahşetin en vahşisi kendini beğenmek ve cömertliğin en zirvesi de güzel ahl ktır, cevabını verdi.

— Peki diğ r dört nedir, dediklerinde ise,

— Ahmakla arkadaşlıktan çekinin; çünkü o, size yardım etmek ister ama sonuçta zarar verir. Yalancıyı tasdik etmekten de sakının; çünkü o, sana yakın olanı senden uzaklaştırır ve uzak olanı sana yakın eder. Cimriyi tasdik etmekten de kaçının; çünkü o da, senin ona olan ihtiyacından fazlasıyla yanında oturur ve kendini muhtaç kabul ettirmeye çalışır. Aynı zamanda f cirle dostluk kurmaktan da uzak durun; zira o da ilk fırsatta sizi yarı yolda bırakır, buyurdu.

Ardından da,

— Kim zerre miktarı hayır işlerse onun karşılığını görecek; kim de zerre kadar ş r işlerse onun bedelini ödeyecek (Zilz l, 99/7-8) me lindeki âyeti okuyarak son nefesini verecekti. Böylelikle, 4 yıl 9 ay süren hilâfet dönemi de son bulan Hz. Ali, bu sırada 63 yaşlarındaydı. Allah Resûlü'n n, Hz. Selman ve Hz. Ammâr'la birlikte kendisine Cennet'in müstakbel sakini olarak anlattığı Hz. Ali de, artık kendisini bekleyen Cennet'e doğru pervaz edip uçuvermişti.

Onu, oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin yıkayıp kefenlediler. Namazını da Hz. Hasan kıldır  ve mübarek n şını alıp sabahın seher vaktinde Kûfe topraklarına emanet ettiler. Ne gariptir ki, daha sonraları da zaman zaman yaşanacak olan sır dolu bir uygulama ile onun mezarı da bir me hule yelken açacak ve gözlerden kaybolacaktı.

Onu y d edip gözyaşlarıyla etrafındakilere anlatırken bir gün İbn Abbas:

— Kadınların en hayırlısının kocasıydı. İki Peygamber torununun babasıydı. Gözlerim onun gibisini görmedi ve mahşere kadar da göremeyecek, diyecek ve onun kadrini bilemeyip de aleyhinde olanlara Allah'ın lânetinin isabet edeceğini anlatacaktı. M tebessim bir çehresi vardı ve gülerken dişleri görünüyordu. Çocukluğunda da putlara tapmadığı için kendisine "Kerramall hu Vecheh" denilerek dua edilmek âdet hâline gelmişti. İlim, takvâ, fedakârlık, ş fkat, kahramanlık ve ş caat gibi yüksek insan  ve ahl k  vasıflar bakımından müstesna mevkiye sahip olan Hz. Ali ve aile fertlerine karşı yapılan saldırı, burada durmayacak ve daha vahim olayları doğuracak bir süreç takip edecek; iki g l  Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i de girdabına alarak yıllarca sürüp gidecekti.

Hız. Muâviye'nin Pişmanlığı

Bu arada, şunu da ifade etmek gerekir ki; Hz. Muâviye de, Peygamber rahle-i tedrisinde bulunmuş bir sahabidir. İctihatta isabet kaydedilmese de, ehl-i içtihadada sevap vaad edildiğı yerde, onun gibi dev bir kâmet hakkında olumsuz kanaat oluşmaması adına birkaç cümle serdetmekte fayda olsa gerek. Çünkü, çok geçmeden tarih, Hz. Muâviye'den herkese örnek olacak bir muhasebe örneğı dinleyecek ve kulaklara küpe olsun diye bunu kaydedip gelecek nesillere ibret olarak aktaracaktır. Zaten tarih de, ibret alındığında tekerrür etmeyecek bir bilgi hazinesi değil mi!?

Aradan bir müddet zaman geçmiş ve ortalık bir nebze durulmuştu. Hilafet makamında Hz. Muâviye oturuyordu. Olup bitenlerden o da üzüntü duyuyordu. Ancak sonuç ne olursa olsun, vahdeti temin adına bir makama itaat gerekliydi ve ihtilaflardan bunalan herkes gelip Hz. Muâviye'ye biat ediyordu. Bunlar arasında, kargaşa günlerinde cephelerden ayrı kalmayı tercih eden ve evine kapananlar da vardı. Bütün bu olaylara katılmayıp kenarda kalmayı tercih edenlerden birisi de, ilk günlerin emektarı ve cephelerin ağzı dualı kumandanı Sa'd ibn Ebî Vakkas idi. Hayatı boyunca üç kez ağladığını anlatıyordu: "Resûlü Kibriyâ'nın ebediyete yürüdüğü gün, Hz. Osman'ın şehit edildiğı gün ve hakkın darbe aldığı bugün," diyor ve ardından da, "Selam, hakkın üzerine olsun," diye sesleniyordu.

İşte bu Sa'd ibn Ebî Vakkas, bir gün Hz. Muâviye'nin yanına gelmişti. Cemel'le başlayan süreçte niçin cephelerde olmadığını sordu Hz. Muâviye ona:

— Yâ Ebâ İshak! Sen bizim hakkımızı takdir etmedin; ne lehimizde ne de aleyhimizde oldun, diyordu.

Halifenin sözleri sitem doluydu. Dedi ki:

— Ey mü'minlerin emiri! Ortalıkta öyle karanlık bir rüzgâr esti ki, her yer karardı o gün ve ben yolun ucunu göremedim. Dedim ki: "Otur oturduğun yerde." Ardından da bineğimi bağladım ve ortalık duruluncaya kadar bir daha hiç dışarı çıkmadım.

Hz. Muâviye çok zeki idi ve siyasî dehasını konuşturarak onun bu cümlelerinin akabinden şunları söyledi:

— Allah'a yemin olsun ki ben, iki kapağı arasındaki Kur'ân'ı okudum. Hiçbir yerinde Allah (celle celâluhu), "Otur oturduğun yerde" demiyor, diye cevapladı Sa'd'ı.

Arkasından da ilave etti:

— Fakat O diyor ki: "Mü'minlerden iki topluluk karşı karşıya gelirlerse siz onların arasını ıslah edin. Şayet onlardan birisi, diğeri üzerinde taşkınlık yapıp aşırı giderse o takdirde bunlar, Allah'ın emrine gelip itaat edinceye kadar onlarla savaşın. Şayet dönüp vazgeçerlerse o zaman aralarında adaletle hükmedin." (Hucurât, 49/9)

Allah’a yemin olsun ki sen; ne adil olana karşı bâgîlerin yanında, ne bâgilere karşı adaletle beraber ve ne de Allah’ın emrettiği gibi ıslah edenlerdendin.

O gün Hz. Muâviye halife bile olsa, Sa’d bildiği doğruyu paylaşacaktı onunla ve dedi ki:

— Sen beni, Resûlullah’ın kendisine, “Benim katımda sen, Musa yanındaki Harun gibisin; yalnız şu var ki, benden sonra peygamber yoktur” dediğini duyduğum bir adamla savaşa davet ediyorsun! İlla ısrar ediyorsan sana söyleyeyim: Resûlullah’ı, Ali için günleri söylerken duydum ben: “Nerede olursa olsun sen Hak ile, Hak da seninle beraberdir.” Sa’d’dan bunları dinleyen Hz. Muâviye sordu:

— Bunu, seninle birlikte başka işiten var mı? dedikten sonra, “Bana mutlaka delil getirmelisin,” dedi.

— Evet, dedi Sa’d ve ilave etti: Falan, falan ve Ümmü Seleme.

— Falan, falan ve Ümmü Seleme, diye tekrarladı Hz. Muâviye.

Ümmü Seleme validemiz hayattaydı ve bu sözleri teyit etme imkânı vardı. Doğruca onu ziyarete geldiler. Dediler ki:

— Ey mü’minlerin annesi! Resûlullah hakkında, onun hiç söylemediği sözler de söylenir oldu! İşte bu Sa’d, Ali için, Efendimiz’den bizim duymadığımız “Nerede olursa olsun sen Hak ile, Hak da seninle beraberdir” sözünü naklediyor. Ne dersin?

Bir ara dalıp gitti Ümmü Seleme validemiz. Derin bir iç geçirdikten sonra da şunları söyledi onlara:

— İşte bu evimde söyledi Ali’ye, onları Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem).

Durum gerçekten de ciddiye. Muâviye’yi derin bir üzüntü sarmıştı; pişmanlık okunuyordu yüzünden ve,

— Ey Ebâ İshak, diye bağladı sözlerine. Ardından da ilave etti:

— Şu andan itibaren ben kimseyi levm etmiyorum ve Ali konusunda sükûtu tercih ediyorum. Vallahi de eğer ben bunları Resûlullah’tan (sallallahu aleyhi ve sellem) duymuş olsaydım, asla onunla savaşmaz, ölünceye kadar Ali’ye hâdim olurdum.

Aslında bu, bugüne kadar yaşananları geri getirmeye yetmese de önemli bir muhasebeydi. En azından, arkadan gelip de benzeri bir durumla karşı karşıya kalacaklar için Hz. Muâviye, iyi okunacak bir kitap ve ibret alınacak yüklü bir tecrübe bırakıyordu.

Sonuç Olarak

İnanan bir insanın, "bir delikten iki defa ısırılmayacağını" bizzat Efendiler Efendisi bildiriyor ve bu söz bize, hatada ısrarın olmaması gerektiğini haykırıyor.

Elbette burada, 'tecrübe' öne çıkıyor. Tecrübeyi, şahısların ve nesillerin tecrübesi olmak üzere iki çeşidiyle ele alacak olursak, bir insan olarak aynı hataya düşmeme konusunda göstereceğimiz gayret kadar, tarihî olayların rehberlik ve tecrübesinden de istifade ederek, toplumsal hataları da tekrarlamamamız gerektiği hususunda azimli olmamız gerektiği sonucuna ulaşırız. Bu da, tarihi ve tarihî olayları iyi bilip analiz etmemize, onları sadece dünün hadiseleri olarak okuma yerine günümüze de taşıyabilmemize bağlıdır. Ancak, şu da bir gerçektir ki, her dönemin hadise ve olaylarını değerlendirirken, bu hadise ve olayları netice veren sebeplerin bütünü de göz önüne almak gerekir.

Bir diğer gerçek de, ne kadar ince tetkik yapılsa ve bu husustaki gayretler ne derece üst noktaya çıkarılsa da, tarihe mâl olmuş hiçbir olayın, daha sonraları, bütün detayıyla bilinip kavranmasına da imkân yoktur. Sonradan gelenler, ellerindeki bilgi ve belgelere göre hüküm vermek zorundadır; hâlbuki çoğu zaman her meselenin belge ve bilgisine ulaşmak imkânsızdır. Hele, cephe şartlarında gelişen hadiselerin hükmünü, alın teri dökmeden masa başında vermeye kalkmak kadar büyük bir cinayet olamaz. Öyleyse, belge ve bilginin olmadığı yerde, karinelerle hareket edip kimseyi ademe mahkûm etmemek, ihtimallerle konuşarak insanları yanıltmamak ve işin doğrusunu Allah'a havale etmek, sonrakilerin görevi olmalıdır.

Tecrübeyi de bu açıdan değerlendirerek Hz. Ali'nin hayatına bakıldığında onun, bugüne bakan mesajlarla dolu olduğu görülür. Zaten ortada, her yönüyle zirvede yaşanan bir hayat vardır. Buna ilave olarak bir de karşımızda, acı veya tatlı bu hayatın, sosyal hayata taşınabilecek birçok tecrübesi durmaktadır.

Burada, son bir hatırlatmanın daha yararlı olacağı kanaatindeyim; o da, tarafların sahabe olduğu zeminlerde okuyup değerlendirmede bulunurken insanın, kalben dahi birini diğerine tercih ederek bir diğeri hakkında olumsuz bir kanaate ulaşmaması meselesidir. Hz. Ali örneğinden hareketle söylemek gerekirse, ne Cemel, ne Sıffîn ve ne de Tahkim sürecindeki muhataplar konusunda akıllarda, "Niye Hz. Ali'nin yanında yer almayıp da ona karşı böyle bir duruş sergilendi?" gibi bir sorunun, hele tereddüdün, bilhassa kanaatin kalmaması gerekmektedir. Çünkü konu, sadece şahıslarla sınırlı değil, toplumsal bir sürecin ürünüdür. Bu süreç, kenarda fırsat kollayanların iştahını kabartmış ve neticede, bulanık suda balık avını itiyat edinenlerin, buldukları bu fırsatı değerlendirmesiyle yürek yakan hadiseler ortaya çıkmıştır.

Bugün bizim açımızdan mesele, dünkü tarafların kritiğinden ziyade hadiseleri önümüze koyarak güncel problemlerimizi çözebilme meselesidir.

Yoksa söz konusu olan diğer zevat da, sahabedir ve bütün orijinallığıyle birlikte İslâm'ı doruk noktada yaşayan, bizzat Son Nebî Efendiler Efendisi'nin dizinin dibinde terbiye görüp onun sohbet meclislerinin boyasıyla boyanan böyle güzide bir cemaat hakkında sonrakilerin zihninde, en küçük bir soru işaretinin olması, bizim adımıza çok büyük bir kayıp demektir. Ömer ibn Abdülaziz'in dediği gibi, nasıl ki Allah (celle celâluhu), bizleri o günlerde yaratmamak suretiyle elimizi kana bulamak veya kelleimizi böyle bir kan seline teslim etmekten korumuşsa, bugün bizim de, onlar hakkında dilimizi koruyarak ebedî hayatımızı tehlikeye düşürecek hatalardan uzak kalmamız, en eslem yoldur.

Hız. Âişe validemiz de, Hız. Talha ve Hız. Zübeyr (radiyallahu anhüm) de en önde gelen sahabilerdendir; cennetle müjdelenmişlerdir. Aynı zamanda Hız. Muâviye, vahiy kâtipliği yapmak gibi müstesna bir işin adamıdır. "Hükümran olursan, şefkatle davran." manasında beşaret-i nebeviyeye mazhardır. Ashabı hakkında olumsuz sözler söyleyenleri şiddetle uyarın ve bunların kendi cemaati arasında yer bulamayacağını ifade eden de bizzat Allah Resûlü'dür. Öyleyse bugün, gereksiz konuşmalarla dilimizi kana bulamaktan ictinâb ederek hepsi hakkında hayırla duada bulunmaktan başka çıkar yol yoktur.

Son sözün de sonu olarak denilebilir ki, tarafları sahabe olan bir cemaatin cennette, livâ-i hamdin altında ve Efendiler Efendisi'nin arkasında saf bağlayıp yer alacağı da muhakkak. Öyleyse, aleyhlerinde olmakla bu safın dışında kalma bahtsızlığına dûçâr olmamak için, geçmişini konuşarak geleceğimizi tehlikeye sokmak yerine, onun tecrübelerini arkamıza alarak geleceğimizi doğru bir zeminde kurma yoluna girmek gerek.

Dört Halife, Dört Işık... Geçmişten Günümüze Işık Tutan Hayatlar!

Tarihin en örnek liderlerini tanımaya hazır mısın?

Bu kitapta, İslam tarihinin en önemli dönemlerinden biri olan Raşit Halifeler Dönemi'ne doğru bir yolculuğa çıkacaksın. Ama bu sadece eski zamanlarda geçen bir hikâye değil... Aynı zamanda dürüstlüğün, cesaretin, merhametin ve bilginin çocuk kalplere nasıl dokunabileceğinin hikâyesi!

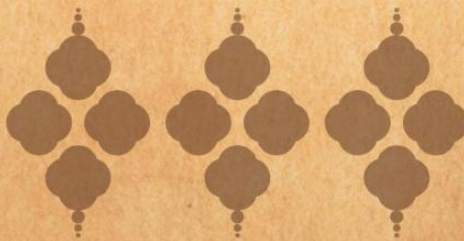
- Hz. Ebu Bekir: Sadakati ve tevazusuyla dostluğun gerçek anlamını gösteriyor.
- Hz. Ömer: Adaletiyle herkesin hakkını koruyan güçlü bir lider.
- Hz. Osman: Cömertliğiyle kalpleri kazanan, sevgi dolu bir örnek.
- Hz. Ali: Bilgeliği ve cesaretiyle hem öğrenmeyi hem öğretmeyi sevdiren bir kahraman.

Her biri farklı, ama hepsi aynı yolda yürüdü: Doğruluğun, iyiliğin ve adaletin yolu...

Bu kitapta hem tarih öğrenecek hem de günlük hayatında sana yol gösterecek değerli bilgiler edineceksin. Halifelerin hayatından alınan ibretlik olaylar, çocuklara uygun bir dille anlatılıyor ve onların iç dünyasına dokunuyor.

Eğitici, düşündürücü ve ilham verici bu kitapla, geçmişin ışığı seni aydınlatacak.

Şimdi kapağı aç ve bu güzel yolculuğa katıl. Kim bilir, belki sen de bir gün çevrene ışık tutan biri olursun!

ISBN 1-55615-678-2

9 781556 156786